

AA0210 248

C

అలలు

(నవల)

దశయిత

రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి

C.I

AA 02-D 248 H 26-9
అల్ప జీవ

(నవల)

సమా

రచయిత:

రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి

ప్రకాశకులు:-

సారసాహితి

విశాఖపట్నం.

11/

సౌరసాహితీ ప్రచురణ-1

ప్రథమ ముద్రణ ప్రతులు: వేయి.

జయనామ సంవత్సర మార్గశిర శుద్ధ సప్తమి గురువారం

మూల్యం: రూపాయి ఎనిమిది అణాలు.

(హక్కులన్ని రచయితవి)

శ్రీ రంగా ప్రింటింగ్ వర్క్స్ (పాపం ప్రింటర్స్) విశాఖ.

III

ఈ నాకృతి

అంకితం

ఆ నా సుందరికి.

హృదయమామెది కోమలం;

మనసామెది సున్నితం;

తనుపామెది సుకుమారం, సుందరం.

—విశ్వనాథశాస్త్రి.

14
ఈ నవల తొలి సారిగా ప్రచురించిన

“భారతి” సంపాదకులకు,

నా కృతజ్ఞత.

—రచయిత.

సంపాదకుడు

మ సూ నా

కాపీలు దొరకుచోటు

సౌ ర సా హి తి

విశాఖపట్నం.

అల్పజీవి

“సుబ్బయ్య సుందరుడు కాదు”

అది సుబ్బయ్య అభిప్రాయం.

“సుబ్బయ్య ఒట్టి చచ్చువెద్దయ్య”

అదీ సుబ్బయ్య అభిప్రాయమే.

సుబ్బయ్యకి జమీందారీలేదు.

అది ఆతనిభార్య సాక్షిత్రికి కోపకారణం.

“సుబ్బయ్య నంగిరిపంగిరిగాడు”

అని సాక్షిత్రి అన్న గారయిన వెంకట్రావు అంటూవుంటాడు.

“నాన్న చాలా మంచివాడు”

సుబ్బయ్య ప్రభువులప్పుడు కమల అలా చెప్తుంది.

“నాన్నకి అమ్మయ్యామాస్తే భయం”

సుబ్బయ్యకొడుకు కృష్ణుడు కనిపెట్టిన విషయం అది.

“సుబ్బయ్య ఈజ్ వెరీ ఇన్ఫిషియన్ట్”

సుబ్బయ్యగారిని ఆశీసులూ హాడ్ క్లాయ్కు “పాస్” చేసి
“రిమార్క్స్” అది.

“సుబ్బయ్య పాపం ఒట్టి భయస్తుడు”.
అది అనేకమంది అనేమాట.

సుబ్బయ్యకి సుమారు ముప్పయ్యయిదు సంవత్సరాల వయసుంటుంది.
పోడవూకాకుండా, పొట్టికాకుండా సన్నగా పల్చగా ఉంటాడు. అతని
ముఖంలో ఏభాగమూకూడా స్ఫుటంగా ఆవుపించదు; కాని, దేనికదిచూస్తే
కన్నా ముక్కు నోరూ తీసుగానే ఉంటాయి. ఆతనిజుత్తు చాలా నల్లగా
పోడవుగా ఉంటుంది. కొద్దిగా ఆతన్లో స్త్రీలలో ఉండే కోమలత్వం
కన్పిస్తుంది.

సుబ్బయ్యకి అన్నీ భయాలే.

పూ.సులూ “ఉప్పు బాస్తీగా ఎందుకు వేసేవు?” అని ఇంట్లో సాక్షిని
అడగలేడతను. బైట బజార్లో కూరగాయల మనిషితో బేరం ఆడ్డానికి సంజే
హిస్తాడు. అవసరమవచ్చినా ఆశీసులూ సెలవు అడగడానికి తను అనుమా
నిస్తాడు. చేతిలో దమ్మిడి లేకపోయినా ఆతను ఎవ్వరీ అప్పు అడగలేడు.
వచ్చే నూటయ్యైరూపాయాల జీతం ఎక్కడ సెల ముందుగా ఖర్చయిపో
తుందో అని అతి బాగ్రిత్త గా వాడుకుంటాడు.

సుబ్బయ్యకి “ఆధికాగం” అంటే నాడల్. పెద్దపెద్ద ఉద్యోగస్తులు,
పోలీసులు వైరాలతో సంబంధంలేకుండా కాలక్షేపం చేద్దామని అతని
ఉద్దేశం. పెద్ద ఆశీసుల్లో డవాలా బంట్లోతుర్ని సహితం ఆతను భయంతో
చూస్తాడు.

చట్టాన్ని ఎన్నడూ ఆతిక్రమించిన పాపాన పోలేదు సుబ్బయ్య.
ట్రైయిన్ లో టిక్కెట్టు లేకుండా ప్రయాణంచేసేవార్ని చూసి సుబ్బయ్య
చాలా ఆశ్చర్య పడతాడు. ఒక్కసారయినా అతను చిన్నతనంలో క్లాసులు
ఎగ్గొట్టలేదు. సెలవు లేకుండా ఆశీసుకి వెళ్ళడం ఎప్పుడూ మానెయ్యలేదు.
సుబ్బయ్య, అనవసరంగా ఎవ్వరిజోలికీ పోడు. ఎవరితో అయినా సరే తగు
భావం అతనికి తెగభయం. అందరితో మంచిగా ఉంటేనేగాని ఈ జీవితం

గడపటం కన్నమని అతని నమ్మకం. అందరితో మంచిగా ఉండాలనేది అతని ఆశయం. అందుచేత ఎవన్నామనా పలకరించేముందు అతను కొంచెం మంద హాసం చేస్తాడు. అలా అతను చెయ్యడం వైవాళ్ళకి కొంచెం వెక్కిలిగా ఉన్నట్లు అవుపిస్తుంది.

సుబ్బయ్య తండ్రి పేరు సోమయ్య. అతనికి మొదటిభార్యవల్ల సుబ్బయ్య కలిగేడు. అతగాడికి ఏ ఉద్యోగమూ ఉండేదికాదు. ఉన్న కొద్దిపాటి భూమిమీదా ఏదోవస్తే అదిడు దాన్తో కాలక్షేపం చేసేవాడు. ఆ భూములు అతను చనిపోకముందే పోయేయి. ఒక్కడే కొడుకు అవడంచేత సుబ్బయ్యని చాలా ముద్దుగా అతను పెంచేడు. తండ్రి నీడపట్టున పెరిగేడు సుబ్బయ్య.

సుబ్బయ్య తన తల్లిని ఎరగడు. అవిడ తుయ వ్యాధివల్ల చనిపోయింది. తనతల్లి 'ఇలా ఉంటుంది' అని తెలుసుకుందికై నా పీలులేనిపోయింది సుబ్బయ్యకి అవిడ పోటోకూడా లేకపోవడంచేత. అవిడగురించి సోమయ్య ఏసంగతీ కొడుకుతో చెప్పలేదు. కాని, తనతల్లి దేశతలతో సమానమని, అవిడవంటి ఉత్తమురాలు ఎక్కడా వుండబోదనీ, అకారణంగా అవిడ ఎన్నో కష్టాలు పడిందని ఊహించుకొంటూవుంటాడు సుబ్బయ్య. అవిడ తలపునకు వచ్చినప్పుడల్లా అతనికళ్లు చెక్కుగిల్లుతూ ఉంటాయి.

సుబ్బయ్య పదిహేనోయేట న్యూలుఫైనల్ పాసయేడు. పద్దెనిమిదేళ్ళునిండగానే ఉద్యోగంలో ప్రవేశించేడు. అతనికి పద్దెనిమిదేళ్లు నిండకుండానే సోమయ్య చనిపోయేడు. చిన్నప్పటినుంచీ ఒక్క తండ్రినే ఎరగడంచేత, ఆ తండ్రి తననెంతో గారాబంగా చూడ్డంచేత, అతండ్రి పడ్డ కషాల్ని తను కర్లారా చూడ్డంచేత, సుబ్బయ్యకి తండ్రియగుదు విపరీతమైన గౌరవం, ఆభిమానం. తండ్రిని తల్చుకున్నప్పుడల్లా సుబ్బయ్యక సంతోషం, బాధాకూడా కలుగుతాయి. తండ్రిని సుఖపెట్టలేకపోయానే అని కించపడతూ ఉంటాడు.

మానవుడికి భయం సహజం. కాని, భయంఅనేది సుబ్బయ్య లో ఎక్కువ మోతాదలో ఉంది. దానికి కారణం ఇదమితమని చెప్పడం కష్టం. సుబ్బయ్యక అయిదోయేడు నడస్తున్నప్పుడు సోమయ్య ద్వితీయ వివాహం

చేసుకున్నాడు. అతని రెండవభార్య చాలా విప్రీతంగా ఉండడమేకాకుండా చాలా క్రూరంగా ఉండేది. అవెళ్ళి మొదటిసారి చూడగానే సుబ్బయ్య జను ముఖాని తండ్రిచుట్టూ చేతులువేసి గట్టిగా పట్టుకు నిల్చుండిపోయేడు. వచ్చిన మర్నాడే అదిడ సుబ్బయ్యని కొట్టింది, అప్పటినుంచీ ప్రతిరోజూ కూడా కొట్టేది. లేత నయసులో, ఆమె ఉన్న న్నాళ్ళు, సుబ్బయ్యపడ్డ మనోవేదన యాతన ఇంతా అంతా అని చెప్ప వీలులేదు. అదిడ ఒక్క సంవత్సరం మాత్రం సోమయ్యతో కాపురం చేసింది. తరువాత అనిళ్ళి పక్కంటి పెద్దమనిషి లేవదీసుకు పోయేడు. ఆందుగురించి అటుపిమ్మట పక్కంటి పెద్దమనిషి తప్పించి ఇంకెవ్వరూ పచారించలేదు. అదిడ వెళ్ళిపోయినప్పటికీ సుబ్బయ్యలో ప్రవేశించిన భయమాత్రం అలానే వుండిపోయింది.

జీవితాన్ని చూస్తే సుబ్బయ్యకి భయం బాగా నాటిపోడానికి కారణం చెప్పలేం. కాని అతని జీవితంలో ఇంకొక సంఘటన జరిగింది.

అప్పుడు సుబ్బయ్యకి ఆరు సంవత్సరాలు.

ఒకరోజు సోమయ్య ఎక్కడకో వెళ్తున్నాడు. అతని చెయ్యపట్టు తొని సుబ్బయ్య నడుస్తున్నాడు. బాగా గాత్రయింది. బాగా చీకటిగా ఉంది. రోడ్డుమీద జనసంచారం లేదు. తనూ, తండ్రి ఎందుకు ఎక్కడికి వెళ్తున్నా కో సుబ్బయ్యకి తెలియదు. తండ్రి చెయ్యపట్టుకొని బితుకూ బితుకూ నడుస్తున్నాడు. నాలుగు కుక్కలు గట్టిగా మొరుగుతున్నాయి. రెండు గాడిదెలు తొందర తొందరగా పరుగెడుతున్నాయి. చిన్న చినుకు కూడా పడడం ప్రారంభించింది.

ఎవరో ముగ్గురు మనుష్యులు వచ్చేరు. ఎక్కడనుంచి అంత అకస్మాత్తుగా వచ్చాకో తెలియదు. ముగ్గురూ మూడు వైపులా నిల్చున్నారు.

తండ్రిచేతిని ఇంకా గట్టిగా పట్టుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

తండ్రి చెయ్యి వణుకుతోంది!

ఒక్కసారిగా సుబ్బయ్యని ఎత్తుకున్నాడు సోమయ్య. పారిపోబోయేడు. వాళ్ళు ముగ్గురూ వెటకారంగా నవ్వేరు. వెళ్ళకుండా అడ్డగించేరు. సోమయ్యని బూతులు తిట్టేరు. సుబ్బయ్యని ఒకడు బలంగా మోటుగా లాగి

పక్కకితోనేకాడు. కేక వెయ్యడానికై నా సుబ్బయ్యలో శక్తిలేకపోయింది. కాళ్ళకుప్ప మీద పడ్డాడు. తలకి దెబ్బ తగిలింది. స్మృతిమాత్రం తప్పిపోలేదు.

“అమ్మా! నాయనో!” అని ఎవరో బాధతో భయంతో కేకలు వేస్తున్నారు.

మనిషిని కొడుతున్న చప్పుడు అవుతోంది.

సుబ్బయ్యకి చీకట్లో ఏమీ కన్పించడంలేదు. కాని, తండ్రిని వాళ్ళెవరో కొడుతున్నారని, అతను నొప్పితో కేకలు వేస్తున్నాడనీ తెలుసు కున్నాడు.

సుబ్బయ్య గుండెలు నీరయిపోయాయి.

భయంతో, దుఃఖంతో లేచి కూర్చోని ఏడ్చేడు.

ఇంతలో ఏవో భూతాల్లా పరుగులుతీస్తూ వచ్చేయి.

మరికొంత గట్టిగా కేకలు, ఆరుపులు, గాడిద కూతలు, మక్కల మొరుగులు.

ఈలలు!

ఇంతలో ఈలల చప్పుడు. ఈలలు వినిపిస్తున్నాయి. దగ్గరపడుతున్నాయి.

. అంతే.

తరువాత ఏం జరిగిందో సుబ్బయ్యకి జ్ఞప్తిలేదు. ఈ సుఖుటన సుబ్బయ్య జీవితంలో చాలా భయంకరమైనది. అలా ఎందుకు జరిగిందో అతనికి కారణం తెలియదు. సోమయ్య ఆతడితో చెప్పలేదు. ఆ దృశ్యం ఇంకా అతని కళ్ళకి కటిన్లుంటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు అర్థరాత్రి ఆకస్మాత్తుగా నిద్రలేచి కూర్చుంటాడు.

“నాన్నని ఎవరో కొడుతున్నారు! చంపేస్తున్నారు!” అనిపిస్తుంది అతనికి.

చీకట్లో కన్నీరు కారుస్తూ ఉతమ.

రాత్రివేళ చీకట్లో ఎక్కడికైనా పంటరిగా వెళ్ళడానికి సాధారణంగా భయపడతాడు సుబ్బయ్య. కాని తన పిరికితనానికి కారణం తెలియకపోయినది.

“పిరికిపంద” అనుకుంటూ వుంటుంది సుబ్బయ్య గురించి సావిత్రి.

సావిత్రికి దగ్గర దగ్గర ముచ్చెప్ప సంవత్సరా లుంటాయి. ఆవిడని అందమైన విగ్రహం. పొడవుగా నాజుగ్గా ఉంటుంది. ఆవిడ నేత్రాలు విశాలంగా ఉంటాయి. “మావాళ్ళందరివీ పెద్దకళ్ళు” అని చెప్తూ ఉంటుందావిడ. “మా కంశలో ఎక్కడా పిరికితనం లేదు” అని కూడా అంటూ వుంటుంది. ఆవిడ తండ్రి తాతలు జమీంగార్లు. ఆమె తాత గణించిన దంతా, ఎలక్షనులు, త్రాగుడు, జూదం వ్యభిచారం ఇత్యాదులకింద ఆమె తండ్రి తగలబోతాడు. ఆమె తండ్రి చనిపోయేటప్పటికి వారికి అప్పు తప్ప ఉత్తమి మిగిలేను. సావిత్రి చాలా చిన్నపిల్ల అప్పుడు. అటుతరువాత ఒక సంవత్సరంలోనే ఆమె తల్లి కూడా చనిపోయింది. సావిత్రిని పెంచి పోషించి పెళ్ళిచేసే వున్న అంతా ఆమె అన్న వెంకట్రావు మీద పడింది. అప్పటికి ఆతను కూడా చిన్నవయసులోవాడే. కాని ధైర్యం కనపించి ముంగురు నడిచేడు.

అడపిల్లకి పెళ్ళి ప్రధానం అనే ఆలోచనతోనే కాకుండా ఆలస్యం అయినకొద్దీ అడపిల్లకి పెళ్ళవడం కష్టమని గుర్తించి సావిత్రికి ఇంకా యుక్త వయసు ర బోతూ ఉండగానే ఆమెని సుబ్బయ్యకి ఇచ్చి వివాహం చేసేడు వెంకట్రావు.

సుబ్బయ్య కంటే వెంకట్రావు వయసులో పెద్దయినప్పటికీ ఇద్దరూ ఒకే క్లాసు చదివేవారు. సుబ్బయ్య మెత్తనివాడనీ, జాగ్రత్తగా కాలక్షేపం చేసే మనిషినీ వెంకట్రావుకి తెలుసు. సుబ్బయ్యకి ఉద్యోగం అయిందని తెలియగానే “మా చెల్లెల్ని చేసుకుంటావా?” అని సుబ్బయ్యని అడిగేడు.

వెంకట్రావు అలా అడగగానే సుబ్బయ్యకి చాలా గాభరా కలిగింది. వెంకట్రావు అంతస్తు తనదానికంటే చాలా ఎక్కువని సుబ్బయ్య అభిప్రాయం.

అటువంటి కుటుంబంలోని అడపిల్లని తను పెళ్లాడగలనని ఆతను ఎప్పుడూ ఊహించి ఉండలేదు. అందుచేత వెంకట్రావు అడిగిన ప్రశ్నకి సంభ్రమాశ్చర్యాలతో 'సరే సరే' అన్నాడు.

సావిత్రికి అప్పటికి పదమూడు సంవత్సరాలు దాటేయో లేదో, కాని అప్పటికే బాగా విపరీతంగా ఉండేది. వయసు తక్కువే అయినా బుద్ధిలో, ఊహాల్లో ఆమెది పెద్ద వయసు.

పెళ్ళిలో తప్పించి అంతకు ముందు ఆమె సుబ్బయ్యని చూడలేదు. సుబ్బయ్య కూడా అంతే. పెళ్ళిలో పీటలమీద ఆమెని చూసినప్పుడు ఆంతుటి అపురూప సౌందర్యవతిని తనకి కూర్చినందుకు సుబ్బయ్య భగవంతుడికి నమస్కారం చేశాడు.

సుబ్బయ్యని చూడగానే సావిత్రి ఆరీతిగా ఎట్టి నమస్కారాలూ చెయ్యలేదు.

సుబ్బయ్యని చూడగానే "ఇలా నా నాకు పెనిమిటి" అనుకొంది ఆమె.

అంతవరకూ కూడా ఆమె ఏ రాజకుమారుడి లాంటివాణ్ణో వెళ్ళాడు తానని అనుకొనేది. ఆమె కింటికి సుబ్బయ్యలో రాజచిహ్నం లేవీ కనిపించలేదు. ఆమెని చిన్నతనంలో పికారుకి తీసుకువెళ్ళడానికి ఓ 'ఆయా' ఉండేది. ఆయాకి ఒక కొడుకు ఉండేవాడు. సుబ్బయ్యని చూసిన వెంటనే సావిత్రికి ఆయా కొడుకు స్ఫురణకి వచ్చేదు. ఆయాల పిల్లలు కూడా నువ్వు ష్యలే అనుకొనే వ్యక్తి కాదామె. అందుచేత ఆమెకి సుబ్బయ్య యందు ఎట్టి గౌరవమూ లేకుండా పోయింది. తనలాంటి జమీందార్ల పిల్లని వెళ్ళాడడానికి సాహసించినందుకు సుబ్బయ్యని ఆమె క్షమించలేదు.

సుబ్బయ్యకూడా సావిత్రికి తను తగిననే అభిప్రాయం ఆదిలోనే కలిగింది. అందుచేత సావిత్రి యెడల చాలా భయభక్తుల్తో ముసుల్తాడు.

సుబ్బయ్యకి ఉద్యోగం అంటూ ఒకటి ఉంది.

“ఈ ఉద్యోగమే లేకపోతే నేను చిల్లిగవ్వకి మారకపోయి వుందును” అనుకొంటూ వుంటాడు సుబ్బయ్య. డబ్బు సంపాదించే మార్గాలు ఆతనికి చాలా తక్కువ తెలుసు. అందుచేత, డబ్బు సంపాదించే వాళ్ళయందు ఆతనికి చాలా గౌరవం.

సుబ్బయ్య ఆఫీసులో పని జాగ్రత్తగానే చేస్తాడు; కాని చాలా నెమ్మదిగా చేస్తాడు. అందుచేత ఆఫీసులో అంతా ఆతనిమీద విసుక్కుంటూవుంటారు. ఆఫీసుల్లో ఆతను భయంవల్ల సరిగ్గా మాట్లాడలేడు. వారడిగే ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పడానికి ఆతను తడబడతాడు.

కోపదాగి ఆఫీసుకు ఒకతను సుబ్బయ్య నసుగుడు కంగారు చూసి “నువ్వు చాలా ఇనెఫిషియెంట్ గా కనపిస్తున్నావు. రేస్ట్రీంచి డిస్పేచ్ సెక్షన్కిపో” అని కనికరేసేడు. అప్పటినుంచీ కొన్ని సంవత్సరాలు సుబ్బయ్య డిస్పేచ్ సెక్షన్లో పని చేసేడు. ఆ సెక్షన్లోది చాలా బండపని. కాని, మిగతా ‘సెక్షన్స్’లో కంటే పూచీ కొంచెం తక్కువ. తెలివిలేటలు ఉపయోగించ నవసరం లేదు.

డిస్పేచ్ సెక్షన్ పని చాలా బండపని.

కాని ‘ఇదే బావుంది’ అనుకొనేవాడు సుబ్బయ్య.

తరువాత—

కొత్త ‘హెడ్ క్లర్కు’ వచ్చాక సుబ్బయ్య ఆక్కంటున్న సెక్షన్లోకి మారేడు.

కొత్త హెడ్ గురుస్తూ పేరు రామస్వామి. ఆతని ఫలానావూరు, ఫలానాదేశం అని చెప్పడం చాలా కష్టం. ఆతను తెలుగు స్వచ్ఛంగా మాట్లాడుతాడు. అరవం మాట్లాడితే అరవ్వాడే అనుకోవచ్చు. ఆతనికి మళయాళీభాష బాగా వచ్చు. కన్నడంలో ఆతనికి ప్రవేశం ఉంది. ఆతనికి రైల్వే హిందీ వచ్చు. ఆతను చాలా తెలివైనవాడని అంతా అంటారు. అతను ఆఫీసులో ఎవ్వరినీ నమ్మడు. అందరినీ భయంలో ఉంచాలని ఆతని

‘పాలిసీ’. అనువైన వాళ్ల చేత అరవచాకిరీ చేయిస్తూ ఉంటాడు. అనువైన వాళ్లని కనరడం కూడా అతనికి అలవాటు.

రామస్వామి వచ్చిన కొద్ది కాలంలోనే సుబ్బయ్యకి అక్కొంటు సెక్షన్ లోకి మార్పు వచ్చింది. మార్పుకి కారణం తెలిసినవాళ్లవరూ ఆశ్చర్యపడలేదు అందు గురించి. సుబ్బయ్య మాత్రం చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఆశ్చర్యపడ్డం కంటే హెచ్చుగా భయపడ్డాడు.

అక్కొంటు, సెక్షన్లో చిక్కులు చాలా ఉన్నాయి. కంట్రాక్టర్ల బిల్లు చెక్ చేయడం ముఖ్యమైనపని. అందులో చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. కంట్రాక్టర్లు ఒక వైపు పీకుతూ ఉంటారు. ఆశ పెడుతూ ఉంటారు. బిల్లు సరిగా చెక్ చేయకపోతే ప్రమాదం ఉంటుంది. అందులోనూ ఆ పని సుబ్బయ్యకి కొత్త. కాని ఏదో తంటాలుపడుతూ వస్తున్నాడు.

సుబ్బయ్య చేసే పని, అంతకుముందు అవధాని చేస్తూ ఉండేవాడు.

వయస్సులో అవధాని ఆఫీసులో చాలామంది కంటే పెద్ద. అయినా, ఆఫీసులో కొత్తగా ప్రవేశించిన వాళ్ళు కూడా అతనితో చిరపరిచయం వ్యవహరిస్తూ సనవుగా వుంటారు. అతనికి దాదాపు యాభై సంవత్సరాలు ఉంటాయి. అతని తలమీద జుత్తు లేనేలేదు. అతని మెల్లచూపు, అతని చెవలకి ఎర్రపొళ్ల తమ్మెట్లు ఉంటాయి. అతని నోరు చాలా పెద్దది. గొంతుక కూడా చాలా పెద్దదే. అతని ముఖమంతా గంట్లు గంట్లుగా ఎర్రగా ఉంటుంది. లావు కాకుండా సన్నం కాకుండా ఉంటుంది అతని కిరీరం ఎత్తు సుమానుగా ఉంటుంది.

అవధాని దగ్గర డబ్బు మూలగుతోందనే వాడుక ఒకటన్నది. “పిల్లా పాసా లేరు కదా, ఏం చేసుకుంటావయ్యా, అంత డబ్బూ” అని అతణ్ణి చాలామంది అడుగుతూ ఉంటారు. “కట్టుకున్న దానికి లేకపోతే సరా” అంటాడు జవాబుగా అవధాని. వివాహం చేసుకోక ముందు నుంచీ కూడా అతను వేరే ఓ మనిషిని ఉంచుకున్నాడు. ఆ మెవల్ల అతనికి చాలా సంతానం ఉంది. వాళ్లంటే అతనికి చాలా అభిమానం. అతనే కాకుండా అతని భార్య

కూడా వాళ్లయందు మక్కువతో ఉంటుంది. అందు గురించి చాలామంది విద్వాంసగా చెప్పకుంటారు.

అవధాన్ని చూస్తే ఆఫీసులో పని చెయ్యటానికే పుట్టేడా అనిపిస్తుంది. అతనికి ఆఫీసులో ఉంటేనే ఇంట్లో ఉన్నట్లు ఉంటుంది. ఆఫీసులో అన్ని కాఖిల పనీకూడా అతనికి బాగా తెలుసు. అందుచేత ఆఫీసులో ప్రతివారికీ అతని యందు అదొక తరహా గౌరవం ఉంది.

“మామూళ్ళు” పుచ్చుకోడంలో అవధాని నిగ్మోహమాటంగా ఉంటాడు. అందుకే అతనికి రామస్వామికి వేచీ వచ్చింది. అతనికి రామస్వామికి మొదటి నుంచి సరిపడలేదు. ఇద్దరూ డబ్బు దగ్గర దొంగలే అన్న విషయం ఇద్దరికీ తెలుసు. అవధాని ఎక్కంటి సీట్లో ఉంటే మామూళ్ళలో తనకి వంతు రానేరాదని రామస్వామి వచ్చిన వెంటనే గ్రహించేడు. కానీ అవధాన్ని కదల్చడం వెంటనే సాధ్యం కాలేదు. ఇంతలో రామస్వామి అద్భుత కళాత్మక అతని బంధువే ఒక అతడు ఆక్టింగ్ గా ఆఫీసుయేడు. అతని హయాంలో అవధాని సీటు మారింది.

సీటు మార్చినందుకు అవధాని ఏమీ చింతించలేదు. డిస్పెన్సరీ సెక్షన్లో కూడా డబ్బు చేసుకొనే నేర్పు అతనికి ఉంది. అదేగాక, త్వరలోనే తిరిగి మామూలు సెక్షన్లోకి రాలేకపోతానా అనే ధైర్యం ఉందతనికి.

సుబ్బయ్యకి మామూళ్ళు పుచ్చుకోడంలో నేర్పు లేదు. పుచ్చుకోడానికి ధైర్యం లేదు. అందుకే అతణ్ణి ఎక్కంటి సీట్లోకి రామస్వామి లాగే దాని ఆఫీసులో అందరికీ తెలుసు. సుబ్బయ్య కూడా త్వరలోనే తన ‘సీటు’ మాన్యుకి కారణం తెలుసుకున్నాడు.

“సరే! నాకెందుకు ఆ గొడవంతా? నా పనేవో నేను చూసుకొని వచ్చేస్తాను. నా జీతపురాళ్ళు నాకు రాక మానవు”

అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

వేసవి కాలం.

ఉదయం.

వేసవి కాలంలో ఒక రోజు ఉదయం ఏడు గంటల సమయంలో సుబ్బయ్య ఇంటికి వెంకట్రావు వచ్చేడు.

ఇంట్లో ఉన్న ఒక్క కుర్చీలో కూర్చోకుండా వీధి వరాండాలో నిల్చుని కాకీనీళ్ళు త్రాగుతున్నాడు సుబ్బయ్య.

ఇంటి లోపలిభాగంలో ఉండడానికి సుబ్బయ్య సాధారణంగా ఇష్టపడడు. సాక్షిత్రి పెళ్ళిచేసికొని పదిహేను సంవత్సరాలు దాటినా ఆమెతో ఇంకా అలవాటు పడలేదతను. ఆమెతో ఏంమాట్లాడ్డానికి తోచదతనికి. అందుచేత తనకు వీధి వరాండాలో కూర్చుంటూ ఉంటాడు. అలా కూర్చోని వచ్చి పోయేవాళ్ళని చూస్తూ ఉండడం అతనికి అలవాటు.

వీధిలో అన్ని వేళలా అనేకమంది వెళ్తు ఉంటారు. నడుచుకుపోతూ ఉంటారు. వాహనాదూధులయి వెళ్తు ఉంటారు. అదా మగా, చిన్నా పెద్దా, గొప్పా బీదా అనేకతరహాల మనష్యులు ప్రవాహంగా పోతూ ఉంటారు. వాళ్లందరినీ చూస్తూంటే సుబ్బయ్యకి ఎంతో ఆనందంగా ఉత్సాహంగా ఉంటుంది.

సుబ్బయ్య ఆ పూస వచ్చి మూడు సంవత్సరాలయింది. ఈ మూడేళ్లలోనూ రోడ్డుమీద పోయేవారి ననేకమందిని అతను బాగా గుర్తెచుకును. వాళ్లెవరో, ఏం పని చేస్తున్నారో; రోజూ ఎందుకు ఆలా వెళతారో అతనికి తెలియదు. అయినా వాళ్ళల్లో అనేకమంది గురించి అతనేదో ఊహించుకొంటూ ఉంటాడు. నాళ్ల గురించి చిత్రమైన కథలు కల్పించుకొంటూ ఉంటాడు. వారిలో కొందరు అతనికి ఇష్టమైన వారున్నారు. కొందరినీ చూస్తే అతనికి చాలా అయిష్టం. వారిలో కొందరు ముఖ్యులున్నారు. కొంతమంది ఒక్క సాయంకాలమే సుబ్బయ్య ఇంటి ముందునంచి వెళ్తారు.

కొందరు పొద్దుటూ సాయంత్రమూ కూడా అవుపిస్తారు. ఎవరెవరు ఏయే వేళల వెళతారో సుబ్బయ్యకి బాగా గుర్తు. వాళ్ళందరి గురించే ఆలోచిస్తూ కథలు కల్పించుకొంటూ వీధి వరాండాలో సిగరెట్లు కాలుస్తూ కూర్చుంటే సుబ్బయ్యకి ఊసుపోతుంది.

సుబ్బయ్యకి, ఆరీతిగా రోజూ కనిపించేవారిలో నలుగుర్ని చూస్తే ఎక్కువ ఇష్టం.

నలుగుళ్లోనూ ఒకామె సరిగా విడుంపావుకి బజార్ వేపు వెస్తుంది. ప్రతిరోజూ ఉదయం ఆ సమయానికే వెస్తుంది. సుబ్బయ్యకి ఆమెని చూస్తే ఇష్టం. ఆమె ఎవరో ఆతనిక తెలియదు. ఆమె పేరు అంతకంటే తెలియదు. కాని తనే ఆమెకి “ఎర్రచీర మనిషి” అని నామకరణం చేసేడు. అందుకల్లా ఆమె ఎప్పుడూ ఎర్రచీరే కట్టుకుంటుందనుకోకూడదు. సుబ్బయ్య ఆవూరు వచ్చిన కొత్తలో ఆమెని ఎరుపురంగు చీరతో చూసేడు. ఆమె ఎందుకో గాని ఆతణ్ణి ఆకర్షించింది. తరువాత నాలుగైదు రోజులు కూడా ఆ చీరే కట్టుకొని వెళ్ళింది, ఆమె. రెక్క వెడద మని అనుకోకుండానే సుబ్బయ్య రెక్క వేశాడు. ఆ ఒక్క చీరా ఆవిడ సరిగా ఇరవై రెండు దినాలు కట్టుకొంది. అప్పటినుంచి ఆమెని ఎర్రచీర మనిషిగానే గుర్తించుకొన్నాడు సుబ్బయ్య. ఆమె చాలా దరిద్రురాలిగా అవుపిస్తుంది. కాస్త సన్నగా పొడవుగా ఉంటుంది. పెద్దకొప్పు నున్నగా నీటుగా ఎప్పుడూ ముడచుకొంటుంది. ఆమె వయసు పాతికేళ్ళపైచిలుకు ఉండవచ్చు. మనిషి చూడ్డానికి చాలా బావుంటుంది. ఆ వయసు స్త్రీలలో ఉండవలసిన బిగి ఆమెలో లేకపోయినా బలంగానే ఉంటుంది. ఆమె ముఖంలో వికాసం అవుపించదు. రోడ్డుమీద ఎవ్వరితోకూడా ఆమె మాట్లాడడం సుబ్బయ్య చూడలేదు. ఆమె చేతిలో ప్రతిరోజూ ఓ మాసిన బిన్న సజ్జా ఉంటుంది. ఆ సజ్జా ఆమె ఎప్పుడూ ఎడంచేత్తోనే పట్టుకొంటుంది. సుబ్బయ్య అనుకోడం ఆమె ఎక్కడో ఎవరింట్లోనో పనిమనిషిగా ఉందని. ఆమె భర్త ‘మిలిటరీ’ లో ఉన్నాడని ఆతను అనుకుంటాడు. భర్త దగ్గర్నుంచి ఉత్తరాలేవు. బతికి

ఉన్నాడో లేదో తెలియదు. ఇంట్లో ఓ జబ్బు కొడుకు, చిన్న పిల్లడు, వాడు. వాడికోసం కష్టపడుతోంది. భర్త రాకకోసం నిరీక్షిస్తోంది. అతను ఎంతకీ రాకుండా ఉన్నాడు. ఆమె చాలా శ్రమకి పాలవుతోంది. ఆమె అందం అంతా అడవిగాచిన వెన్నెల అవుతోంది. అనేకమంది మొగ వాళ్లు ఆమెని పొందడానికి రమ్మని ఆహ్వానిస్తున్నారు. అందర్నీ నిరాకరిస్తోందామె. జబ్బుతో ఉన్న కొడుకు పెద్దవాడయి గొప్పవాడవుతాడని ఆశిస్తోంది. నిజంగా వాడు చాలా గొప్పవాడవుతాడు. అప్పుడు ఆమె చుట్టూ అంతా చేరుతారు. గర్వం లేకుండా అందర్నీ ఆదరిస్తుంది ఆమె.

ఆమెని చూస్తే సుబ్బయ్యకి నిజంగా చాలా ఇష్టం. మిగతావారిలో ఒకతను అరవయ్యేళ్ళ వృద్ధుడు. అతను చాలా పొడవుగా ఉండి చాలా నిటారుగా నడుస్తాడు. చాలా ఆరోగ్యంగా ఉన్నట్లు అగుపిస్తాడు. దట్టంగా పొడవుగా ఉండే వెరపిన గడ్డం అతన్ని. పండిన గిజాల జుత్తువైన తెల్లటి వంక తిలపాగా చుట్టుకుంటాడు. అతను ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకర్ని చూపి మందహాసం చేస్తూనే ఉంటాడు. అతని చేతిలో ఎప్పుడూ పాను గాటి చేపాటికరి కదలాడుతూ ఉంటుంది. అతని కళ్లు ప్రతివారిమీదా వెన్నెల వెలుగులు చిలుకుతాయి. ఏ పాడుకన్న చేతనో, ఏ కూరకాపవశం చేతనో ఓ మహాత్ముడు ఈ కలికాలంలో ఇలా మానవరూపంలో అవతరించేడని అతని గురించి సుబ్బయ్య ఊహించుకొంటూ ఉంటాడు. అతని దివ్యసుందర విగ్రహం చూసి ఏ దేవతాస్త్రీయో వలచి పిలచి ఉంటుంది. తిరస్కృతురాలై తిరుగులేని ఘోరకాపం ఇచ్చింది. ఘోరమైన ఈ లోకంలో పడ్డాడతను. అయినా, అతను విరాగి. అతనికి నాకలోకమందున్నా ఒకటే. నాగలోకానికిపోయినా ఒకటే. నరులమధ్యపడినా ఒకటే. కాంతంగా ప్రకాశతంగా ఉంటాడతను. అతణ్ణి చూసినప్పుడల్లా భగవంతు డనేవాడు ఉన్నాడని గుర్తుకొస్తుంది సుబ్బయ్యకి. అతనొక ఋషిలా ఉంటాడు. సుబ్బయ్య అతణ్ణి “మునిశ్వువారు” అంటాడు. అతని యందు సుబ్బయ్యకి భక్తి గౌరవాలు ఉన్నాయి.

మిగతా ఇద్దరూ ఆడపిల్లలు.

“లేడి పిల్లలు” అంటాడు సుబ్బయ్య వాళ్ళని.

వాళ్ళిద్దరూ కవల పిల్లల్లాగ అగుపిస్తారు. వయసు పద్నాలుగు సంవత్సరాలు ఉండవచ్చు. రూపుకి ఇద్దరూ ఒక్కలాగే ఉంటారు. రూపుకి వాళ్ళు అందంగా ఉండరు. అయినా, చాలా ఆకర్షణీయంగా ఉంటారు. ఎప్పుడూ ఒకేరకం దుస్తులు ధరిస్తారు. ఎప్పుడోగానీ చీరలు కట్టరు. పరికిణీ, బొబ్బా వేసుకుంటారు. అప్పుడప్పుడు ‘వాణీ’లు వేసుకుంటారు. వాళ్ళప్పుడూ నవ్వుతూ ఉంటారు. పొద్దుటా, సాయంకాలం చేతుల్లో పుస్తకాలతో, టిఫిన్ కేసియెట్లతో స్కూలుకి వెళ్తూ వస్తారు. దాగ్లో అనేకమందిని పలకరిస్తారు. పలకరించి ఏవేవో కబుర్లు చెప్తారు. వాళ్ళవంటిమీద విలువ గల ఆభరణాలేవీ కనిపించవు. వాళ్ళు నిరాడంబరంగా ఉన్నా నీండుగా ఉంటారు.

వాళ్ళు చాలా గొప్పవాళ్ళు అవాలని సుబ్బయ్య కోరిక. వాళ్ళకోక సవిత్రల్లి ఉన్నాదని ఆతని కందుకోగాని తోచింది. ఆమె వాళ్ళని కస్తాలు పెడతుంది. ఇంటి దగ్గర అంత చాకిరీకూడా వాళ్ళచేతే చేయిస్తుంది. అయినా వాళ్ళు దేనికీ లక్ష్యపెట్టరు. ఎంత చాకిరీ అయినా చేసేస్తారు. అందుగురించి ఏమీ విచారించరు. ఎప్పుడూ సంతోషంగానే ఉంటారు. ఇంట్లో చదువు సాగకపోయినా, క్లాసులో తెలివైనవాళ్ళనే అనిపించుకొంటారు. వాళ్ళిద్దరికీ త్వరలోనే పెళ్లవుతుంది. మళ్ళీలి బీదవాళ్ళ కిచ్చి పెళ్లి చేస్తుంది వాళ్ళ సవిత్రల్లి. కాని, ఆడదాని అదృష్టం వల్ల ఆ బీదవాళ్ళే ఎంతో గొప్పవాళ్ళవుతారు. అప్పు డీ కందు లేడిపిల్లల బంగారపు లేళ్ళవుతాయి.

“చక్కటి లేడి పిల్లలు” అనుకుంటాడు సుబ్బయ్య.

ఇంకా అనేకమంది వస్తూ వెళ్తూ ఉంటారు.

కొత్తకారు నడుపుకొంటూ పోయే హార్బర్ ఇంజనీరూ, షాతకార్లో డ్రైవరు పక్కన కూర్చోనే లేడిడాక్టరు, ‘లేలీ’ నెకిలుమీద రోజూపోయే

ఇటికల కంట్రాక్టరూ, కొబ్బరికాయలతట్టు నెత్తిన పెట్టుకుపోయే వయ్యారి భామా, రోజూ కోడిమాంసం కొనుక్కువచ్చే కుంటికాలువాడూ, ఎప్పుడూ రాత్రివేళే కనిపించే సిల్కు జాకెట్టుపిల్లా — ఇలా అనేకమంది ఉన్నారు. పాళ్ళందరి గురించి కూడా సుబ్బయ్య ఏవో కథలు అల్లుతాడు; అల్లుతూ ఆలోచిస్తూ వీధి వరండాలో కర్ర స్తంభం చాటువ కూర్చుంటాడు. ఆదొక సరదా అతనికి.

మామూలు ప్రకారం వరండాలోకి కాఫీ తాగుతూ వస్తున్నాడు సుబ్బయ్య. ఎర్రచీర మనిషి వచ్చేవేళ అవుతోంది.

ఇంట్లో వెంకట్రా వచ్చాడు.

ఆతణ్ణి చూసి సుబ్బయ్య కంఠారు పడ్డాడు.

వెంట్రావు ఎప్పుడో గాని సుబ్బయ్య దగ్గరికి రాడు. మూడు సంవత్సరాల్లోనూ ఏ నాలుకైదుసార్లో సుబ్బయ్య ఇంటిని తన రాకతో పొవనం చెసాడతను. అతను వచ్చినప్పుడల్లా సుబ్బయ్య కంఠారు పడక మానడు. అతను వస్తే నిజంగా తన ఇల్లు పొవనమయినట్టే భావిస్తాడు.

సుబ్బయ్య ఇంటిని పొవనం చేసే వెంకట్రావు పవిత్రుడు కాడు. కాదని సుబ్బయ్యకి తెలుసు. అయినా వెంకట్రావంటే అతని కెంతో గౌరవం.

వెంకట్రావు తండ్రి తాతలు జమీన్దార్లు. చాలా గొప్పగా బ్రతికేరు. కాని వెంకట్రావు తండ్రితో ట్ ఆరిపోయింది ఉన్న చమురంతా. అయితే నేం? వెంకట్రావు పెద్ద వంశంలో పుట్టేడు. అతని స్టేబుల్ తనదానికంటే హెచ్చు సుబ్బయ్య దృష్టిలో.

వెంకట్రావుది అగ్గిని కుప్పే పెన్ననాలిటీ. సుమారు ఆరడుగుల పొడవుంటాడు. అతని కళ్ళు చాలా అందంగా వికారంగా ఉంటాయి. పొడవైన కనుబొమ్మలతో, బరువైన కంటి రెప్పలతో, ఎర్రజీరల కళ్ళతో ఎవరైనా కిందిమాపు చూడగల డతను. సాధారణంగా అందన్నీ అలాగే

చూస్తాడు. మనిషి ఆర్జే బలంగా లేకపోయినా బలంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తాడు. అతని కాళ్ళూ చేతులూ చాలా పొడవు చుట్టలు తెగకాల్చడం చేత అతని పెదవులు నల్లబారేయి. అతని ముక్కు కొంచెం మకరగా పొడవుగా ఉంటుంది. పొడుగ్గా ఉండే జుత్తుని వెనక్కి దువ్వుకుంటాడు. అతని మాట బొంగురుగా గంభీరంగా వస్తుంది. అవసరంకొద్దీ ఏకం ఎలా మాట్లాడడమో అతనికి బాగా తెలుసు. డబ్బు కోసం కొంతమందిని 'తైరు' కొట్టి తిరిగినప్పటికీ, ఎవరి దగ్గర "దాసోహం" అని అతను ప్రవర్తించడు. చాలామందిలో "నువ్వెంత" అన్నట్లు బేఖాతర్ గా, నిర్లక్ష్యంగా ఉంటాడు. సద్దెనిమిదేళ్ళ ప్రియం వరకూ వెంకట్రావు విచ్చలవిడిగా తిరుగుతూ, చిత్తుగా డబ్బు ఖర్చుపెడుతూ, స్నేహితులతో షికార్లు కొడుతూ, అడవిల్లల్ని వెంబడిస్తూ కాలక్షేపం చేసేడు. ఇంతలో అతని తండ్రి చనిపోడం తటస్థించింది. అతని తండ్రి జమిందారన్న మాట నిజమే. కాని, తండ్రి చనిపోయేసరికి వెంకట్రావు చేతిలో కానీ 'కేష్' లేదు. కేష్ లేకపోతే పోయింది. తంటా లేదు. కాని, నెత్తిమీద అప్పులవాళ్ళు కూర్చున్నారు.

వెంకట్రావుకి, తండ్రి పోయాడన్న దుఃఖం అటుంచగా, ఆ స్త్రీ విషయమై ఉన్న పరిస్థితి అర్థం కాలేదు.

• అతనికి ఏం చెయ్యడానికి తోచలేదు.

ఏమీ చెయ్యకుండా అప్పులవాళ్ళు ఊరుకోలేదు.

ఆస్తుల్ని ఒక్కటొక్కటి జప్తు చేయించి కబళించడం ప్రారంభించేరు.

జరుగుతూన్న దేమిటో వెంకట్రావుకి తెలియడమే లేదు.

ఇలా ఉండగా నరసయ్య వచ్చేడు సాయం చెయ్యడానికి.

వెంకట్రావుకి మేనమామ అవుతాడు నరసయ్య.

వెంకట్రావు తండ్రి ఉన్న రోజుల్లో నరసయ్య ఎప్పుడూ వారి ఇంటికి రాలేదు. బావమరదు లిద్దరి మధ్యా పచ్చగడ్డి వేస్తే భగ్గుమనేది. బావ చనిపోయాక తన అక్క పరిస్థితులు బాగులేవని తెలిసి చేతనైన సహాయం

చేద్దామని వచ్చేడు నరసయ్య. అతనికి ఒక్కరై కూతురు. ఆ అమ్మాయి పేరు శాంతమ్మ. అప్పటి కామెకి పన్నెండేళ్ళు. వెంకట్రావుకి ఆ పిల్లని ఇచ్చి పెళ్ళి చేద్దామనే ఆశతో కూడా వచ్చేడు నరసయ్య.

నరసయ్య వచ్చేసరికి వెంకట్రావు సిగ్గిగతులు ఏమీ బాగా లేవు. పిస్టితి అంత చెడ్డగా ఉన్నాదని నరసయ్య అనుకోలేదు. తన బావ పెద్ద సితిపరుడు. కొంత తగలెట్టినా, కొంతయినా మిగిల్చి ఉంటాడనుకున్నాడు నరసయ్య.

తీరా వచ్చి చూస్తే అంత అధోగతిలా ఉంది.

ఎస్తేటంతా కోర్లు జప్తులో ఉంది. ఇళ్ళగూడ తనఖాలున్నాయి. శేరీ భూములు కూడా చాలామట్టుకు రైతుల స్వాధీనంలోనే ఉన్నాయి. మిగతా భూముల పంట చాలికాపులు హరించేస్తున్నారు. ఇంట్లో ఉండే మెడి బుగారం ఇంట్లో కనిపించడం లేదు.

ఇంట్లో ఉండవలసిన వజ్రాల నగలన్నీ తాకట్టులో ఉన్నాయి. ఎవరి దగ్గర వున్నాయో ఇంట్లో ఎవరికీ తెలియదు. తాకట్టు పట్టినవాళ్ళు కిక్కురు మనకుండా ఉరుకున్నారు.

ఎస్తేటు వకీలు ఎన్ని సార్లు వెళ్ళినా పొమ్మంటాడు.

పనికొచ్చే కాయితేమీ ఇంట్లో కనిపించదు.

ఏం చేద్దామన్నా నరసయ్యకి కాలూ చెయ్యా అడింది కాదు.

అన్ని వ్యవహారాలూ చాలాకాలం నుంచీ చూస్తున వాడు కామేశం అనే గుమాస్తా. అతను చాలా ముసలేవాడు. డెల్టై సువత్సీరాల వయస యినా ఉంటుంది. అతను వెంకట్రావు తాత కాలం నుంచీ కూడా వ్యవహారాలన్నీ చూసుకువస్తున్నాడు. అతనికి వెంకట్రావు కుటుంబ విషయాల్లో తెలియనిదేదీ లేదు. చాలాకాలం అతను చాలా విశ్వాసంగా పని చేసేడు. వెంకట్రావు తండ్రి కాలంలో కొన్నాళ్ళ “ఇహ లాభం లే”దని అతనికి

తెలిసింది. “ఈ కాస్త ఇహ నిలబడద”ని ముందుగానే తెలుసుకున్నాడు. డబ్బంతా ముండలకీ, తాగుడుకీ, జూదానికీ ఖర్చవుతూ ఉంటే అతనికి చాలా కష్టం అనిపించింది. న్యాయంగా వచ్చే జీతపురాళ్లు తప్ప ఇంక ఇతరానికి అశపడలేదతను చాలాకాలం. “సామ్యంతా నిష్కారణంగా సానివాళ్ళకీ, బ్రాందీ సీసాలకీ అయిపోతోంది. అఖరికి మిగిలేది ఎవరికీ కూడా ఏమీ ఉండదు” అనుకున్నాడు కామేశం. “నే నింత కష్టపడుతున్నా నా దగ్గర కాణీ లేదు కదా!” అని కూడా అనుకున్నాడు కామేశం. అతనికి చాలా మంది పిల్లలు. అందులో ఆడపిల్లలు హెచ్చు. వారిందరికీ పిల్లలున్నారు. చదువులు చెప్పించవలసిన మొగపిల్లలు ఇంకా ఉన్నారు. పెళ్ళిళ్ళు చేయవలసిన ఆడపిల్లలు ఇంకా ఉన్నారు. చదువులు చెప్పించాలి. పెళ్ళిళ్ళు చేయించాలి. ఇవన్నీ చేయడానికి సొమ్ము కావాలి.

జమీన్దార్ గారి డబ్బు సానులకి పోతోంది. జూదంలో పోతోంది.

“నాకు చూస్తే డబ్బు అవసరంగా వుంది” అనుకున్నాడు కామేశం.

జమీన్దార్ రెలాగా చెడిపోడం తథ్యం. ఆయన డబ్బంతా ఆ సొగలే తినడానికి బదులు తనవంటి సుసారి ఎందుకు తినకూడదనుకున్నాడు కామేశం. వాళ్ళల్లో ఎవరూ కూడా జమీన్దార్ కి ఎన్నడూ ఎట్టి సహాయమూ చెయ్యలేదు. తను మా నే, చిన్నతనం నుంచీ చెమటోడ్చి ఆ జమీందారీలో చాకిరి చేస్తున్నాడాయన. అటువంటప్పుడు జమీన్దారీలో తనేది తన్నప్పటికీ అని “అన్యాయపు సొమ్ము” అనిపించుకోదు.

ఆ నిశ్చయానికి వచ్చేక కామేశం మెల్లమెల్లగా వెలుగు వుండగానే చక్కజెట్టుకోడం మొదలు పెట్టేడు. అతను ఎస్టేట్లో, ఇంట్లో, జమీందారు స్వంత విషయాల్లో ఎరగని డేదీలేదు. అతనికి మంచి తెలివిలేటలు కూడా వున్నాయి. త్వరలోనే కొంత డబ్బు వెనక్కి వేసేడు. అంత తొందరగా అలా చేయగలిగినందుకు అతనే ఆశ్చర్యపోయేడు. దాంతో ఆశ హెచ్చింది.

వెంట్రావు తండ్రి చనిపోయేసరికి కామేశం నల్లజైవల రూపాయిల సీతీపరుడయ్యాడు.

వెంకటాద్రి తండ్రి హఠాత్తుగా చనిపోయేడు. అతనలా పోయినా దుకు కామేశ చాలా విచారించేడు. కబురు వినగానే అతని కళ్ళలో నీళ్ళు గిరుగున తిరిగేయి. చనిపోయిన జమిందార్ని, అతని తండ్రినీ తయ్యకొని చాలా ఏడ్చేడు.

ఆది అంతటితో ఆయిపోయింది.

ఆ మర్నాడు అన్ని సరిస్థితులూ పరికించి చూసేడు. తెలివితేటలు ఉపయోగించి ఆట జాగ్రత్తగా ఆడినట్లయితే మరొక పాతిక వేలయినా చేతి లోకి వస్తాయని అంచనా వేసేడు. జమిందారీ ఎడేటూ, శేరి భూములు: ఇగ్నూ వైరాలన్నీ ఎలాగా అప్పులవాళ్ళ చాలవుతాయి.

బంగారం వెండి ఇదివరకే అమ్ముడయిపోయింది.

ఇహ మిగిలినవి వజ్రాలు నగలు. అవి ఎవరి దగ్గర తాకట్ల ఉన్నాయో అతనికి తప్ప ఇంకెవరికీ తెలియదు. తెలియడానికి అవకాశం లేదు.

అవి అతని దగ్గరే ఉన్నాయి.

ఇంకెవరివరి దగ్గరో తాకట్లు వుంచినట్లుగా జమిందార్ తో చెప్పేడు. కాని, నిజానికి అవి తన దగ్గరే వున్నాయి. ఆ సంగతి వైకితెలిస్తే అవికూడా అప్పులవాళ్లే అపహరిస్తారు. అందుచేత తెలియజేసి లాభం లేదనుకున్నాడు కామేశ. వాటిని తను చేజిక్కించుకోకుండా, అప్పులవాళ్ళకి తెలియకుండా వెంకటాద్రికి ఇవ్వవచ్చునని అతను ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. అటుకంటి ఆలోచనల్ని అతను దగ్గరికి రానివ్వలేదు.

అందుచేత కామేశ కిక్కురుచునకుండా ఊరుకున్నాడు.

ఈలోపున నరసయ్య నచ్చేడు.

నరసయ్య రాక కామేశకి సుతరామూ కిట్టలేదు.

నరసయ్యని చూడగానే “ఇతను న్యాయమైన మనిషి. ముక్కుకి నూటగా పోతాడు” అనిపించదు ఎవరికైనా సరే. కామేశానికూడా

అలా తోచలేదు నరసయ్య కూడా ఏదో తడుముకొందికే వచ్చేదని కామేశ ఆనుకున్నాడు.

అటువంటి దురాలోచనతో గాని దురాశతో గాని నరసయ్య రాలేదు, నిజంగా. అక్కనీ, మేనల్లుణ్ణి ఏదో ఒకదారికి తీసుకువద్దామనే అతని ఉద్దేశం. ఆ వుద్దేశాన్ని ఆచరణలో ఎలా పెట్టాలో తెలయలే దతనికి.

కామేశకి కుటుంబ పరిస్థితులన్నీ చక్కగా తెలుసుననీ, కాని పైకేమీ పెగలకుండా వున్నాడనీ నరసయ్య గ్రహించేడు. కామేశని ఎలా కదల్చడమా అని ఆలోచించేడు.

కామేశా, నరసయ్యా, ఇద్దరూ గండుపిల్లులాగ కొన్నాళ్ళు ఒక రొక్కరు చూసుకున్నారు.

ఎక్కడా దొరకననే ధీమాతో వున్నాడు కామేశ.

అతణ్ణి ఎలాగైనా పట్టుకోవాలనే ప్రయత్నంలో వున్నాడు నరసయ్య.

జమీందారు కలకత్తాలో వుండగా అతనికి కామేశ రాసి వుత్తరం ఒకటి నరసయ్యకి కాయితాలేవో వెతుకుతూ వుండగా దొరిగింది. కొన్ని వస్తువు లేవో ఒకరి దగ్గర తాకట్టు పెట్టినట్లు కామేశ రాసినదాన్నిబట్టి చూచా వాచాయగా తెలుస్తూంది.

ఆ “ఒకరు” తమ దగ్గర ఏమీ లేవన్నారు. ఉన్నట్టుగా ఇంట్లో రకీదేమీ కనిపించదు.

ఉత్తరం పట్టుకొని కామేశ దగ్గరికి వచ్చేడు నరసయ్య.

అది దొరికిపోయినందుకు కామేశ చాలా చిరాకుపడ్డాడు. దానికోసం తమ చాలా వెతికేడు కానీ తనకి దొరకలేదు. ఎప్పుడూ అజాగ్రత్తగా వుండే జమీందారది చించి పోలేనే వుంటాడనుకున్నాడు, చించకుండా వున్నందుకు చనిపోయిన మనిషిమీద చాలా విసుక్కుని, దాన్ని వెతికి సుపాదించిన నరసయ్యని చాలా తిట్టుకున్నాడు.

ఏమంటావని అడిగేడు నరసయ్య.

వెంట్రావుని దగా చేస్తున్నందుకు నీ మీద క్రిమినల్ కేసు ఎందుకు పెట్టకూడదని అడిగి భయపెట్టేడు.

బెదరింపులకి భయపడడు కామేశ.

ఆ ఉత్తరం తనమీద నేరం మోపడానికి తగినంత ఆధారం కాదని కామేశకి తెలుసు.

అయినప్పటికీ తమ కొంతయినా అల్లర పడవలసి వస్తుంది.

ఎంత నిబ్బరంగా వున్నా కోర్టు ఎక్కిన తరువాత ఏది ఎలా జరుగుతుందో చెప్పడం కష్టం.

కామేశ కొంతగా ఆలోచించేడు.

ఆలోచించాక, లాఫంటో కొంతభాగం వదులుకుందామనే నిశ్చయానికి వచ్చేడు.

నరసయ్యకి పరిస్థితులన్నీ బోధపర్చేడు.

“నగలన్నీ మిగుల్తాయనే విషయం షైకి తెచ్చినా వెంట్రావుకి మిగిలే దేదీ వుండదు. యీ సొమ్ముకూడా అప్పుల తీర్మానం కింద తప్పక పోతుంది. అందుచేత, ఈ విషయం ప్రకటింపి ప్రయోజనం లేదు. సొమ్మంతా వెంట్రావుకే ఇద్దామంటే మూణ్ణిముషాల్లో అంతా ఎగతాళిస్తూ ఉతకం. ఇంగితగ్గానం అతని కేమీ లేదు. అందులో ఆ తండ్రి కొడుకు అతను. మీరు ఇన్నాళ్ళు దూరంగా ఉన్నారు కాబట్టి ఏ సంగతి మీ చెరగదు. అంతగా మీకు వెంట్రావుని బాగుచేద్దామనేవుంటే అతనికి మీఅమ్మాయిని ఇచ్చినప్పుడు అప్పుడే ఈ సొమ్ము అతనికి ముట్టజెప్పవచ్చును. అలా చేస్తే ఢేషుగ్గా ఉంటుందని నా అభిప్రాయం” — అని ఈ రీతిగా చెప్పేడు నరసయ్యతో కామేశ.

కామేశ చెప్పినదాంట్లో నిజం లేకపోలేదని తోచించి నరసయ్యకి.

నరసయ్యకి డబ్బంటే ఆశ లేకపోలేదని కామేశకి అదినుండీ తెలుసు.

దాన్తో ఇద్దరూ బేరానికి దిగేరు.

అది వెంటనే కుదర్లేదు. ఇద్దరూ చాలా లజుకుజుకు పడ్డారు. కొన్ని దినాలు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోడం మానేశారు కూడా. కాని, ఆలశ్యం అయినట్లయితే ఎవరికీ మంచిది కాదని గ్రహించి చివరి కొక సమాధానానికి వచ్చేరు.

చెరిసగం వాటాకి బేరం కుదిరింది.

పాతిక వేలలో చెరిసగం ఇద్దరూ చేజిక్కించుకున్నారు.

జరుగుతూన్న దేమిటో ఏమీ తెలియని వెంకట్రావు మరోలాకంలా ఉన్నాడు.

నరసయ్య రావడంతో వెంకట్రావుకి ఎక్కడలేని ధైర్యమూ వచ్చింది. చాలా నిబ్బరంగా తిరిగేడు. చాలా సంతోషంగా ఉన్నాడు. మేనమామ అవడంచేతనే కాకుండా, ఆ దలో సహాయం చెయ్యడానికి దచ్చినందుకల్ల నరసయ్యయందరికి విపరీతమైన అభిమానం కలిగింది. నరసయ్య తనతో శాంతమ్మని కూడా తీసుకువచ్చేడు. పన్నెండేళ్ళ వయసే అయినా శాంతమ్మకి వయసుకి తగని ఊహలున్నాయి. ఆమె వెంకట్రావుని అంతనా కూ ఎప్పుడూ చూడలేదు. బావని చూద్దామనే ఉబలాటంతో పట్టుబట్టి తండ్రి వెనకాతల వచ్చింది. ఆ వయసులో అడపిల్లల కుండే జ్ఞానంతో అజ్ఞానంతో “వెంకట్రావుని తప్ప ఇంకెవర్ని పెళ్ళి చేసుకోను” అనుకొన్నా దామె.

వెంకట్రావుకి పద్దెనిమిదేళ్ళున్నాయి. అడదంటే ఏమిటో అత నెరుగును. మరదలు గట్టిదనీ, గడుసుదనీ, కొంత అమానుకత్వం లేకపోలేదనీ, మొత్తానికి చుంచి పిల్లే అనీ ఆమెని చూడగానే గ్రహించేను. ఈమెచ్చే సరికి చాలా అందంగా ఉండే నూనలన్నీ ఆమెలో ఉన్నాయి. ఆమెకి తనయందున్న అభిమానం తెలుస్తూనే ఉంది. తనకి స్వయం మేనమామ కూతురు.

ఇంకేం కావాలనుకున్నాడు వెంకట్రావు. ఈ పిల్లని తప్పక పెళ్ళాడుతా ననుకున్నాడు. ఆ పిల్లని రోజూ తన వెనక తిప్పుకొనేవాడు, ఆమె అతనికి ఎంత చాకిరీ అయినా చేసేది. చాకిరీ చేస్తూ కబుర్లు చెప్పేది. కబుర్లు చెప్తూ నవ్వేది. నవ్వుతూ అతణ్ణి నవ్వించేది.

వెంకట్రావు పాట బాగా పాడతాడు. శాంతమ్మ అతణ్ణి పాడమని బలవంత పెట్టేది. “నాటకాల్లో వాళ్లల్లాగ ఎంతో బాగా పాడతావు నవ్వు” అంటూ ఉండేది. అలా పాగడుతూ ఉంటే వెంకట్రావుకి చెప్పలేనంత గర్వంగా ఆనందంగా ఉండేది. ఒకప్పుడు ఉత్సాహం పట్టలేక ఆమెని ఎత్తుకొని గిర్రున తిప్పేవాడు. వంటరిగా ఉన్నప్పుడల్లా ఆమెని ముద్దులాడే వాడు. అందుకోసం ఆమె అతను వంటరిగా ఉన్నప్పుడల్లా వచ్చేది. అతను ముద్దుపెట్టుకున్నప్పుడు ఏదో తెలియని ఆవేశంతో ఆమె వళ్ళంతా వణికినది. అతని వళ్ళో కూర్చున్నప్పుడల్లా తను ఇంట్లో పడగ్గదిలో ఉండే రాధాకృష్ణుని పరం ఆమె కళ్ళ ముందు మెరిసేది. బొమ్మలో కృష్ణుడి చుట్టూ రాధ చేతులు వేసినట్లు వేద్దామనుకుంటే చేతులు అందేవి కావు ఆమెకి. బొమ్మ సంగతి ఏనాడు వెంకట్రావుతో చెప్తే అతను తెగనవ్వి, “నువ్వెన్నటికీ రాధవు కాలేవు” అని వెక్కిరించేడు. వెక్కిరించి ఆమె చుట్టూ చేతులు వేసేడు. అతని చేతుల్లో నలిగిపోతూ ఉంటే కలిగిన సుఖంతో ఆమె వివశురాలయి పోయేది. అలా అతని వళ్ళో కూర్చోడం తప్పనుకోలేదా మే. తనగో యావ్వనం అప్పుడే మొగ్గతోడుగుతోందని ఎరగదామే. అర్థం కాని ఆనందంతో అతణ్ణి కాగలించుకొనేదామే.

ఒకనాడు చీకటి పడ్డాక వెంకట్రావు మామూలుగా ఇంటికి వచ్చి “శాంతా, శాంతా” అని పిల్చేడు.

దీపాల్లేని చీకట్లో అతని పిలుపుకి ఆ విశాలభవనం మూర్చింది.

చీకట్లో సావిత్రీ మరో గదిలోంచి రావడం అతను చూడనేలేదు.

“మరేమోఒచ్చి, శాంతా, మామయ్యా, వెళిపోయే రన్నయ్యా” అన్నది సావిత్రీ బెక్కుతూ బెక్కుతూ.

“ఎక్కడికి వెళ్ళేరు?”

“వాళ్ళింటికి వెళ్ళిపోయే రన్నయ్యా!”

“మళ్ళీ ఎప్పుడొస్తామన్నాడు?”

“మరేమోఒచ్చి, సామానంతా పట్టుకుపోయే రన్నయ్యా! కామేశం తాత, మరేమో ఒచ్చి, మీ మామయ్య మళ్ళీ రాదులే” అన్నాడన్నయ్యా!”

ఆరోజు ఆకాశాన్ని నల్లటి మేఘం ఆలముకొంది. ఇల్లంతా అంధకారంలో మునిగి ఉండి. కిటికీల్లోంచి గుమ్మల్లోంచి ఈదురుగాలి హోరుమని వీస్తోంది. తలుపులన్నీ గాలికి టకటక కొట్టుకొంటున్నాయి. మబ్బు కమ్మిన చీకట్లో గాలి జోరుగా ఉన్న సమయంలో, ఆరిన దీసాలతో ఒంటుగా ఉన్న ఆ సేద్యం కయంకరంగా ఉంది. వెనుభూతంలా ఉంది.

వెంకట్రావుని అంకాని ఆవేదన అంధకారంలా కప్పేసింది. ఎంత ఆపుదామనుకున్నా అతని నెదవులు కంపించేయ. విప్పారిన అతని ఎర్రటి కళ్ళని కన్నీరు నింపేసింది. ద్వారబంధం పట్టుకొని కొంతసేపు అలాగే నిల్చుండి పోయేద.

‘నాతో చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయిన మామయ్యా, కాలమ్మా నాకు మరి కనిపించరు’ అనిపించిందతనికి.

మరింక రాదు వాళ్ళు,

మరింక చూసేవాళ్ళు లేరు నన్ను,

అని ఎందుకో గాని తోచింది వెంకట్రావుకి.

అకస్మాత్తుగా అగాధంలో పడినట్లయింది.

అండగా నిల్చున్న కొండ ఎందుకో గాని అకస్మాత్తుగా బుద్ధి మార్పు కొని ఆశ్చర్యంగా, నడుచుకొంటూ పోయింది, ఎక్కడకో.

కొండతోటే వచ్చి కొండవారని పుష్పిస్తూన్న లేతమామిడిమొక్క కొండతోటే మాయమయింది.

అగాధంలో అకస్మాత్తుగా పడిన వెంకట్రావు ఆ రాత్రంతా అతి బాధతో కొట్టుకున్నాడు.

ఆ రాత్రి తెల్లవారింది.

అలాగే తెల్లవారడం, రాత్రి రావడం జరిగింది.

అలాగే తొమ్మిది నెలలు జరిగేయి.

తొమ్మిదో నెల జరగకుండానే వెంకట్రావు తల్లి అతని తండ్రికోసం పోయింది.

పదోనెల రాగానే వెంకట్రావు ఫకీరయి నడిరోడ్డుమీద నిలబడినట్లు కచ్చింది.

ఈలోపున అనేకమంది అనేక భోగట్టాలు వెంకట్రావు చెవిని వేశారు.

“కామేశ్వర, నరసయ్య కలిసి నీకు చాలా ద్రోహం చేశారున్నా” అని అనేకమంది అతనితో అన్నారు ఆ మాట మొదటిసారి విన్నప్పుడు చాలా “షాక్” అయ్యేడు వెంకట్రావు. నమ్మలేదామాట మొదట్లో. కాని అన్ని తార్కాణాలు అంతమంది చూపించి చెప్తున్నప్పుడు నమ్మలేకుండా ఉండలేకపోయాడు.

దుఃఖం, భయం, దారిద్ర్యం.

దారిద్ర్యం వల్ల ఆకలి, ఆకలితో ఉండిపోవాలేమోనన్న భయం, తల్లి దండ్రులు పోయారన్న దుఃఖం, నా దుఃఖంలో నాక్కూరలసినవాళ్లే నాకు ద్రోహం చేశారే అన్న పరమకోపం, ఎదురుగా వికృతంగా నిలుచున్న ఘోరమైన దారిద్ర్యం, భయం, కోపం, దుఃఖం, దారిద్ర్యం.

అన్నీ కలిసి వెంకట్రావులో విపరీతమైన మార్పు తెచ్చేయి.

పద్దెనిమిది సంవత్సరాలు నిండిన ఛాయం అతనిది.

నిండు యావ్వనంలో ఉన్నాడు.

కాని ఒక్కసారిగా ఒక్కరోజున, ఒక్క ఊరిలో, నిండు యవ్వనం లో ఉండే ఆశలు, నిరాశలు, ఊహలు, కలలు, కోర్కెలు అన్నీ అతన్లో అణగారపోయేయి. అణగార్చుకున్నా డతను.

లోకానికి దయలేదు ; దాక్షిణ్యం లేదు ; విశ్వాసం లేదు ; స్నేహం లేదు ; ప్రేమ లేదు ; ఆభిమానం లేదు ; కనికరం లేదు ; కారుణ్యం లేదు ; ఇవన్నీ ఉన్నాయని నమ్మి ప్రయోజనం లేదు ; మానవలోకం అనే ఈ మార్కెట్టులో ఎవడి జాగ్రత్తమీద వాడుండాలి ; ఎవడి లాభం వాడు చూసుకోవాలి ; అవతలవాడి లాభన లో కష్టసుఖాల్లో ఇవతలవాడికి సంబంధం లేదు ; ఎవడి కష్టం వాడు చూసుకోవాలి ; ఎవడి సుఖం వాడు చూసుకోవాలి ; “బహుపరాగ్ధా ఉండాలి ప్రపంచంలో, ఈ అడివిలో ఏది తాడో ఏది చామో తెలుసుకోడం కష్టం ; తంచుగా తాడే చామవుతుంది ; చామయి కరుస్తుంది. కరవకుండా కాపాడుకోవాలి ; అవసరమైతే మనమే ముందు కరివాలి ;

అనుకొని వెంకట్రావు గుండె రాయి చేసుకున్నాడు.

సిగ్గు, లజ్జా విడిచిపెట్టేశాడు. మొండికవచం తొడిగేడు. స్వలాభం అనే జండా ఎత్తేడు. జీవితం అనే యుద్ధంలో దిగేడు.

పద్దెనిమిదేళ్ళ క్రితం ఎండ వేడిలో నడివీధిలో నిల్చున్న వెంకట్రావు విప్పు దొక కంట్రాక్టరు.

వెంకట్రావు మసిపూసి మారేడుకాయ చెయ్యడం నేర్చుకున్నాడు.

అతనంటే అనేకమందికి భయం. అనేకమందికి ద్వేషం.

వెంకట్రావు అలాగే పడిపోయి లేచేడు,

లేస్తూ పడుతూ లేస్తూ వస్తున్నాడు.

పడినా లేచినా మనసుకి పట్టించుకోడం లేదు.

వేసవికాలంలో ఒక్కరోజు ఉదయం సరిగా ఏడు గంటలకే సుబ్బయ్య ఇంటికి వచ్చేడు వెంకట్రావు.

3

ఆ ఉదయం ఏడు గంటలకి వెంకట్రావు రాగానే సుబ్బయ్య చాలా కంగారు పడ్డాడు.

అతణ్ణి లోనికి తీసుకువెళ్లి ఉన్నకుర్చీలో అతణ్ణి కూర్చోబెట్టి తన కిటికీలో కూర్చున్నాడు సుబ్బయ్య.

సావిత్రి తెచ్చిన కాఫీ తాగుతున్నాడు వెంకట్రావు, ఏదో ఆలోచిస్తూ.

“ఏమిటోయ్, ఇలా వచ్చేవు?” అనడిగేడు సుబ్బయ్య.

“అజ్ఞానంగా ఓ అయిదు వందలు కావాలోయ్” అన్నాడు వెంకట్రావు ఒక్కసారిగా.

“ఆహా!?”

తన వ్యాపార విషయంగాని మరేవిషయంగాని వెంకట్రావు సుబ్బయ్యతో ఎన్నడూ ప్రస్తావించలేదు. ఆ రోజున డబ్బు గురించి ప్రస్తావన తనతో తెచ్చినందుకు సుబ్బయ్య చాలా మురిసిపోయేడు.

ఎందుక్కావాలో అడుగుదామనుకొని, వెంకట్రావుకి కోపం వస్తుం దేమోనని అడగడం మానేశాడు.

పాపం! ఎందుకో ఒకందుకు కావలసి వుంటుంది.

“అందు గురించి నువ్వు నాక్కొంచెం సాయం చెయ్యాలి” అన్నాడు వెంకట్రావు.

నన్ను కాని ఇమ్మంటాడా ఏమిటి?

నా దగ్గర పదిహేను రూపాయలు తప్ప ఇంకేమీ లేదే!

లేదని ఇప్పుడు ఇతన్తో ఎలా చెప్పడం?

సుబ్బయ్య ఏమంటాడో అని ఎదురు చూడలేదు వెంకట్రావు.

“నీ దగ్గర అయిదు వంద లుంటాయని గాలేదుస్మా” అన్నాడు కాఫీ గ్లాసు మేజా మీద పెడుతూ.

“బతికేనా బాబూ” అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

డబ్బు లేదన్న భోగటా భాగమరిదికి తెలిసిపోయిందని భాధ పడలేదు.

“అవునవును! నీకు మాత్రం తెలీదూ? అంత సొమ్ము నా దగ్గరే ఉంటుంది చెప్పు”

“అవును నీ దగ్గర లేదు. కాని నా కమ్మవారి” అన్నాడు వెంకట్రావు మేజా మీద గుడ్డ సవరిస్తూ.

“అయితే ఏం చేద్దాం అంటావు?”

“ఇదిగో చెప్తాం.”

వెంకట్రావు చుట్టూ తీసి ముట్టించేడు. ముట్టించేక

“గవరయ్యని ఎరుగునువు కదా?” అన్నాడు.

“ఎరక్కేమీ! ఆయన ‘బిల్స్’న్నీ నా దగ్గరే ఉన్నాయి” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“వాణ్ణి అయిదు వంద లడుగు”

అంత సులభంగా అనేకాడు వెంకట్రావు.

“నే నే! ఆయన్ని అయిదు వంద లడగడమే!”

సుబ్బయ్య నిష్ఠాంతపోయేడు.

“ఎందుకల్లా బెదురుతావ్? వాణ్ణేం ఖానీ చెయ్యమనడం లేదే — చేసినా పాపం లేదనుకో — వాణ్ణి అయిదువంద లడగమన్నాను అంతేనా?”

సుబ్బయ్య కొంచెం తెప్పరిల్లేడు.

“నే నడుగుతే ఆయ నిస్తాడా? వట్టి మాట:”

“నా కోసం అని తెలిస్తే అసలే ఇవ్వడు. అందుచేత నువ్వే నీకోస మని ఆడగాలి” అన్నాడు వెంకట్రావు చుట్టూపొగ వదుల్తూ.

“కూరల మనీషి ఉల్లిపాయలైనా అరువివ్వదు కదా నాకు! అటువంటిది అయిదు వందలు నాకిస్తాడా ఆయన!”

“అబ్బ! నువ్వెప్పుడూ ఇంతేనోయ్! ‘నే వొట్టి చచ్చు పెద్దమ్మనం డోయ్’ అని నువ్వే అంటూ ఉంటే కాదు. నువ్వు దేవేంద్రుడి వని నైవాల్లు నువ్వడిగిడల్లా ఇస్తారా? కొంచెం బరుసుగా మాట్లాడ్డం నేర్చుకో బావా”

“పోనీ నన్నే కో ఇలా ఉండనిద్దు”

“ఉండనిచ్చే దేమిటి, ఉంటూనే ఉన్నావు... అయినా ఇప్పుడు నాకు అవసరం వచ్చింది. డబ్బు జరుగురుగా ఉంది... అందుచేత నీ నంగిరి పింగిరి మాటలు మాని నే చెప్పినట్టు చెయ్యి... ఏం, ఏమంటావ్?”

‘ఏమంటావ్’ అని వెంటట్రావు అడుగుతూండగానే కాఫీ గ్లాసులు పట్టుకుపోడానికి సావిత్రీ వచ్చింది.

గ్లాసులు మెల్లిగా తీస్తూ అన్న వేసిన ప్రశ్నకి సుబ్బయ్య ఏమంటాడో అని ఎదురు చూస్తోంది,

ఆమె తన జవాబుకోసం అక్కడ నిల్చున్నావని సుబ్బయ్య గమనించేడు.

“ఏమంటావోయ్” అని అడిగేడు వెంటట్రావు మళ్ళీ.

సావిత్రీ ఇంకా గదిలోనే ఉంది.

“నన్నేం చెయ్యమంటావో ఏమిటో? మరంతా నువ్వే చెప్పాలి” అన్నాడు సుబ్బయ్య సావిత్రీ వైపు చూడకుండా.

గ్లాసులు పట్టుకొని గదిలోంచి వెళ్లిపోయింది సావిత్రీ.

“ధైర్యంగా నువ్వుంటే నేనేమీ చెప్పనక్కర్లేదు. అంతా నువ్వే చెయ్యగలవ్” అన్నాడు వెంటట్రావు.

సుబ్బయ్య మరసంతా భారంగా ఉన్నాది.

“నన్నేం చెయ్యమంటావో చెప్పు”

“నన్నేం బ్రహ్మాండం బద్దలుకొట్టమన్నోయ్, భగవంతుడా! ఎందుకలా అప్పుడే గుడికళ్ళే మేకపోతులా భయపడుతున్నావ్”

“నేనేం భయపడ్డం లేదోయ్. కాని, ముందు ఏం చెయ్యాలో చెప్పు”

నిజంగా సుబ్బయ్య మనసు కలతగా ఉంది.

“ఏమీ లేదు... గవరయ్య ఈమధ్య నీదగ్గరకి వస్తున్నాడు కదా!”

“ప్రతిరోజూ ఒస్తున్నాడు”

“అవునా మరి... ఈసారి వచ్చినప్పుడు వాణ్ణి కొంచెం ఎడంగా తీసు
కువ్వెళ్లి ఓయి గవరయ్యా! నాకో అయిదు వందలు అర్జంటుగా కావాలి
సాయంకాలం లోపున నువ్వెలాగయినా సదుపాయం చెయ్యాలి” అని సరిగ్గా
ఈ మాటలే వాడితో అను. సాయంత్రం ఆరోగంతుకల్లా సొమ్ము నీచేతుల్లో
ఉండకపోతే చెవి కోలుంచుకుపోతాను”

“అలా అడగుతే ఇస్తాడటావా ఆయన ? ”

వెంకట్రావుకి అమాంతంగా కోపం వచ్చింది.

“ఆయన! ఆయన! ఆయన! ఎందుకిలా ఆవెధవని “ఆయన”ని చెప్తావ్!
ఒట్టి బంట్రోతు వెధవవాడే! నా ముందెప్పుడూ వాణ్ణిలా ‘రిఫర్’ చెయ్యకు
గవరయ్యా బంట్రోతు వెధవకాడే!

వెద్ద కంట్రాక్టరు.

“ఆయన” అంటే తప్పేముంది?

బంట్రోతే అనుకోండి.

“ఆయన” అంటే తప్పా?

ఎవరి గొప్ప వారిదే.

అయినా, నేనో నాఖరీ వెధవని కాబట్టి అలా అంటా వేను.

వెంకట్రావు జమీందారు! నాకూ ఇతనికి వాస్తవికతకాంతరం ఉంది.
నేనైతే “గవరయ్యా గారూ” అంటానుగాని, వెంకట్రావులా అంటాడా?
వెంకట్రావుకి కోపం రావడం సహజమే.

“పోనీలేవోయ్! అలాగే అడుగుతా లే అతగాణ్ణి” అన్నాడు సుబ్బయ్య.
కోపం చల్లార్చుకొండికి ఆరిపోయిన చుట్టని అంటించేడు వెంకట్రావు.
కొంతసేపు అతను మాట్లాడకపోడం చూసి సుబ్బయ్య ఓ చిన్న ప్రశ్న
వేసేడు.

“సామ్మెండుకని అత నడుగు తే ? ”

ప్రతి అక్షరం తుగించి చెప్పేడు వెంకట్రావు.

“అ, థ, గ, డు.”

సుబ్బయ్య కొంచెంసేపు ఊరుకొని మళ్ళీ అడిగేడు.

“సొమ్ము మళ్ళీ ఎప్పుడేస్తావని అడుగు తే ? ”

“అలాకూడా అడగడు”

వెంకట్రావులూ కోపచిహ్నాలు మళ్ళీ కనిపించేయి.

“సరే సరే” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“నే చెప్పినట్టూ చెయ్య. చేస్తే డబ్బు వాడు తప్పకుండా ఇస్తాడు ... నే వస్తామరి” అంటూ వెంకట్రావు రేచేడు.

కిక్కిరించి సుబ్బయ్య కిందకి దిగేడు.

సావిత్రి గదిలోనికి వచ్చింది.

“ఏం చెల్లీ, పిల్లలూ వాళ్ళూ కులాసాగా ఉన్నారా?” అని సావిత్రి వడిగి, ఆమె జవాబు కోసం ఆగకుండా సుబ్బయ్య వైపు తిరిగి అన్నాడు వెంకట్రావు.

“నే చెప్పింది జ్ఞాపకం ఉంచుకో! డబ్బు నీకే కావాలని అడుగు నా పేరియినా ఎత్తకు. ఏం?”

“సరే” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“అయితే, సాయంత్రం స్త్రీ వస్తా” అంటూ తొందరగా వెళిపోయేడు వెంకట్రావు.

అతను వెళ్ళేక సుబ్బయ్య సావిత్రి ఓ రెండు నిమిషాలు అలా నిల్చున్నాడు.

“రాక రాక వచ్చేడు మా అన్నయ్య” అన్నాది సావిత్రి ఎవరతోనో అన్నట్టుగా.

రాక రాక మా అన్నయ్యలాంటి ఘనమైన వ్యక్తివస్తే అతను చెప్పినదేదో చెయ్యక అడ్డు ప్రశ్నలు వేసి అతణ్ణి చిరాకు పెడతారా, అని ఆమె అభిప్రాయం.

ఆమె ఉద్దేశం సుబ్బయ్య గృహింపఃపోలేదు.

“అవును. పాపం, అతనికి ఊపిరి తొక్కుండా పస్తు”

అనేకాడు వెకి.

సావిత్రి మరోగదిలోకి పోయింది.

వెంకట్రావు వీధి వైపు వచ్చేడు.

మొకట్రావు వచ్చి “ఇలా చెయ్యి, అలా అడుగు” అంటే తల దిక్కు పే
కాదేగాని ఆ ఉదయం అంతా సుబ్బయ్య గాభరాగా ఉన్నాడు.

చేతిలో సొమ్ము లేకపోయినా ఏలాగో ఓలాగ కాలక్షేపం చెయ్యడమే
గాని ఎక్కడయినా నోరు విడచి అడగడం సుబ్బయ్యకి అలవాటు లేదు.

నిజంగా తనకే అవసరం ఉన్నట్లయితే గవరయ్యని అడుగుతాననే
ఆలోచనైనా ఆతనికి తట్టకపోను. తిట్టేవా, గవరయ్యని అడుగుతామనే నిశ్చ
యానికి రాలేకపోను.

మొకట్రావు కోసం అడగదల్చుకున్నాడు.

అడుగుతానని మాట అనేకాడు.

మాట అనేకానే గాని ఆ గవరయ్యని అడగలనా ?

మొకట్రావు కోసం అని చెప్తే గవరయ్య అసలే ఇవ్వచ్చు !

సొమ్ము నాకే కావాలని అభద్ధం ఆడా !

ఎలాగ ?

ఆందోళనతో సుబ్బయ్య కారోజు ఆఫీసుకి వెళ్ళేముందు ఆకలి వెయ్య
లేదు. కొంచెం మజ్జిగా అన్నం మాత్రం తిన్నాడు.

ఆఫీసుకి నడుస్తూ ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాడు.

పాపం! మొకట్రావుకి సొమ్ము ఎంత జరుగుతుగా ఉందో ఏమిటో !

లేకపోతే అంత పొద్దుటే అలా వస్తాడా ?

దేహీ అని అడుగుతాడా ?

ఎంతటివాడికి ఎంత గతి పట్టింది!

వాళ్ళ నాయనా, తాతా ఎంత గొప్పగా, ఎంత దర్జాగా బ్రతికేరు!

ఏ కాలానికి ఏ దెలా జరుగుతుందో ఎవరు చెప్పగలరు !

ఈ రోజు నేను అయిదు వంధ అడగబోతానని నిన్న అనుకున్నా నాటి
నేను అడగబోతున్నానని గవరయ్య అనుకుంటాడా ?

గవరయ్య ఇవాళ వచ్చినప్పుడు...

వస్తాడని నిర్ధారణ ఏముంది ?

గవరయ్య ఈరోజు రాకపోవచ్చు.

అయ్యో! గవరయ్య ఇవాళ రాకపోతే ఎలా ?

జెంకట్రావు సాయంకాలం గంపెడాశతో వస్తాడే!

గవరయ్య రావాలి, దేవా, రావాలి!

అనుకొంటూ, తొందరగా, మెల్లగా తొందరగా నమస్తూ ఆశీసుకి వెళ్ళేడు సుబ్బయ్య.

ఆశీసులో కూర్చున్నాడేగాని, ఆశీసు పనిమీద ఆతని దృష్టిలేదు.

మాటిమాటికీ గేటువైపు చూస్తున్నాడు.

రోజూ సరిగ్గా పన్నెండుగంటలయే సరికల్లా గవరయ్య తన ఎర్ర కాగ్లో కూర్చొని రావడం, ఆశీసులో అందర్నీ పలకరించడం, హెడ్ గుమస్తాతో లోకాభిరామాయణం చెప్పడం, తన “బిల్స్” గురించి ముచ్చటింపడం, తరువాత అందరితో చెప్పివెళ్లి పోడం మామూలు.

ఆశీసులో కూర్చుని గేటువైపు, గడియారంవైపు చూస్తున్నాడు సుబ్బయ్య.

పదకొండు గంటలయింది.

పానయింది. అన్నయింది.

ముఠ్ఠావయింది.

ఒకటి, రెండు, మూడూ...

వరసగా పదిహేన్ని మిషాలు పరుగున పోయేయి.

రంగ్. రంగ్. రంగ్...

వరసగా పన్నెండు గంటలు

వచ్చేసమయం. గవరయ్య వచ్చేసమయం వస్తోంది

సుబ్బయ్య వళ్ళు వేడెక్కుతోంది.

పన్నెండు దాటి అయిదు నిమిషాలయింది.

ఆశీసు గేటుదగ్గర జుర్రుమని చప్పుడు అయి ఆగింది.

ఆగిన కొన్ని సెకెండ్లలో, కారు తలుపు టక్కునవేసిన కొన్ని సెకెండ్లలో,

“నమస్కారాలండోయ్”

అంటూ ఆశీసు గదిలోకి వచ్చేడు.

గవరయ్య!!

“రాజూ వెడాలి వచ్చే సభకు”

ఆన్నట్టుగా ఆశీసుకి వచ్చేడు గవరయ్య.

గవరయ్య చాలా గంభీరంగా ఉంటాడు. అతని వయసు నలభై దాటింది. మనసి చాలా ఎర్రగా ఉంటాడు. అతని తలకి చుట్టూ జుత్తు ఉంటుంది. మధ్యది నున్నటి బట్టతల. నల్లగా చాలా నల్లగా దట్టంగా ఉండే మీసలు అతని తళతళలాడే బంగారపు “ఫ్రేం” కళ్ళద్వారా జెట్టు కుంటాడు. రాగి చెంబుకి మీసాలూ, కళ్ళజోడూ పెట్టినట్లుంటుంది అతని ముఖం. చాలా వెడల్పయిన మనిషతను. ఎద్దు మాపుల్లాంటి మాపులు అతనివి. అతను చాలా పొడవుగా ఉంటాడు. చాలా బలంగా ఉంటాడు. అతను చాలా హెచ్చుగా నవ్వుతూ ఉంటాడు. ఆ నవ్వు ఒకప్పుడు గాడిద ఒండ్రు పెట్టినట్లుంటుంది. ఇంకొకప్పుడు కోతి కిచకిచలాడినట్లు అనిపిస్తుంది. ఏరీతిగా నవ్వినా కూడా, రాగిచెంబులా ఉండే అతని ముఖం బాగా తోమిన రాగిచెంబులా ఇంకా ఎర్రబడుతుంది. అతను అందఃతోనూ చనవుగా మాట్లాడగలడు. చాలా సరవాగా ఉండగలడు. అవసరంవస్తే అతి భయం కరుడవగలడు.

మొత్తానికి, గవరయ్య చాలా గంభీరంగా ఉంటాడు. చిన్నతనంలో చాలా బీదగా ఉండేవాడు గవరయ్య. అతని తండ్రి రంగూన్ పోయి మరీ తిరిగి రాలేదు. తల్లి గంగమ్మ అతణ్ణి పోషించుకొంటూ వచ్చింది. ఆమె వ్యభిచరించి డబ్బు గణించిందని అనేవారు. ఏరీతిగా గణించినా, గణన మాత్రం చాలా తక్కువ. తక్కువయినా, కొడుక్కి ఏలోటూ రానివ్వకూడదని గంగమ్మ అనుకొనేది. ఆమె చాలా కష్టపడి కొడుకుని చదివించింది. కాని గవరయ్యకి చదువు సరిగా అబ్బలేదు. పదిహేనోయేట అతను ‘ఫస్టు ఫోరం’ లో ప్రవేశించేడు. ఆయేడే రామయ్యమ్మనే పడేశ్యిల్లనితెచ్చి కొడుక్కి ఇచ్చి ముచ్చటగా పెళ్ళిచేసింది గంగమ్మ. పడేశ్యిప్పుడు కూడా రామయ్యమ్మ ముత్యలా మెరిసిపోయేది. “ఎవరమ్మా ఆపిల్ల?” అని ఎంతోమంది ఆమెనిచూడగానే అడిగేవారు. కొడల్ని చూచి గంగమ్మ ఎంత మురిసి

• పోయేదో గవరయ్య కూడా అంత మురిసిపోయేవాడు. పెళ్ళయిన వెంటనే తన ఇంటికి కోడల్ని తీసుకు వచ్చింది గంగమ్మ.

గవరయ్య మెల్లిగా నాలుగో ఫారంలోకి వచ్చేసరికి అతనికి పంథా మ్మిదో సంవత్సరం వచ్చింది. రామయ్యమ్మకి ఈడవచ్చింది. ఇద్దరికీ పున స్సంధానం జరిగింది. పెళ్ళాం అనే మనిషి అంత సుఖం ఇవ్వకలదని గవరయ్య అంతకుముందు అనుకోలేదు. భార్యతో గదిలో ఉన్నప్పుడు స్వర్గంలో ఉన్నట్లే అనిపించేదతనికి. ఆ మెయందు అనురాగం, అదివరకకంటే వేయి రెట్లు హెచ్చయిందతనికి. వీలయినడప్పుడల్లా ఆ మెతో గదిలోనే ఉండేవాడతను. ఆరోజుల్లోకూడా అతను చాలా మోటుగా ఉండేవాడు. రామయ్యమ్మని గాఢంగా ప్రేమించి, మోటుగాలాలించి, అమితమైన ఆనందాన్ని పొందే వాడతను.

అంతా బాగానే ఉంటూఉండగా, ఆమెక ఇంకా బతకాలనే ఉంటూ ఉండగా గంగమ్మ చనిపోయింది. గవరయ్య చాలా దుఃఖించేడు. ఆడదానా ఏదేవుడు తల్లికోసం.

గంగమ్మ చనిపోయింది.

గవరయ్య గంగలో పడ్డట్టు ఆయేడు.

అంతవరకూ సాఫీగా వెళ్తున్న అతని జీవితం ఒడుదుడుకుల్లోపడ్డాది.

ఇంట్లో చూస్తే కాఠీలేదు. చేతిలో చూస్తే అంతకన్న హెచ్చులేదు. చదువుచూస్తే అబ్బులేదు.

నాశిరీ చూసుకోడమో, కిల్లీ దుకాణం పెట్టుకోడమో చెయ్యాలను కున్నాడు గవరయ్య.

గవరయ్యకి నూకరాజునే పేరుగల పొగిణన్నే హితుడు ఉండేవాడు.

నూకరాజు మూడో ఫారంవరకూ చదివేక, చదువుకి స్వస్తి చెప్పి తాలూ కా ఆఫీసులో బంట్రోతుగా ప్రవేశించేడు. నూకరాజూ గవరయ్య చిన్న ప్పటనుంచీ స్నేహితులు. వాళ్ల ఇళ్ళుకూడా ఆటే దూరంలోలేవు. వయసు సులో గవరయ్యకిన్న నూకరాజు పెద్ద. గవరయ్యకంటే గడుసువాడూ, లోక జ్ఞానం ఉన్నవాడూకూడా. గవరయ్య ఎన్ను మొద్దులా ఉండేవాడు. ప్రపంచం

లో దేనిగురించికూడా ఆరోజుల్లో అతనికి బాగా తెలియదు. “నూకరాజు నాలాక్కాదు. తెలివైనవాడు, బతక వేర్చినవాడు” అనుకొనేవాడు గవరయ్య.

నూకరాజు ఓరోజు గవరయ్య ఇంటికి వచ్చి “ఒరేఅబ్బాయ్! మా ఆఫీసులో అటెండరు పని ఖాళీగాఉంది. నవ్వొస్తావా?” అని గవరయ్యని అడిగేడు.

“ఖాళీగా ఉండొచ్చుగాని ఆ ఉద్యోగం నాకెవడిస్తాడా!” అన్నాడు గవరయ్య.

“నేనున్నానుగదా ట్రా ముందు నవ్వు కాయితం పెట్టు మిగతా వంతా నేచూస్తా” అని అసరా ఇచ్చేడు నూకరాజు.

గవరయ్య దరఖాస్తు పెట్టేడు

అటెండరు ఉద్యోగం అనుకోకుండా వచ్చింది.

వచ్చినరోజున గవరయ్య బ్రహ్మానందభరితుడయ్యేడు.

నూకరాజుని కాగలించుకున్నాడు.

తనవలనే కార్యం జరిగినందుకు నూకరాజు గర్వంతో పొంగేడు.

గవరయ్య ఉద్యోగంలో ప్రవేశించేడు.

బంట్రోతును అట్టే కవ్వమనిపించలేదు గవరయ్యకి

అందులోనూ తాళిల్దారు ఆఫీసులో అందరికన్నా మంచివాడవడంచేత గవరయ్యకి ఇబ్బందేమీ లేక పోయింది.

అప్పటి తాళిల్దారు నలభైయేళ్ళ వయసువాడు. అయినా, కుర్రవాడ్లా ఆవుపించేవాడు. చలకేగా, హుమర్ గా ఉంటూ, సరదాగా మాట్లాడేవాడు. నొక క్షణంనూ గుమాస్తాలయడం దయగలిగిఉండేవాడు. లంచాలు పుచ్చుకోవడం అంటే అతనికి కిట్టేదికాదు. అతనియందు గవరయ్యకి చాలా గౌరవం ఉండేది.

ఓరోజు తాళిల్దారు కేసకాతల కాయతాలు పట్టుకొని మరొక ఆఫీసుకి గవరయ్య వెళ్ళవలసి వచ్చింది. ఆదాల్లోనే ఉంది గవరయ్య ఇల్లు.

“అదే బాబు మా ఇల్లు” అని తాళిల్దార్ కి గవరయ్య గొప్పగా తన ఇల్లు చూపించేడు.

“ఏది! అదేనా?” అనడిగేడు తాశిల్దారు అటువైపుచూసి.

“చిత్తం” అన్నాడు గవరయ్య ముసిముసిగా నవ్వుతూ.

గవరయ్య ముసిముసిగా నవ్వుడానికి కారణం ఆ సమయానికి తల దివ్యకొంటూ రామయ్యమ్మ కిటికీదగ్గరకి రావడం.

“బావుండిరా! పెంకుచెట్లేగా!” అన్నాడు తాశిల్దారు.

అతసలా అన్నందుకు చాలా గొప్పపడిపోయేడు గవరయ్య.

“ఏదో బాబు. మా అమ్మ కిట్టపడి కట్టింది” అన్నాడు

“అహా!” అన్నాడు తాశిల్దారు.

“అవునండి మా అమ్మ కట్టిందండీ” అన్నాడు గవరయ్య మళ్లీను.

“అయితే ఆ కిటికీ దగ్గర పిల్ల నీ చెల్లెలుట్రా?” అని అడిగేడు తాశిల్దారు.

“కాదండి, నా అడమనిషండి అది” అన్నాడు గవరయ్య సిగ్గుతో.

“చక్కటి చుక్కని సంపాదించేవురా” అన్నాడు తాశిల్దారు.

తాశిల్దారు అన్నందుకు గవరయ్య చాలా ముసిముసిపోయేడు.

ఆ రోజు రాత్రి రామయ్యమ్మకి మల్లెపువ్వులు కొని తెచ్చేడు.

ఆ రోజునే అందిన జీతం ఆమె చేతిలో పోనేడు.

సరదాతో ఉద్యోగం చేసేడు గవరయ్య.

సాధారణంగా తాశిల్దారు ఎక్కడకో అక్కడకి తిరుగుతూ ఉండేవాడు. అతనితో నూకరాజు సాధారణంగా వెళ్ళేవాడు. తాశిల్దారు లేనప్పుడు గురుస్తాలు పడుకొక్కనేవారు. అటువంటప్పుడు నూకరాజుకి ఆప్టే పని ఉండేది కాదు.

తాశిల్దారు ఓ రోజు మధ్యాహ్నం అగ్గి సులూ లేడు. గవరయ్యకి ఆ రోజు మధ్యాహ్నం ఎందుకోగాని బాగా ఆకలిగా ఉంది “బాబూ ఇంటికి పోయి భోంచేసి వస్తా” అని హెడ్ క్లార్క్ ని అడుగు అతను “పోద్దు టెందుకు చెయ్యలేదని” విసుక్కుని చివరకి “సరే పోయిరా వేగిరం” అన్నాడు.

తొందరగా నడుచుకొంటూ ఇంటికి వచ్చేడు.

ఇంటికి వచ్చిన గవరయ్య ఇంటికి రాగానే చాలా ఘోరమైన దృశ్యం చూసేడు.

రానుయ్యమ్మ ఆతణ్ణి చూసి కెవ్వన కేక వేసింది.

భయంతో వికృతంగా మారిన ముఖంతో తాళిల్దార్లు కూడా మంచం మీంచి లేచేడు.

గవరయ్య ఒళ్లు ఆ దృశ్యం చూడగానే నీరయిపోయింది; గడ్డకట్టి రాయిగా మారిపోయింది; అగ్నిలో దగ మైపోయింది; ఉపిరాడక కొట్టుకు పోయింది.

గవరయ్యకి వంటిమీద తెలివిలేదు.

వెక్కిగా ఎక్కడికో నడుచుకొంటూ పోయేడు.

స్మారకం వచ్చేక సముద్రతీరాన్ని కూర్చొన్నానని తెలుసుకున్నాడు.

అప్పటికి రాత్రి ఏడు గంటలు దాటింది. నల్లగా ఉన్న ఆకాశంలోకి తెల్లగా ఉండే చంద్రుడు రాలేదు, నీలిసముద్రం నీలిరాత్రిలో నీడనీడగా కన్పిస్తూ వికరోదన చేస్తోంది భయంకరంగా. మధ్యమధ్య పెద్ద పెద్ద కెరటాలు ఫెడేల్ మని విరిగి, దభేల్ గుభేల్ మని పడుతున్నాయి.

తీరాన్న కూర్చొన్న వాంతా ఇళ్ళకి పోతున్నారు.

కెరటాలు ముందుకి వస్తున్నాయి. విరిగిపడి ముందుకి వచ్చి వెనకకు పోతున్నాయి.

“చంపేస్తాను; చంపేస్తాను. చంపేస్తాను”

అని తనలో తను గొణుక్కుంటున్నాడు గవరయ్య.

“బావతో పొడిచేస్తాను. పొడుస్తాను. పొడుస్తాను”

గవరయ్య భుజంమీద ఎవరో చెయ్యి వేసేరు.

తుళ్ళిపడ్డాడు గవరయ్య.

“ఎందు కలా భయపడతావ్ ? నేనూ నూకరాజునీ” అన్నాడు నూకరాజు ఇసుకలో చతికిలబడుతూ

గవరయ్య మాట్లాడలేదు.

“కాని, ఇదేమిటా గవరయ్యా! ఆశీసుకి రాలేదు. ఇంటి దగ్గర లేవు. ఇక్కడొచ్చి ఇలా కూర్చున్నా వేమిటి? ఏమిటొచ్చింది? ఏమిటి కథ? నీ వాటంచూస్తే నొఖరీ అక్కర్లేనట్లుంది!” అన్నాడు నూకరాజు.

నవ్వాలా, ఏడవాలా, కోపం తెచ్చుకోవాలా?

గవరయ్య జవాబు చెప్పదల్చుకోలేదు.

కోపం తెచ్చుకోవాలా? ఏడవాలా? నవ్వాలా?

గవరయ్య అసలు మాట్లాడదల్చుకోలేదు.

కాని మరో పావుగంటకల్లా, జరిగిన దేమిటో అతని చేతనే చెప్పించి తెలుసుకున్నాడు నూకరాజు.

“వెళ్తూనే దాన్ని పరికేస్తాను” అన్నాడు గవరయ్య.

నూకరాజు నవ్వేడు.

“నవ్వేవంటే చూసుకో” అంటూ పిడికిళ్ళు బిగించేడు గవరయ్య.

“అగరా, బాబూ, ఆగు; ఒక్కక్షణం. ఆలోచించు. ఆ లంజ కోసం మన బ్రతుకులు పాడుచేసుకుంటామా? ఇది పోతే దీని బాబులాంటిది మరొక రై వస్తుంది. నే చెప్పినట్టూ చెయ్య” అన్నాడు నూకరాజు గవరయ్య కోపాన్ని లబ్ధిపెట్టకుండా.

అన్నాక మరో ఆరగంటకల్లా తన సలహా గవరయ్య విగేట్టు చేసేడు నూకరాజు.

రాత్రి తొమ్మిదిగంటలకి గవరయ్య తిన్నగా తాళిల్దార్ ఇంటికి వెళ్లేడు.

తాళిల్దారు ఇంట్లోనే ఉన్నాడు.

పెద్ద గొంతుకతో అతణ్ణి బండబూతులు తిట్టడం ప్రారంభించేడు గవరయ్య వీధిలో నిల్చుని.

కేకలు విని వీధిలోకి వచ్చేడు తాళిల్దారు.

వీధిలో చాలామంది మనుష్యులున్నారు.

తాళిల్దార్ రాగానే గభీమని అతని చొక్కా పట్టుకున్నాడు గవరయ్య.

“ఇప్పు డెక్కడికి పోతావో; లంజకొడకా” అంటూ సాగించేడు.

తాళిల్దార్ కి అయోమయంగానూ భయంగానూ ఉంది, చుట్టూ ఉన్న జనం ఇద్దర్ని విడదీయబోయేరు. కాని గవరయ్య పట్టు విడనలేదు. తాళిల్దారు వెనుగులాడుతున్నాడు.

“ఎందు కెందుకు? ” అని కొంతమంది గాఢరాతో కేకలు వేసి అడిగేరు.

“ఎందుకా? రేపొద్దున్న మేస్త్రీలు కచ్చేరికి రండి. అక్కడ చెప్తాను” అంటూ గవరయ్య గట్టిగా ఆరచేడు.

ఇంతలో ఎక్కణ్ణివో కాని తొందర తొందరగా వచ్చేడు నూకరాజు. “నన్నూ నే గవరయ్యని ఓ పక్కకీ, తాళిల్దార్ని ఇంకో పక్కకీ విడదీసి తోసేసేడు.

మెరుపులాగ తొందరగా ఇంట్లోకి పోయేడు తాళిల్దారు.

“తాగుబోతు లంజుకొడకా! పెద్దవాళ్ళింటి దగ్గిరా అల్లరి? పద పోలీ స్టేషన్కి” అని కేకలు వేసి గవరయ్యని గొరగొర ఈడ్చుకు పోయేడు నూకరాజు.

వీధిలో చుట్టూ చేరిన వాళ్ళలో చాలామంది “ఎవరో తాగుబోతు వెధవ! ” అనుకున్నారు.

చాలా మంది ఆలా అనుకోలేదు కూడా.

మరొక అరగంటకి నూకరాజు తిరిగివచ్చి తాళిల్దార్ తో మంతనాలాడేడు రహస్యంగా,

“నే నుండగా తిరిగి మీ కాభయం ఎన్నటికీ రాదు” అని తాళిల్దార్ కి హామీ ఇచ్చేడు.

ఆరీతిగా అతను హామీ ఇచ్చిన తరువాత ఇద్దరూ కలిసి నల్లమందు పావు కారింటికి వెళ్ళి నాలుగు వందల రూపాయలు తెచ్చేరు.

ఆ రాత్రే నూకరాజు వెళ్ళి గవరయ్య చేతిలో రెండు వందలు పోసేడు.

“మాసేవా మరి? అన్నట్టుగా చేశానా లేదా? ఇప్పు డేమంటావ్?” అన్నాడు నూకరాజు సగర్వంగా.

అన్ని సంవత్సరాలూ మందంగా మొద్దుగా ఉన్న గవరయ్య మెదడు ఒక్క సారిగా పదునెక్కింది.

“ఇంతేనా?” అని అడిగేడు.

“ఏమీ! ఎందున్నది?”

“రెండు వందలు”

“ఆవును అంతే” అన్నాడు నూకరాజు.

“వాణ్ణి వెళ్ళి అడగనా?” అన్నాడు గవరయ్య నవ్వుతూ.

నవ్వున నవ్వు పెటకారంకా, వికృతంగా, అమానుషంగా ఉంది.

నూకరాజు చికిత్సపడేడు.

“ఇదివరకు వెళ్ళి గవరయ్య కాదు వీడు. వీడు కొత్త గవరయ్య” అన్నాడు గవరయ్య.

లక్షల మీద వ్యాపారం చేస్తూన్న గవరయ్యకి అదిలా మనుషుకి సాము అరితిగా వచ్చింది.

తరువాత—

నూకరాజు ఆ రాత్రే తలవంచుకొని ఇంటికి పోయేడు.

ఆ రాత్రే తల మొత్తుకొంటూ రామయ్యమ్మ పుట్టింటికి పోయింది.

మొద్దుగా ఉండి వుండి ఒక్కసారిగా పదునెక్కిన గవరయ్య మెదడు కత్తి పడునో పనిచేసేంది అప్పటినుంచీ.

సాధారణంగా కత్తికి కనికరం తక్కువ!

ఆ దినం మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటల అయ్యిదు నిమిషాల సమయంలో హాడ్ క్లబ్బులో చిరునవ్వు నవ్వుతూ మాట్లాడుతూన్న గవరయ్యని చూస్తూనే సుబ్బయ్యకి భయం కలిగింది. కొంచెం చలితో వణికేడు.

ఈశున్ని సోమ్రేలా అడగడం?

మరొక పదినిమిషాలుపోయాక గవరయ్య కుర్చీలోంచి లేచేడు.

వెలిపోతాడా ఏమిటి చెప్పా?

లేదు. లేదు. ఇలావస్తున్నాను.

“ఏమండోయ్, సుబ్బయ్యగారూ! ఎంతవరకూ నీసుకోచ్చేరు. మమ్మీల్నీ”

“ఇదిగో, ఇదిగో, కూర్చోండి”.

“మించారి ఇవారే మీ అమ్మంటు పని వుందిమళ్ళీ వస్తా...”
కాని మా “బిల్స్”. కొంచెం వేగిరం తెములుద్దమా!”

దానికేముందండీ...నాలుగుగురొజ్జుగా...”

“అయిపోతుందికిదా?”

“ఓ!”

“ఈసారి నే నెలవు తీసుకొని వస్తా, మళ్ళీ కలుద్దాం”

అని తన నల్లని మీసాల్లోంచి ఏకంగా నవ్వుతూ వెళ్ళే గవరయ్య.
వెళ్తున్నాడు! వెళిపోతున్నాడు!

ఒక్కసారి కళ్ళు మూసుకొని, ఊపిరి బాగాపీల్చి మర్చిపోంచి, లేచి
వరాండాలోకి స్వరగా వెళ్ళేడు సుబ్బయ్య.

“గవరయ్యగారూ! గవరయ్యగారూ!”

మెట్లు దిగుతూన్న గవరయ్య టక్కమని ఆగేడు.

“ఏమిట సుబ్బయ్యగారూ?” అన్నాడు గవరయ్య. ఏమిటి రాబోతోందో
తెలిసినవాడిలాగ ముఖం పెట్టేడు. వెంట్రావుని దృష్టిలో వుంచుకున్నాడు
సుబ్బయ్య. వెంట్రావు చెప్పినమాటలున్న పికి తెచ్చుకున్నాడు. అతన్ని నుదుటి
మీద దట్టంగా పట్టినచేమట అతనికి ఎంతగాభరాగా ఉన్నదీ తెలియజేస్తోంది.

“నాకో అయిదుపండలు అమ్మంటుగా కావారి గవరయ్యగారూ? మీ
రెల్లానా సరే సాయంకాలంలోపున సదుపాయంచేసి సహాయంచేయాలి.”

వామ్మయ! అడిగేకాసు నాపని పూర్తయింది! ఇంక అలా నేమన్నా
సరే.

ఒకక్షణమే చూసేడు గవరయ్య తీవ్రంగా కొంచెం నవ్వేడు.

సుబ్బయ్య గుండెలు దడదడ దడాదడా కొట్టుకున్నాయి.

గవరయ్య నవ్వేడు.

“దానికేముందండీ. సాయంకాలం ఇంటికి పంపించనా?”

సుబ్బయ్య గుండెలు అగి తరిగి కొట్టుకున్నాయి.

“సరేసరే...చాలా...నేను...చాలా థాంక్స్ గవరయ్యగారూ”

“మరి నే వస్తా.”

“చిత్తం” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

గవరయ్య మెట్లు దిగేడు. ద్రైవరు కారు తలుపు తెరిచేడు.

గవరయ్య కాగ్లో కూర్చోని మెత్తటి దిండ్లకి చ్చేబడ్డాడు.

కారు కదిలింది.

నిజంగా జరిగింది నిజంగా జరిగిందా?

జరిగినది నిజం జరిగినది విజమేనా?

సుబ్బయ్య సంతోషానికి మేరలేదు.

సుబ్బయ్య ఆశ్చర్యానికి మేరలేదు.

జరిగింది ?

వెంకట్రావు చెప్పినట్లుగా జరిగింది.

వెంకట్రావు చాలా తెలివైనవాడు.

నిజంగా చాలా తెలివైనవాడు.

సుబ్బయ్య చుట్టూ చూసేడు, ఎవరైనా కాళీకి తీసుకు వెళ్తున్నారా?

ఎవరూ లేరు. కొంచెం దూరంలో అశీష్టు ఫ్యాన్స్ వెంటన్న తప్ప.

సుబ్బయ్య ఒంటరిగా కాళీతోసం “కేస్టిన్”కి పోయేడు.

సాయంకాలం ఎంత వేగిరం ఇంటికి వెళ్తామా అనే ఆతురతతో వారు

గా, తొందరగా నడిచేడు సుబ్బయ్య.

తోడివాళ్లకంటే ముందుగా నడిచేడు.

ఇంటికి అశీసుకీ ఉన్న మూడం దిగ్గరపుకూన్న కొద్దీ అతని ప్రతిభా

అవతొంది.

కడివడిగా వెళ్ళేడు.

గుమ్మంలోకి మల నిల్చునుంది.

ఏమే కనుక! నాతోసం ఎవరై నా వచ్చేరా???

“లేదు నాన్నా!”

“ఎవరూ రాలేదా?—!

“లేదు నాన్నా”

“మానయ్యా రాలేదా”

“లేదునాన్నా.....అన్నట్టు మర్చిపోయేను. ఇంకాట్లా..” ఎవడో వచ్చేడునాన్నా!!

ఎవరే, ఎవరు??? !!

“అడుగో, అతనే నాన్నా” అంటూ చూపించింది కమల.

తావుగా పొట్టిగా, బుగ్గమీసాల్లా, కాయ నలుపుతో, నూది ముక్కుతో యాభయ్యేళ్ళ మనిషి వచ్చి సుబ్బయ్యనిచూసి కాస్త సందేహాస్తా నీల్చున్నాడు.

“ఇడుగోనోయ్! మానాన్న!!” అన్నాది కమల అతనితో.

“మీరేనాండి, సుబ్బయ్యగారు?” అని అడిగేడతను.

ఆ. ఆ! నేనే! ఏంకావాలిమీకు?? !!

“గవరయ్య పంపించేడండి”

“అహ! అహ! లోనికి రా, రా” అంటూ ఇంట్లోకి దారి తీసేడు సుబ్బయ్య.

గవరయ్య పంపిన మనిషి నడకలోకి వచ్చేక జేబుగొంచి కరెన్సీ నోట్లు తీసేడు.

“ఇవి తమరికి ఇమ్మన్నడండి గవరయ్య”

కంగారు పడతూ నోట్లు పుచ్చుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

“అహ! అహ! సరే! సరే!”

కంగారు పడతూనే నోట్లు లెక్కలేవ్వోయేడు సుబ్బయ్య.

“లెక్క సరిగ్గానే ఉందండి అయిదు వంధలు” అన్నాడు నోట్లు తేచ్చిన మనిషి.

అతని ముందే లెక్క పెట్టడం తప్పు!

ఏమనకుంటున్నాడో ఏమిటో!

సుబ్బయ్య భయపడ్డాడు.

“ఏం బావా! నే చెప్పలేదూ వాడివ్యకపోడని” అని నవ్వుతూ నడకలోకి వచ్చేడు వెంట్రావు, సమయానికి.

వెంకట్రావు రాగానే పట్టరాని గర్వంతో ఆతని చేతికి సామ్మిచ్చేకు
సుబ్బయ్య.

“బాబూ, దండాలండి” అన్నాడు గవరయ్య పంపిన మనిషి వెంకట్రా
వుని చూసి.

“ఏంరా పోతన్నా ! కులాసాగా ఉన్నావా ? ” అని అత్తణ్ణి పలక
రించేకు వెంకట్రావు.

“మీ దయనల్ల నింపాడిగానే ఉన్నాను” అన్నా డతను.

“ఏమంటాడు మీ యజమాని ? ” నోట్లు లెక్కపెడుతూ అడిగేకు
వెంకట్రావు.

“సామ్మ ఈ బాబు కిమ్మని పంపేదండి”

“నువ్వేనా తెచ్చింది ? ”

“చి త్తం”

“సరే కాని, ఆ వెధవ దగ్గర పని మానేయమంటే మానవేంరా,
పోతన్నా ? ”

పోతన్న సమాధానం వైకి రాకుండానే “ఈ మనిషిని నీ కలా తెలు
సుకోయి” అని సుబ్బయ్య అడిగేడు.

“ఇదివరకు నా నోఖరు వీడు” అన్నాడు వెంకట్రావు పోతన్నకి ఒక
రూపాయిస్తూ.

“ఒస్తాను బాబూ! దండాలు ” అని రూపాయి పుచ్చుకొన్న పోతన్న
వెళ్ళిపోయేడు.

ఆంతసేపూ అక్కడే నిల్చొన్న కమల ఇచ్చ రూపాయి చూడగా నే
“మామయ్యా ! నాకో కాణీ ఇయ్యవూ” అంటూ చెయ్యి చాచింది.

“ఒమీ దాల్ల మనవరాలివి, అక్కొంటు ఆఫీసర్ కూతురువి. ఒక్క
కాణీవా అడుగుతావు? తీసుకో అయిదు రూపాయలు ! ” అంటూ అయిదు
రూపాయల నోటు కమల చేతికి ఇచ్చేడు వెంకట్రావు.

“హయీదు రూపాయిలే!!! ” అన్నాడి కమల సంతోషాశ్చర్యాలతో.

కమల ఎంత సంతోషించిందో సుబ్బయ్యకూడా అంత సంతోషించేడు

“అమ్మ కిచ్చి దాచమను ! ఏం?” అన్నాడు.

“అమ్మా! అమ్మా!” అంటూ కమల ఇంట్లోకి పరిగెత్తింది.

“చాలా థాంక్స్ బావా!” అన్నాడు వెంకటాచార్యులు.

“దాని కేం లేవోయ్” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

తననంటి ఎందుకూ కొరగాని మనిషి అంతటి ఖనకార్యం చేయగల్గినా,
దుకు అతనికి చెప్పలేనంత సంతోషం కలిగింది,

అతని కళ్ళు ఆనందబాష్పాలతో నిండేయి.

నడవలో ఇద్దరూ నిల్చుని ఉండగా లోన సావిత్రి కమలని అడుగు

తోంది గట్టిగా.

“అడుగులే ఇచ్చేదా? అడక్కుండా ఇచ్చేదా? చెప్ప!!”

కమల చెప్పిన జవాబు వినిపించలేదు.

“ఎందుకలా అడిగేవో చెప్ప!”

కమల ఏడుపు వినవచ్చింది.

సుబ్బయ్య లోనికి పరుగు తీసేడు.

అయిదు వందల రూపాయల నోట్లు చేత్తో పట్టుకొని వెంకటాచార్యులు

నడవలో నిల్చున్నాడు.

అంతకుముందెన్నడూ తన కంట పంపతి ఉన్నదనుకోలేదు సుబ్బయ్య.
తనలాంటి వాడు గవరయ్య అంతటివాణ్ణి అలా అడగగలడం, అదే
గ్గానే అతను అడిగినంతా కిక్కురు మనకుండా ఇవ్వడం సుభామతనను
కోలేదు సుబ్బయ్య.

అంత సులభంగా అంతా జరిగినందుకు చాలా గర్వించేడు సుబ్బయ్య.
మరునాటి ఉదయం కాఫీ తాగి, సిగరెట్లు కాలస్తూ కీధివరాండాలో
కూర్చున్నప్పుడు అతని కంటికి ఎర్రచీరమనిషి సంతోషంగా ఉన్నట్లు కని
పించింది.

మొగుడు కాని ల్వరిలోనే వస్తున్నానని ఆఖరికి ఉత్తరం రాసేదేమో?
కొడుకు జబ్బు పూర్తిగా పోయిందో? లేక రెండు జరిగేయో?

ఏమో, పాపం!

మునీశ్వర్లవారు ఇంకా రాలేదే? ఏ చెప్పా! లేదీ డాక్టరు రోజూ
కన్న వెగిరం బయల్దేరింది.

ఈవిడకి పెళ్ళిపలేదా? లేక విదోనా? డ్రైవరు స్కూటర్ ఎక్కడు
కూర్చుంటుంది?

ఎందు క్కూర్చోకూడదు?

సాటవాడప్పుడే బజారుకి పోయి వస్తున్నాను.

వీడికి పడుచు పెళ్ళాం ఉన్నదనుకుంటాను. కోడిమాసం అంటే చెవి
కోసుకొంటుంది. మనిషి ఎలా ఉంటుందో? బావుంటుంది...

ఆ నల్లచీర కట్టుకున్నది ఎవరో?

అబ్బ! ఎంత తెల్లగా ఉంది!!

తెల్లటిదానికి నల్లమొగుడే దొరుకుతాడు. ఈడ మొగుడు మని
బొగ్గులా ఉంటాడనుకుంటాను. ఎలాంటి దానికి అలాంటివాడు ఎప్పుడూ
దొరకడం నిజం అంటే.

సాక్షి ఎంత బావుంటుంది! నే నెలా ఉంటాను?!

అంటే!

ఏమిటో దేముడు అలా కూర్చున్నాడు!

సావిత్రి చాలా బావుంటుంది... అవి డంత తెల్లగా ఉంటుందా? ఏమో! కాని బావుంటుంది... నాలా ఉండదు... కమల నాలాగే ఉంటుంది... అందుకే సావిత్రికి దాన్ని చూస్తే ఇష్టంలేదు... కన్న తెల్లకూడా అలా ఉంటుందా? .. అన్నీ నా అనుమానాలే... క్రిష్ణుడు తల్లినీ మాంవనీ పోలేడు! వాడూ ఓ జమిందారవుతే... జాతకం బావుందన్నాడు పాలకొండ శాస్త్రులు... అవిడీ ఎదరింటి ఎందుకు వెళ్తుంది... చాలా తెల్లగా ఉంది... నల్లగా చీర... కళ్లు బాగున్నాయి... చిన్నవి... పెళ్ళయిందో లేదో... అప్పుడే నల్లగా ఉంటాడనేస్తున్నాను... కిల్లీకొట్టు ఇప్పుడేనా తెరిచేడు... పక్కంటి వాళ్ళమ్మాయి తయారు... అబ్బేబ్బే లాభంలేదు... తల్లి తండ్రి అదమాయింపులో ఉంటేనా... సోదాలు. లైమ్ జూస్లు, అలా తాగుతూనే ఉంటుంది... వాడు డబ్బులు పుచ్చుకోడు... ఈడొచ్చిన ఆమ్మయే... పెటమాత్రం వేసుకోడు... సిగ్గు లేక పోలేసరి... కిల్లీకొట్టువాడు మంచివాడు కాదు... నల్లచీరాడ... ఎందుకు వెళ్లింది... బావుంది... చాలా కమలా క్రిష్ణుడూ పుస్తకాలు పట్టుకొని వీధిలోకి వచ్చేడు.

“ఏంరా క్రిష్ణ! ఇవాళ ఆలస్యంగా వెళ్తున్నారే?”

“ఫరవాలేదు నాన్నా! మేష్టరేమీ అనలే”

నే వేసిన ప్రశ్నేమిటి? వాడి సమాధానమేమి?... మేష్టరేమీ అనళ్ళే... డాబూ దర్గా ధీమా... మేనమామ పోలికే అంతా... కమలకి నాలాగే భయం... పాపం... ఎప్పుడూ వాడికి వెనకే నడుస్తుంది... అదేమిటో...

క్రిష్ణుడు తోలుసంచీ భుజాన్న వేసుకొని అటూ ఇటూ చూస్తూ ముందు నడుస్తున్నాడు. కిష్టాడికి తొమ్మిదోవీడు. చురుగ్గా కనిపిస్తాడు. ఉంగరాల జుత్తు; పొడవు ముక్కు; పెద్దకళ్ళు; కుర్రవాడిలో వెంకట్రావు పోలిక కొంత లేక పోలేదు.

కమల పీలగా ఉంటుంది. నెమ్మదిగా మాట్లాడుతుంది. చూడ్డానికి పదకొండేళ్ళ పిల్లలా ఉండదు. క్రిష్ణాడికన్న ఆమె వయసులో పెద్దయినప్పటికీ ఆమె తనకన్న చిన్నదానాగ వ్యవహరిస్తాడు క్రిష్ణుడు.

మంగు తమ్ముడూ, వెనుక అక్కా నడుస్తూ స్కూలుకి వెళ్తున్నాడు.

వెళ్తున్న వాళ్ళని చూస్తూ తండ్రి చాలా సంతోషించేడు.

“నాన్న ఉంటే ఎంత బావుణ్ణు!”

పాపం! నాన్న!

సోజూ నన్ను స్కూలుకి దిగబెట్టేవాడు!

పిళ్ళని చూసి ఎంత సంతోషించునో!

ఏమిటో ఈ జీవితం ?!

నాన్న ఎక్కడున్నాడో

స్వర్గాన ఉన్నాడు!

నేను మాత్రం ఎన్నాళ్ళుంటాను?

కొన్నాళ్ళు!

తరువాతి ?

“నాన్న ఎక్కడున్నాడో?”

అడుకుంటారు కమలా, క్రిష్ణుడూ!

ఏమిటో ఈ జీవితం ?!

నాన్న చచ్చిపోయేడో!

నేను బ్రతికున్నాను!

నేను చచ్చిపోతాను!

కమలా క్రిష్ణుడూ బ్రతికుంటారు!

వాళ్ళు.....

ఛా! పొద్దుటే ఏమిటీ పాడు ఆలోచిస్తు!

...ఇహలేస్తాను...స్నానం చెయ్యాలి....వేణ్ణీళ్ళు ఉన్నాయో లేవో
... భోజనం చెయ్యాలి...వంటయిందో లేదో...ఏం కూర చేసిందో ఈపూట
వెనకకూరలు...అన్నీ ప్రియవే.. భోంచేసి అగ్గీసుకి పోవాలి...వెనకవాక్కిసు
నాకాగ్గీసుకి వెళ్ళాలని లేదు... తప్పుతుందా...తప్పుదు...వెళ్ళవలసిందే ..

మెల్లిగా లేచేడు సుబ్బయ్య.

వీధిలోకి చూసేడు.

ఆవిడ ఎదటింటి మెట్లు దిగుతోంది.

ఎవ రిడ...అబ్బ చాలా తెల్లగాఉంది...ఎవరో ఈవిడ ... నవ్వుతోంది ...బాగుంది...బాగా నవ్వుతోంది ...మేన్లో మట్టమో వీమిటో అని ఇంట్లోకి వెళ్ళబోతూ ఆగిపోయిన సుబ్బయ్య అనుకున్నాడు.

ఎదటింటి మెట్లు దిగుతూన్న ఆడమనిషి నల్లని చీరకట్టుకొంది. ఆవిడ తెల్లగా మెరిసిపోతోంది ఎండలో.

ఆవిడ కళ్ళు పెద్దవికావు. కాని కనురెప్పలు మాటిమాటికీ రాల్చి. అప్పుడప్పుడు కళ్ళు తేల్చి చూస్తోంది, ఆమె.

ఆవిడ జుత్తు పొడవు కాదు. కాని నొక్కలుగా ఉంది. చెదురుతోంది.

ఆవిడ ముక్కు పొట్టిది కాదు. కాని కొంచెం మొద్దుగా ఉంది.

ఆవిడ నోరు పెడల్పు కాదు. కాని పెదవులు కాస్త దళసరిగా ఉన్నాయి.

ఆవిడ శరీరం సన్నం కాదు. కాని ఆరోగ్యంగా ఉంది, లావుగా ఉన్నా.

ఆవిళ్ళో మోటుతనం లేదు. ఆవిడ చూపులో కరికుతనం లేదు. ఆవిడ వంటిమీద ఆభరణాల్లేవు. ఆవిడ తన సంపుల్ని అంతగా దాచుకోదం లేదు,

పరిచయం లేని మొగవాళ్ళు ఆవిళ్ళాంటి ఆడవాళ్ళని పలకరించడానికి సందేహించరు.

పరాయి మొగవాళ్ళతో చనవుగా ఉండడానికి సందేహించే మనిషిలా ఆవిడ అగుపించదు.

అదినం ఉదయం “ఈవిడెవరో” అనకొంటూ ఆవిణ్ణి చూస్తూ నిల్చున్న సుబ్బయ్యని చూస్తూ ఆవిడ అడిగింది.

“ఏమండీ! ‘టైమ్’ ఎంతయిందండీ.”

అది మాత్రం అడిగింది ఆవిడ.

అది ఆడ అడిగినందుకు అపర ప్రవరుల్లాగ ఆమితంగా గాభరా పడ్డాడు సుబ్బయ్య.

వీధిలో అందరుండగా నన్నే ఆడగాలా ?

నన్నే ఎందు కడిగింది?

సుబ్బయ్య చెడ్డ గాభరా పడ్డాడు.

అట్టే వెడల్పుగా లేని రోడ్డు అడ్డుగా దాటి సుబ్బయ్యకి దగ్గరగా వచ్చింది దావిడ.

ఇంట్లోకి పోదాం అని నిశ్చయం చేసుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

ఉద్దేశాన్ని ఆచరణలో మాత్రం పెట్టలేకపోయేడు.

ఎవ రీవిడ ? ఎందుకు వచ్చింది ఎదురింటికి ? ఈమెకు ఇంత తెలుపు ఎక్కణ్ణించి వచ్చింది ? మాటలో పడమటి యాస ఉందా లేదా ? ఎవరో ఎరగని నన్ను చూసి టైమ్ అడగడంలో ఉద్దేశం ఏమిటి ? ఎదురుగా నిల్చుని పైట సద్దుకోకపోడంలో అభిప్రాయం ఏమిటి ? కొంపతీసి ... కోరి వెధవని... ఈవిడకి ముప్పయ్యేళ్ళుండవచ్చు... పెళ్ళయి వుంటుంది... కాకపోతే ? ... బావుణ్ణా... నాకెందుకు అయినా? ... మనిషి బాగుంది ... బాగుంటే నాకేం...మంచి మనిషిలా ఆవుపి...స్తోందా ? ... అయినా నా కెందుకు ? ... రెప్పలు పోగ్గా రాలుస్తోంది...పైట సద్దుకుంటే...బావుండ దేమా ...

ఒక్క ఊణంలో రకరకాల భావాలు, పరిగెత్తేయి సుబ్బయ్య మనసులో.

ఆవిడ ముళ్ళీ అడిగింది !

“ఏమండీ గంటెంతయిందో చెప్పగలారా ?”

సుబ్బయ్య చేతిని వాచీలేదు,

“ఇంట్లో ... ఇంట్లోకి వెళ్ళి చూసి చెప్తా నుండండి” అని తొట్టు చాటుతో అన్నాడు.

ఆవిడ నవ్వింది.

ఎందుకు నవ్వింది ? నన్ను చూసి కాదు కద ? వెటకాపు నవ్వు కాదు కద ?

నవ్వు తే బావుంది.

బుగ్గ చిల్లు బావుంది.

“సరేనండీ” అన్న గామె.

తొందరగా ఇంట్లోకి వెళ్ళేడు సుబ్బయ్య.

గదిలో గడియారం ఏడుగంట లయినట్లు చూపెడతోంది.

ఇంకా ఏడు గంటలేనా అయింది!

లేదు లేదు. గడియారం ఆగిపోయింది.

సుబ్బయ్య చాలా చిరాకు పడ్డాడు.

గంట తెలుసుకుందికి వీధిలో అందమైన ఆడమనిషి నిల్చుంది.

గదిలో ఉన్న గడియారపు ముళ్లు గదిలో నిల్చుండిపోయేయి.

కీధి వసారాలోకి వచ్చి రానినవ్వు తెచ్చుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

“గడియారం ఆగిపోయిందండీ! కాని... కాని ఇప్పుడు ఎనిమిదిన్నర

ఆవుతుం దనుకుంటానండీ” అన్నాడు. సరియైన ‘టైమ్’ తెలుసుకొందికి,

పాపం, ఆవిడకి ఏం పనుందో, ఏమిటో?

“అయ్యో!... పోనీలేండి” అని కదలబోయింది ఆవిడ.

అయ్యో! వెళ్లిపోతోందే!

ఈవిణ్ణి ఆపుదామని ఎందు కంత ఆత్మితగా ఉంది నాకు?

అయ్యో! వెళ్లిపోతోందే!

“సంగు చివర్ని హాపేట్లో ఎంత టైమయిందో చూసి వస్తానుండండీ”

అన్నాడు ఆత్మితో.

“అక్కలేనండీ! అలాగే వెళ్తున్నాన్నేను”

ఆవిడ కంఠం చాలా ఇంపుగాఉంది.

ఆవిడ నవ్వు చాలా సొంపుగాఉంది.

ఆవిడ కదలింది.

అయ్యో! వెళ్లిపోతోంది!

వెళ్లిపోతోంది!

ఎలా ఆపడం ఈవిణ్ణి?? +!!!+??+!;

అతీత్రంగా అర కుణం ఆలోచించేడు.

“ఏం?...తోచరగా ప్లేషన్కి ఎక్కడకైనా వెళ్ళాలా”

ఆమాటతో ఆవిడ ఆగింది.

హమ్మయ్య ! ఆగింది !

“లేదండీ”

అన్నదేకాని ఎక్కడికి వెళ్ళాలా చెప్పలేదు.

చెప్పలేదు కాని అక్కడే నిల్చింది.

ఆవి డెవరో తెలుసుకోవాలనే ఆదుర్దా జాస్తీ అయింది సుబ్బయ్యకి.

“ఎదటింటివారు మీకేమైనా అవుతారా?” అని అడగలేదు.

ఎన్నడూ ఎరగని ఆడమనిషిని ఎండలో నిల్చిబెట్టి ఆవిడ పూర్వ పూర్వోత్తరాలగురించి, సంబంధ బాంధవ్యాల గురించి, ప్రశ్నించడం, డెడ్డుచుగిషే తరహాకాదని సుబ్బయ్యకి గుర్తురాలేదు ఆ సమయంలో.

“మితారంటారా? ఆయన మాస్టరూ, నేను మిస్ట్రీస్తీ” అని కొంతగా నిర్వం దాడ.

నవ్వేక అన్నది: “ఆయనకి జ్వరంగా ఉంటే చూసిపోనామని వచ్చేరు అంతే”

ఎదటింటిమాస్టర్ కి జ్వరం వచ్చిందికదా అని చింతించే అవస్థలోనూ లేక ఆవిడ ఎందుకు నవ్విందా అని ఆలోచించే అవస్థలోనూ లేదు సుబ్బయ్య.

నవ్వినప్పుడు ఎంతో బావుంది అని మనసులో మళ్ళీ “ఎఫ్” చేసుకున్నాడు.

“అయితే మీరు భారతీ విద్యాలయంలో పని చేస్తున్నారా ?

“అవునండీ”

“స్కూల్లో ఇదివర కెవరూ ఆడటీచర్లు లేరే”

“అవునండీ. ఈ యేడే వేసేరు. నేను వచ్చి అంతా రెండు మాసాలయింది, ఈ వూరు”

“ఆహా! అలా చెప్పండి. అయితే...అయితే మీది ఈవూరు కాగా ఏమిటి ?”

“కాదండీ, మాది ఏలూరు”

“అబ్బ! అంత దూరం నుంచి వచ్చేరాండీ?!”

“ఏం చెయ్యడమండీ పొట్టకోసం ఎంతమామైనా పోవాలి : : /”

అయ్యో! పాపం! బీదవాళ్ళు.

ఈవిడకి వెళ్ళియిందో లేదో!

వెళ్ళవు తే ఇలా అవస్థ పడుతుందా?

అయినా, ఎలా అడిగి తెలుసుకోడం?

“ఏ క్లాసుకి చెప్తారండీ పాఠాలు?”

ఆన్నట్టు కమల భారతీ విద్యాలయంలోనే చదువుతోంది. ఫస్ట్ ఫారం వచ్చింది. ఈవిడ ఫస్ట్ ఫారంకి పాఠాలు చెప్తే...

“చిన్న క్లాసులకి చెప్తానండీ. ఈ యేడు ఫస్ట్ ఫారం, సెకెండ్ ఫారాల వాళ్ళకి ఇంగ్లీషు, హిస్టరీ చెప్పమన్నారండీ”

హమ్మయ్య!

“మా అమ్మాయి ఫస్ట్ ఫారమే చదువుతుందండీ. మీకు తెలుసుకో లేదో” అన్నాడు సుబ్బయ్య సంతోషంతో.

“ఏం పేరండీ మీ అమ్మాయిది?”

“కమలండీ, కమల. పల్చగా తెల్లగా ఉంటుంది”

“కమలా? ... ఆ. తెలుసునండీ, తెలుసు. తెల్లి వెన పిల్లే (సుబ్బయ్య ముఖం వికసించింది) ... అయితే మీ అమ్మాయి స్కూలుకు వెళ్ళిందా?”

“పావుగంటయిందండీ వెళ్ళి”

“అయితే స్కూలుకి వేళయి వుంటుందండీ. టీచర్స్ నైనా లేటుగా వెళ్తే బావుండదు. వెళ్ళి వస్తా, వస్తా. మళ్ళీ కలుసుకుందాం. మీ అమ్మాయి గురించి చూస్తూ ఉంటానండీ. మరి నే వస్తా”

అని కొంచెం తొందరపాటుతో వెళ్ళింది అవిడ.

మళ్ళీ కలుసుకుందాం.

నడక కూడా అందంగా ఉంది. వెనుక నుంచి చూసినా మనిషి బావుంది ... కొంతదూరం వెళ్ళేక వెనక్కి తిరిగి చూసిందో అవిడ.

వెనక్కి తిరిగిచూసి మందహాసం చేసింది.

ఆమె కట్టుకొన్న నల్లటిచీర ఎండలో ఇంకా నల్లగా అగుపిస్తుంది. ఆవిడవళ్ళు దూరంనుంచి ఇంకా హెచ్చు తెల్లగా కనుపడవో, ది. తొందరగా నడవడంలో ఆవిడ నడుం చాలా భాగంగా కదుల్తోంది.

ఆవిణ్ణి చూస్తూ ఉంటే సుబ్బయ్య గుండెలు కట్టు తప్పి కొట్టుకుంటున్నాయి. అతని వళ్ళు చెప్పలేనంతగా వేడెక్క వణికింది. మొదటిసారి మద్యం తాగినట్లు అతని తల తిరిగింది.

అతనికి నిశా ఎక్కింది.

ఆవిడ వెళ్తూ వెళ్తూ సందు చివర ఆగింది. హోటల్లో కైమ్ చూసేకొని వెనక్కి తిరిగి మళ్ళీ చూసింది. తరువాత సందు మళ్ళింది.

అబ్బబ్బ! వెనక్కి తిరిగి చూసింది.

రెండు సార్లు చూసింది.

చూసింది. కళ్లు వాల్చి చూసింది. కళ్ళు తేల్చి చూసింది. తొలగిన మైట సర్దుకొంటూ చూసింది.

సుబ్బయ్య మతి మతిలో లేదు.

మగవాళ్ళందరికీ ఉన్నట్లుగానే చిన్నతనంలో సుబ్బయ్యకి ఆడ వాళ్లని ఆకర్షించాలనే అభిలాష ఉండేది.

ఒకప్పుడు తనకా అభిలాష ఉండేదనికూడా తరువాత దినాల్లో మర్చిపోయేడు.

కాని ఆరోజు ఉదయం ఆవిడతో తను మాట్లాడినందుకు పెళ్ళికొడుకులా సంబరపడ్డాడు సుబ్బయ్య.

అతనికి అతి ఉత్సాహం కలిగింది.

అతనికి తెలియని వాంఛలతో అతని మనసు చలించింది.

ఆవిడ వీధి మళ్ళుపు తిరిగిపోయిన తరువాత సుబ్బయ్య ఇంట్లోకి వెళ్ళేడు. స్నానం చేసేడు. భోజనం చేస్తున్నాడు.

వడ్డించుకొని భోజనం చేస్తున్నాడు.

సావిత్రి అతని కెప్పుడూ వడ్డించదు. వంటచేసి, అన్నీ సిద్ధంచేసి ఆమె తన గదిలోకి పోతుంది.

“నేనా మెకి తగను, నిజమే. కాని భర్తనికదా నామీద కొంచెమైనా గౌరవం ఉంచకూడదా” అని కిందిపక్షతూ ఉంటాడు సుబ్బయ్య.

ఆపూటమాత్రం సావిత్రి తన పక్కన కూర్చొని వడ్డించనందుకు విచారించలేదతను.

సావిత్రి ఉన్నప్పుడు ఏ ఆలోచనా తోచదనికే.

సావిత్రి ఎదురుగాఉంటే నల్లచీరావిడ అతని మనసులోంచి తొలగి పోయిండునా.

సావిత్రి అతనికి ఎదురుగాలేదు.

ఎదురుగాలేని నల్లచీరావిడ అతని మనసంతా ఆక్రమించింది.

అతని ఆలోచనలన్నీ నల్లచీరావిడ చుట్టూ తిరుగుతున్నాయి.

• ఆవిడ ప్రధాన పాత్రగా అనేక నాటకరంగాలు అతనికళ్ళముందు కదలిపోతున్నాయి.

అనేక కథల్లో అతని కోరికలు చెలరేగు తున్నాయి.

అనేక కోరికల్లో అతని కథలు నిండుకుంటున్నాయి.

ఆవిడకి పెళ్ళయిందా ?

అయింది! ఆమె భర్త ఇక్కడే ఉండాలేదు. పరలోకానికి అర్జింటు గా వెళిపోయేడు. మొదట్లో ఆవిడ చాలా ఏడ్చింది. తరువాత బ్రతుకు తెరువు చూసుకొందికి ముందు స్కూల్లో ప్రవేశించి చదువుకొంది. నన్నె వ్వరూ పోషించనక్కర్లేదు. నాపాప నేను పోషించుకోగలను” అన్నది. అలాగే సాధించింది. తన జీవితాన్ని తనే భరిస్తోంది. “నాకు భర్త అక్కర్లేదు” అన్నది. మళ్ళీ వెళ్ళిచేసుకోదల్చుకోలేదావిడ. చేసుకుందామను కున్నప్పటికీ ఆమెకివచ్చిన వాళ్ళెవరూ లేరు.

కాని—

భగవంతుడు సుబ్బయ్యనే వాణ్ణి సృష్టించేడు.

ఆ సంగతి ఈరోజే తెలిసింది ఆడవిక.

ఆవిడకి పెళ్ళయిందా?

అవలేదు! నేను పెళ్ళిచేసుకోను. నాకు పెళ్ళక్కర్లేదు" అని భీష్మించు క్కూర్చుంది. మగవాళ్లంటే ఆడకి ఆసహ్యం. ఆడవాళ్ల బ్రతుకులు ఉద్దరించడానికే నేను పుట్టాను" అంటుంది దావిడ. పురుషుడన్నవాడి అపవిత్రపు హస్తం ఆవిడ వంటిని పడలే దింతవరకూ.

కాని—

ఈ రోజున సుబ్బయ్యని చూసింది ఆవిడ.

మగవాళ్ళగురించి దృక్పథం మారింది. ఆవిడ మనసు చెదిరింది. ఆవిడపైట తొలగింది.

ఆవిడకి స్నేహితులున్నారా?

ఉన్నారు! అనేకమంది. అంతా స్నేహితులే ఆవిడకి. అంతా ఒట్టి కబుర్లు చెప్పేవారే. అంతా ఆవిణ్ణి మోసపుచ్చేవారే. అంతటితో ఆవిడకి మానవులయందు నమ్మకం పోయింది.

కాని—

ఈ రోజున సుబ్బయ్యతో మాట్లాడింది.

నిజంగా నిజమైన స్నేహం ఉన్నదనే నిజమైన నమ్మకం నిజంగా కలిగింది ఆవిళ్ళో.

ఆవిడకి స్నేహితులున్నారా?

లేదు! ఆవిడకి స్నేహితులేరు? ఆడ ఎవ్వరికీ స్నేహితురాలు కాదు. ఆవిడ ఒంటిపిల్లి రాకాసి. నమ్మినవాళ్ళనందరినీ ఆవిడ దోహం చేస్తుంది. ఆవిడ ఒక గోమఘవ్యాఘ్రి, స్త్రీరూపంలో ఉండే రాక్షసి.

కాని—

ఈ రోజున సుబ్బయ్య ఆవిడ కంటేదురు నిర్భయ.

రాక్షసి చచ్చింది.

సహజ శాంతమూర్తి స్త్రీమూర్తి నిల్చింది.

ఆవిడ కన్యేనా?

అవును. కాదు.

ఆవిడ కన్యేనా ?

కాదు, అవును.

ఆవిడ అందం ఒక ముఖంలో నే ఉందా ?

అవును.

ఆవిడ అందం ఒక్క ముఖంలోనే ఆగిపోయినా?

లేదు.

నీకు తెలుసునా ?

తెలుసు.

ఎలా తెలుసు ?

నా కంటికి ఎక్స్‌రేస్ ఉన్నాయి.

అయితే ఆవిడ కన్య అవునో కాదో ఎందుకు తెలుసుకోలేవు ?

నాకు తెలుసునే.

నీకు తెలిసిన దేమిటి ?

ఆవిడ కన్యకాని కన్య అనే విషయం నాకు తెలుసు.

నీకు పిచ్చెక్కింది. మతి చెడింది. వశ్యు లిప్పింది. తల తిరిగింది. కన్ను
చెదిరింది.

ఆవిడే కన్యకాని కన్య.

నువ్వు నువ్వు కాని నువ్వు.

అర్థం ఉందా ?

ఉంది. లేదు. ఉండకాని ఉంది. లేదుకాని లేదుంది దుందిలే...

“నిజంగా నాకు పిచ్చెక్కుతోంది”

అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య ఆఫీసుకి నడస్తూ.

పగలు పదిన్నర గంటలు దాటేంది.

ఎండ బోరుగా ఉంది.

వేడి హెచ్చుగా ఉంది.

గాలి తక్కువగా ఉంది.

మోటారుకార్లు రేపిన దుమ్ము కిందకి రాలడంలేదు.

సదరుదుమ్మ ఇళ్ళల్లోకి వస్తోంది; మక్కులోకి పోతోంది. బట్టల్ని అంటుతోంది. చెమటతో కలుస్తోంది.

అశీసు చేరేసరికి పావుతక్కువ పదకొండయింది.

ఇంకా హెడ్ గుమస్తా రాలేదు.

హెడ్స్ కాని గుమాస్తాలు కొద్దిమంది వచ్చేరు.

సుబ్బయ్య తన కుర్చీకి కోటు తగిల్చి తన కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. వెధవాశీసు !

ఈ వెధవ అశీసులో నేను.

ఆ వెధవ స్కూల్లో ఆవిడ!

దూరదూరంగా ఉండి ఒక అవస్థలో ఉన్నాం.

ఎక్కడో ఎప్పుడో ఆవిడకీ నాకూ సంబంధం ఉంది.

అనంతా ఒక గుట్టు.

ఆ మెకీ నాకూ ఈరోజు వగకూ తెలియనే గుట్టు.

ఈరోజు బైట పడింది.

నేనూ ఆవిడా.

ఆవిడా నేనూ.

ఆది నుండి నా కోసమే ఉన్న ఆడది,

అనేక జన్మల్లో అనేక వేషాల్లో వస్తోంది.

ఈరోజు నల్లచీరతో వచ్చింది.

రేపు.....

“వీధియ్య సుబ్బన్నా - ముందు ఇలా ఓ సిగరెట్టిచ్చుకొని, తరువాత నే నడిగిన ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పు”.

సుబ్బయ్య తుక్కిపడ్డాడు.

ఎదురుగా ఉన్న గడియారంలో పది నిమిషాలు తక్కువగా పదకొండుయింది, చూసేవాళ్ళకి.

సుబ్బయ్య ఆయొక్క గడియారంవైపు చూడలేదు.

సుబ్బయ్యకి గడియారానికీ మధ్య అవధాని తాలూకు బట్టతల, మెల్ల కన్ను, బండముక్కు, చాకనోరు వగైరాలన్నీ అడ్డొచ్చాయి.

సుబ్బయ్య ఇచ్చిన సిగరెట్టు సుబ్బయ్య ఇచ్చిన అగ్గిపుల్లతో అంటించి సుబ్బయ్య ముఖంమీదికి పొగ వదుల్తూ అడిగేడు అవధాని.

“నిన్న మధ్యాహ్నం గవరయ్యతో ఏమిటోయ్ మాట్లాడుతున్నావా?”

తెలివిలేని సుబ్బయ్యకి ఒక్కసారిగా తెలివొచ్చింది.

“ఏమిటి మాట్లాడుతున్నావు? ఎవరితో?”

“ఇప్పుడు నాతో మాట్లాడుతున్నావ్! ఇప్పటి సంగతి కాను అడిగేది నేను. నిన్న గవరయ్యతో ఏమిటి మాట్లాడేవు?”

“ఏమీ మాట్లాడలేదే!”

అబద్ధం ఆడుతున్నాను.

ఎందుకు?

ఏమో! నాకు భయంగా ఉంది.

అవధాని దమ్ము లాగేడు. పొగ వదిలేడు.

“సుబ్బయ్య! నేనో మాట చెప్తా విను. ఈ ఆఫీసు మంచిది కాదు. ఆఫీస్ స్టాఫ్ మంచిది కాదు. హెడ్ క్లర్కు మంచివాడని వాడూ అనడు. నేనూ అనను. గవరయ్య అందర్నీ మించిపోయి వున్నాడు... ఇహం నువ్వు చూస్తే ఓ వెర్రిపీరువి. అందుచేతా, భాయీ! జాగ్రత్తగా మనులుకో. బోధపడిందా!”

సుబ్బయ్యకి సర్దిగా బోధపడలేదు.

కాని అమితంగా భయం కలిగింది.

హెడ్ క్లర్కు... గవరయ్య... అయిదు వందలు... నేను... బిల్సే... అయిదు వందలు... గవరయ్య బిల్సే... నేను...

భయం ఉప్పెనగా వచ్చి సుబ్బయ్యని ముంచేసింది.

ఆతని మనసులోంచి నల్లచీరావిడ సన్న సన్నగా వెనక్కి పోయింది.

నల్లచీరావిడ వెనక్కి వెనక్కి తిరిగి తిరిగి చూడకుండా అదేపోవడం పోయింది.

నల్లగా, నల్లనల్లగా, కటిక చీకట్లో, కారు మబ్బుల్లో సుబ్బయ్య ...
వోబాబ్బ! ఈ సుబ్బయ్యకి గుండె నిబ్బరం పోయింది.

“జాగ్రత్తగా మనుషుకో, బోధపడిందా ? ”

మెల్లనన్నలో చూసి, సుబ్బయ్య భుజం తట్టి, తగువారే తన నీట్లో
కూర్చున్నాడు అవధాని.

గోడమీద గడియారంలా పదకొండు గంట లయింది, చూసేవాళ్ళకి
సుబ్బయ్య గడియారం వేపు చూడ్డం లేదు.
అతని కిళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి.

అతని గుండెలు అగాధంలోకి దిగిపోతున్నాయి. జారిపోతున్నాయి
దిగజారిపోతున్నాయి.

ఆ రోజున ఆళ్ళీమలో ఏ పనీ చెయ్యలేకపోయేడు సుబ్బయ్య.
తెక్కలు కూడతూ ఉంటే అన్నీ తప్పులే వస్తున్నాయి.

పదహారు వైసలు...అణా పోతే...పన్నెండు పోతే

అయిదు వందలూ నా కోసం పుచ్చుకో లేదే!

పాపం, వెంట్రావుకి అవసరం వచ్చి అడిగేడు,

మళ్ళీ గవరయ్యకి ఇచ్చేయనూ!

వెంట్రావు పెద్దనునిషి, జమిందార్ కొడుకు. గొప్ప కంకం.

తప్పకుండా ఇచ్చేస్తాడు.

పదహారు...అణా పోతే నాలుగు...ఒకటి మూడు నాలుగు పదిహేను
పంభొమ్మిది...పదహారు పోతే మూడు...ఒకటి నాలుగు అయిదు నల్లభై
నల్లభై అయిదు వందలూ అయిదు...

“ఏం సుబ్బయ్య! గవరయ్య బిల్సన్నీ పూర్తి చేసేవా?”

“హెడ్ క్లార్కు కంకం అది.

“ఏమిటండీ ఏమిటి?”

“గవరయ్య బిల్స్ చెకింగ్ పూర్తయిందా???”

“హెడ్ క్లార్క్ కంకం కంకం అది.

“ఇంకా లేదండీ”

“నువ్వెక్కడ చేస్తావ్? ఇంత వేగిరం అయిపోతే ఇంకేమి టుం
టుంది నీకు...వర్క్”

సుబ్బయ్య గుండె బద్దలయిపోతోంది.

తప్పుదు! బద్దలయిపోతుంది!

“ఇంకా వర్క్ కొత్త కదండీ. కొంచెం ఆలస్యం అవుతుంది ఎలానూ
మరి! అని అవధాని అన్నాడు.

“ఆ, అలానేం? ఆలస్యం అవుతుందా? నాకు తెలుసునండీ అవ
ధానిగారూ! ఇంకా ఆలస్యం అవుతుంది” అని వెంటకారంకా నవ్వు, కొమ్ము
డబ్బీలోంచి ముక్కుపోడుం తీసి ముక్కులోకి దట్టించేడు హెడ్ గుమాస్తా.

పదహారూ...పది...పదహారూ నాలుగు పదహారూ ఆరు పదహారూ
ఏనిమిది పదహారూ...

సుబ్బయ్య తల బద్దలవుతోంది.

తప్పదు! సుబ్బయ్య తల బద్దలయిపోతుంది.

సుబ్బయ్య సాయంకాలం ఇంటికి వెళ్తూనే ఉన్నాడు.

రోడ్డుమీద పోయే జనం రోజూలాగ పోతూనే ఉన్నారు.

రోడ్డుమీద రోజూలాగ పోతూన్న సుబ్బయ్య తలలో జట్టాలు, రిక్షాలు
మోటార్లు, విమానాలు, రైళ్ళు పరిగెడుతున్నాయి. ఎగురుతున్నాయి.
గుద్దుకొంటున్నాయి.

ఆశీసు వెలుపల టీ గుకాణం ప్రాప్రయిటరు ఎర్రగళ్ళ లంగీ కట్టు
కొని, బీడీ కాలుస్తూ 'టీ' కలుపుతున్నాడు. 'ఉడిపి' హోటల్ ముందు
ఎప్పుడూ చూడని కొత్త కారు ఆగింది. 'ప్రేమ' సినీమాకి అందర్నీ పూర్ణాకి
గమ్మని టాడ్ స్క్వేర్స్ ఆహ్వానిస్తున్నాయి ముగ్గురు పిల్లల్లా, ఇద్దరు పెద్ద
వాళ్ళూ ఐస్ క్రూట్ తింటున్నారు. ఒక పిల్లడి మంచుముక్క మన్నులో
పడింది. సైకిల్ మీంచి ఒకడు పడబోయి పడలేదు. సిల్క్ నూటు వేసు
కున్న సప్లయ్ ఆశీసు గుమస్తా రోడ్లోకి కాండ్రించి ఉమ్మేడు. కిల్లీ దుకా
ణం దగ్గర నిల్చున్న ఆసామీ కాణీ వేద్దామా అర్థణా వేద్దామా అని అరనిము
వం ఆలొచించి ముష్టివాడికి అర్థణా వేసేడు కాణీ కనపడక. రాత్రి వేళే
కనిపించే సిల్క్ జాకెట్టు పిల్ల లైట్ హావుస్ వైపుకి సాయంకాలమే పయనం
సాగించింది. సందు చివర్న రిక్షా పడిపోయింది. దెబ్బ తగిలిన రిక్షావాడికి
దెబ్బ తగలని పెద్దమనిషి దెబ్బ లివ్వకుండా వెలిపోయేడు. బండీలో కూ
ర్చొన్న బెంగాలీ పిల్లవైపు కిరాణా కొట్టు దగ్గర కూర్చొన్న ఒడ్డిమంగలి
నిగావేసి చూసేడు. బెంగాలీ పిల్ల కిల్లీ నగుల్తూ షాపులో ఉన్న రిబ్బన్లవైపు
చూస్తోంది. "భారతీ వాచకాలు ఎక్స్ డెండి దొరుకుతాయి" అని పదహా
రేళ్ళ అమ్మాయి ఫస్ట్ ఫారం తెలుగు పుస్తకం గురించి ఇంకొకరిని అడుగు
తోంది. "ఒక్క కాణీ ఇప్పించు నాయనా" అని మద్దలేని ముష్టివాడు వాణి
వేసుకొన్న సంగీతం మాప్టర్ని అడిగేడు. "ఒక రూపాయం పీ ఇద్దూ

బావా" అని నీలిరవికి వేసుకొన్న వెలయాలు బొమ్మల వర్ష వేసుకొన్న
 విటుకాణ్ణి సంద్య మలుపులో అడిగింది. "ముందు నాకో అర్థరూపాయుం టే
 ఇయ్యి" అని ఆతగాడు అడ్డంకుగా అడిగేడు ఆమెని. జనబాహుళ్యాన్ని
 పక్కకి తప్పకోమని జట్టావాడు హెచ్చరిస్తున్నాడు.

సుబ్బయ్య పక్కకి తప్పుకున్నాడు.

బాధపడుతున్నాడు.

భయపడుతున్నాడు.

పక్కకి తప్పుకు. పోవాలి'

ఎక్కడకైనా తప్పించుకుపోతే బావుణ్ణు.

"జాగ్రత్తగా మసులుకో"

అయినా నేనేం తప్పుచేశాను?

అయిదు వందలు అడిగేను.

అడిగి పుచ్చుకున్నాను.

బ్రెవ్! పబ్లిక్ సర్వీస్!

"సుబ్బయ్య లంచం పుచ్చుకున్నాడు!!"

ఇంకా పక్కకి ఇంకా వెనక్కి, ఇంకా వారకి, ఇంకా చాటుకి పోవాలి,
 తప్పుకుపోవాలి.

ఎవ రలా ధీమాగా నడుస్తున్నారు?

అంతా ధీమాగానే నడుస్తున్నారు!

నేనుకూడా ధీమాగా, ధైర్యంగా ఉండగలిగితే—

నాకు ధైర్యంలేదు.

భయం, భయం, భయం.

హెడ్ క్లార్క్ చంపేస్తాడు.

పబ్లిక్ సర్వీస్!

కోర్కెక్కితే జైల్!

జైలుకు పోతే

ఇంకా వారకి, ఇంకా చాటుకి

ఇంకా వారకి వెళ్లే

కాలువలో పడతాను.

సముద్రంలో పడతాను.

చస్తాను.

ఎవ రలా దగ్గాగా వెల్తున్నార?

తెలిసిన మొహమే !

నావైపు చూడ్డంలేదు.

ఎందుకు చూస్తాడు ?

నే నెమికి కనపడను.

నేను దాగుంటాను.

నేను చచ్చిపోతాను.

“జాగ్రత్తగా మసులుకో!!”

“జాగ్రత్తగా మసులుకో!!

నేనేతప్పు చెయ్యలేదే !

“జేనో మాట చెప్తా, విను”

వింటాను తప్పక వింటాను.

“జాగ్రత్తగా మసులుకో!!”

సరే, సరే! కాని నేనే పొరపాటూ

అయినా సరే, భయంమీద ఉండాలి

జాగ్రత్తగా మసలాలి.

లేక పోతే—

ఉద్యోగం బర్తరఫ్ !

పిమ్మట, కారాగారవాసం తథ్యం!

అమ్మో! అమ్మో!

ఎందు కలా నవ్వుతున్నారు ?

“బాజారే తిరిగిచూచి పళ్ళన నవ్వెన్”!

అంతా ఎందు కలా నవ్వుతున్నారు ?

ఎందుకో? ఏమో?

అంతా నవ్వుతున్నారు. నవ్వుతారు. ఇంకా నవ్వుతారు
గవరయ్యా, రామస్వామికూడా నవ్వుతారు.

భయంకరంగా నవ్వుతారు.

జోరు జోరుగా పడిచి ఇంటికి చేరుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

అరుగుమీద కూలబడ్డాడు.

సాయంత్రం ఆరుంపావయింది అప్పుడు.

కుడిచేతి కోటు చేత్తో ముఖంమీద చెయట తుడుచుకొంటూఉంటే

కమల వెళ్లి వెళ్లి ఏడుస్తూ వీధి పరాండాలోకి వచ్చింది.

“నాన్నా! అమ్మ...అమ్మ సి...సినీమాకి వెళ్లింది నాన్నా!”

కమల కళ్లంట కన్నీరు కారుతోందని చూడకుండా చూసేడు
సుబ్బయ్య.

“అహా!”

“నన్ను తీ...తీసుకు హె...ళ్ళ లేదు నాన్నా!”

“అహా!”

“త్త...త్తమ్ముణ్ణి తీ...తీ...సుకు వెళ్ళింది నాన్నా!”

“అయితే సరే”

“ఎప్పుడూ ఇంతే నాన్నా!”

కమలా కాంతుడు అస్తమిస్తున్నాడు.

కమలా కుమారి ఏడుస్తున్నాది.

“ఎందుక్కమలా ఏడుస్తున్నావు?”

“నేచెప్పే దెప్పుడూ వి...వినవు నాన్నా! నన్నెవ్వరూ చూడవు
నాన్నా! నే నెవ్వరికీ...హక్కలేదు హాన్నా”

“ఏమిటమ్మా? ఎందుకూ ఏడుస్తున్నావ్?”

అమ్మా తమ్ముడూ సినీమాకి వెళిపోయేరు నాన్నా”

అని బావురుమని ఏడ్చింది కమలా

అసందర్భంగాఉంది ! అసందర్భం! అసందర్భం

అంతా అసందర్భంగా ఉంది !

డబ్బు పుచ్చుకొన్న వెంకట్రావు దగ్జాగానే ఉన్నాడు. పొడం పీల్చే హెడ్ గుమాస్తా కంట్రాక్టర్ల దగ్గర డబ్బు పీల్చి ఇంకా దగ్జాగా ఉన్నాడు. అదగ్గానే అయిదువంద లిచ్చేడు గవరయ్య. అవధాని నేనిచ్చిన సిగరెట్లు కాల్చి కాల్చి పారేశాడు. ఎదకింటి మాస్టరు పైసాయిడుతో బాధపడుతున్నాడు. పక్కంటి అమ్మాయి సోదా దుకాణం వాడితో సరసా లాడుతోంది. హార్బర్ ఇంజనీరు సరి కొత్త కాగ్లో పదిలాంటి పాత పెళ్ళాన్ని ఊరేగిస్తున్నాడు. సావిత్రి “ప్రేమ” సినిమా క్లావాలు వెళ్ళింది. ప్రేమ సినిమాకి వెళ్ళనందుకు కమల వెక్కి వెక్కి ఏడ్చి యేడ్చి బక్క చచ్చి నిల్చింది. కను ఏడవలేక నోరు మూసుకున్నావున్నాను.

అంతా అసందర్భం! అసందర్భం!

అసందర్భంగా లేదా ?

“ఇదిగో! అర్థణా పట్టుకుపోయి ఏమైనా కొనుక్కో! ఏడవకమ్మా!” అన్నాడు సుబ్బయ్య కూతుర్ని బుజ్జగిస్తూ.

“అక్కర్లేదు నాన్నా! నా కక్కర్లేదు. అయిదు రూపాయ లిచ్చినా అక్కర్లేదు నాన్నా!...”

“అయినా” శబ్దం నన్ను వదల్చి కాబోలు.

నేనేం తప్పు చేశాను భగవంతుడా!

“...అమ్మ నన్నెందుకు, నాన్నా, సినిమాకి తీసుకువెళ్ళక పోవాలి?”

ఏమో? ఎవడెరుగును? కారణం ఎవడికి తెలుసు? దేనికైనా సరే కారణం ఎవడు చెప్పగలడు? సినిమాకి నిన్ను తీసుకువెళ్ళకపోతే నీకు ఏడుపెందుకు వచ్చింది? నవ్వెందుకు రాలేదు? అయిదు వంద లడిగి నే నెందుకు భయపడాలి? గవరయ్య లక్షాధికారి ఎందుకైతే వాలి? రామస్వామి పొడుం ఎందుకు పీల్చాలి? అవధాని తల బట్టితలగా ఎందుకు మారాలి? అస లీలాకం అంతా ఎందు కిలా ఉండాలి?

సుబ్బయ్యకి నవ్వొచ్చింది. ఏడుపూ వచ్చింది.

కమల ఏడుస్తూనే ఉంది.

“ఎందుకమ్మా ఏడుస్తున్నావూ?”

అని అడిగింది సుబ్బయ్య కాదు.

అడిగిన దెవరు ?

అడిగిన ఆసామీ ఆరుగు పక్క పొట్టిగా నిటారుగా నిల్చున్నాడు.

“ఎవరు నువ్వు”

అని అడిగినవాడు సుబ్బయ్య.

“నేనండి పోతన్నని. అయిదు వందలూ నిన్న గ్రానే కదా పట్టుకు
శచ్చేను. మర్చిపోయేరా ?”

అయిదు వందలు !!

అవును. అయిదు వందలూ తెచ్చిన దితనే !

గవరయ్య నౌఖరు !!

భయం పొచ్చింది సుబ్బయ్యకి.

“మర్చిపోలేను, మర్చిపోలేదు. చీకటిగా ఉంది కదూ. పోల్సుకో
లేకపోయేను”.

“చిత్తం”

నల్లగా, లావుగా, పొట్టిగా, సూదిముక్తుతో నిల్చున్న పోతన్న ఎం
దుకు వచ్చేదో తెలియక కలవరపడ్డాడు సుబ్బయ్య.

“ఇంటికి పోతున్నానండి. చిన్నమ్మగా రేడుస్తూ ఉంటే ఆగేను”

అంతేనా !!

“ఎందుకమ్మా ఏడుస్తున్నావ్ ?” అని కమల నుద్దేశించి మళ్ళీ అడి
గేడు పోతన్న.

ఆ ప్రశ్నకి ఏదంపు కట్టేసి ఊరుకొంది కమల.

“దీన్ని వదిలేసి వాళ్లమ్మా తమ్ముడూ సినీమాకి వెళిపోయేరు. అం
దుకూ ఏమస్తోంది” అని సుబ్బయ్య సమాధానం చెప్పేడు.

పోతన్న నవ్వుతూ అడిగేడు కమలని; “పోనీ నాతో పికారువస్తావా ?
చిన్నమ్మా”

కమల ముఖం వికసించింది.

“వెళ్తాన్నాన్నా !” అంది చేతులు ఊపుతూ.

“వెళ్లు...కాని...ఎక్కడికి తీసుకు వెళ్తావోయ్” అన్నాడు సుబ్బయ్య కొంచెం సందేహిస్తూ.

“రావమ్మా, వెళ్దాం” అని కమలని పిల్చేడు పోతన్న, సుబ్బయ్యకి జవా బివ్వకుండా.

“సరే వెళ్లు” అన్నాడు సుబ్బయ్య కమలతో.

కమల మెట్లు దిగి పోతన్న చెయ్యి పట్టుకొంది.

ఇద్దరూ చేతులు పట్టుకొని బజారు వెంబడి పోతున్నారు.

“వేగిరం వచ్చేయ్యాలి సుమా” అని కేక వేసేడు సుబ్బయ్య.

అలాగే అన్నట్టుగా చెయ్యి వూపేడు పోతన్న.

సుబ్బయ్య ఆశ్చర్యపడ్డాడు. తనకి పోతన్నని చూడగానే భయం కలిగింది. కమల నిర్భయంగా అతనితో పీకారు వెళ్తోంది, పిలవడమే తడవుగా.

కమలా పోతున్నా వెళ్ళిన తరువాత సుబ్బయ్య లేచి లోనికి వెళ్ళి కోటు విప్పేడు. కాళ్ళు కడుక్కొని, తుడుచుకొని, దుస్తులు మార్చుకున్నాడు. తిరిగి వీధి వసారాలోకి వచ్చి మామూలు జాగాలో కూర్చుని సిగరెట్టు అంటించేడు.

ఏడు గంటలు దాటింది.

ఎదటివారింటికి డాక్టరు వచ్చి వెళుతున్నాడు. అతను పొడుగ్గా ఆరోగ్యంగా ఉన్నాడు. చేతిలో చిన్న తోలుపెట్టె, మెడలో టైఫోసోక్స్-పు, నోట్లో సిగరెట్లు. వీటితో వీధిలోకి వచ్చి నిల్చున్నాడు. అతని వెనక అరడజనుమంది నిల్చున్నారు ఆందోళనతో. టైఫోయిడ్ తో బాధపడుతున్న మార్కెట్ గారి తమ్ముడితో “ఇహ ఫర్వాలేదు. *HE HAS TURNED THE CORNER*” అన్నాడు డాక్టరు నోట్లోంచి సిగరెట్టు తియ్యకుండానే.

మనుష్యులకి జబ్బు లెందుకు వస్తాయో? డాక్టరు చెప్పగలరా?

అనే విషయం గురించి ఆలోచించేడు సుబ్బయ్య.

ఎదటివారింటికి వచ్చిన డాక్టరు, ఎదటివారిచ్చిన కీజు పుచ్చుకొని ఎదటివారు రప్పించిన రిక్షా ఎక్కి వెళ్ళిపోయేడు.

నేను కూడా డాక్టరీ చదువు తే ఎంత బావుణ్ణి !

వైద్యుల్ని అందరూ గౌరవిస్తారు. వాళ్ళని ఎక్కువగా చూస్తారు.
వాళ్ళ దగ్గర భయభక్తుల్తో ఉంటారు. వాళ్ళు చెప్పినట్టు నడచుకుంటారు.
డాక్టర్లకి సభుంలూ మంచి మర్యాద.

నేను వైద్యం చదువు తే “డాక్టర్ సుబ్బయ్య” అని రాయించి బోర్డు
పెట్టుకొందాను.

నా రాత ఇలా ఉండ గా అలా ఎందుకు వుతుంది?

నేనూ నా వెధవ ఆఫీసూ ఇలా ఉండవలసిందే అని చెప్పి మొదట్లోనే
నిర్ణయం జరిగింది.

ఇలా ఏడవ్వలసిందే!

మొదట్లో డిస్పేచ్ సెక్షన్లో ఏడిశాను. ఇప్పుడు అక్కాంటు సెక్షన్లో
ఏడుస్తున్నాను. రేపు ఎక్కడ ఏడుస్తానో!

రేపణ్ణించి జాగ్రత్తగా ఉండాలి.

అకధాని చెప్పినట్టు, జాగ్రత్తగా మసులుకోవాలి.

అయినా ఒకటి నా కర్తం కావడం లేదు.

నే నేతర్నా చెయ్యలేదు. నా మనసు నిష్కల్మషంగా ఉంది,
కాగా, నే నెందుకు భయపడాలి?

కాని శువ్వు నేరం చేశావని అంతా అంటారు.

వాళ్ళు చెప్పేమాటకే విలువ ఉంటుంది.

నీ మాటా నా మాటా ఎవడు నమ్ముతాడు?

అదీగాక రెండు ముఖ్యవిషయాలు నీ వెరిగినవే!

ఎమిటవి?

గవరయ్య బిల్స్ నీ దగ్గరున్నాయి.

గవరయ్యవి అయిదు వందల రూపాయలు నీదగ్గరున్నాయి.

సుబ్బయ్య కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

లంచం! నేరం! శిక్ష! జైల్ !

సుబ్బయ్య కళ్ళు తెరిచేడు.

దేవా! నాకు భయంగా ఉంది!

దేవా! నా కీ ఆలోచన వద్దు!

నాకు మరపోతోంది దేవదేవా!

లేడిసిల్లులు లేటుగా ఇంటికి వెళ్తున్నాయి.

పరమేశ్వరా! నా కెందు కీ భయం?

సోట్టకాలువాడు ఆలస్యంగా బజారుకి వస్తున్నాడు.

సర్వేశ్వరా! నే నేవిధమైన నేరమూ చెయ్యలేదే!

వయ్యారిభామ కొబ్బరికాయల తట్ట ఫాళీ చెసుకొని పోతోంది.

భగవాన్! ఏ పాపమూ ఎరగ న్నేను.

సిల్లుబాకెట్టు పిల్ల ట్రెట్ హావుస్ నుంచి వచ్చేసింజే!

ఈశ్వరా! సర్వేశ్వరా!

అందరినీ పాపాల జైరవుడు హెడ్ క్లాస్ .. ఎర్రచీర మనిషి ...
అవధాని పాపం... వెంకట్రావు కోసం చేసేను... జమీన్దార్లు... పాడురోజులు
... ఎడటింట్లోంచి దిగుతున్న దెవరు ??

నల్లచీరావిడ కాదు కద!! .

కాదు! కాదు! అయ్యయ్యో; కాదు!

నేనింత బాధలో ఉన్నానని ఆవిడ కేం తెలుస్తుంది?

తెలిస్తే. పాపం! ఆవిడ కూడా బాధపడుతుంది,

నాకు తెలుసు!

నన్ను చూస్తే ఆవిడకి జాలి.

పోయి ఆవిడ వెచ్చటి వళ్ళో పడుక్కుంటాను.

ఎంతో హాయిగా ఉంటుంది.

అరుగుమీద కూర్చున్న సుబ్బయ్య రాత్రి ఎనిమిదిన్నర గంటల వరకూ
ఆలోచిస్తూ ఆసీతిగానే కూర్చున్నాడు. అవధాని ఆఫీసులో ఇచ్చిన హెచ్చ
రికతో ఆతనికి ఆందోళన, భయం కలిగి ఆ విషయం గురించి తప్ప ఇంకే
ఆలోచనా లేకుండా పోయింది. అందువల్లనే, లేచి ఇంట్లోకి వెళ్ళి భోజనం
చెయ్యడానికి కూర్చోనే వరకూ కమల సంగతి జ్ఞాపకంకాలే దతనికి.

అప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది.

ఇంకా కమల రాలేదే! కమల ఇంతవరకూ రాలేదు ?

పోతన్నతో పికారు వెళ్ళిన కమల ఇంకా ఎందుచేత రాలేదు ? పిల్ల ఏమయిపోయింది ? ఏమయిపోయిందో ఏమిటో! వాడేం చేశాడో యేమిటో ?

అన్నం వడ్డించుకోబోతూ పీఠిలోకి వచ్చేశాడు సుబ్బయ్య.

కనుచూపు మేరలో ఎక్కడా కనిపించలేదు కమల.

సుబ్బయ్య ఇటూ అటూ తిరిగేడ. “మా అమ్మాయి కనిపించిందా” అని తెలిసినవాళ్ళని అడిగేడు. తెలియనివాళ్ళని అడగబోయి అడగడం మానేశాడు.

తొమ్మిది గంటలయినా కమల రాలేదు.

వాడేం చేశాడో ఏమిటో! ఒంటిని బంగారం కూడా ఉండి రెండు తులాలే అయినా చేదానివమా ?

రెండు తులాలంటే ఈ రోజుల్లో రెండు వందల రూపాయలు. ఇంట్లో ఉన్నది దాని ఒంటిని ఎరక్క పెట్టేను. ఎరక్క వాడితో పంపించేను. బంగారం కోసం ఎంతమంది ఎన్ని ఘోరకృత్యాలు...

సుబ్బయ్య గడగడ వణికితాడు.

నేరకపోయి పంపించేను.

ఎంత కష్టం యకంగా వెళ్ళింది వాడితో!

ఏందారి భగవంతుడా!

పిల్లని వెతకి దానికి ఇంకా ముందుకి వెళ్ళడమా? పోలీస్టేషన్ కి వెనక్కి వెళ్ళడమా ?

వెనక్కివచ్చి ఇంటిదగ్గర కూలబడ్డాడు. అరుగుమీద కూర్చోని ఆలోచించేడు.

పోతన్న వెంకట్రావుదగ్గర పనిచేసేడు కద! తెలిసినవాడు వెంకట్రావు కి...దొంగలా కనిపించలేదే మరి...కాని వెంకట్రావుదగ్గర ఇప్పుడు పని చెయ్యడంలేదే... నమ్మకంలేకనే వెంకట్రావు మానిపించేశాడో ఏమిటో...

పిల్ల ఒంటిమీద బంగారంఉంది...కాణీ ఎత్తు బంగారంకోసం ఎంతమంది
 చిన్న పిల్లల్ని చంపేయ్యలేదు...చెమట చెమట... వెధవ చెమట...వెంటనే
 పోతేనేమన్నీ వెళ్ళాలి...రిపోట్టాను...సావిత్రి నన్ను చంపేస్తుంది...వా
 డతో ఎందుకు పంపించేవు...బుద్ధిజ్ఞానంలేదు...తక్కువైనట్టో పిల్లని
 పంపిస్తావా...కాని వాడు గవరయ్యప్పగి పనిచేస్తాన్నాడకదా...అయిదు
 శంకలూ వాడే పురుకొచ్చేడు...నమ్మకం లేకపోతే సొమ్ము వాడిచేతికి ఇస్తా
 డా గవరయ్య...వాడు ఎక్కడైతే ఎవడదగ్గలకు...అయిదుశంకలకి ఆశపడని
 ఈ వెధవ రెండంతులాలకీ ఆశపడతాడా...మొహం చూస్తే మంచివాళ్ళాగే
 ఉన్నాడు...జీచిని కూర్చోనుంటాను...రేడియోకూడాఉంది...సినిమాకే
 పోయాగో...నేను దబ్బివ్వలేదే...కొంతసేపు చూద్దాం...

ఇట్టేభయపడతాడు సుబ్బయ్య.

అంతలోనే భయం పోయిందనుకుంటాడు.

కమలగురించి “సరే కొంచెంసేపు చూద్దాం” అనుకున్నాడు.

సరిగ్గా మరో ముప్పావు గంటకి ఇంటిముందు బండి ఆగింది.

సుబ్బయ్య గాభరాతో చూసేడు. చూస్తూండగానే సావిత్రి, క్రిష్ణాదూ
 బండిలోంచి దిగేరు.

“ఏదీ కమలేదీ” అని ఆత్మీయతతో అడిగేడు వాళ్ళని.

“ఏమీ? ఇంట్లో లేదూ?” అని అడిగింది సావిత్రి.

“నాన్నా ! సినిమా ఎంతో బావుంది” అన్నాడు క్రిష్ణాడు.

“అమ్మాయి కనిపించలేదా ఎక్కడా?”

నేరం చేసిన వాళ్ళాగ అడిగేడు సుబ్బయ్య సావిత్రిని.

“ఇంట్లో ఎందుకు లేదు?” అని ఎదురు ప్రశ్న వేసింది సావిత్రి మెట్టె
 క్కుతూ. ఆవిడ గాభరా పడుతోందో లేదో చెప్పడం కష్టం.

“ఇంట్లో లేదు. ఇందాట్లా పోతన్నతో వెళ్ళి ఇంకా రాలేదు”

క్రిష్ణాడు ఇంట్లోకి రివ్వున పోయేడు. సావిత్రి మెట్ట మీదే అగింది.

“పోతన్నెవడు?”

“గవరయ్య నాఖరు”

“గవరయ్యోవడు ? ”

సావిత్రికి కనపర్చకుండా సుబ్బయ్య చిరాకుపడ్డాడు.

“అతనో కంట్రాక్టురు”.

“వాడి నాఖగో మనపిల్ల ఎందుకు వెళ్ళింది ? ”

“నేను పంపించేను”

“ఎందుకు పంపించేరు ? ”

“బుద్ధి లేక”

ఆని చెప్తామా అనుకొంటున్నాడు సుబ్బయ్య.

ఇంతలో ఇంటి ముందు సైకిల్ రిక్షా ఆగడం, అందులోంచి కమల గెంతడం, పోతన్న దిగడం జరిగేయి,

“అమ్మయ్య! ఇదిగో పిల్ల!!” అన్నాడు సుబ్బయ్య.

“అమ్మా! నేను సినిమాకి వెళ్ళేనే” అంది కమల పట్టరాని సంతోషంతో.

“ఎందుకు వెళ్ళేవే ? ? ? ”

ఆతి కోపంతో అడిగింది సావిత్రి.

కమల ఉత్సాహం ఒక్కసారిగా చల్లారింది.

జవాబు లేకుండా నిల్చుండిపోయింది.

పెట్టెబందీ వెళ్ళింది.

సైకిల్ రిక్షా వెళ్ళింది.

“చిన్న పిల్లని ఇంటి దగ్గర విడిచిపెట్టి పోయి సినిమా కెందుకు వెళ్ళేరో ముందు చెప్పండి”

ఆని అడిగిన మొగవాడు కమల చెయ్యిపట్టుకు నిల్చున్నవాడు. అతడు పోతన్న.

సుబ్బయ్య. నిర్ఘాంతపోయేడు.

సావిత్రి అంతకంటే నిర్ఘాంతపోయింది.

విస్తుపోయి, ఆశ్చర్యపడిపోయి, నిర్ఘాంతపోయింది.

ఒక్కక్షణం పోయాక “నువ్వెవడివి?” అని అడిగింది కోపతీవ్రతతో.

“నేను పోతన్ననండి” అన్నాడు పోతన్న.

“పిల్లని నువ్వేనా తీసుకు వెళ్ళేవ ? ”

“చిత్తం”

“ఎవర్న డిగి తీసుకెళ్ళేవ ? ”

“బాబుగారు తీసుకు వెళ్ళమన్నారండి”

“ఎవరా బాబు ? ”

“అదిగో ఆ బాబేనండి ? ”

తనేదైనా చెప్పకలసిన అవసరం కన్పించింది సుబ్బయ్యకి. గొంతుక సవరించుకున్నాడు. కాని నోటంటు మాట రాలేదు, ఏమాట అనాలో తోచక.

సావిత్రి కూడా ఆలోచిస్తోంది ‘ఈ వెధవకి ఎలా బుద్ధి చెప్పడమా’ అని.

ఈలోపున పోతన్న అందుకున్నాడు.

“అమ్మా ! మీరు వెద్దవారు. , నేను మీకు చెప్పతగ్గవాణ్ణి కాను. కాని మీరు సినీమాలకి వెళ్ళి చిన్న పిల్లని అలా వదిలేయ్యడం ఏమి బాగులేదు. మీకున్న సరనా చిన్న పిల్ల కుండదా ? ఇహమీద తెప్పమా ఇలా చెయ్యకండి. ఏం ? ”

సావిత్రికూడా నోటంటు మాట రాలేదు. అలాగే నిల్చుండిపోయింది మెట్లు మీద.

తన భార్యకి పరాయివాడు బుద్ధి చెప్పడ మేమిటి అని కోపగించుకో లేదు సుబ్బయ్య.

సావిత్రిలాంటి మనిసికి ఈ మనిషి ఎంత ధైర్యంగా బుద్ధి చెప్తున్నాడో అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

ఆశ్చర్యమే కాకుండా సంతోషించేడు.

ఆశ్చర్యం !!

సావిత్రి మాట్లాడ లేకపోతోందే !!

“చిన్నమ్మా ఇంట్లోకి వెళ్ళు తల్లీ” అని కమలతో చెప్పి

“మరిక నేనొస్తాను బాబూ” అని వెళిపోయేడు పోతన్న.

సుబ్బయ్య సావిత్రి వైపు చూసేడు.

సావిత్రి సుబ్బయ్య వైపు చూడలేదు.

“మొగుడు మొగాధాకాకపోతే అడవాని ఒతుకింతే” అన్నది ఇంట్లోకి వెళ్తూ, ఎవరతోనో అన్నట్లుగా.

సుబ్బయ్య ఇంట్లోకి వెళ్లడానికి భయపడ్డాడు.

త్రయవాత దినం సుబ్బయ్య ఆఫీసుకి కొంత ఆలస్యంగా వెళ్ళేడు. అప్పుడు తప్పని సరిగా ఏదో పనివున్నప్పుడు ఆలస్యం అవుతూవుంటుంది అందు గురించి ఆఫీసుచెప్పవరూ అంతగా తప్పు పట్టరు. రోజూ ఆలస్యంగా వెళ్తే మాత్రం సంజాయిషీ అడుగుతారు.

మామూలుగా తన స్టీట్లోకి వెళ్తున్నాడు సుబ్బయ్య, హెడ్ గుమాస్తా తనవైపు కొరకొరలాడుతూ చూడ్డం లేదు. తావంచు కొని పోతున్నాడు.

స్టీట్లోకి వెళ్ళబోతూన్న మనిషిని రామస్వామి ఆపేడు.

“యూ కమ్ హియర్” అన్నాడు.

ఆతని కంఠం మృదువుగా లేదు.

సుబ్బయ్య, గది మధ్యనున్న రామస్వామి ‘సీటు’ దగ్గరికి వెళ్ళేడు.

“ఎందుకు లేటుగా వచ్చేవ్?” అని సున్నితంగా కాకుండా అడిగేడు రామస్వామి.

“ఆలస్యం అయినందుకు ఊమించాలి సార్” అన్నాడు సుబ్బయ్య రుమాల్తో ముఖం తుడుచుకొంటూ.

ఆఫీసులో అంతా వారిద్దరివైపు చూస్తున్నారు.

“ఆ మాట వస్తూనే ఎందు కేడవకూడదు? పెద్ద ఆఫీసర్లాగ స్టీట్లోకి పోతున్నావే!”

ఎన్నడూ అనవసరంగా మాటపడని సుబ్బయ్య కొంతసేపు మాట్లాడ లేకపోయేడు.

“ఊమించండి సార్, ఏదో మామూలుగా...”

“మామూలుగా, మామూలుగా, మామూలుగా! ఇదే పనయిపోతోంది నీకు. లేటుగా రాకూడదని ఎన్నిసార్లు నీతో చెప్పడం? ఏం? జీతం ఒట్టినే ఇస్తున్నారనుకుంటున్నావా?”

రోజూ సరిగా వేళకే ఆఫీసుకి వస్తాడు సుబ్బయ్య. అదినం తెల్లవారి లేస్తూనే కమల కాలుకి దెబ్బతగులుచుకొంది. ఆమెని ఆసుపత్రికి తీసుకువెళ్ళి రావడంలో కొంత ఆలస్యం అయింది.

“ఇవాళ ఏదో కొంచెం...కొంచెం ఆలస్యం అయిందండీ. సరిగ్గా టైమ్ కే వస్తున్నాను కదండీ...ఇవాళ మా అమ్మాయి...”

“మీ అమ్మాయి గిమ్మాయి! డోస్టాక్ రాట్! ప్రతిరోజూ లేటుగా ఒస్తావ్! అడిగితే ఇన్సాలెన్ట్ గా బాబులు చెస్తావ్! ఏమిటనుకుంటున్నావు నీ మనసులోకి నవ్వు? గజెటెడ్ ఆఫీసర్స్? ఐ. సి. యస్. ఆఫీసర్స్? ఆఫీసులో డిమ్మిడియెత్తు పనిచెయ్యలేవు! ప్యూప్ వెంకన్న ఈజ్ ఫార్ బెటర్ డేస్ యూ! కంట్రాక్టర్స్ దగ్గరకి పోయి చెయ్యి చావడానికి మాత్రం తయారు! టేక్కేర్! డిస్మిస్ ఆయిపోతావు!”

సుబ్బయ్య కేమీ అగ్గం కావటంలేదు. ఆతనికి కంపం పుట్టుకొచ్చింది. హెడ్ గురుస్తూ తాలూకు మేజా పట్టుకొని నిల్చున్నాడు.

“డోస్ట్ లీన్ ఆన్ మై టేబిల్! గోటుయూవర్ సీట్” అని అరిచేడు రామస్వామి.

అదే తడవుగా తన కుర్చీవైపు పోబోయేడు సుబ్బయ్య.

ఆ కుర్చీలో రామారావనే మరొకతను కూర్చున్నాడు.

గదిమధ్య గడబిడ పడుతూ నిల్చున్నాడు సుబ్బయ్య.

ఇంకా వణకతూనే ఉన్నాడు.

అంతా ఆతనిపై చూస్తున్నారు, నూదుల్లాంటి చూపులతో.

“ఓమరి సీటు ఇవాళనుంచీ పొత సీటేనండీ” అని వెటకారంగా నవ్వి మూలనున్న ఖాళీ కుర్చీ చూపించేడు రామస్వామి.

DESPATCH !!!

తిరిగి తపాలా బంట్రోతు నౌఖరీ !!

కుర్చీలో ఏలా వెళ్లి కూర్చున్నాడో సుబ్బయ్యకి తెలియదు. భారంగా ఉడిగాఉంది ఆతని తల. కూర్చున్నాడే కాని ఆతని కాళ్ళుచేతులు వణకుతూనే ఉన్నాయి. తలమడుగుకొని కూర్చున్నాడు. చుట్టూ తోడివాళ్ళవైపు చూడ్డానికి భయంగాఉంది. సిగ్గుగా ఉంది.

“జాగ్రత్తగా మనులుకో” అని అవధాని అనడం, ఏం సుబ్బయ్య గవరయ్య బిల్సన్నీ పూర్తిచేసేవా?...నువ్వెక్కడచేస్తావ్” అని ముందురోజు

రామస్వామి అడిగి రిమాక్స్ చేయడం; వీటితోపే మతిపోయిన సుబ్బయ్యకి కుర్చీలో, పాత కుర్చీలో, కూర్చున్నప్పుడు మతి పూర్తిగాపోతున్నట్లుగా ఉంది.

“వీడు లంచం పుచ్చుకొన్నాడు” అని ఆఫీసర్ తో చెప్పేసి ఉంటాడు రామస్వామి.

ఇహ నన్ను డిస్మిస్ చేస్తారు కాబోలు!

పరమేశ్వరా! నన్ను కాపాడు! కాపాడు!

ఆని భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తూ కూర్చున్నాడు సుబ్బయ్య.
పన్నెండు గంటలయింది.

పన్నెండు గంటలు దాటింది.

“నమస్కారా లండోయ్!” అంటూ ఆ గదిలోకి వచ్చేడు గవరయ్య.

“రండి, రండి” అన్నవాడు రామస్వామి.

తొందరగా కుర్చీ తెచ్చి వేసినవాడు మెకన్న.

ఆ కుర్చీలో కూర్చున్నవాడు గవరయ్య.

“పుట్టగానే ఎందుకు వచ్చేడు కాను?” అనుకొంటున్నవాడు సుబ్బయ్య.

గవరయ్య రాగానే కలిగిన భయంవల్ల బాధవల్ల, చారవల్ల, ‘టెరర్’ వల్ల సుబ్బయ్య కళ్ళంటు నీళ్లు గిరుగిన తిరిగేయి. ఏదీ వినకుండా ఎటూచూడకుండా ఉప్రసక్తిలా కూర్చున్నాడు.

మగోక పదినిమిషాలకి తలెత్తిచూసేడు.

అవధాని తనవైపు నూటిగా పక్కగా చూస్తూ “మరేం భయంలేదు” అన్నట్టు సంజ్ఞచేసేడు.

ఆపడలో ఉన్నవాళ్లకి అవధాన్ని చూడగానే భ్రైర్యం కలుగుతుంది.

ఇంతలో గవరయ్య లేచేడు. వెనక్క తిరిగేడు.

“నమస్కారాలండోయ్, సుబ్బయ్యగారూ” అని అన్నాక రామా రావుని చూసేడు.

“ఓహో! రామాంవు గా గొచ్చేరే!”

“రండి! కూర్చోండి” అనలేదు రామాశావు.

“అవునుండీ, గవరయ్యగారూ! సుబ్బయ్యన్నాడే, చూసేరుకదూ, చాలా ఇన్వెస్టిమెంట్ గా ఉన్నాడు. అంచేత సీట్ ఛాంజ్ చేసేను” అన్నాడు. రామస్వామి, పొడుం పీలుస్తూ.

“ఓహో! అలాగా, బాగానే ఉంది...అయితే మరి సెలవ్! నే వెళ్ళొస్తా”

గవరయ్య వెళ్ళేడు.

“ఏం సుబ్బయ్యా! ఏమిటి చూస్తున్నావు?” రామస్వామి అడిగేడు.

“నే...నె...నేనా?”

“అవును”

“ఏ ఏమీలేదండీ”

“ఏమీలేదండీ” అని వెక్కిరించేడు రామస్వామి.

ఆఫీసులో కొంతమంది నవ్వి నట్లయింది.

“ముందు లెటర్స్ నీ డిస్పెచ్చెయ్! తరువాత యూ కన్ టేక్ రెస్ట్!” అని రామస్వామి కసిరేడు.

పనిచెయ్యమంటున్నాడని గ్రహించేడు సుబ్బయ్య.

ఆరోజుకి ఎలాగైతే నేం పని లెముల్చుకున్నాడు. సాయంకాలం, ఎలా అయితే నేం, ఆఫీసులోంచి బైటపడ్డాడు.

చల్లగాలి పీల్చేడు.

మెల్లిగా కాళ్ళిడ్చుకొంటూ నడుస్తూఉంటే అవధానివచ్చి భుజంమీద చెయ్యివేసేడు.

“మరేం ఫర్వాలేదోయ్! సుబ్బన్నా! సీటు మారింది. అంతేనా? అంతకున్న వాడు నిన్నేం చెయ్యగలడు?”

“నే చేసిన్నేర మేవీ రేదోయ్...మా వెంకట్రావు నెరుగుదువు కదా?” అని గద్గద స్వరంతో అన్నాను సుబ్బయ్య.

“ఓం! ఎరక్కేవీ”

జరిగినదంతా చెప్పేడు సుబ్బయ్య.

“అయితే, అందులో నువ్వు కాణీ ఎరగవంమా. అంతా ఒట్టి నే తెచ్చి పెట్టుకున్నావ్”

“అవునోయ్! ఇప్పుడుంతా వీకమిడికి వచ్చింది”

“నీ మిడికి వచ్చే దేమిటుంది? ఏ గుడ్డూ రాదు!”

“అది కాదోయ్!డి.....డిస్మిస్ లూ, కేనూ...”

అవధాని నవ్వెడు.

“నీ కేం పెచ్చేముటోయ్, సుబ్బన్నా. ఎన్నిదైనా సరే నీ తలమీద వెంట్రుక తెంపలే దనుకో!”

“అయితే నా కేం ఫర్వాలేదంటావా?”

“ఏమీ ఫర్వాలేదయ్యా రామస్వామిగా దేదో అన్నాడని భయ పడకున్నావేమిటి? అసందర్భం; నువ్వుకూడా వాళ్ళాశే కక్కుక్కుపడు తున్నావని వెంటనే నీటు మార్చి కేడు. అంతకన్న ఆ వెధవగాని మరే వెధవ గాని చేసే దేమీ లేదు!”

అని సుబ్బయ్యకి ధైర్యం చెప్పి బట్టతలమీద వెట్టుకున్న టోపి తీసి ఒక్కసారి గుండు నిమురుకొని, మెల్లకన్నతో అతని వైపు చూసేడు అవధాని.

సుబ్బయ్యకి కొద్దిగా దైర్యం లిగింది.

“నీలో ఉన్న లోటుపా తేమిటాతే, ఓయ్ సుబ్బన్నా. నీకు నోటంట మాట సరిగా రాదోయ్. ఆ వెధవ అలా అరుస్తూఉంటే బెల్లం కొట్టిన రాయిలా ఊరుకుంటావేం? నీ అనువుచూసి వాడేగిరేడు. వాడు ఛేడీ అన్నప్పుడు నువ్వు ఛేడీ అంటే. వెధవ, చచ్చినట్టు ఊరుకొణ్ణు. నేన యితే ఆ వెధవ పొడుముక్కు పట్టుకొని సాగదీసేద్దాను”

అవధాని అందర్నీ అలాగే అనెయ్యగలడు.

ఆరీతిగా సుబ్బయ్యకి ధైర్యం చెప్పిన అవధాని గాస్ట్ విడిచిపోయేడు. సుబ్బయ్య మెల్లగా ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

ఇంటి మెట్టెక్కి నడవడాటి లోపలికి వెళ్ళి సుబ్బయ్య చూసిన దృశ్యం ఇది.

లోపల వరండాలో సావిత్రి కుర్చీ వేసుకూర్చుంది. ఆవిడ వెనక కుర్చీ పట్టుకొని చెరో పక్కా కమలా క్రిష్ణుడూ నిల్చున్నారు. ఎదురుగా స్తంభానికి చేర్చబడి నేలమీద పోతన్న కూర్చున్నాడు.

పోతన్న ఏదో చెప్తున్నాడు. మిగతా ముగ్గురూ నవ్వుతున్నారు.

ముందు రోజున జరిగిన ఘర్షణతో పోతన్న మీద మండిపడ్డానికి బదులు అతను చెప్పేది తరుచుగా కూర్చొని సావిత్రీ నవ్వుతూ వింటున్నందుకు సుబ్బయ్య కొంచెం ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

సుబ్బయ్యని చూసి పోతన్న లేచి దండం పెట్టేడు.

ఆశీసులో తిట్లు తిని ఇంట్లోకి వచ్చి దండం పెట్టించుకోడం కష్టమనిపించింది సుబ్బయ్యకి.

“కూర్చోవోయ్” అన్నాడు హీనస్వరంతో,

పోతన్న కూర్చున్నాడు.

“నాన్నా, నాన్నా; పోతన్నకి మంచి మంచి కథలు తెలుసున్నాన్నా” అన్నాది కమల సంతోషంతో.

“పోతన్న మన మావయ్య దగ్గర పనిచేసేట్ట నాన్నా”. అందువల్ల పోతన్నకూడా కొంత ఘనత అభిప్రాయం చెప్పేడు క్రిష్ణుడు.

అతి కారణం! అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

తన అన్న తాలూకు మనిషి కాబట్టి ఆ మనిషిలో ఎన్ని తప్పులున్నా ఉంటున్నాయి సావిత్రీ.

పోతన్న చెప్పే కబుర్లు అంత కులాసాగా కూర్చొని వినడాని క్కారణం అది.

“సరే సరే” అనేకాడు కమలా క్రిష్ణులతో.

తన్నుగా గదిలోకి పోయి, దుస్తులు మార్చుకొని, కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కొని, తిరిగి వీధి వసారాలోకి వచ్చి మామూలు స్థలంలో కూర్చున్నాడు. పోతన్నకూడా వసారాలోకి రావడం అతను గమనించలేదు.

పోతన్న మెల్లిగా సకిలించేడు...

“ఏం పోతన్నా”

“మరేం లేదండి”

“ఏం? ఇలా ఒచ్చేవ్?”

“ఏంలేదండీ. వెళ్ళమంటే వచ్చేను”

“వెళ్ళమంటే రావడ మేమిటోయ్?”

“గవరయ్య పంపించేదండీ?”

ఎందుకో నాకు తెలుసు!

“గవరయ్య అడుగుతున్నాడండీ”

అడిగేదేమిటో నాకు తెలుసు. అయినా—

“ఎరుదుగుతున్నాడు?”

“అయిదు వందలు ఎప్పు డిస్తామన్నారో అడగమన్నాడండీ”

అవును! అదే! అవునవును; అదే! అదే!

గవరయ్య ఎలానూ అడుగుతాడు. అడగడామరి!

ఇప్పు డెలాగా అడుగుతాడు కచ్చితంగా!

ఎందు కడగడు?

ఇప్పుడు రామారావు చేతుల్లో ఉన్నాయి గవరయ్య బిల్లు.

సుబ్బయ్యేం చేస్తున్నాడు? ఏం చెయ్యగలడు.

తపాలా బంట్లోను పని చెయ్యగలడు. చేస్తున్నాడు.

అడక్కుండా ఊరుకోంటాడా గవరయ్య! అందులోనూ గవరయ్య!

సుబ్బయ్య పరపతి పోతే పోయింది.

నా పరపతివల్ల ఏదో ఘనకార్యం జరిగిందని పొంగిపోయేను.

నా పరపతికాదది. అక్కొంటున్న సీటుపరపతి.

ఈ రోజు ఆస్టీల్లో ఆ పరపతిమీద రామారావు కూర్చున్నాడు.

ఈ రోజునుంచీ సుబ్బయ్య మామూలు సుబ్బయ్యే!

సుబ్బయ్యని ఈరోజు ఏదిపడితే అదే అడుగుతాడు, ఏమాట నోటికి వస్తే ఆమాటే అంటాడు, ప్రతివాడూ.

అడుగుతున్నాట్ట, గవరయ్య!!

“అయిదువందలూ ఎప్పుడిస్తామన్నారో అడగ మన్నాడండీ”

ఎప్పుడు ? అయిదువందలూ ఎప్పుడిస్తాను ?

“అతగాడికి అవసరంగా ఉందిటండి. ఆర్ జెంటుగా జత పర్చు మన్నాడు.”

అయిదువందలూ అర్జంటుగా జతపర్చాలిట! ఎక్కణ్ణించి తెచ్చేది ? ఎలా జతపర్చేది ?

జతపర్చలేనే! వెంకట్రావే ఇచ్చుకోవాలి...సొమ్ము లేకే నాదగ్గర కొచ్చేడు...ఇంత వేగిరం ఎలా ఇవ్వగలడు...

“గవరయ్యతో ఏంచెప్పమన్నారండి?”

“కొంత వ్యవధియిస్తే ఇచ్చేస్తాను”

వచ్చేసింది మాట!

ఇవ్వననేస్తే ఎంత బావుణ్ణి!

ఇవ్వననేస్తే ఏం చెయ్యగలడు గవరయ్య ?

ఏంచెయ్యగలడా ఏమైనా చెయ్యగలడు. గవరయ్యకో-పంపస్తే ఏమైనా చెయ్యగలడు. అటువంటి మనిషితో పేచీలు పెట్టుకొని ప్రయోజనం లేదు. సాఫీగాపోతే నయం.

“సరేలండి. అతగాడితో అలా చెప్తా”

మళ్ళీ కంట చూస్తాననే ఇచ్చే డాసొమ్ము! లేదే! అటువంటప్పుడు ఇస్తానన్నందుకే సంలొపిస్తాడు. ఇచ్చేస్తాను. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఇచ్చేస్తాను. రాదని విడిచిపెట్టుకున్న సొమ్ము ఎప్పుడు వస్తే నేం అనుకుంటాడు. చదువంటే ఆర్ట్స్ లేదుగాని మర్యాదా తెలిసినమనిషి.

ఈలోపున వెంకట్రావు ఎడంచేత్తోపా రేస్తాడు.

పోతన్న గభీమని అన్నాడు.

“గవరయ్య దొంగముండా కొడుకండి”

పోతన్నలా అంటున్నాడేం??

“వాడిదగ్గరెవ్వడూ డబ్బు పుచ్చుకోకండి”

ఒక సారయింది చాలు. కాని. పోతన్న ఇలా అన్నాడేం?

“వాడు పేచీకోరుమనిషిండి”

పోతన్న ఇలా చెప్తున్నా డెందుచేత?

సుబ్బయ్యకి బెంగ గాఉంది.

రాత్రి చీకటిగా ఉంది.

పోతన్న వెళ్ళేడు. సరే! ఎప్పుడు వెళ్ళిపోయేడు? తలనొప్పి గాఉంది
...జ్వరం కానివచ్చిందా...హాయిగా ఎక్కడకైనాపోయి విశ్రాంతి తీసు
కుంటే బావుణ్ణా...హాయిగా ఎక్కడకైనాపోయి పడుక్కుంటే బావుం
టుంది...కష్టసుఖాలకి దూరంగా పోతే, హాయిగా ఉంటుంది...ఎవరైనా
వచ్చి చల్లటిచెయ్యి నుదుటిమీద వేస్తే...ఎవరిక్కావాలినా పెధవబాధలు...
కళ్ళు మూసుకున్నా ఓలాగేఉంది...కళ్ళు తెరుచుకున్నా ఓలాగేఉంది...
నల్లగా నల్లనల్లగా...భయమేస్తోంది...నల్లచీరావిడ...ఏదీ వస్తే బావుణ్ణా...
టైమెంత...గడియారం ఆగిపోయిందా...పాపం...నే ఒస్తా నుండండి...‘కి’
యివ్వనా...ఇప్పుడు ...ఎలాఉంది...హాయిగాఉందా...నుదుటిమీద
చెయ్యివెయ్యనా...ఇలా పడుక్కోండి నావళ్ళో ఆయ్యో ఆలా ఉన్నారేం
...ఎంత నీకసంగా ఉన్నారో...ఆకలి వేస్తోందా...

ఉలిక్కి పడి కళ్ళు తెరిచేడు సుబ్బయ్య.

ఆకలిగా ఉంది. బాగా ఆకలిగాఉంది.

ఈ రోజూ ఇంత ఆకలి వేస్తోందే — ఎందుచేత? లేచినపుడు ఒళ్ళు
శోగిన దీతనికి. భోజనం చేస్తున్నప్పుడే నిద్రవచ్చింది. అలసటతో వల్చేర
క్కుండా నిద్రపోయే దారాత్రి).

జరిగినదంతా కలా నిజమా అనుకున్నాడు మర్నాడు నిద్రలేచి. పక్క
మీద కూర్చోని ఒక్క టాక్సటీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకున్నాడు. ఒక్కొక్క
విషయం గుర్తుకు రావడంతో తిరిగి కంపం పుట్టు కొచ్చింది ఆరోజు ఆఫీ
సుకి వెళ్ళడానికే భయపడ్డాడు.

కాని, ఆలస్యం ఆవుతుండేమానని తొమ్మిదిన్నరకే బయటే రేడు. ఆఫీసు
చేరేసరికి ఇంకా గేటు తలుపులే తెరవలేదు. సిగరెట్లు కాలుస్తూ గేటువద్ద
నిల్చుని దిక్కులు చూస్తున్నాడు.

రైల్వోలో ఎవరో వెస్తున్నారు.

ఎక్కడో చూసినట్టుగా గుర్తు. జోరుగా పోతోందే రిక్తా.

ఎవరు చెప్పా? ఎవరావిడ?

నామతిమండివట్టుగానే ఉంది. అవిడే! అయ్యయ్యో అవిడే!
నల్లచీరావిడే!!

ఇవాళ తెల్లచీర కట్టుకొంది.

చెయ్యి ఊపుతోంది !!

ఎవర్ని చూసి??!!

చుట్టుపక్కల ఎవరూ లేరే

వెధవ తెలివి!

నన్ను చూసే సంజ్ఞ చేస్తోంది!

హాయ్ హాయ్ నన్ను చూసే హాస్యం చేస్తోంది

పలకరిస్తోంది

అయ్యయ్యో వెళ్లిపోతోంది.

నన్ను చూసి నవ్వుతూ, ఎంతో ముద్దుగా నవ్వుతూ నన్ను నన్నే పలకరించింది !!

ఆనందంతో నీరసంగా నిల్చున్నాడు, గేటుకి చేరబడి. అతనికళ్ళంట
ఆనందబాష్పాలు రాలేయి. తృటికాలం స్వర్గంలో ఉన్నాడు.

ఇంతలో ఆఫీసు తలుపులు తెరిచేయి.

తిరిగి భూమ్మీద గుడ్డేల్ మని పడ్డాడు.

“నగకానికి గేటు తెరిచేయి” అనుకున్నాడు మనసులో.

తలవంచుకొని ఆఫీసులోకి వెళ్ళేడు.

తలవంచుకొని ఆఫీసులోంచి వచ్చేడు.

అలా వెళ్తున్నాడు.

గవరయ్యకూడా ఆఫీసుకి వస్తూ వెల్తున్నాడు. కాని సుబ్బయ్యతో మాట్లాడడంలేదు, ఆఫీసులో అందర్నీ పలకరించినట్టుగా తప్ప ఏభోగట్టా అతను ఎత్త కపోడం చూసి ఇహ ఫరవాలేదనుకున్నాడు సుబ్బయ్య. ఏదో మాటవర సరి అడిగేడేమో! లేక అంత తొందరగాలేదో! తొందరగా ఉంటే మళ్ళీ అడగడా? ఈ లోపున వెంకట్రావుని మెల్లిగా అడగొచ్చు. వెంకట్రావు.

చిరాకుపడతాడు. కొంచెం చిరాకుజాస్తీ అతనికి. సరే, మెల్లిగా ఏదో ఒకటి చెయ్యొచ్చును. వెధవది ! ఇదే జ్ఞాపకమా గవరయ్యకి ! లక్షాధికారి. లక్షపన్నంటాయి. లక్షలమీద వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. అయిదువందలంటే ఏపాటి ! మరేపోయంటాడేమో. లేకపోయినా అంత తొందర లేదు.

ఈరీతిగా ఈ విషయంగురించే సుబ్బయ్య ఆలోచిస్తూ ఒకరోజు ఉదయం బజారుకి వెళ్తున్నాడు.

వెళ్తున్నావుంటే ఎర్రటికారు అతనిపక్క ఆగింది.

పక్కకి తప్పకోబోయేడు.

కాస్తోంచి ఎవరో అతని జెబ్బపట్టుకున్నారు.

కారు కిటికీనగ్గర నల్లటి మీసాలు. బంగారపు “ఫేర్” కళ్ళద్దాలు. గవరయ్య !!

‘ఏ...ఏనుండోయ్...గ...గవరయ్యగారూ’

“పలకటంపులు, మర్యాదలూ అటుంచి అసల్సంగతి చెప్పవోయ్ ! డబ్బివ్వ దల్చుకోవేడేంటి?”

గడ గడ గడ గడ.

ఉన్న పనులమాట మర్చిపోయి చాలామంది చోద్యం చూస్తున్నారు.

“అబ్బే ! అబ్బే”

“అబ్బే గిబ్బే ! ఆఖరికి బెబ్బబ్బే అనేట్టున్నావు. నాదగ్గర వేసాలు పని కిరావు తెలుసా ! వీడు గవరయ్యని తెలుసుకో ! మర్యాదగా పట్టుకెళ్ళిన సొమ్ము మర్యాదగా ఇచ్చేయ్ ! టోపీ వేద్దామనుకున్నావా, తొక్క లొచ్చేస్తాను”

“చిత్తం ! చిత్తం ! సరే ! సరే ! !”

“సొమ్మిచ్చేసి గౌరవం దక్కించుకో”

“చిత్తం చిత్తం ! కొకొద్దిగా టుటైం ఇప్పించండి”

“పదిరోజులే గడవు ! ఈలోపున ఇన్వక్ పోయావా చూసుకో తమాషా”

గవరయ్య మీసాలు దువ్వుకొంటూ ఉండగా, సుబ్బయ్య చెమట తుడుచుకొంటూ ఉండగా ఎర్రగా ఉండే మోటారు కారు పరుగుతీసింది.

పదిహేనుమంది చుట్టూ మూగి అడుగు తున్నారు. అంటున్నారు.

“ఏమిటండీ అయింది?” “ఏమిటడుగుతున్నాడండీ”

“తన్నబోయేట్ట” “ఎవడు?” “గవరయ్యలా ఉన్నాడు”; “గవరయ్యే”

“లెంపకా యిచ్చుకున్నాడు”; “నోటంట రక్తం కాయతోంపె”;

“వీమూరుకున్నాడా?” “ఏమండీ ఏమిటీ దెబ్బలాట?”

పదిహేనుమంది పాతకమందయేరు.

గాభరాలో, సిగ్గుతో, ఆవమానంతో బజార్లోకి పరుగెత్తేడు

సుబ్బయ్య.

అశ్రద్ధ పనికిరాదు. అశ్రద్ధపనికిరాదు.

వెంకట్రావే శరణ్యం. శరణ్యం.

వెళ్ళాలి, అతన్దగ్గరకి వేగిరం వెళ్ళాలి.

అదిగో! వెంకట్రావే!!

అదృష్టం! అదృష్టం!

భగవంతుడికి నమస్కారం చేసి వెంకట్రావుని పలకరించి జరిగిన సంగతి
టూకీ గా చెప్పేడు సుబ్బయ్య. వెంకట్రావు చిరాకుపడ్డాడు.

“నవ్వు చేతకాని చుచ్చు పెద్దమ్మవోయ్ బావా”

ఆతనలా అన్నందుకు సుబ్బయ్య నొచ్చుకోలేదు.

“అసామెల్లాగైనా నాయందు దయంచి జతపర్చాలోయ్” అన్నాడు
దీనంగా.

ఎటో చూస్తూ ఆలోచించేడు వెంకట్రావు.

ఎవర్నయినా సరే మోసపుచ్చడానికి వెంకట్రావు సాధారణంగా
వెనకతియ్యడు.

“జూలి” అనే పదం చాలాకాలం క్రితం మర్చిపోయేడను.

కాని ఆరోజు..

చిరిగిన కాలర్ గల మట్టతో, భుజాన్న కూరల సంచితో కళ్ళలో
నీళ్ళతో నిల్చున్న చెల్లెలి వెనిమిటినిచూసి కొంత జూలిపడ్డాడు.

“సరే! వారంపదిరోజుల్లో చూస్తాన్నే, ఈలోపునవ్వు దోసారికన్నించు”

వెంకట్రావు రెండు చేతులూ పట్టుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

మెయిన్ బోర్డులోంచి సందులోకి మళ్లగానే దక్షిణంవైపు కనిపించే రోడ్లో ఇల్లే వెంకట్రావుది. “ఆ యిల్లే వెంకట్రావుది” అంటే అర్థం అది ఆతని స్వగృహం అని కాదు.

అతను అన్నివిధాలా అది తన ఇల్లులాగే వ్యవహరిస్తాడు.

అంటే, అందులో అడ్డకి ఉన్నాడతను.

మెయిన్ బోర్డులోంచి సందులోకి రాగానే కనిపిస్తుందా యిల్లు, ఆ యింటి చాచా బాలునుండి వేళ్ళాడే ‘బోర్డు’ కూడా స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ఆకుపచ్చ బోర్డుమీద “వెంకట్రావు, ఇంజనీర్ అండ్ కంట్రాక్టర్” అని ఇంగ్లీషులో వ్రాసిన తాటికాయలంతేసి నీలి అక్షరాలు ఇంకా స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. (“ఇంజనీర్ అండ్ కంట్రాక్టర్” అంటే ఇంజనీరుకాడు, కాని చాలా పెద్ద కంట్రాక్టర్ అర్థం) రాత్రి ఎదిమిది గంటలకి అటునైపు వస్తూన్న సుబ్బయ్య, ఆ యింటినిగాని, ఇంటికి వేళ్ళాడే ఆకుపచ్చరంగు బోర్డునిగాని, తాటికాయలంతేసివున్న నీలి అక్షరాలనిగాని గమనించలేదు.

వస్తూనే అతడు చూసినది వీధి అరుగుమీద కూర్చొన్న వెంకట్రావునే. ఆతడతణ్ణారాత్రేనిమిది గంటల సమయంలోచూసి “హమ్మయ్య”ని నిట్టూర్చేడు. ఎదురుగా అరుగుమీద కూర్చున్నవాణ్ణి చూసి ఏడుకొండలవాణ్ణి చూసినంతగా సంతోషించేడు. వెంకట్రావుని చూడగానే అనేకమందికి సంతోషం కలగకపోవచ్చును. కాని సుబ్బయ్యకి మాత్రం ఆ రాత్రి సంతోషం కలిగింది.

ఆరోజు వెంకట్రావునికి సుబ్బయ్యరావడం అది మూడోసారి.

“విల్లుండోసారి కన్పించు” అని వెంకట్రావు చెప్పిన ప్రకారం సుబ్బయ్య వెళ్తే అతను ఇంట్లోలేడు. ఆరీతిగా వరసగా రెండుమూడురోజులు వెళ్ళేడు. తరువాత రెండుదినాలు ఆగి తిరిగి అతనింటికి వెళ్ళినా వెంకట్రావు ఒక్కసారి కనిపించలేదు. ఎన్నిసార్లు వెళ్ళినా “వీధిలోకి వెళ్ళేరన్నమాటే వినివచ్చింది.

ఆరోజుకూడా మొదటిసారి వెళ్ళినప్పుడు “ఇంట్లో లేరు” అనే సమాధానం వచ్చింది పిలవగా, పిలవగా. రెండవసారి వెళ్ళినప్పుడు వెంకట్రావు డిప్లొనే లేడన్నారు.

ఇంట్లో ఎప్పుడు వెళ్ళినా “ఇంట్లో లేరు” “ఎక్కడకో వెళ్ళేరు” “ఎప్పుడు వస్తావో తెలీదు” అనే మాటలే నవనర్తాడడంచేత, వెంకట్రావు ఇంట్లో వుండే లేడనిపించుకొంటున్నాడేమోనని సుబ్బయ్యకి చిన్న ఆనందం కలిగి గట్టిఃస్మృతిగా మారింది. ఒకరోజు “ఎక్కడికో వెళ్ళేరు” అనే మాటలు సమాధానం వచ్చినా “నీరే వచ్చేదాకా వెయిట్ చేద్దాం” అని ఎక్కడో గుమ్మంలో కూర్చున్నాడు. వెంకట్రావు ఎంతకేగాడే! ఎంత పనిమీద ఎక్కడికి వెళ్ళినా ఇత ఆలస్యం అవదుగదా అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

తరువాత దమయింతి వెంకట్రావు ఇంట్లోకి వెళ్ళడానికి సుబ్బయ్యకి క్షణంలేదు. ఎప్పుడైనా ఆతనాహ్వానిస్తే ఆతని గుమ్మంలో అడుగు పెట్టడమేగాని లేనప్పుడు బైట నిల్చిపోవడంలేదు. లాపలికి వెంకట్రావు ఆహ్వానం మీద వెళ్ళినా ఆతన ఎక్కడకూర్చో పెడితే ఆ గదిలో అలా కూర్చోడమే కాని ఇంట్లో చనవుగా తిరగడానికి వీలేదు.

“నా అనుమతి లేకుండా నాయింట్లో అడుగు పెట్టడానికి ఎంతమాత్రం వీలు లేదు.”

అని వెంకట్రావు ఎన్నడూ సుబ్బయ్యతో చెప్పలేదు. కాని ఆతని అనుమతి లేదేనే ఆతని గుమ్మం దాటడానికి సుబ్బయ్య భయపడతాడు.

ఇందుచేత వెంకట్రావు ఉన్నాడని తెలిసినా ఇంట్లోకి వెళ్ళలేకపోవడం, వీధి ఆగుమీద పడిగాపులు కాయటం జరుగుతూ వచ్చింది.

ఆరోజు ప్రార్థన రెండవసారి వెళ్ళినప్పుడు కూడా ఇంట్లోంచి మామూలుమాటే వినవచ్చింది.

“ఎక్కడికో వెళ్ళేయి!” అని మృదువుగా శాన్త్యంగా వచ్చింది మాట.

అవిణ్ణి ఎప్పుడూ చూడలేకపోయినా ఆమాట అంత మృదువుగా చెప్పిన శృతి వెంకట్రావు ఉంపుడుగత్తేనని సుబ్బయ్యకి తెలుసు.

“మీ బానమరిది చక్కటి మనిషిని జాగ్రత్త చేసేదయ్యా” అని అతనితో అనేకులు అన్నారు. ఇంతబావుంటుంది, అంతబావుంటుంది అని అనుకోగా వినడమేగాని సుబ్బయ్యోళ్ళదూ చూడ్డ తటస్థించలేదు. కాని, అవిడ చెప్పలేనంత అందంగా ఉంటుందని సుబ్బయ్య మనసులో బాగా నాటిపోయింది.

“ఇంతటి అపురూప సౌందర్యవతి, ఇంత మృదుచురుకైన కంఠంతో ఎంత సులభంగా అబద్ధం చెప్తోంది!”

అని సుబ్బయ్య ఆశ్చర్యపోయేడు.

విచారించేడు.

“అడవాల్లు ఎంతకై నా సమస్యలు” అనుకున్నాడు ఒక్కక్షణం.

కాని అవిడ తనంతటతాను బుద్ధిపూర్వకంగా అబద్ధమాడింది దనుకోడం సుబ్బయ్యోళ్ళందరికీ.

వెంటనే చెప్పమన్నప్పుడు, పాపం అలా చెప్పక తప్పుతుందా!

అందమైన అడమనిషి బుద్ధిపూర్వకంగా తప్పుచేసింది దనుకోడం సుబ్బయ్యకి ఎంతమాత్రం ఇష్టంలేదు.

ఉండు చుకున్నాడు! పోషిస్తున్నాడు!

ఎలాచెయ్యమంటే అలా చెయ్యాలి.

పాపం! ఈ అబద్ధం పనేమీలేదు.

అని సమాధానం పచ్చుకున్నాడు.

ఇంతలోలేదని వినగానే సుబ్బయ్య వెనక్కిపోవడం జరుగుతూ వచ్చింది. మరొక ప్రశ్న వెయ్యడం లేదతను. క్రాస్ పరీక్ష చేద్దామనే తలంపేలేదతనికి.

అవతలమనిషి చెప్పేది అబద్ధం అని తెలిసిపోయినా ఇవతలమనిషికి కలిగే సుపీరియారిటీ ఫీల్లినో, లేక కోమలానికి కోమలగాళ్ళిం విందామనే ఆసక్తిచేతనోగాని సుబ్బయ్య ఆరోజు రెండవసారి వచ్చినప్పుడు వెంటనే వెళ్ళిపోకుండా,

“ఎక్కడికి వెళ్ళేరండీ?”

అని అడగలిగేడు.

చెప్పిన భోగట్టావిని వెళ్ళడమేగాని ఎదురు ప్రశ్న వేసే అలవాటులేని సుబ్బయ్య ఆసక్తిగా అడిగినంతవల్ల కలిగిన ఆశ్చర్యంచేతనో, మరెందుచేతనోగాని బోనంచీ సమాధానం ఆలస్యంగావచ్చింది.

“ఏమిటి చెప్పమంటారు?” అని వెంట్రావు నడిగివుంటుంది. అందుకే జవాబు రావడం ఆ అస్యమవుతోంది,

ఇంతలోనే కంటికి కనపించని బంగారు తీల్తో అనుకున్నాయి మాటలు
“ఊరికి వెళ్ళేదండీ!”

అబద్ధం! అబద్ధం!

అబద్ధం చెప్పి నవ్వుతోందా?!

నవ్వు ఆపుకొంటున్నట్టుగా ఉందే!!

నవ్వుతూ అబద్ధాలాడే ఈవిడ ఎలా ఉంటుందో! ఏలా ఉంటుంది?
నాకు తెలుసు!! మేనకలా ఉంటుంది. రవివర్మ బొమ్మ చూసేను కదూ!
అలాగే సర్దిగా అలాగే ఉంటుంది. మెత్తని పసుపుమీద తెల్లచీర కట్టుకొని
తమలపాకులు నముస్తూ కూర్చోనుంటుంది. ఆమె అందాన్ని కళ్లతో తాగు
తూ, చేతుల్తో తాకుతూ పక్కనే వెంట్రావు! అదృష్టవంతుడు! ఇద్దరూ
హాయిగా వుండగా మధ్య పానకంలో పుడకలా నా కర్కశ కంఠం విసు
క్కుంటూ “ఎక్కడకో వెళ్ళేను” అనేసింది మామూలుగా. “ఎక్కడ
కెళ్ళేను” అని నేనడుగుతానని అనుకొని వుండదు. విసుక్కోదూ, పాపం
మరి! అనవసరంగా చిరాక్కులిగించే నావిడికి. నేనెప్పుడూ ఇంతే! కాని
ఎంచేసేది? అడక్కు తప్పదేమిది.

తెల్లటి చీరతో నల్లటి కురుల్తో, మృదువైన వంపులు తిరిగిన కళ్ళంతా
వెంట్రావుకి ఆమె అప్పజెప్తూ ఉండగా తను పేసిన “వెధవ ప్రశ్న”కి తన
కట్టెదుట ఆమె విసుక్కుంటున్నట్టు లోచించి సుబ్బయ్యకి.

“నోరు జారేక ఏం చేస్తాం” అనుకున్నాడు.

జవాబు చెప్పడానికి ఆతని సలహా అడిగింది. కళ్ళల్లో పడుతూన్న
ఆమె పొడుగాటి జుత్తు ఓ పక్కకి తోస్తూ “ఊళ్ళోలేనని చెప్పి తోలేద్దా”
అనుంటాడు వెంట్రావు. సలహా ఇని “అంత అబద్ధం ఆడమంటారా”
అని నవ్వుతూ అతణ్ణి హద్దులాడింది.

మద్దాడుతూ నవ్వింది!

నవ్వాపుకొంటూ ఆమాట అందజేసింది.

“ఊరికి వెళ్ళేరండి!”

ఉప్పెనగా వస్తూన్న నవ్వు ఆపుకొండికి లెగ ప్రయత్నం చేస్తోంది అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య.

అడవాళ్ళ హేళనకి మొగవాళ్ళక్కలిగే బాధ సుబ్బయ్యకూడా కలిగింది.

ఉదయం తొమ్మిది గంటలకి ఎండ చురుగ్గా ఉన్నది. సందులోకి జర్మని చప్పుసుచేస్తూ ‘జీప్’ ఒకటి తిరిగింది. ‘జర్’ మని చప్పుసుచేసుకొంటూ పోయింది. పక్కంట్లో ఎవడో పిల్లడు ఏడుస్తున్నాడు. ఎదటింట్లో ఎవరో యాభయ్యేళ్ళ వితంతువు పద్దెనిమిదేళ్ళ కన్యతో కూరగాయలబేరం చేస్తోంది. చేసి ఇంట్లోకి వెళ్ళింది. కూరగాయలమ్మే పిల్ల తట్టసద్దకొని సుబ్బయ్యవైపు నూటిగా చూసింది.

“నన్నో వెళ్ళివెధవనిచేసి నవ్వుకుంటున్నారు” అని బాధపడ్డాడు సుబ్బయ్య.

ఎండ చురచురమంటోంది. పక్కంట్లో పిల్లడు ఏడుపు ఆపేసి ఒక్కసారిగా నవ్వడం ప్రారంభించేడు.

“నవ్వుతున్నారు నమ్మచూసి.”

కూరలమ్మే కన్య సుబ్బయ్యవైపు చూస్తోంది నూటిగా. సుబ్బయ్య ఆ పిల్లవైపు చూసేడు, కాని ఆమె ను ఖం వికృతంగా ఉందనిగాని, ఆమె శక్తిరం యవ్వనపు బిగిలో ఆకర్షణీయంగా ఉందని గాని చూడలేడు.

“ఇదికూడా నమ్మచూసి నవ్వుతోందా?” అని చూసేడు.

కూరలు కొనిపించడానికి ‘ప్రిలిమినరీ’గా ఆమె సుబ్బయ్యని చూసి, చిన్న చిరునవ్వు పోరేసింది.

“ఇదికూడా నవ్వుతోంది!”

అంతా నవ్వుతున్నారు!

నమ్మచూసి అంతా నవ్వుతున్నారు.

నన్నో వెళ్ళివెధవనిచేసి అంతా నమ్మచూసి నవ్వాపుకోలేకుండా ఉన్నారు.

పోతాను. ఇంటికి పోతాను.

మెల్లిగా ఇంటికి నడకసాగించేడు సుబ్బయ్య. రెండుమైళ్ళు నడచి వెళ్తున్నాడు, రెండవసారి ఆరోజు అలా వెళ్లడం.

రెండవపర్యాయం ఇంటికి పోతున్నప్పుడు మూడోసారి మళ్ళీవద్దామనే కృతనిశ్చయంతో వెళ్ళేడు, సుబ్బయ్య.

ఊళ్ళోనే, ఇంట్లోనే ఉండి లేవనిపించుకొంటున్నాడు వెంకట్రావు.

నన్ను గుమ్మంలోంచే గంటేస్తున్నాడు.

కొంపతీసి దగా చెయ్యడు కద?!

దగాచేసేడంటే చస్తాను.

బాబోయ్! చస్తాను!

ఇవారే ఎలాగయినాసరే ఆతల్లి కలుసుకోవాలి.

లేకపోతే కొంప మునుగుతుంది.

ఆళ్ళీసులో ఆరోజు.

“ఏమయ్యా, సుబ్బయ్య! ఒంట్లో, బాగులేదా?” అని రామస్వామి అడిగేడు.

“అబ్బబ్బే! లేదండీ! బాగానే ఉంది.”

గవరయ్య వచ్చి, వెలిపోయేడు.

సుబ్బయ్యవైపు చూడనేలేదు.

సుబ్బయ్య వంట్లో గాఢరాగాఉంది జ్వరం లేకపోయినా వర్షంతా వేడిగా ఉంది. కాయతాలు మడత పెట్టబోతూవుంటే చేతులు వణికేయి కలంతో రాయబోతే వేళ్ళు టాయిడ్లుపోయేయి.

కొంపతీసి దగా చెయ్యడు కద!!

పక్కనే కూర్చొన్న టైపిస్టు ఎడతెరిపిలేకుండా టైపుకొడుతున్నాడు.

టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్ టప్.

ఛస్తాను, ఛస్తాను.

చచ్చేదాకా చావు బాజాలాగ వీడు టైపు కొడుతూనే ఉంటాడు కాబోలు.

హబ్బబ్బ! వెధవబాధ! ఛస్తున్నాడు.

అన్నిటికన్నా ముందు ఈ ఉత్తరం పంపించెయ్య మన్నాడు దొరగారు” అని ఆశీస్ ఫ్యూక్ వెంకన్న ఓ ఉత్తరం పట్టుకొచ్చేడు.

“ఏదయ్యా సుబ్బన్నా ఓ సిగరెట్టిలా ఇచ్చుకో” అన్నాడు అవధాని. టైపిసు బాదేస్తూనే ఉన్నాడు.

“పోర్టికో”లో కూర్చున్న పీచుజుత్తు డ్రైవరు బీడికి ఆఖరి పీల్చిచ్చేడు రామస్వామి ఆరోజుకి యాభైరెండోసారి పాడుం పీల్చేడు.

చస్తాను, దగాచేస్తే!

వెంకట్రావు నెలకొన్నా కలుసుకోవాలి.

కలుసుకొని సంగతేదో తేల్చుకోవాలి.

తగుమనిషి తరహాగా లేదు వెంకట్రావు ప్రవర్తన.

ఏహామీ తగుమనిషి తరహాగా లేదు.

ఇంట్లోఉండే అవిడచేత అబద్ధం లాడించేడు.

(ఎంత ఇంపుగా చెప్పింది!! పాపం అవిడ తప్పేమీలేదు.)

శ్యావహారం చూస్తే ఏమీ బావుండడంలేదు.

ముఖాముఖీ మాట్లాడే శ్యావహారం ఫైసలు చెయ్యాలి.

ఇంట్లో లేడంటే ఈసారి తలుపు తియ్యమంటాను, అనుకొని ఆ రాత్రి

ఇంటినుండి బయల్దేరేడు సుబ్బయ్య.

మెయిన్ రోడ్డులోంచి ఆరాత్రీ ఎనిమిది గంటల సమయంలో సందు లోకి వస్తూనే అరుగునిద కూర్చొన్న వెంకట్రావునిచూచి ఇంట్లో ఉన్నాడు కదా అని సంతోషించేడు సుబ్బయ్య.

“హామ్మయ్య” అని నట్టూగ్చేడు.

ఊరికి వెళ్ళలేదు, గిరిగి వెళ్ళలేదు. నేను మోదట్నీంచి అనుకొంటూ నే ఉన్నాను అని సంతోషించడమే కాకుండా గర్వించేడు.

అంత పచ్చి అబద్ధాలు, (మధ్యని పాపం ఆ మేనకచేత; చెప్పించి నందుకు వెంకట్రావు కొంచెం సిగ్గుపడి తనలో మాట్లాడ్డానికి మొహమాట పడతాడేమో అనుకున్నాడు. అందుచేత అడుగు జోయగావేసేడు. సిగ

శ్చాకటి తీసి అక్కడే వెలిగించేడు. చిన్న చిరునవ్వు నవ్వే నమకొన్నాడు. అరుగుమీద కూర్చున్నాడు.

సుబ్బయ్య వచ్చినందుకు వెంకట్రావు సంతోషం ప్రకటించలేదు. కమ్మని ఆహ్వానించలేదు. రాకకి కారణం అడగలేదు. “ఎప్పుడూ ఈ మధ్య కని పించలేదే! ఏమిటి విశేషాలు?” అనే మామూలు మాటల్లా అనలేదు.

రెండో మనిషి లేనట్టుగా, ఎటో చూస్తూ చుట్టకాలుస్తూ కూర్చున్నాడు కాలమీద కాలు వేసుకొని.

సుబ్బయ్య సంతోషం చచ్చిపోయింది.

గర్వం అణగారిపోయింది.

సిగరెట్టు ఆరిపోయింది.

వెంకట్రావు చుట్ట తేకజోరుగా వెలుగుతోంది.

ఆరోజు రాత్రి ఎనిమిది గంటల అయిదు నిమిషాల సమయంలో, సుబ్బయ్య సిగరెట్టు ఆరింది.

వెంకట్రావు పొగచుట్ట వెలిగింది.

ధీమాగా కాలూన్న పొగచుట్టలాగ వెంకట్రావు ధీమాగా కూర్చొని ఉండగా సుబ్బయ్య సంతోషం వెలుగు వెలిగి ఆర్పు ఆరింది.

సుబ్బయ్య ఎందుకొచ్చేదో వెంకట్రావుకి తెలుసు.

వెంకట్రావుకి తెలుసునని సుబ్బయ్యకి తెలుసు.

తనకి తెలుసునని సుబ్బయ్యకి తెలుసునని వెంకట్రావుకి తెలుసు.

అది సుబ్బయ్యకి తెలుసు.....

తెలిసిన ఇద్దరూ తెలియనట్టుగా కూర్చున్నారు.

సుబ్బయ్య కింగారుపడుతున్నాడు. గాభరా పడుతున్నాడు. ఆందోళన పడుతున్నాడు. బెంగ పెట్టుకుంటున్నాడు. భయపడుతున్నాడు.

దగా చెయ్యడుకద! దగా చెయ్యడుకద!!

వెంకట్రావు దగా చెయ్యడుకద!!!

అయ్యయ్య! చేస్తాడయ్యాచేస్తాడు !!

వెంకట్రావు దగా చేస్తాడు!!!”

అని ఎవరో చాటుతున్నారు.

డప్పులు కొట్టించేరు బాబాయి వాయిించేరు. భీషణ శంఖాలు పూరించేరు. భీకరకన్ఠనగ్జ్ఞించేరు. మదకజంలా ఫీంకారం చేసేరు.

అన్నీ చేసి చెప్పేరు! చెప్పేశారు!! చెప్పి పారేశారు!!!

వెంకట్రావు తప్పక దగా చేస్తాడు!!

వెంకట్రావు చెయ్యకపోతే ఇంకెవరు చేస్తారు???

సుబ్బయ్య! చూస్తాడుకదా!

వెంకట్రావు చేస్తావుకదా!

చూస్తావుకదా!

అతనిదగా!

తడిలేని గొంతుతో రెండు పాడి ముక్కలు మాట్లాడేడు సుబ్బయ్య

“ఇదిగో, ఒచ్చేను”

అవును, చూసేను”

ఇంకేమనడం? భోగట్టా ఎలా ఎత్తడం? లోపల్నించి మేనక వింటోందో ఏమిటో! అతణ్ణి డబ్బుకుగుతే అవిడ బెంగ వెట్టుకుంటుందో ఏమో! ఇతనియందు మక్కువతో ఉంది. నన్ను తిడుతుంది ఏడుస్తుంది. ఆ ఉసురంతా నాకు తగుల్తుంది.

ఛాఛా!

అమె ఉసురు నాకు శగల్దమేవిటి అసందర్భం! కాని ఎలా అడగడం? ఏమనడం?

“ఊరికి వెళ్ళేవన్నారు, ఇందాట్లా వస్తే”

అయ్యయ్యో! నేరకపోయి అనేకాను! అవిడ నొచ్చుకొంటుందికదా!

“అహో! అయితే?”

ఏమీలేదు.

“అయితే.”

“ఏమీలేదు! ఊరికెళ్ళేవన్నారుని ఊరికే అన్నాను” ఊరుకోసుండా!

మధ్యాహ్నపు మండు పెండలో కాన అరుగు, రాత్రయినా ఇంకా
కాల్తానే ఉంది.

కూర్చుందుకి ఎంతమాత్రం సుఖంగాలేదు.

ఎంతసేపు ఇలా కూర్చోడం?

నేనొచ్చిన పనేమిటి?

నన్ను రమ్మన్నాడే ఆరోజు బజార్లో కనపడినప్పుడు!

మరి ఇప్పుడు మాట్లాడేం?

మాట్లాడే!!!

నేనే మాట్లాడాలి.

అవసరం వచ్చినప్పుడు అడక్కపోతే లంపటమంతా నా మెడకి
చుట్టుకొంటుంది.

వచ్చేనా, భగవంతుడా,

“చెల్లెమ్మా, చిన్నపిల్లలూ నీకోసం కాసుకూర్చుంటారోయ్ !
లేటఫ్ తూంది!”

వెంకట్రావు లేచి నిల్చున్నాడు.

అయ్యయ్యో! వెళ్లిపోతున్నాడు ఇంట్లోకి !

“ఇదిగో, చూడుచూడు. ఆ విషయంగురించి వచ్చేనోయ్”

“ఏ విషయం?”

“అదేనోయ్ ! ఆవిషయం ! మొన్న...ఈమధ్య ఆరోజు ఇచ్చేస్తా
నన్నావుకిదూ?”

“ఎన్నిసార్లు చెప్పినా నీ నసుగుడు మానవు! ఏమిటో అనుకున్నాను.
స్పష్టంగా చెప్పకూడదూ ఆ సంగతేనని. అయితే ఇంకాకీ ఏమంటావిప్పుడు?”

“వాడు తొందరచేస్తున్నాడు”

“ఆ వెధవ తొందరచేస్తే దేవేంద్రుడు తొందర చేసిసట్టు. చెప్తున్నా
వేమిటి?”

“కాదోయ్ బాబూ ! నన్నొదలకుండా ఉన్నాడోయ్”

“ఒడలకపోతే తొక్కలాల్సేయ్”

“అతనే నావి ఒల్చేస్తానంటున్నాడు”

“నీ అనవుచూసి ఏమైనా అంటాడా వెధవ! ... అయినా అయామ్ సారీ! అర నిమిషంలో ఇప్పుడు ఎక్కణ్ణించి తెస్తాను! నాలోని లాగనును”

“ఆగనంటున్నాడు! ఏమిటి సాధనం?”

“అక్కపోతే చావమను, ఉరేసుకొని. క్కపోతే ఇవ్వనే ఇవ్వన నిప్పు దిక్కున్నవాడితో చెప్పుకోమను.”

అయ్యయ్యో! అనుకున్నట్టుగానే చేస్తున్నాడే!

“మరింక నవ్వు ఇంటికి వెళ్ళు”

వెళ్లేడు, పోయేడు, వెళ్ళిపోయేడు,

వెళ్ళగానే అడుగుతుంది మేనక.

“పోయేడా లేదా” అని.

“హమ్మయ్య” అని అతని చుట్టూ మెత్తటి చేతులువేసి కాగలించు కొంటుంది.

హబ్బా! నాకు బాధగా ఉంది.

కాని చేసేదేముంది?

ఇంక పోవాలి. ఇంటికి పోవాలి.

కథల్లో కష్టాలుపడే సినీమా హీరోలాగ నడుచుకొంటూ ఆ రాత్రి వెళ్లేడు సుబ్బయ్య.

“నా దగ్గర డబ్బుంటే ఇచ్చేయ్యనూ; లేదే ఏంచెయ్యడం? అయినా, అంత ససవలా ఉంటే ఎలా? కాస్త గట్టిగా ఆ వెధవతో కొన్నాళ్ళిపాటు అగితే అగు. లేకపోతే నీకు డబ్బూ ఇవ్వను. గాడిదగుడ్డా ఇవ్వను. దిక్కున్నవాడితో చెప్పుకో అంటే వాడు చచ్చినట్టు నోరు మూసుకుంటాడు. మా బావ ఒట్టి నంగిరి పింగిరిగాడు. అందులోనూ గవరయ్యగాణ్ణి చూస్తే ఎందుకో భయం! ఛహ్” అని ఇంట్లో వెళుతూవు విసుక్కున్నాడు.

“ఇంత దురస్థ ఎన్నడూ ఎరుగను.”

అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య ఆరాతి వెంకట్రావుతో మాట్లాడినట్టు.

వర్ణించ నీలులేనంతగా ఉండి ఆతని మహా క్షేమం. తీరి కూర్చోని అంతా పీకల మీదకి తెచ్చుకున్నానే అని దుఃఖించేడు.

ఆతనికి వెంకట్రావుమీద చాలా కోపం వచ్చింది.

పట్టూ పట్టూ మని ఒచ్చి నా గొంతుకమీద కూర్చున్నాడు అయిదు వందలు కావాలని.

“నీ దగ్గర అయిదువంద లుంటాయని రాలేదుస్మా” అన్నాడానోబు.

నేను బీదవాణ్ణి నన్ను చూస్తే నిరసన.

మరయితే నా దగ్గర కెందుకొచ్చాడో!

తను మహా అంత గొప్పవాడయితే అయిదు వందల కోసం నన్నడగడ మెందుకు ?

ఇప్పు డిలా వట్టి చేతుల్తో పంపడ మెందుకు ?

ఇవ్వలేనని చెప్పేయ్య కూడదూ ?

అయినా, నాదే పొరపాటు! వెంకట్రావు ఆడగమనగానే వె ఆమట్టుకి గవరయ్యని నే నడిగయ్యాలా ?

అడిగినా, ఆతను ఇవ్వడం ఏం ఖచ్చం ఒచ్చింది !

బావుంది ! ఆతని అవసరం ఉండి ఆతనిచ్చేక.

బిల్సులో ఏమైనా సదుపాయం చేస్తాననుకున్నాడు.

అమ్మమ్మో!!!

నే నతని కేమీ సాయం చెయ్యలేదు.

భగవంతుడి సాక్షిగా చెప్తున్నాను.

ఏ సాయమూ చెయ్యలేదు,

కాని ఎవరు నమ్ముతారు ??!!

చెయ్యకూడని పని డబ్బు పుచ్చుకొని చేసేవంటారు.

‘చెయ్యలేదు బాబూ,’ అంటే అపనమ్మకంతో నవ్వుతారు.

హెడ్ క్లార్క్ అన్న మాటలకి మరొకడైతే కత్తితో పొడుచుకు
చచ్చిపోయిండును.

సిగ్గు లజ్జ లేని వెధవని కాబట్టి ఇలా బతికున్నాను.

ఇంతటితో అయిపోయిందా?

ఇంకా ఏముందో ముందు ? ! !

నాకు భయంగా ఉంది.

మరేం ఫర్వాలేదని అవధా వన్నాడు.

కాని నాకు భయంగా ఉంది.

అవధానికి అన్ని భోగ్యాలు తెలాస్తాయి.

అవధానికి అన్నీ తెలుసు.

ఆవును. అవధాని అనుభవం ఉన్నవాడు.

అలాంటి అవధాని అసరా ఇచ్చేడే !

మరేం ఫర్వాలేదని !

అందుచేత ఆఫీసులో మరేగొడవా ఉండదనుకుంటాను.

కాని, ఈ గవరయ్య !

గవరయ్య నేం చెయ్యడం?

అయిదువందలు ఏక్కణ్ణాంచి తెచ్చేది? వెంకట్రావు ఇవ్వనట్టే. నిరాశ
చేసుకోవలసిందే! మరయితే ఎలాగ?

అయిదువందలూ నే నవ్వకపోతే?...

గవరయ్య చంపేస్తాడు.

పీకమీద కాలువేసి తొక్కేస్తాడు.

నల్లని నలిపినట్టు నలిపేస్తాడు.

వెంట్రూవు సొమ్మిస్తే బావుండును.

నాలుగురోజులు పోతే ఇస్తానన్నాడు.

కాని, ఇవ్వడు!

ఇచ్చినా గవరయ్య ఆగుతాడో ఆగడో !

తల్చుకొందికి భయంగా ఉంది.

గవరయ్య బాధ ఎలా వదుల్చుకోడం ?
 ఏందారి దేవుడా ? రక్షింపవా భగవంతుడా
 ఈ విపత్తు తప్పిపోలే,
 దేవదేవా- జగన్నాథా
 పూరీ వస్తాను, నీ కోసం.
 రక్షించు. రక్షించు.

సుబ్బయ్యకి కొంత ధైర్యం వచ్చింది.
 జగన్నాథస్వామి కిప్పక రక్షిస్తాడు.
 నాన్న అంటూ ఉండేవాడు కదా !
 పూరీ జగన్నాథస్వామి కోరినవన్నీ ఇస్తాడని.
 నాన్న చాలాసార్లు పూరీ వెళ్ళి వచ్చేడు.
 ఏమిటి? నేనూడా ఇట్టే వెళ్ళి అట్టే రావచ్చు.
 జగన్నాథా ! రక్షింపవా ?

ఒకసారే కాదు. మరోసారి కూడా వస్తాను.
 కేను, కిమల, క్రిష్ణుడు.

ముగ్గురం కూడా తల లిచ్చేస్తాం !

సాక్షి కూడా వేణీ ఇచ్చేస్తే బావుండను. కాని ఇవ్వదు.

“నీ వేణి ఇస్తేనే నీ భర్త ఆడ తప్పుతుంది” అని సాక్షి అతని జగన్నాథ
 స్వామి వచ్చి చెప్పినా ఇవ్వదు.

కాని, భగవంతుడా ! నేనూ నా పిల్లలూ వస్తాం.

ఎలా? నా కాపాడు, నన్ను కాపాడు.

మెల్లగా నడుస్తున్నాడు సుబ్బయ్య.

అతనికి ఇంటికి వెళ్ళాని లేదు.

గోడలమధ్య గదుల్లో వంటరిగా కూర్చోవాలి.

ఇంకా గాభరాగా ఉంటుంది.

“ఏమలా ఉన్నారు ?” అని అడగనైనా అడగని సాక్షి.

నేను బతికున్నా ఒకటే చచ్చినా ఒకటే నానికి.

ఈపాటికి కమలా క్రిష్ణదూ పడుకొనుంటారు.

నిశ్చింతగా, హాయిగా.

నే నిన్ని కష్టాల్లో ఉన్నానని తెలీదు వాళ్లకి.

తెలుస్తే, పాపం, కమల బెంగపెట్టుకొంటుంది.

ఒట్టి సత్తెకాలం పిల్ల.

రాత్రంతా ఏడుస్తూ కూర్చుంటుంది.

అ దేమస్తే నా క్కష్టంగా ఉంటుంది.

సుబ్బయ్య కళ్ళు చెయ్యగిల్లేయి.

కారిన కన్నీరు తుడుచుకున్నాడు.

ఆడదానికన్నా అర్థానం నేను

‘ఏం సుబ్బయ్య. ఎందు కలా ఏడుస్తున్నావు?’

అని ఎవరైనా అడుగుతే ఏం చెప్పేది!

“సుబ్బయ్య ఆడదాన్నా ఏడుస్తున్నాడు” అని అంతా ఎగతాళి చేసి
‘జెక్కిరింపుగా నవ్వుతారు’

కనికరం లేకుండా నవ్వుతారు.

లేదు ముమ్మాటకీ లేదీ లోకంలో కనికరం.

అంతా అతి నిర్దాక్షిణ్యంగా ఉంటారు.

ఛా! ఛా! వెధవ లోకం! వెధవ మనుష్యులు!

ప్రళయం వచ్చి అంతా అంతమైతే బావుంటుంది.

మనిషన్న ప్రతివాడూ నాశనం కావాలి.

అందరికన్నా ముందు గవరయ్య చావాలి.

మిగతా అంతా ఉన్నా పరవాలేదు.

గవరయ్య చచ్చిపోవాలి.

హబ్బాబ్!!

ఈ రాత్రే గవరయ్య చచ్చిపోతే ఎంత హాయిగా ఉంటుంది!!!

గవరయ్య ప్రాణాలు పోవాలి. ఎలా పోతుంది ప్రాణం?

ఏముంది? క్షణంలో పోవచ్చు.

ఎంతమంది చచ్చిపోలేదు, అకస్మాత్తుగా.

తెగ తాగే మనుష్యులకే గుండె ఆగిపోతుందంటారు.

గవరయ్య మస్తుగా తాగుతాడు.

ఏం? ఈరాత్రి గుండె ఆగిపోయి చచ్చిపోకూడదు.

చీకట్లో పాము కరవకూడదా!

ఇల్లు కూలి మీదపడ కూడదా!

ఏ చెట్టుకో కారెగుద్దేసి తలబద్దలవకూడదా!

డబ్బుకోసం దొంగలు చంపకూడదా!

వెధవ ప్రాణం ఎంతసేపట్లో పోవాలి.

గవరయ్య ప్రాణం అన్నిటికంటే గొప్పది కాదుకదా!

గవరయ్య ప్రాణం పోయే సాగనాలుగురించి ఆలోచించడంలా, గవరయ్య ఎందుకు చచ్చిపోవాలని కోరుతున్నాడో ఏమర్చాడు సుబ్బయ్య. రాత్రి తొమ్మిది గంటలు దాటింది.

చల్లగాలికి మెల్లమెల్లగా తెల్లతెల్లటి మేఘాలు ఆకాశంలో అక్కడక్కడ లేల్తూ పోతున్నాయి. చేతికందని చిరుమబ్బులవైపు చల్లటి చంద్రుడు తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు. దూరంగా కనబడుతూన్న తోటలో కొబ్బరిచెట్లు బరువుగా తలలాడిస్తున్నాయి. నీలివెన్నెలలో ఊరంతా నీలంగా అగుళిస్తోంది. సుబ్బయ్య వంటెనమీదకి వచ్చేడు.

“ప్రకృతి ఎంత రమణీయంగా ఉంది!”

అని సుబ్బయ్య సాధారణంగా అనుకోడు.

కాని, ఆరాత్రి అక్కడకి వచ్చేక “అహా! ఇక్కడ బావుంది!” అని ఆశ్చర్యపోయేడు.

వంటెన దగ్గర చల్లగా ఉంది. హాయిగా ఉంది. ప్రశాంతంగా ఉంది. సీమెంటు గట్లమీద దూగదూరంగా అక్కడక్కడ ఎక్కో కూర్చున్నాడు, అటూ ఇటూ తూగుతూ రెండెద్దబండి ఒకటి పోతోంది. సీమెంటు కోడ్డు పాలరాతి గచ్చులా కనిపిస్తోంది. దిగువని ఇసుక తిన్నెలు వెండి కుప్పలా మెరుస్తున్నాయి. పారుతోన్న పిల్లకాలువ కొన్ని చోట్లా తళతళలాడుతోంది.

ఉత్తరాన్నుండే నీలి పర్వతం ప్రాచీనకాలపు మృగంలా అలసిపోయి పడు
కొంది.

చల్లగా మెల్లగా ఆగి ఆగి పిల్లగాలి వీస్తోంది.

“ఇక్కడ హాయిగా వుంది” అనుకొని వంతెన గట్టుమీద కూర్చున్నాడు
సుబ్బయ్య; సిగరెట్టుతీసి ముట్టించేడు. నీలంగా మేఘంలా లేచిన పొగ
వెన్నెల్లో కరగిపోయింది.

ఇంటికి వెళ్ళు. ఇలా ఇక్కడే కూర్చుంటాను.

స్వేచ్ఛగా ఉన్నాదిక్కడ.

రెండేళ్ల బండీ వంతెన దాటిపోయింది. ఆ వైపునుంచి పాటపాడుతూ
వరో సైకిలుమీద వస్తున్నారు, పాట దగ్గరపడి దూరమైపోయింది. ఇంకో
వైపునుంచి రైలుకూత వినవచ్చింది.

“పడమటి బండీ కాబోలు వస్తోంది”

తూర్పునుంచి పడమటికి, పడమటనుంచి తూర్పుకీ ఎవరెవరో ప్రయా
ణం చేస్తూనే ఉంటారు.

ఈ పూళ్ళో దిగుతారు. మరోచోట దిగుతారు. ఈ ఊర్లో ఎక్కు
తారు. ఇంకోచోట దిగుతారు.

ఎందరెందరో ఎన్నెన్ని చోట్లకో ప్రతిదినం ప్రతినిమిషం ప్రయాణం
చేస్తూనే ఉంటారు.

ఎక్కడికీ వెళ్ళనివాణ్ణి నేనొక్కణ్ణే.

నేనుకూడా ఎక్కడకో అక్కడకి ఎందుకు పోగూడదు?

ఈమట్టుకి ఇలా ప్రయాణం అయిపోతే...

ఏక్ నిరంజన్ గా ఎక్కడకోపోతే...

సుబ్బయ్య కనిపించడంలేదు తెలుసా? నిన్నరాత్రి వంతెనగట్టుమీద
కూర్చున్నాట్టి. మరి పికల్లేదు, సూరియానైడ్ కేసో ఏమిటో అవునవును,
అంతే అయిందాలి.

ఎందుకు ఇలాంటి పనిచేసేడు సుబ్బయ్య? పాపం రోజూ ఆవార
కూర్చునేవాడు, పాపం హెడ్ క్లర్కు ఎంతో ఇన్ సైరింగ్ గా మాట్లాడు

దేద. తనేమిటో తన పనేమిటో. మట్ల దీన్నేగాని మాట దేదా! ఎంతో
అమాయకుడు! ఈ రామస్వామిగాడే నొప్పించేడు! “త్రెటెక్” చేశాట్ట?
నిజమేనంటావా?

మధ్యాహ్నం అంతా ‘కేనీకో’లో కూర్చొని కాళ్ళత్రాగుతూ మాటా
డుకుంటారు,

సరిగ్గా పన్నెండు గంటలకి వస్తాడు గవరయ్య.

సుబ్బయ్య సీటు ఖాళీ !!

“ఏమయేడు సుబ్బయ్య?”

ఇంకా మీకు తెలీదా? నిన్న రాత్రినించీ కనపించలేదు. ఏమిటో?
కాలవలో ‘బాడీ’ కోసం వెతుకుతున్నారు!

ఇంకెక్కణ్ణుడుగుతాడు అయిదువందలు?

నా ఉసురంతా తగుల్తుంది.

నిజంగా ఎక్కడైతే నా పోవాలనివుంది నాకు.

ఎక్కడకి పోవడం? ఎలాపోవడం?

పోతే నా పెళ్లాం పిల్లల గతే మవుతుంది?!

పాపం, కినుల ఏకస్తుందే!

బెంగ పెట్టుకొని వెక్కివెక్కి ఏకస్తుందే !!

వెక్కివెక్కి ఏడ్చేడ్చి బెంగ పెట్టుకొని చచ్చిపోతుందో ఏమిటో!

అబ్బే లాభం లేదు.

ఇలా నేనీవూళ్ళో ఉండవలసిందే!

కంటికి కనిపించని తాళ్యో కాళ్ళుచేతులూ కట్టేసినట్లయింది

సుబ్బయ్యకి.

నిస్పృహతో అలానే కూర్చున్నాడు.

వంతెనమీద చాలామంది మునుష్యాలు నడుస్తున్నారు.

ఇంతమంది ఎక్కణ్ణించి వస్తున్నారు?

“వరలక్ష్మి చాటులు బాగున్నాయిరా”

“అంజలీదేవి యాకుమమాత్రం?”

ఓహో సినీమానుంచి వస్తున్నారు.

డొబ్బో అంతా సినీమాలకి వెళ్తున్నారు.

నేనొక్కణ్ణే చూడనివాణ్ణి.

చూసేదేముంది? నా బతుకే ఓ సినీమా లాగుంది.

చూడండి చూడండి “సుబ్బయ్య జీవితం”

ఆంధ్రప్రజానీకానికి అందజేసే చిత్రరాజం.

ఆంధ్ర చిత్ర జగత్తులో, ఆంధ్ర ‘సినీ’ ‘శీల్డు’లో విషాదగాథలు
లేవుకదా అని విషాదంలో మునిగిపోయిన ఆంధ్రులకు సమర్పించే మాకానుక.

“సుబ్బయ్య జీవితం”

ఇదియొక విషాదగాథ. మహత్తర సన్నివేశాలతో కూడుకున్న రస
మను చిత్రం.

వేసువేల ప్రజలు చిత్రాన్ని చూచి ఏడ్చి యేడ్చి ఇంటికిపోయి మూర్ఛ
పోయారు.

పీల్లంతా ఇంటికి పోతున్నారు.

‘సుబ్బయ్య జీవితం’ పీల్లు చూడలేదు కాబట్టి ఇళ్ళకిపోయి మూర్ఛపోయారు.

హాయిగా నిద్రపోతారు. కలలస్థనియెదరు.

నేనుకూడా ఇంటికిపోతే బావుంటుందేమో.

గట్టు దిగువామా, గట్టుమీద కూర్చోనే ఉండామా అని తర్కిస్తు
న్నాడు సుబ్బయ్య.

“ఏమండీ సుబ్బయ్యగారూ ఇక్కడ కూర్చున్నారేం?

అన్నాదావిడ ఎదురుగా నిల్చుని నవ్వుతూ.

రావడం చూడలేదు.

ఎవరీవిడ?

ఎవరా? ‘ఎవరీవిడ’ అని చూస్తూ ముంగిల మాటాడకుండా చూస్తూ
కూర్చుంటావా? మొద్దా!

ఈవిడే ఆవిడ!

ఆవిడే ఈవిడ!

నల్ల చీరావిడ!

నల్లచీరావిడ నల్లచీరే కట్టుకుంది.

నీలి వెన్నెల్లో నల్లటి నలుపుచీరవెనక ఆవిడ తెల్లగా మెరుస్తోంది.

నల్లటి చీర వెనక తెల్లటి జాకెట్టు పాలనురుగులా పొంగుతోంది.

తెల్లటి వెన్నెల్లో ఆవిడ నల్లటి కళ్ళతో చూస్తోంది.

మిలమిల మెరుస్తాన్న నల్లటి కళ్ళతో చూస్తూ తెల్లటిపళ్ళు కనబడేలా నవ్వుతోంది.

ఈవిడ మనుజుకాంత కాదు.

ఈవిడ దేవతామూర్తి.

సుబ్బయ్యలో సంతోషం ఉప్పొంగి గట్లు తొంచుకొంది.

“ఏమండీ సుబ్బయ్యగారూ! ఇక్కడ కూర్చున్నారే?”

ఎందుకూర్చున్నాను? ఎవరికోసం కూర్చున్నాను?”

ఎందుకోసం? ఎవరికోసం?

నీకోసం! నీకోసం!

నీకొరకై ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నాను.

గాలిచేత ఎగరో కబురు పంపించేరు.

“అక్కడకూర్చో! ఆవిడ వస్తుంది!”

వస్తావని ఎవరో వార్తతీసుకు వచ్చేరు.

అందుచేత నీగురించి నిరీక్షిస్తూ ఇక్కడ ఆసీనుడనైయున్నాను దేవీ!

మీరు కనిపిస్తారుకదా అని మీకోసం కూర్చున్నానండి.

“ఏంకట్టివారండీ” అన్నాదాడ నవ్వుతూ.

నవ్వుతూ అని, అన్నాక నవ్వండి.

కిలకిల కలకల జలజల జలజల నవ్వండి

ఆనవ్వుకి వెన్నెల సిగ్గుపడింది.

స్వర్గంలో దేవేంద్ర సింహాసనంమీద కూర్చున్నవాడు సుబ్బయ్య.

ఆమెగూడా ఆ సింహాసనం ఎక్కింది.

ఆవిడ దూరంగా కూర్చోలేదు.

సుబ్బయ్య ఎడం గా జరగలేదు.

“నే నిలావస్తానని కలగానేరా ? ”

“అఁ”

“అయితే నాక్కూడా కలొచ్చింది”

“ఏంటిది ? ”

“మీ రిలా అబద్ధాలాడతారని”

అసందర్భంగా ఉన్నట్టినీ, అర్థం లేనట్టినీ, నవ్వదగినట్టినీ, అయిన ఆ మాటకి ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

“ఇంత రాత్రి అయ్యాక మీ రెక్కణ్ణించి వస్తున్నారు ? ”

“సిరీమా ఇప్పుడే విడిచేరు కాబట్టి ఇంతరాత్రయేక నేను వస్తున్నాను. కాని మీరు ఇంత రాత్రివేళ ఇంటికి వెళ్ళకుండా వంటె న గట్టు మీద కాసేరేం ? ”

“చెప్పేను కదూ ! మీ కోసమే కాసుక్కూర్చున్నానని ! ”

నేనేనా ? నేనే మాట్లాడుతున్నానా ?

అతి స్వల్పంగా పరిచయం గల ఆడమనిషితో ఇలా పరిహాసాలాడుతున్నది నేనేనా ?

“పోనిస్తురూ ! సుబ్బయ్యగారూ ! ... హాస్యానికేంగాని...అలా...”

“నా పేరు సుబ్బయ్యని ఎలా తెలిసింది మీకు ? ”

“ఎలా తెలిసిందో చెప్పకోండి, చూద్దాం”

“ఏమో ! ”

“చెప్పకోలేరా ? ”

“ఉహూ”

“ఆమాత్రం చెప్పలేరా ! మీ అమ్మాయి కమల నా ప్రియమైనది కదండీ”

ఈ నిర్భాగ్యుడి పేరు తెలుసుకోవాలనే కుశూహలం ఈవిడకి ఎందుకొలిగిందో ! ఆశ్చర్యం !!

“అయితే మా అమ్మాయి నడిగేరా నా గురించి ? ”

ఆవిడ సిగ్గుపడ్డాది.

“ఎంకందు డిగేరు ? ”

ఆవిడ ఇంకా సిగ్గుపడ్డాది.

ఆవిడ అలా సిగ్గుపడ్డందుకు సుబ్బయ్యకి సంతోషం, ఆశ్చర్యం కలిగి ఒక్కసారిగా ఆవిడ యందు ఆదరణ; ఆభిమానం, అనురాగం, ప్రేమ, వాంఛ వగైరా వగైరాన్నీ కలిగేయి;

“కానయితే, మీ పేరు చెప్పేరుకాకేం నాతో ? ”

అందుకు జవాబుగా “తెలుసున్నెండి మీ సంగతి తెలుసు” అన్నా దావిడ తలా కళ్ళూ పోగ్గా తిప్పతూ.

“ఏమిటి తెలుసు ? ... ”

“నా పేరు మనోరమని మీరు తెలుసుకొని తెలియనట్టుగా నటిస్తున్నారనీ ... ”

“అయితే మీ పేరు మనోరమా ? ”

మొగవాళ్ళని ఆకర్షించడానికి స్త్రీలకి భగవంతుడు ప్రసాదించిన శేర్వంతా ప్రదర్శించిం దావిడ తల ఊపడంలో.

కొంచెం సిగ్గు ఆభినయస్తూ, తల అడిస్తూనే కిందికి దించింది. కాస్త పెదవులు కదల్చి నవ్వింది. ఒక్కరవ పెంకెతనంగా వాలుచూపు వారిచూపు చూసింది! జారనివైట సర్దుకొంది.

“ఏం ? నిజంగా ఇంతవరకూ నా పే రెరగరా మీరు ? ”

నా పేరు కమల నడిగి తెలుసుకున్నాది. అలాగే ఆమె పేరు నే తెలుసుకున్నానని అనుకొంటోంది.

“ఎరక్కేమీ ! ”

“అయితే మరి మళ్ళీ నన్నెందుకూ అడిగేరు ? ”

“మీ నోటంట వింటే మధురంగా ఉంటుందని”

ఈరీతిగా ఇంత సులభంగా నేను — సుబ్బయ్యని — నేనేనా మాట్లాడుతున్నాను ? ? !!!

“అబ్బ ! ఎంత గట్టివారండీ ! ”

అని తిప్పుకొంటూ తియ్యగా అన్నా దావిడి.

నేనా గట్టివాణ్ణి ? ? నేను గట్టివాడినా ? ?

సుబ్బయ్యకి నవ్వొచ్చింది.

సుబ్బయ్య గట్టివాడంటే అనేకులు నవ్వుతారు. వేరొకరినా నవ్వుతారు.

సావిత్రి, వెంకట్రావు, అవధాని, రామస్వామి, ఎదటింటి మాస్టరు, పక్కింటి నూపర్ వైజురు అంతా నవ్వుతారు.

—మర్చిపోయేను— గవరయ్య నవ్వుతాడు.

గవరయ్య! గవరయ్య!

గవరయ్యతో ఉన్న తగాయదా అంతా నెత్తి మీద పెట్టుకొని ఈడతో ఇలా ఎలా మాట్లాడ గల్గుతున్నాను ?

ఆశ్చర్యం ! ఆశ్చర్యం !

“.....అలా దీనంగా కూర్చున్నారేమండీ ? ”

“ఎవరు” ? ”

“మీరు”

“ఏమిటన్నాయ ? ”

“అబ్బ ! నా మాట వింటేనా మీరు ? ఇందాట్లానే వచ్చినప్పటికి ఎందు కిలా దీనంగా ఉన్నారు ? అలా అంత దీనంగా కూర్చోడం చూసి జారేసింది స్కూండ్లీ నాకు”

జాలి ! జాలి ! జాలి !

ఈ వికాల విశ్వంలో సుబ్బయ్యని చూసి జాలిపడే వ్యక్తి సుబ్బయ్యే. ఇంతవరకూ !

కాని, ఇప్పుడు—

ఈవిడకి నన్ను చూసి జాలి కలిగిందట ! !

జాలి ! ! !

ఎంత చక్కటి మాట ! ఎంత తియ్యటి మాట !

ఎంత చక్కటి తియ్యటి మనిషి ఎంత చక్కగా తియ్యగా అన్నాదా మాట ! !

ఎంత నిర్భాగ్యుడి గురించి అన్నా దామాట!!

ఆవిడ ఆలా అనగానే సుబ్బయ్యకి తన దురవస్థలన్నీ తలపుకి వచ్చి ఒక్కసారిగా దుఃఖం కమ్ముకొచ్చింది.

దుఃఖం కమ్ముకు రావడంతో నోట మాట పోయింది. కంట నీరు నిండింది.

నీరు నిండిన నయనాల్లోకి ఆమె వినీలనయనాలు జాలితో చూసేయి.

అతనికి దూరంగా లేని ఆవిడ అతనికి దగ్గరగా జరిగింది. అతని చెయ్యి చేతులొకి లాక్కొంది.

“అయ్యయ్యో! ఏమండీ సుబ్బయ్యగారూ, అలా వున్నారు?? వంట్లో బాగు లేదా? ఏమొచ్చింది? మాట్లాడలేం??”

ఆమెని ఒక్కసారిగా కాగలించుకొని, తన హృదయానికి హత్తుకొని, లోకంలో అందరి హృదయాలూ కరిగేలా ఏడవాలనిపించి దతనికి.

అలా చెయ్యలేక ఆమె చేతిలోంచి చెయ్యి తీసుకొని కళ్ళు తుడుచు కున్నాడ. తన చేతిని ఆమె పట్టుకున్నందుకు ఆశ్చర్యపడ్డం మర్చిపోయేడు.

“నా సంగతంతా చెప్తే తెల్లారిపోతుందండీ. అదంతా ఓ పెద్దగాధ”

అతనికి ఇంకా దగ్గరగా వచ్చి అతని భుజం చేత్తో ఊపుతూ అడిగిం దావిడ :

నాతోకూడా చెప్పరా అనే భావంతో అడిగిం వామె, అందరి కంటే సుబ్బయ్యకి తనే దగ్గర మనిషయినట్టు.

బాధలోనే సుఖంగా ఉంది అతనికి, ఆమె ఆలా దగ్గరకి వచ్చి భుజం మీద చెయ్యి వెయ్యడంతో.

పరినయం చాలా తక్కువగల పరాయి ఆడమనిషి రాత్రి సమయంలో రోడ్డుపక్క వంటైన గట్టుమీద వెన్నెల్లో కూర్చొని వెచ్చగా దగ్గరగా వచ్చి భుజంమీద చెయ్యివేసి మాటాడ్డం అసందర్భంగా గాని, అసహజంగా గాని ఉన్నట్టు సుబ్బయ్యకి తోచలేదు

సహజంగానూ, సమయోచితంగానూ ఉన్నట్టే తోచింది.

“చెప్పండి” అన్నాది మనోరమ.

ఎవడు చెప్పకుండా ఉండగలడు?

ఉండబట్టలేక ఉన్నదంతా చెప్పేను సుబ్బయ్య.

అంతకు క్రితం సుబ్బయ్యని రెండు సార్లు చూసి, అతనితో ఒక్కసారే మాట్లాడిన మనోరమ అతని జీవితంలో తెలుసుకోవలసినదంతా తెలుసుకొంది ఆరాత్రి.

“మిమ్మల్ని చూస్తే నాకు నిజంగా జాలి వేస్తోందండీ”

ఆమె కళ్ళంటు నీరు జారిస్తోనిపించింది.

కాని అతను గమించినట్టు లేదు.

ఆమెతో అంతా చెప్పడంతో అతనికి గొప్ప ‘రిలీఫ్’ కలిగింది.

అంతా చెప్పి అతను ప్రశాంతంగా కూర్చున్నాడు.

అర్ధరాత్రి అయింది. పంపెనవీద అక్కడా అక్కడా కూర్చొన్న కొద్దిమందీ ఎక్కడకో ఎక్కడకో పోయేరు మంచు కొంచెం పడ్డచేత అంతలా చల్లగా ఉంది.

పద్మినిమిడేశ్వరునివా దొకడు ఒక వైపుమంచివస్తూ, సుబ్బయ్య మనోరమలవైపు చూస్తూ చూస్తూ వచ్చి పక్కతిరిగిచూసి, వెనక్కి తిరిగితిరిగి చూస్తూ చూస్తూ వెళ్ళేడు.

ఈష్యతో, క్యూరియాసిటీతో చూస్తున్నాడు. చూసుకొంటూ పోయేడు.

నన్నుచూసి ఈష్యపడుతున్నాడు.

అని అనుకోవడంతో సుబ్బయ్యకి ఎంతో ఉత్సాహం కలిగింది.

తీరని కోరికల్తో బాధపడుతూ వెళ్లుంటాడు.

అదా మొగా ఇలా కూర్చున్నప్పుడు సుబ్బయ్య చూసేవాడు ఆలాగే.

ఇలా కూర్చోగలుగుతానని ఎన్నడైనా అనుకున్నానా?

కాని...

అర్ధరాత్రిపగకూ ఈమెతో ఇలా కూర్చోడం బావుంటుందా?

హాయిగా ఉంది.

కాని, బావుంటుందా, అర్ధరాత్రివేళ !

“అర్థరాత్రి” అవుతుందండీ”

“అయ్యో! మీరు ఆలస్యం అయిందో ఏమిటో! ఇంతవరకూ కూర్చో పెట్టేశాను”

హాస్తి! అలా పుండాలి ఆడమనిషి మాటచమక్ !

నా వెళ్ళగొడవలన్నీ వెళ్ళబోసుకొని, అనవసరంగా ప్రయాసపెట్టి, ఈమెని అర్థరాత్రివరకు నేనాపేస్తే “కాదు! నావల్ల ఆలస్యం అయింది” అంటున్నావీమే!

పాపం ఈడికి చాలా ఓపిక.

ఈవిడ చాలా మంచిమనిషి, పాపం.

ఈవిడది చాలా జాలిగుండె.

ఈవిడ పరులకన్నెల్ని చూసి సహించలేని మనిషి.

ఈవిడ సద్గుణాలరాశి.

ఈవిడ అందాలరాశి.

ఈవిడ నా పెన్నిధి.

ఈవిడ నా అదృష్టం.

హబ్బబ్బా! హయ్యారే!

ఎంత హాయిగా ఉంది!

ఎంత విచిత్రంగా ఉంది!

ఇదంతా జరుగుతోందా ? ఆహా! జరుగుతోంది.

అయితే ఇదంతా ఎలా జరుగుతోంది?!!

దేవా! జగన్నాథా!

దేవీ! మనోరమా!

“మనోరమా, మనోరమా”

సుబ్బయ్యేనాఇలా పిల్చినది ఎంత ఆశ్చర్యం! మెల్లగా మెల్లగా బరువుగా బరువుగా, వెచ్చగా వెచ్చగా ఆమె తల వారింది ఆతని భుజంమీద.

వసుకుతూ వసుకుతూ ఆతని చేతులు చేరేయి ఆమె చుట్టూ.

కళ్ళు మూసుకున్నవ్వున్నారు, అలానే. కళ్ళు తెరిచి గట్టుదిగేరు
అలానే. గట్టుదిగి నకుస్తున్నారు అలానే.

ఓయీ సుబ్బయ్యా! నీవు జాగ్రదవస్థలోనే ఉంటివా?

ఉన్నాను. లేను.

ఇదియతేయ సస్వప్నమా? సత్యమా?

స్వప్నంకాదు. సత్యంకాదు.

కానిచో ఇంకెయ్యది?

సత్యమైన స్వప్నం. యధార్థమైన స్వప్నం. కలకాని కల. నిజమైనకల.
కలగాని నిజం. నిజంగాని కలగాని కల. ఆగు! ఆగు! కల నిజమయినదా? లేక
నిజమే కలగా మార్పుచెందినదా?

అబ్బబ్బ! ఈ చొప్పదంటు ప్రశ్నలు ఇప్పుడెందుకు?

ఓమింఛు. ఓమింఛు.

చెట్టపట్టాలు వేసుకొని సుఖంగా ఇంటికిపోనియ్!

పొండు పొండు సుఖముగ నుండుడు.

దగ్గరగా నడుస్తూ మాటాడుకోనియ్!

సరేసరే.

చిలకపలుకులు చెప్పుకోనీ!

సరే సరే.

కష్టసుఖాలు ఒకరినొకరు తెలుసుకోనీ!

సరే సరే.

వెన్నెల్లో వెచ్చగా నడవనీ!

సరే సరే.

ఈ స్త్రీగర్భాన్ని అదిమిపట్టనీ!

సరే సరే, సరే సరే.

“మీ ఇల్లెక్కడ?”

ఆమె చెప్పింది.

“రండి అక్కడవరకూ కూడావస్తా”

“ఇంతవరకూ వచ్చేయగదా ఇంకా ఎందుకు మీకు శ్రమ?”

“మితోవస్తే నాకేమిటా ఉండదు?”

“నామీద ఆభిమానకొద్దీ అలా అంటున్నాను”

“నన్ను రావద్దంటున్నారు. నామీదమీకు... ఆ ఆభిమానంలేదా?”

“లేదుకాబట్టే మీతో ఇలా వస్తున్నాను”

నడుంమీద ఆనందపూరితంగా గట్టిగా నొక్కేయి అతనిచేతులు. నాల్గోడ్లు జంప్ చేస్తూ వచ్చేయ, మరెక్కడా వెళుకునీడల్లో నిల్చున్నారు. జనసంచారంలేని రోడ్డుమీద చంగుర్లకి అడ్డుకూడే ముచ్చెట్లు నీడలో నిల్చున్నారు ఎదురెదురుగా.

“అదేసరికి, నేనుండే ఇల్లు”

“అయితే వెళ్తారా!”

జవాబు చెప్పకుండా దగ్గరగా వచ్చింది. దగ్గరగా వచ్చిన అందమైన అడమనిషిచుట్టూ చేతులు వెయ్యక తప్పదు.

ఆకుల నీడల్లో చీకనలుపు కలసింది. వెళుకు నీడల్లో కళ్ళు పెరిగేయి. మనుషులైన వాసన వేసింది. మత్తుగా ఉంది.

ఎన్నడూ అడదాన్ని ఎరగనివాళ్ళాగ ఆమెని కొగలించుకున్నాడు బలంగా గాఢంగా.

ఆమె పెదవులు ఉన్నాయి వెచ్చగా, తడిగా. తియ్యగా.

వీపు ఆమెది ఉన్నది గట్టిగా మెత్తగా.

ఉన్నదామె జాకెట్టు పొలనురుగుపొంగు మెత్తగా మెత్తగా.

నునోరమ ఉన్నది ఆమె అతిమధురంగా.

“నామాట విని ఇప్పుడు ఇంటికి రాకండి. అద్దెలవాళ్ళంతా లేస్తారు. అరరాత్రి...”

గ్గ్ గ్గ్ గ్గ్ గ్గ్.

“రేపు సాయంకాలం రండి ఏం?”

ఏమిటేమిటి?

“శేపు సాయంకృం ఒస్తారుగా”

“తప్పకుండా”

వెనుకవైపు నడుంమీదా మెడమీద చేతులువేసి అతణ్ణి దగ్గరగా లాగి గట్టిగా అదుముకొంది.

ఆమెజుత్తు అతని కళ్ళల్లో పడుతోంది.

ఆమె కుడిబుగ్గ అతని చెంపని ఆనింది.

ఆమె వూపిరి అతని వూపిరితో వేడిగా కలిసింది.

“ఇంక నన్ను వెళ్ళనివ్వండి! మళ్ళీరేపేగా కలుసుకుంటాం! ఏమంటారు?”

“సరే”

అవిడ వెళ్ళింది.

సుబ్బయ్య నీరసంగా నిల్చున్నాడు. అతనికి మరి చెడినట్టుగా ఉంది. సుదుటిమీద చెమట తుడుచుకున్నాడు.

“మనోరమా! మనోరమా!”

మనోరమ ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయింది.

“ఈవిడ అరితేరినమనిషి”

అనుకోలేదు సుబ్బయ్య.

మొన్నటి ఉపాయం.

ఏకగ్రంథాలయం.

సుబ్బయ్య రుగ్మిణికి బయటగా ఉంది.

సాక్షాత్తు వంటగదిలో ఉన్నది. కమలా క్రిష్ణమ బడికి వెళ్లడానికి అప్పుడే తయారవుతున్నారు.

వంటగదిలోంచి గిన్నెల చప్పుడు, వీధిలోంచి వాహనాలు చేసే చప్పుడు వినపడుతున్నాయి.

గోడమీద గడియారం దీనంగా చూస్తోంది.

గదిలో వేజామీద మాసిన గుడ్డమీద పెట్టిన గ్లాసుమీద మూతగా పెట్టిన పాతపుస్తకపు అంచులు దీనంగా వేళ్లాడ తున్నాయి.

మూడుకోళ్ళు ఒకరీతిగా ఉన్న నాలుక్కోళ్ళ మంచంమీద చిరిగిన పరుపుమీద చిరగని దుప్పటిమీద చిరిగిన బనియను, చిరగని పెరాయి వేసుకున్న సుబ్బయ్య దీనంగా కూర్చున్నాడు.

సుబ్బయ్య సంతోషంగా లేడు.

రాత్రి ఒరిగినదంతా ఆతని మనసుని కలచివేస్తోంది.

రాత్రిపొందిన సుఖం రాత్రితోనే పోయింది.

ఈ మనోరమ ఎవరు?

తల్లుకుంటే నాకు భయంగా ఉంది.

ఎటువంటి మనిషో. ఏమిటో!

నాగురించి అంతా ఆమెకి చెప్పేశాను.

ఆమెగురించి నాకు తెలిసినదేమిటి?

ఆమెది ఏలూరు. ఆమె ఇక్కడ స్కూల్లో టీచరు.

అంతే తెలుసునాకు.

అంతే తెలుస్తేనేం? ఇంకా ఏం తెలియాలి నీకు?

నిన్నరాత్రిలాంటి అనుభవం నీ జీవితంలో ఎన్నడైనా ఎరుగుదువా నువ్వు??

నిన్నరాత్రి, నన్న నిన్న, నిన్నరాత్రినిన్న స్వగ్గంలోకి, వైకుంఠంలోకి, కైలాసంలోకి ఇంకా ఇత్యాదుల్లోకి తీసుకుపోయింది కదా ఆవిడ !!!

అయి కనుక మహాశక్తి కృతజ్ఞుడనుగా ఉండక ఆమె అలపుక వచ్చే సరికి బెదురుతూ భయపడ తూ...

“ఆవిడ మళ్ళీ కనిపించకపోతే బావ్రండును”

అనుకొంటున్నావా?

నీకు విశ్వాసం లేదేలేదు. నీకు సిగ్గాలేదా?

ఉంది. నాకు ఘయంగా ఉంది. నాకు పెళ్ళాం పిల్లలూ ఉన్నారు.

నా ఇంటికివచ్చి నా పీకలమీద ఆవిడ కూర్చుంటే నేనేంచేసేది?

నీవు పిరికిపందవి. కృతఘ్నుడివి.

ఏదో ఉద్యోగం చేస్తూ నలుగుల్లోనూ గౌరవంగా మర్యాదగా కాలక్షేపం చేస్తూంటే ఈ వ నన్ను నలుగుల్లోనూ.....

నీ గౌరవ మర్యాదలు ఏడ్చినట్టే ఉన్నాయి.

ఈరోజు గవరయ్యవచ్చి గుమ్మంలో నిల్చుని, నిన్నుటకాయించి, బూతులు తిట్టి కేకలు వేసినప్పుడు అందరికీ తెలుస్తుంది నీ గౌరవం, నీమర్యాద.

అమ్మయ్యో గవరయ్య సంగతే మరేమి!

సుబ్బయ్యకి గుండె దడపుట్టుకొచ్చింది. వీధిలోకి వచ్చేడు, ఇంట్లో సావిత్రి కొరకొరలాడుతోంది. ఎడటింట్లో మాస్టరు పరిస్థితి ప్రమాదంగా ఉంది. ఆతని భార్య వెక్కివెక్కి ఏగుస్తోంది. వీధిలో ఎక్కడోనడుచున్నా వెళ్ళి పోయిందాలి. లేడిపిల్లలు కనిపించలేదు.

“ఇవాడేనో చెడ్డరోజులా తోస్తోంది నాకు”

ఏం జరిగనున్నదో ఏమిటో?

ఇవాళ్లో లేపో గవరయ్య ఏదోకాన్డో వస్తాడు.

కోప్పంతో ఎక్కిగా మండిపడతాను.

ఎవరి దా కాదు???

గవరయ్యో...!!! ???

హ్లాదు హ్లాదు!!!

బతికేను!

కాని గవరయ్యవస్తే ఏంచేసేది?

చేసే దేముంది? పోతాను.

మనోరమ దగ్గరికి పోతాను!

మనోరమ నాకు అండగా నిల్చాంటుంది.

అక్కడకే పోతాను. వల్లో తలపెట్టుకు పడుకుంటాను.

నా కేభయమూ రానివ్వదు మనోరమ.

హ్లాబ్బ! గతి రాత్రి! హ్లాబ్బ!

ఎంత హాయిగా ఉంది! ఆమె నాయందెంత మక్కువతో ఉంది! ఆమె ఎంత మధురంగా ఉంది.

మనోరమ దగ్గరికి పోతాను.

ఇందాట్లా.....

నేనో వెధవని! పరమ దుర్మార్గుణి!

ఇందాట్లా ఎంతటి దురాలోచన్లు వచ్చేయి !!

నాది పాపిష్టి మనసు. ఎంత అమాయకరాలి గురించి ఎంత అన్యాయంగా తర్చేను!

అయినా ఈరోజు బాగులేదు.

అంతా చెడ్డగా ఉండేట్టుంది.

అని సుబ్బయ్య ఆలోచిస్తూ ఉండగా పోతన్న వచ్చేడు.

కొత్తదుస్తులు వేసుకున్నాడు పోతన్న. తెల్లటి వంక పొగాచుట్టేడు నోట్లో పొడుగాటి చుట్టతో తాజాగావచ్చి.

“దండాలు బాబూ” అన్నాడు.

అప్పుడే పంపించేడు మనిషిని. స్వయంగా రాలేదు. అదీ కొంతనయమే.

“ఏం పోతన్నా ఏమిటి విశేషాలు?”

“ఏం లేవు బాబూ” అన్నాడు అరుగుమీద కూర్చున్న పోతన్న.

“ఏమంటారు మీ గవరయ్య”

ఆరిపోతూన్న చుట్టని బాగా దమ్మలాగి ఆరి పోకుండా చేసేడు పోతన్న.

“ఇప్పుడు ఖాళీగా ఉన్నానండి”

“అదికాదోయ్! మీగవరయ్యా.....”

“ఏంచేస్తున్నాడో తెలీదండీ నాకు”

“ఏం?”

“వాడికొలుపుకి దండం పెట్టి మానేశానండి”

“ఏమీ? ఏమీ?”

“మానేశా నండి”

“ఎందుకు మానేశావు?”

“వాడికీ నాకూ సరిపడ లేదండి”

“ఎందుచేత?”

“సరిపడ లేదండి. అంతే”

“సరేలే. కాని ఎందుచేత సరిపడ లేదూ అంట?”

“తత్వాలు వేరయిపోయానుండి.”

“అహో! అందుకా?” అన్నాడేకాని సుబ్బయ్యకి గవరయ్య కొలువు ఆతనెందుకు చాలించుకున్నాడో అర్థం కాలేదు. “సరే! నాకెందుకు? చెప్పడానికి ఇతనికి ఇష్టంలేనట్టుంది” అనుకున్నాడు.

“అయితే ఇహ ఏమి చెయ్యదల్చుకున్నావ్”

పొగ వదుల్తూన్న పోతన్న కొంతసేపయ్యాక చెప్పేడు.

“ఏదీ నిశ్చయం చెయ్యలేదండీ. ఇంకానిన్న నే కదా తగువొచ్చింది”

అయితే ఇద్దరికీ తగువొచ్చిందన్నమాట.

“ఎందుగురింవోయ్! తగువొచ్చింది?”

పోతన్న చెప్పలేదు.

“ఏదో అయిపోయింది కదాబాబూ! మరి నన్నడక్కండి”

అడ్డంకంలే అడ్డక్కాడదన్నమాటే!

“సరేపోనీ! కానీ ఇంకా ఇప్పుడేం చెయ్యదల్చుకున్నావ్”

“చెప్పేనుకవా! ఏదీ నిశ్చయంచెయ్యలేదండి”

“అవును! సరే సరే”

పోతన్న చుట్టకాలుస్తూ కూర్చున్నాడు.

సుబ్బయ్య పిగచెట్టు కాలుస్తూ కూర్చున్నాడు.

ఎనిమిది గంట లే అయిదా ఎండజాస్తే గాడండి. నీడపట్టున నడిచిపోతున్నార వీధివనం.

పక్క కిల్లీ దుకాణంవాడు “ప్రేమ” సినిమాలోని సరికొత్త పాట పాడుతున్నాడు.

ఎడటి కిల్లీ దుకాణంవాడు “పెళ్లిచేసిమాడు” సరికొత్త గ్రామఫోన్ రికార్డు చెప్తాడు.

ఈనొచ్చిన పిల్ల అగటిసంకుతింటూ రికార్డు వింటోంది.

ఈనొచ్చిన పిల్లడు బెచీమీద కూర్చొని కీడి కాలుస్తున్నాడు.

వీధిలో ఇప్పుడు అంతా మామూలుగానే ఉంది.

సుబ్బయ్యని మమూలు భయాలు వీడిస్తూనే ఉన్నాయి.

పని మానెయ్యనట్టు పోతన్న మామూలుగానే ఉన్నాడు.

“అగ్గుదగ్గుదల సంగతి ఏంచేశారండీ బాబూ” అని అడిగేడు పోతన్న.

“అదేనోయ్ ఆలోచిస్తున్నాను”

పోతన్న ‘కీ’గా ఉన్నాడు. ఇహ ఇతనో ‘కీ’గా మాట్లాడవచ్చు

“ఇప్పుడు మట్టుకి అమాంతంగా గవరయ్యేస్తే ఏం జేస్తారు?”

ఏం జేస్తాను?

మనోరమ దగ్గరకి పారిపోతాను.

అటువంటి మనిషి లేదు మరింక.

నామీద ఈగని వాలనివ్వదు.

నేనో వెధవని కాబట్టి ఇండాట్లా అలా భయపడ్డాను.

ఎంతనుంచి దెంతనుంచిది!!

అక్కడకే పోతాను.

వెళ్ళగానే కాగలించుకొని ముచెటుకొంటుంది.

వెంటనే వళ్ళో పడుకుంటాను.

అక్కడకే, ఆ మెయింటికే పోతాను.

గవరయ్యోస్తే ఏంజేస్తాడు?

అయిదువందలూ ఇమ్మని అడుగుతాడు.

అడగనీ, పదిసార్లు చంకసార్లు వెయ్యిసార్లు, లక్షసార్లు అడగనీ.

నిల్చున్న పాట్లు అయిదువంద లివ్వగలనా?

నేనెం జమిందార్నా? కంట్రాక్టర్నా?

ఆంథ సామ్మ ఇచ్చుకోగల్గ్నా?

ఇవ్వలేనే! ఇవ్వలేను!

ఇచ్చుకోలేక పోయినప్పుడు ఇవ్వకపోతే తప్పేముంది?

ఇవ్వలేను! ఇవ్వను!

ఇవ్వను!!

గవరయ్య కబురు పంపిస్తే ఇవ్వనని చెప్తాను.

గవరయ్యోచ్చి అడుగుతే—

ఇవ్వనని చె... కనిపించకుండా పారిపోతాను.

ఆక్సీసులో ఎలానూ అడగడు.

వైన నేను కనిపించను.

మనోరమ దగ్గరకి పోతాను.

పోయి నైట వెయిట్ దాగుంటాను.

ఉంగరాల జుత్తులో ఇరుక్కుంటాను.

వళ్ళో పడుక్కుంటాను.

“గవరయ్యుడుగు తే సామ్మివ్వనని చెప్పేయ్యండి”

పోతన్న కూడా అదే సలహా ఇస్తున్నాడు.

మంచిమాట చెప్పేడు.

మంచినలహా ఇచ్చేడు.

కాబాన్! పోతన్నా

“కాని, ఓయ్ పోతన్నా! అలా అనేస్తే గవరయ్య ఏంజేస్తాడంటావు?”

పోతన్న నోట్లోకి పొగపోయి పైకివచ్చింది.

“ఏం చేస్తాడు? ఏదోఒకటి చేస్తాడు. ఆలా భయపడితే వీకలమీద ఇంకా కూర్చుంటాడు. సొమ్మ మళ్ళీ ఒస్తుందనే ఇచ్చేడా మొదట్లో! నేనెరగని సంగతా ఇదంతా!”

“ఆవునవును, బాగా చెప్పేస్తా.”

“అంచేత భయపడక ‘ఇవ్వన’ని గట్టిగా చెప్పేయండి”

“ఆలాగే మరి, ఆలాగే చెప్తా”

“లేపోతే ఈ శని మిమ్మల్ని వదల్దు చూసుకోండి”

అని చెప్పి పోతన్న లేచేడు.

“అప్పుడే వెళ్తావా?”

“చిత్తం”

“మళ్ళీ ఎప్పుడు కనిపిస్తావు?”

“ఇలా వస్తూనే ఉంటాను బాబూ”

“కనిపిస్తూ ఉండు స్త్రీ”

“కనిపించనా మరి”

అని నడిచేడు పోతన్న. నడస్తూ సందు మళ్ళీ కనిపించకుండా పోయేడు. అతను ఉన్నంతసేపూ సుబ్బయ్యకి ధైర్యంగా వుంది. భయం ఎరగని మనిషిలా కనిపిస్తాడతను.

“ఈ మనిషి సాయంగా నిల్చుంటే మన కింకేభయమూ ఉండదు” అనేట్టు చేస్తాడు. అతను ఉన్నంతసేపూ ధైర్యంగానే ఉంది. అతను వెళ్ళిన తరువాతకూడా కొంతసేపు ధైర్యంగానే ఉంది. కాని మరొక షావుగంటకల్లా అనుమానం భయం తలలెత్తేయి.

“ఇవ్వకపోతేసరి” అని అప్పుడు అనుకోడం సులభమే!

అనుకోడం చాలా సులభం.

కాని—

పెద్దపులిలాగ బొద్దుమీసాలూ ఎదురుగా గవరయ్య నిల్చున్నప్పుడు ఎలా చెప్పడం ఆ మాట!

అంతటితో ఆయిపోలేదే!

ఆటు తరువాత?—

గవగయ్య ఊరుకుంటాడా?

తల్పుకుంటే గవరయ్య ఎంతటివాణ్ణయినా సరే భస్మం చెయ్యగలడు.
అందుచేత...

కొంతసేపు ఆలోచించేడు సుబ్బయ్య.

మరొక సిగరెట్టు కాల్చిపారేశాడు.

“సరే ఇలా చేద్దాం” అనుకున్నాడు.

పోతన్న చేత కిబురు పంపిస్తాను.

నేను గవరయ్య ఎదట పడక్కలేదు.

“ఆయన సామ్యవ్యవస్థాం” అని పోతన్న వెళ్ళి చెప్పేస్తాడు.

పోతన్న ఎంతో మంచివాడు. నాకు ఆమాత్రం ఉపకారంచేసి పెట్టిక
పోడు.

కాని...

తరువాత గవరయ్యని ఎలా తప్పించుకోడం?

రోజూ ఆఫీసుకి వస్తాడు. కాని ఆఫీసులో ఎందుచేలనో ఎడంగా
పిల్చిఅయినా అడగలేదునన్ను. తనమీదక్కూడా ఏమైనా వస్తూందేమోనని
భయకాబోలు. కాని ఇంటికి రాగలడు. ఇంటికివచ్చి అల్లరిచేస్తే అప్పుడేం
చెయ్యడం?

మనోరమ ఇంటికి పోతాను.

కాని...

గవరయ్య అక్కడక్కూడా వస్తే??

వస్తే ఇంకేమైనా ఉందా !!!

మనోరమ హడలిపోదూ!!!

ఆవిణ్ణికూడా అల్లరి చేస్తేచేస్తాడు గవరయ్య.

ఏమిటి సాధనం?

సుబ్బయ్య కేమీ పాలుపోడంలేదు.

ఆఫీసుకి వేళవుతోందని కూడా ఆతడు తెలుసుకోలేదు.

“ఏంబావా! ఆఫీసుకి టైమవుతూన్నట్టుందే” అన్నాడు వెంకట్రావు. ఆతనలా అడిగేవరకూ ఆతను వచ్చినట్టుగా చూడలేదు సుబ్బయ్య.

“ఆ, ఇదిగో, వచ్చేవా! రా కూర్చో”

“కూర్చోడానికి ‘టైమ్’ లేదు, కాని, నువ్వొంకా రాత్రిసంగతిగురించే ఆలోచిస్తున్నావు కదూ?”

“అవునోయ్. ఆవునుమరి”

“ఆలోచిస్తన్నీ ఎత్తికట్టేసి నే చెప్పినట్టూ చెయ్యి”

నువ్వు చెప్పినట్టూ చెయ్యబట్టే నా అవస్థ ఇంతమట్టుకొచ్చింది.

“ఏమిటి. నువ్వు చెయ్యమనేది?”

“గవరయ్యకి సామ్యుక్తు”.

ఇలాంటి సలహాలు నేనూ ఇవ్వగలను.

“నన్ను రోజూ అడుగుతున్నాడే”

“అడగనీ”

అడగనీ! సుళువుగా అనేకావు. సామ్యు నువ్వేపట్టుకు పోయేవు. కాని తెచ్చినది నేను. అందుచేత నిన్నా నన్నా అడుగుతాడు? అడిగేది నిన్ను కాదు కాబట్టి అంతసులభంగా అనేకావు “అడగనీ” అని.

“అడుగుతున్నప్పుడు ఇవ్వనని ఎలాచెప్పడం?”

“నోటితో”

ఛీ! అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య తన మనసులో.

ఛీ! ఈలోకంలో ఎవ్వరికీ ఉపకారం అన్నది చెయ్యకూడదుగాక చెయ్య కూడదు.

పోసేకదా అని ఈ మనిషికోసం నోరువిడిచి చెయ్యజూచి సామ్యుసంపాదించి తెచ్చి చేతుల్లోపోస్తే, తిరిగి ఆ సామ్యు ఇవ్వడం మానేసి సిగరెట్టు కాలుస్తూ దడ్డాగా “సామ్యు ఎగ్గొట్టు” అని సలహా ఇస్తున్నాడు.

అంటే అర్థం?

డబ్బుకోసం గవరయ్య నన్ను జెయిల్లో కూర్చోబెడినాసరే.

ఇతను, ఈ వెంకట్రావు, నా బావమరిది.

నాకు ఆసాము ఇవ్వడన్నమాట!

ఛీ! ఛీ!

“ఛీ! నీకు ధైర్యంలేదు. నీతో ఏం చెప్పినా లాభంలేదు” అన్నాడు
మానంగా కూర్చొన్న సుబ్బయ్యతో వెంకట్రావు వెళ్ళిపోతూ.

సుబ్బయ్యకి దుఃఖం వచ్చింది.

ఈ వెంకట్రావుకి సాము తిరిగి యిచ్చే ఉద్దేశం లేదు. నాదగ్గర సా
ములేదు. అంతసాము నాకెవరూ ఆప్పవ్వరు. ఇచ్చినా తరువాత తీర్చుకోలేను.

తెచ్చినసాము తీరుస్తేనేగాని గవరయ్య ఊరుకోడు.

ఆహా! నుదుటిమీద రాత ఎవడు తప్పించగలడు? ఆరోజు వెంకట్రావు
రాకముందు ఎంతహాయిగా ఉన్నాను! ఎంత సుఖంగా నిష్పాచీగా ఉన్నాను!
ఈ రోజున ఇలా పీకలమీద కత్తితో ఉంటానని కలలో అయినా అను
కున్నానా?

నేతులారా చేసుకొన్న దానికి ఫలితం అనుభవించాలి.

అనుభవంపక తప్పదు.

అటు ఆఫీసులో చూస్తే రివన్న నొచ్చింది.

హెడ్ క్లర్కు పెద్దపులిలాగ మీద పడిపోతున్నాడు.

నరకంలో ఉన్నా ఇంతకంటే బావుంటుందేమో!

ఆరోజునపడ్డాను నగకికూపంలో!

ఇహ వేరే నరకం లేదనుకుంటాను!

ఇల్లాక నరకం! ఆఫీసాక నరకం! నా మనసంతా ఓ పెద్దనరకం!

ఈ నరకంలో నేనెందు కిలా ఉండాలి? కారణం ఏమిటి?

ఏమో! ఎవడు చెప్పగలడు?

ఇలా ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే ఇహ తెల్లారి పోతుంది.

ఇహ లేచి ఆఫీసుకి పోవాలి.

సుబ్బయ్య లేచి, ఇంట్లోకి వెళ్ళి కొంతసేపటికి వీధిలోకి వచ్చాడు.

పగలు పదిన్నరగంటలకి వీధిలో మామూలుగా ఎలా ఉంటుందో ఆరోజు అలానే ఉంది.

సుబ్బయ్య రోజూలాగే ఆఫీసుకి వెళ్తున్నాడు.

సుబ్బయ్యలాగ ఎండలో నడిచేవాళ్ళు నడుస్తూనే ఉన్నారు. నడవని వాళ్ళు బళ్ళల్లో, రిక్షాల్లో, కార్లలో పోతూనే ఉన్నారు. అంతా మామూలుగానే కనిపిస్తున్నారు.

నేనుకూడా వాళ్ళకి మామూలుగానే కనిపిస్తున్నానా?
అయివుంటుంది.

లేకపోతే వాళ్ళ కేం తెలుస్తుంది? నేనెవరో వాళ్ళ కేం తెలుస్తుంది?

సుబ్బయ్య నే మనిషి గవరయ్య నే మనిషికి అయిదు పండ్లు ఇవ్వవలసి
ఇవ్వలేక బాధపడుతున్నాడని ఈ రోడ్డుమీద పోతూన్న వాళ్ళ కేం తెలుసు?
రిక్షాలో వెళ్తున్నది మంగలేనా?

అవును మంగలే!

Barber, the Great !

ఈ బార్బర్ కి ఈ సుర్బయ్య సంగతి తెలుసా?

ఈ బార్బయ్యకి ఈ సుర్బయ్య సంగతి ఎలా తెలుస్తుంది ?

నా శిరోభారమునుదీర్చ నాశిరోజములను బట్టి చించి కత్తిరించి చెండా
డినాడే! కప్పించి ఒడలువంచి నామెడలువంచి నాసుదీర్చు శిరోజముల ద్రిం
చినాడే! గబ్బువాసనతో ఘర్మ జలముల గబ్బువాసనతో నా నాసారంధ్ర
ముల బ్రేల్చినాడే!

నాకింక పిచ్చెత్తుతుంది.

నాకు బాధగా ఉండే! ఎందుచేత ? ఆమంగలి వాడికి తలనొప్పిగా
ఉందా? ఉంటే, ఎందుచేత? ఉండకపోతే, ఎందుచేత ?

నా తలలోని బాధలు వాడి యొక్క నొప్పి ఉన్నట్టి లేదా లేనట్టి
తలకి ఎందుకు తెలియవు?

తలా తలా అంత దగ్గరగావున్నా ఒకరి తలలోనిది ఇంకొకరికి ఎందుకు
తెలియదు ?

ఎందుచేత తెలియదు?

భగవంతుణ్ణి అడగాలి!

అడగడానికి అతనున్నాడా లేదా?

ఈ ప్రశ్నకి జవా బెవ్వడగడం?

అతణ్ణే అడగాలి.

“ఏమయ్యా, సుబ్బన్నా!”

సుబ్బయ్య ఉలిక్కి పడ్డాడు.

ఉత్తరదిక్కుకి ముఖం పెట్టి, దక్షిణ దిక్కుకి గుడ్డు తిప్పిచూస్తూ వచ్చేడు అవధాని.

“మవ్వుటోయ్! ఎవరో అనుకున్నాను”

రామస్వామనుకున్నా వేమిటి? అలా తుళ్ళిపడ్డావు” అన్నాడు అవధాని నవ్వుతూ.

సుబ్బయ్య కెంతమాత్రం నవ్వురాలేదు.

అవధాని మాత్రం అలా కొంతసేపు నవ్వుతూనే నడిచేడు.

నడుస్తూ నడుస్తూ నవ్వులేని సుబ్బయ్య ముఖంలోకి చూసేడు.

“ఏం సుబ్బన్నా, ముఖం వేలేశావ్?”

“నా మనసు బాగులేదోయ్!”

“రామస్వామి తీసిన దెబ్బ ఇంకా మాన్లేదుటోయ్”.

అన్నాడు అవధాని కొంటేగా నవ్వుతూ.

“జివురువును. నీకు నవ్వుతాలుగా ఉండదామరి”

“సరేలే. ఉడుక్కోకు. కానీ సుబ్బన్నా ఓమాట. అడుగుతాను?”

“ఓ, అడుగు”

“గవరయ్యని ఆరోజు సొమ్ము అడిగేవు కదా ఎందుకిడిగేవు?”

“వెంకట్రావు అడగమన్నాడోయ్! చెప్పేను కదూనీతో”

“గవరయ్యనే ఎందు కడగమన్నాడో నీకు తెలుసా?”

తెతెతెతె లులులుసు.

“గవరయ్య బిల్లు నీదగ్గర అప్పుడు ఉన్నాయి. అవునా?”

“అవునవులే”

“అందుచేత నే వెంకట్రావు గవరయ్య నడగ మన్నాడని నీకు తెలుసు”

.....

“అందుచేత నే అడిగేవు. అడగ్గలిగేవు. గవరయ్యని”

“ఏమిటి?”

“డబ్బోయ్! డబ్బు”

అశ్రాని ఇవాళ ఇలా ఈరీతిగా తారుమారుగా మాట్లాడుతున్నాడెందుచేత వ్యాపారం పూర్తిగా మారింది... హెడ్ క్లాక్ ఉపదేశించేడా?
... ఎవర్నీ నమ్మకూడదు...

“సొమ్ము నీకోసం అడగలేదు. నిజమే”

“నాకోసం కానేకాదోయ్”

“అవును మీ బావమరిదికే ఇచ్చేవు”

“అవునోయ్! వెంకట్రావుకే ఇచ్చేను”

“కాని సొమ్ము గవరయ్య నీకేనా ఇచ్చేడు?”

“అవును”

“ఇవాళ మళ్ళీ అడుగు. ఇస్తాడేమో చూద్దాం”

“ఇవా కెందుకిస్తాడు?”

“ఎందు కివ్వడు?”

బిల్లు నాదగ్గర లేవు కాబట్టి.

“ఏం మాట్లాడువు? ఇవాళ నీచేతిలో వాడి బిల్లు లేవు, ఆరోజున ఉన్నాయి...”

అవును.

“...అందులో ఏదైనా సదుపాయం చేస్తావని వాడనుకున్నాడు...”

అవును.

“...అలాంటి ఆశ వాడికున్నాడని నీకు తెలుసు.”

అవును.

“...అందుకే నే వాణ్ణి అయిదువంద అడగ్గలిగేవు...”

అవును.

“...వాడేఉద్దేశంతో సామ్యచ్ఛేదో నీకు తెలుసు...”

అవును.

“...చూడూ! సుబ్బన్నా మనం ఆనుకున్నంత అమాయకులం కామోయ్ నును, సుబ్బన్నా! వాడువేసిన దొంగలెక్కలన్నీ మభ్యపరిచి వాడికి నువ్వు సదుపాయం ఎప్పుడూ చెయ్యదల్చుకోలేదు. నిజమే! కాని వాడు, చూడ, ఆఉద్దేశంతోటే, అంటే తెలుసుకదూ నీకు...”

లంచం, లంచం, లంచం.

“...ఆఉద్దేశంతోటే పాపం అయిదువందలూ నీ చేతుల్లో పోసేదని నీకు తెలుసు...”

అవుననిన!

“కాని వాడి దొంగలెక్క లేవీ కప్పిపుచ్చ లేదే నేను!”

“కప్పి పుచ్చలేదు. నిజమే. అంటే, గవర్నమెంటుని దగా చెయ్యలేదు, నిజమే. చేసినదగా గవరయ్యని చేసేవు. అవునా?”

ఈ వధాని నన్ను దగా చేసేట్టున్నాడు.

“వా డివ్వడమూ తప్పులేదు. నువ్వే పుచ్చుకోవడమూ తప్పుకాదు. వాడి కొంచమైనా సదుపాయం—చెయ్యడాని కప్పుడే సీటు మారినదాయమ...పోనీ సదుపాయం చెయ్యకపోయినా ఫరవాలేదు. కాని నువ్వలా ససవలా ఉంటేమాత్రం, సుబ్బన్నా, రామస్వామిగాడే కాదు, అంతా హింసిస్తారు నిన్ను. చూసుకో!”

ఇప్పుడు మాటల్లో హింసిస్తున్నావు నన్ను, నువ్వు; మాట్లాడకపోయినా హింసిస్తుంది సావిత్రి.

రామస్వామి రావణాసురులొక హింసిస్తున్నాడు.

అందర్నీ మించుచోదోడు, గవరయ్య.

హింస! హింస!

“పోనీ, నే నడగడం తప్పేనోయ్!”

“తప్పుకాదోయ్, అడగడం పుచ్చుకోడాల్లో ఏమీ తప్పులేదు”

“అలాక్కాదు, తప్పేనుకో. తప్పేనుకో, ఒప్పేనుకో, అడగడం అడిగేను. ఇవ్వడం అతను ఇచ్చేడు. ఇచ్చినప్పుడూ సొమ్ము మళ్ళీ నాదగ్గ ర్నంచి పుచ్చుకుందా మనుకున్నాడా?”

“ఎలా అనుకుంటాడు?”

“కాని ఇప్పుడు చంపేస్తున్నాడోయ్”

“ఎందుకు?”

“అయిదునందలూ తిరిగి ఇచ్చేయ్యమని”

“ఏమిటి?!! తిరిగి ఇమ్మంటున్నాడా?”

“అవునోయ్”

“చిత్తం, చిత్తం, దాఖలు చేయించుకుంటాను” అనేశే ఉంటా వీ పాటికి, అవునా?”

“అనక ఏ చేసేది?”

నీలాటి చవట పెద్దమ్మ తప్పించి ఇంకెవడైనా అలా అంటాడా?”

“అనక తప్పింది కాదు”

అనక తప్పింది కాదేం? ఎందుచేత? ఆడదాని కన్నా అర్థానం అవడంచేత నీలాటి వెర్రి వెధవ ఎక్కడా ఉండడనుకో! ఆ వెధవ, దబాయించడం బాగుంది. నవ్వు హతోస్మి, హతోస్మి, అనడం మరీ బాగుంది...”

“ఏం చెయ్యడం చెప్పుమరి”

“ఏం చెయ్యాలా? చెప్పు తీసుకొట్టాలి వాణ్ణి నిన్ను కూడాను.”

“అది కాదోయ్, అవధానీ! కొంచెం కాంతిద్దా! కేక రెండుకూ వెయ్యడం? నాకు నీ సలహా కావాలి. కేకలు కాదు”

“కేకలు వేస్తానా? ఇంకా వేస్తానా?”

“అబ్బ! నే చెప్పేది వినవోయ్”

“సరే చెప్పు”

సుబ్బయ్య చెప్పేడు.

“ఇహ ఇవాళో రేపో పచ్చి పీకలమీద కత్తిలా కూర్చుంటాడు” అని ముగించేడు.

అవధాని విన్నాడు.

విన్నాక 'అమ్మ! దొంగవెధవ అంత దౌర్జన్యం చెయ్యబోతున్నాడేం?' అన్నాడు.

“చేస్తున్నాడు”

“నాతో ఇదివరకే ఎందుకు చెప్పేవు కావు?”

“క్షమించు మరి, పొరపాటే అయింది. కాని నన్నిప్పుడు ఏం చెయ్య మంటావో చెప్పు!”

వెంకట్రావునీ, సుబ్బయ్యనీ, గవరయ్యనీ బూతులు తీర్చినపిమ్మట సుబ్బ య్యకి సలహా ఇచ్చేడు అవధాని.

“వాడి కొక్కదమ్మిడీ ఇవ్వకు! ఇవ్వనని చెప్పేయ్! వాడేం చేస్తాడో నేచూస్తా. నీమీద దౌర్జన్యంచేస్తే అగ్గీసులో అందరిమీదా చేసినట్లే. అందు చేత “అయిదువందల్లోనూ ఒక్క కాణీ అయినా ఇచ్చేదిలేదు” అని చెప్పు కచ్చితంగా నీకే ‘ధాకా’ రకుండానే చూస్తా”

“అంతేనంటావా?”

“అంతే!”

సరే! అవధానికూడా ఇదే సలహా ఇస్తున్నాడు.

సరే! ఇదే బావుంది.

లేస్తూ నే అనుకున్నాను సామ్యవ్యలేనని.

ఇవ్వకివ్వకని చెప్తున్నారు పోతన్నా, వెంకట్రావు, అవధాని.

ఇవ్వనని గవరయ్యతో చెప్పగలనా?

ఇదేవచ్చింది నాతో చిక్కు.

అయినా ఫరవాలేదు! అనేస్తాను!

అవధాని ఆసరా ఉన్నాడు కదా!

అవధాని గట్టివాడు!

గవరయ్యని మింగెయ్యగలడు అమాంతంగా.

గవరయ్యైస్తే చెప్పేస్తాను!!!

అగోచర సాయంకాలం వీధిలో వేల జనంలో ఒక్కొక్కగా సుబ్బయ్య నడుస్తున్నాడు.

తొందర తొందరగా నడుస్తున్నాడు.

తేలిగ్గా తేలిపోతూ పోతున్నాడు.

మాంచి పలుకుగ్గా ఉన్నాడు.

బహుసంతోషంగా ఉన్నాడు.

అయ్యలారా! చెనలొగ్గి వినుడు!

Please lend me your ears,

వీనుల విందుగా నే చెప్పగా మీరు వినుడు!

“...శ్రీరామ రామా! ఒక్కకాణీ ధర్మం ఇప్పించు కండి.”

వినండి! వినండి!

“...శ్రీరామ రామా! తండ్రీ! ఒక్కకాణీ ..”

Hear! Hear!

“...దయచేయించవా ప్రిథ్వా!”

రామ రామ శ్రీరామా రామా రామా రఘురామ కాణీ అయినా ఇవ్వను అనేనాడండీ!

భీష్మ భీష్మ...

అప్పుడా సుబ్బయ్య దొరవారు ఆ సేవ కాభమునితో ఇంకా ఏమని

చెప్పనాడండీ??

చాలా చెప్పినాడండీ!!

“ఒరీ పోతురాజా! నీవుపోయి ఆ గిరిగొడితో తనీతిగా చెప్పుమా...

‘కాణీ దమ్మిడి టోలికూడా ఇవ్వడివ్వడంట

అటే అడిగేవంటే నీకూ మొట్టికాయలంట

తప్పవు తప్పవు తిట్లూ తన్నులు వారిచేతనీకు”

ఓహో సుబ్బయ్యా!

అహోహో సుబ్బయ్యా!

ఎంతపని చేశావు?

మంచిపని చేసేవు!

“... నేడే ఆఖరినా! ఇదే ఆఖరి తరుణం! “ముగ్గురుయోధులనే చిత్ర
రాజాన్ని.....”

యోధా శ్రేయస్కుడి వనిపించుకున్నావు.

ఆ నీచాధముడికి గుణపాఠం నేర్పేవు.

“...హల్లో న్యూస్ విన్నావా?”

“ఏమిటా ‘న్యూస్’?”

ఏమిటా? నే చెప్తా మీరువింటే!

కాని ఎలా చెప్పటం వీల్యందరితో?

సుబ్బయ్య గవరయ్యల విచిత్ర వృత్తాంతం వీలందరికీ ఎలా తెలియ
జేయటం?

“...ఒరే; నా ‘వేయిపదగలు’ పుస్తకం ఏదిరా?”

“...‘సోనీ’ రా బ్రదర్, ఒద్దటూంటే వినకుండా మా అక్కయ్య
థిల్లీ పట్టుకుపోయింది. నీతో చెప్పాం అనుకొంటూ.....”

అనుకొని అనుకొని ఆఖరికి చెప్పేశాను.

ఎంతసుమ్మగా, ఎంత ఫస్టుగా, ఎంత ధైర్యంగా ఎలా చెప్పేశాను??!

అరగంట క్రితమే అంతా జరిగింది.

ఆక్సీ సునుచి ఆపవడే ఇంటికవచ్చేడు సుబ్బయ్య. వచ్చేసరికి ఆప్పటికే
పుడే పోతన్న వచ్చి వీధి వరండాలో కూర్చొని చుట్టకాలుస్తున్నాడు. సుబ్బ
య్య ఇంటికవచ్చి ఇంట్లోకి వెళ్ళేడు.

ఆ సమయంలో “సుబ్బయ్యగారూ” అని వీధిలోంచి ఎవరో పిల్చేరు.

పోతన్న ఇంట్లోకి వచ్చేడు.

“నువ్వేనా పిల్చేవు, పోతన్నా?”

“కాదండి...పోతురాజోచ్చేడు”

“పోతురాజెవరు?”

“గవరయ్య మనిషిండి”

“సుబ్బయ్యగారూ”...గట్టిగా పిలుపు.

అల్లరి, దెబ్బలాట, తిట్లు, కొట్టు.

“సాముకోసం ఒచ్చేడు, కాబోలాయ్ పోతన్నా!”

“లేకపోతే కులాసాగా ఉన్నాలో లేదో కనుక్కుందామని ఒచ్చేడనుకున్నారా?”

ఏం చెయ్యడమోయ్, పోతన్నా!”

“ఇదెక్కడ వారండి మీరు!! ఇంకా ఏం చెయ్యడమని? చేతులు నలుపు కొంటూ కూర్చుంటారేమిటి? ముందు వెళ్ళి వాణ్ణి 70 పెయ్యక”

“పోతన్నా!”

“ఏమిటండీ?”

“పోతన్నా! నాకు భయం వేస్తోందోయ్!”

“మాట చెప్పడానికే ఆలా భయపడితే ఎలాగండీ? ఇంతవరకూ ఎలా కాలక్షేపం చేసుకువస్తున్నాలో ఏమిటో ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఇప్పుడు కాని మరి నసిగేరంపే లాభంలేదు. ఇలారండి. నేను పక్కనుంటాను. మరేం ఫర్వాలేదు. సామ్మివ్వనని చెప్పేసి పోతురాజును తోలెయ్యండి.” అని సుబ్బయ్య చెక్కపట్టుకున్నాడు పోతన్న.

పోతన్న వెనకానలే వీధిలోకి వచ్చేడు సుబ్బయ్య.

సుబ్బయ్య తల తిరుగుతోంది.

ఎవరో ఏదో చెప్తున్నారు.

“...ఆడగమన్నారండి”

“ఎవరు”

“గవరయ్యగారండి”

“ఏమని అడిగేరు”

“సామ్మండి సామ్మ అడుగుతున్నారండి”

“ఏం సామ్మ”

“మిరిస్తారు పట్టుకురమ్మన్నారండి అయిదువందలు”

నేనిస్తానని అనలేదే! (అబద్ధం! అబద్ధం!)

“వెంటనే ఇవ్వకపోతే తడాఖా చూద్దువుగాని, అని చెప్పమన్నారండి”

సరే. కాని నేను ఇవ్వలేను, ఇవ్వను, ఇచ్చుకోలేను మరి.

“గవరయ్యగారి సంగతి మీకు తెలియనట్లుందండి”

సుబ్బయ్య ఊరుకున్నాడు.

“గవరయ్య సంగతి తెలుసు, నీసంగతి తెలుసు. మరింక నోరుమూసుకొని నీవార్న నువ్వఫో” అన్నాడు పోతన్న.

“నీతో నేను మాట్లాడేదే”

“కాని నేను నీతో మాట్లాడునున్నాను. మరింక మాటలు మిగలక ఇంట్లోకిపో”

పోతన్న అరుగు దిగనట్లుంది.

పోతిరాజు వెళ్ళిపోయినట్లుంది.

సుబ్బయ్యకి తల తిరుగునట్లుంది.

తిగగడం హెచ్చుతోంది. తగ్గుతోంది.

అంతా జరిగిపోయింది.

ఏది జరగడం అసంభవ మనుకున్నాడో అదే జరిగింది.

నిజంగా జరిగింది.

సుబ్బయ్య గవరయ్యని ధిక్కరించడం జరిగింది.

వచ్చినవాడు గవరయ్య మనిషే అనుకోండి.

పక్కనే పోతన్న ఉన్నాడనుకోండి.

అయినా చెప్పిందేనే.

నానోటితో నేనే చెప్పేను.

మహాద్భుతం! పరమాశ్చర్యం!

నేనే ! నేనే!

బలే! బలే!

—ఏయ్ పిల్లా! చల్లగా ఎత్తున్నావు! బండికింద పడాలనుండేటి?

టక్ టక్ టక్ టక్ టక్ టక్ టక్ టక్.

చల్లగా వెళ్ళేపిల్ల బండీ వాడివైపు వేడిగా చూసింది.

—తప్పకోండి బాబూ, తప్పకోండి.
 సుబ్బయ్య తప్పకొనేది??!!
 నువ్వే అప్పుకో వెదవా!
 — ఏం సుబ్బయ్య ఎక్కడకి వెళ్తున్నావ?
 ఇలా వెళ్తున్నాను—
 ...ఎక్కడకీ అంట!
 ఎందుకో వీడికి? వీడికి నేనా జవాబిచ్చేది?
 ఇదిగో ఇలా వెళ్తున్నాను. వస్తాను మరి—
 నే నెక్కడకెళ్తే వీళ్ళకెందుకో!
 నా ఇష్టం వచ్చి నచోటుకి వెళ్తాను.
 ఎక్కడకి పడితే అక్కడకి.
 ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు.
 ఇప్పుడు ఎంత వేళయింది చెప్పా?
 అరున్న రయిందా?
 అయివుంటుంది.
 అయితే.
 మనోరమ స్కూలునుంచి వస్తుందా?
 ఇంటిదగ్గర ఉంటుందా?
 సింగారించుకొని సిద్ధంగా ఉంటుందా?
 నేను వచ్చేనని సంతోషిస్తుందా?
 నన్ను కాగలించుకొంటుందా?
 నన్ను ముద్దులాడుతుందా?
 వేగిరం వేగిరం.
 జల్లీ, జల్లీ.
 నడిచి లాభం లేదు.
 ఏయ్ రిక్షా.
 వేగిరం పద

ఇది బాగుంది.

సుబ్బయ్యకోసం ఒక సుందరాంగి

ఎదురుమాస్తాదని ఎవ రెగుదురు?

వెంకట్రావుకి తెలుస్తా? రామస్వామి ఎరుగునా? అవధాని ఊహించు

చగలడా?

సుబ్బయ్య గట్టివాడు

ఎలా సంపాదించేదో కాని మంచితాన్ని తెచ్చేడు.

మంచిపిట్టని పట్టేడు.

భేష్! భేష్!

భేష్గా ఉంటుంది!

సుబ్బయ్య అదృష్టవంతుడు.

ఆపరా, ఆపరా.

తలుపు తెరిచేవుంది.

ఇంద డబ్బులు.

నాకోసమే. . .

మరి మాట్లాడక ఫోరా!

తలుపు నా కోసమే తెరిచి వుంచింది,

కాళ్ళు తేలిపోతున్నాయి.

కళ్ళు చెదరిపోతున్నాయి

గుండెలు ఆగిపోతున్నాయి.

హదిగో! హదిగో!

గుమ్మంలో గుమ్మంలో.

మనోరమ! మనోరమ!

తెల్లగా చీర పచ్చగా రవిక!

చల్లగా చూపు! వెచ్చగా నవ్వు!

తెల్లగా పచ్చగా చల్లగా వేడిగా,

గుమ్మంలో నిల్చున్న మనోరమ,

ఎవరికోసం నిల్చాని ఎదురుచూస్తాందో,
వారే వస్తున్నారు!

సుబ్బయ్యగారు వస్తున్నారు.

“మీకోసం చూసిచూసి కళ్లు కాయలు కాసిపోయాయండీ!”

హదీ హదీ హద్దదీ! హడదాని మూడు హల్లావుండూ!

“రండి లోపలికి రండి”

రానూ మరీ! ఒస్తున్నా,

వెనక్కి తిరిగి ఇంట్లోకి దారి తీసింది.

నొక్కలు జుత్తులో మల్లెపువ్వులు మందహాసం చేస్తున్నాయి.

ఉల్లాసం కలిగిస్తున్నాయ్.

వెనకాతలే వెళ్ళేడు.

పాడుగ్గా సన్నగా ఇరుగ్గా వాకిలి.

అటూ ఇటూ గదులు.

ఒక్కొక్క గదికి. ఒక్కొక్క ద్వారం, ఒక్కొక్క కిటికీ!

అటు పది ద్వారాలు. ఇటు పది కిటికీలు.

గదులనిండా గదు లద్దెకి తీసుకున్న ఆడవాళ్ళు.

కొన్ని గదుల్లో ఆడవాళ్ళకే సంబంధించిన కబుర్లు చెప్తున్న, కామంతో
చూస్తున్న మొగవాళ్ళు.

వాకిల్లో ఆరవేసిన చీరలు, జాకెట్లు, రవికలు బాడీలు, పరికిణీలు
తువ్వాళ్ళు, దుప్పట్లు, గలీబులు, గుడ్డలు, ఎన్నోన్నో.

ఇంటినిండా ఆడవాళ్ళ

గడబిడ గలగల

కలకల కిలకిల

కోలాహలం!

ఆడవాళ్ళ కోలాహలం!

కిటికీలోంచి, గుమ్మాలనుంచి క్యూరియస్ గా చూపులు కిలకిల నవ్వులు.

“ఎవరెవరు? మనోరమే!” “ఆహా!”

కుడిచేతివైపు చివరిగది.

“ఇదే నాగది. లోనికి రండి”

గదిలోపల విద్యుద్దీపం వెలుగుతోంది.

వెలుగులో కనబడుతున్నవి:

పొట్టిమడత మంచ మంచమీద మెత్తటి పరుపు? పరుపుమీద తెల్లటి దుప్పటిమీద నల్లటి సిరామచ్చ, నల్లటి మేజాకాళ్ళు, మేజామీద నీలిగుడ్డ, శకునశాస్త్రము What men Think రాజాపేదా, ఆంధ్రవారపత్రిక, అంజలీదేవిబొమ్మ టైటిల్స్ కనిపించని పుస్తకాలు, ఆఫ్ గన్ స్నో పాడర్ డబ్బా, “6 X 12” అద్దం, ఇంకా ఏవేలో మేజామీద. గోడని ఒక మేకు కిటికీ కట్టినతాడుమీద పూర్తిగా మాయని బట్టలు మంచంకింద రెండు ట్రంకు పెట్టెలు, గుమ్మంలో రెండు జతల చెప్పులు.

గదివెనక ఇంకొక చిన్నగది. అందులోకి వెళ్లడానికి ఇందులోంచి ద్వారంలోంచి కనిపించేవి ఇత్తడి, ఎల్యూమినియం గిన్నెలు.

గదిలో గోడలకి రెండు బొమ్మల క్యాలెండర్లు రెండు క్షేం కట్టిన ఫోటోలు.

క్యాలెండర్లైవరివి?

ఒకటి మహాత్మాగాంధీ; రెండు: నేతాజీబోస్ గాంధీగారి బొమ్మ వైస్ రుక్ సెల్లర్స్.

నేతాజీబొమ్మమీద రుక్ సెల్లర్స్ ఓ ప్లేషనర్స్. ఫోటోలు ఎవరివి?

ఒకటి: నన్నుగా పల్చగా ఆరోజుల్లో ఉండే మనోరమ.

రెండు: లావుగా నిండుగా ఈరోజుల్లోఉండే మీ మనోరమ.

గదిలో ఇద్దరూ నిల్చున్నారు.

ఒకరికళ్ళలోకి ఒకరు చూసుకున్నారు,

“ఇదా మీ గది!”

“అవునండీ”

ఆగదిలో నంట చేసుకుంటారా?”

“అవునండీ”

ఆవెన: ఏమిటుంది?”

“రండి చూద్దురుగాని”

ఎడిలవైపు చివటగదిలోంచి ఎవరో చూస్తున్నారు.

మరియు గదిలో దీపం ఆ రేపేసి వంటగదిలోకి వెళ్లింది మనోరమ.

వంటగదిలో పొందెగ్గా, పేర్చిన గిన్నెలూ, సామాన్లు లీలగా కని పిస్తున్నాయి.

“సో... చూద్దురుగాని రండి”

వంటగదిలోంచి పేరట్లొకి వెళ్ళేను.

పది వాటాలవాళ్ళకీ పది పెరళ్ళు.

పెరట్లొకూడా వాటాకీ వాటాకి మధ్యగోడ.

ఎవరమట్టుకి వారికింత ఇమ్ముగా ఉంది.

పెరడ కూడా ఇమ్ముగా బాగుంది.

పెరట్లొ చంద్రకాంతి మొక్కలు వరసగా ఉన్నాయి.

వెల్లిగా వెలిగే చంద్రుడు ఆకాశంలో ఉన్నా లేనట్టుగా ఉన్నాడు.

అటువంటి చంద్రుడివైపు చూస్తున్నాయి జెల్ల చంద్రకాంతలు.

ఎక్క చంద్రకాంతలుకూడా ఆ చంద్రుడివైపే చూస్తున్నాయి.

“చాలా బావున్నాదండీ మీయిల్లు!”

విహో! ఎలావున్నా చపగ్గా దొరికిందండీ!”

“ఆహో! ఎంత అద్దె”

“పది”

“బావుందండి”

“కొంచెం ఇరుగ్గా ఉన్నాదనుకోండి. కాని ఏంచేస్తాం?”

అని అడిడ వంగింది, చంద్రుడివైపు చూసే చంద్రకాంతలకోసం.

రెండు పువ్వులు తీసుకొని లేచింది.

రెండు వణుకుతూన్న చేతులు ఆమె భుజాలమీద వెనకనుంచి వాలేయి.

తలమాత్రం వెనక్కి తిప్పి ఆమె నవ్వింది.

తనవీపు అతని గుండెలకి ఆన్పించి.

బరువుగా బరువుగా, హాయిగా హాయిగా.

“నానని చూడండి. ఎంత బావుందో!”

కుడిచేత్తో చంద్రకాంతన్ని అతని పెదవుల కాన్పించి.

ఎడంచేత్తో సిగలోని మల్లెపువ్వులు సగ్గుకొంది.

మెడకొంచెం తప్ప వారగా చూస్తోంది. ఆమె కళ్ళల్లోంచి ఎన్నో భావాలు బైటకి వస్తున్నాయి చిలిపిగా అల్లరిచేస్తూ.

భుజాలమించి అతని చేతులు ఆమె నడుంకి రెండువైపులా జారేయి. చేతులకి ద నడుం వెచ్చగాఉంది. వేడిగా సువాసన వేస్తుందావిడ.

ఘాటుగావున్నా మధురంగా ఉన్నాది మల్లెపువ్వుల సువాసన.

“ఏం మనోరమా”

“ఏమండీ”

చంద్రకాంతన్ని ఆమె సిగలో తురిమేడు.

సిగ వెనక్కిపోగా ఆమె ముఖం అతనివైపు తిరిగింది.

నవ్వబోయిన పెదవులమీద అతని కిటిమించే పెదవులు ఆసేయి, తడిగా వేడిగా.

బాగా చీకటి పడింది.

వెల్లిగా వెలిగే చంద్రుడు గర్వంగా చూస్తున్నాడు.

పెదట్లో చంద్రకాంతలు జాలిగా చూస్తున్నాయి.

పక్కంట్లో ఎత్తుగా గుబురుగా ఏదిగిన అంటు మామిడిచెట్టు చూడకుండా నిద్రపోతోంది.

దానిపక్కనే వున్న కొబ్బరిచెట్టు ఆమలన్నీ ముడుచుకొని మూగన్నుతో చూస్తూ పడుక్కొండికి సిద్దపడుతోంది.

ఎక్కడోకాని నూతులోంచి నీళ్లు తోడుతూన్న చప్పుడు అవుతోంది.

“కాదా! ఎక్కడున్నావే?” అని ఎవరో కేక వేసేరు.

పక్కవాటాలోంచి గాజులు చప్పుడు వినవస్తోంది.

పెదవులాన్ని ఆమెని బలంగా బంధించేడు.

పెరట్లో గోడకి ఆమర్చివ కొళాయిలోంచి నీటిబొట్టు రాలున్నాయి. కొళాయికి ఎడంగా పొట్లపాదు రాతిగోడని పట్టుకొని వైకి లేస్తోంది. పాత న్యూస్ పేపరు ఇసుకలో దొడ్లుతోంది. మూడు చామంతిమొక్కలు పూతకి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. పువ్వులు పూయని గులాబిమొక్కలు రెండు, తొందరగా ఎదిగిపోదామని తాపత్రయపడుతున్నాయి.

తనజీవితంలో అంతకుముంది ఆస్థలం ఆతను చూడలేదు.

సరికొత్తజాగా ఆతని కది.

సరికొత్తజాగాలో వయసులో వున్న ఆడమనిషిని కాగలించుకొని ముద్దులాడ్డం అలవాటూ లేని మొగవాడికి గాభరాగా వుంటుంది.

సుబ్బయ్య గాభరా పడుతున్నాడు.

కాని అది ఆనందంవల్లనో, భయంచేతనో, కామాద్రోకంచేతనో, ఎందు వల్లనో తెలియకతనికి.

గాభరాతో కళ్ళు మూసుకున్నాడు. కొంతసేపు ఆలానే ఉన్నాడు.

“గదిలోకి పోదాం రండి” అన్నాది మనోరమ మెల్లిగా.

తక్కువకాలంలో ఎక్కువ చనవు చేసుకున్న ఆడమనిషి, యవ్వనవతి, తలలో మల్లెలూ, చంద్రకాంతలూ తురుముకొని, కళ్ళల్లో చిలిపినం పెట్టుకొని గదిలోకి రమ్మని ఆహ్వానిస్తే, ఇంకా ఆరి తేరని మొగవాడికి గాభరాగా ఉంటుంది.

సుబ్బయ్య ఆమె ఆలా ఆన్నందకు సిగ్గుపడి, గాభరా పడి మొహమాట పడ్డాడు.

ఇద్దరూ వెళ్ళేరు ఇంట్లోకి.

మందుగదిలో చీకటి.

ఎదుటవాటా చీకటిగదిలోంచి ఎవరో అంతసేపూ చూస్తూనే ఉన్నారు.

“కల్యాణికి వేరే పసేలేదు. అందరిగదుల్లోకి చూస్తూనే ఉంటుంది అలా అదేమిటో ఆ సరదా!” అన్నాది మనోరమ మెల్లిగా, చల్లగా తలుపులు వేస్తూ.

కన్నులు తెరుచుకొని కల్యాణి చీకట్లోంచి చూస్తోంది.

చూడకుండా మనోగమ తలుపులు వేస్తోంది.

చీకటి గదిలో పగపురుషుడితో మనోగమ వించేస్తోందో,

కింటితో చూడ లేని కల్యాణి ఊహాదృష్టితో చూస్తోంది.

చూడలేక బాధపడుతోంది.

ఊహించుకొని సంతోషిస్తోంది.

మనోగమ దగ్గరగా వస్తోంది.

దగ్గర దగ్గరగా సన్నడి లేకుండా వస్తోంది.

గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి.

జోరుజోరుగా చెప్పును శిస్తున్నాయి.

మనోగమ వచ్చింది.

రాగలిగినంత దగ్గరగా వచ్చి వీలయినంత దగ్గరగా అతణ్ణిలాక్కొంది.

మొగవాడి మెడనుట్టూ ఆడనాని గాజుల చేతులు. మృత్యుకింద గుండె
ల్ని వత్తుకుంటూ నవ్వు తొక్కుకున్న ఎత్తుగుండెలు. సిగరెట్టు కాలేచి పెద
వుల్ని నొక్కుతూ సిగరెట్టు కాలిని మెత్తమెత్తటి పెదవులు. మెత్తమెత్తటి
పెదవులవెనక గట్టి గట్టిగా పళ్ళు. కళ్ళల్లోకి కళ్ళు. పెదవులమీద పళ్ళు.
మెత్తగా గట్టిగా వళ్ళు

అనిణ్ణి పట్టుకున్నాడతను.

అతణ్ణి పట్టుకు వేళ్లాడింది ఆమె.

తూలిపోతున్నాను! తూలిపోతున్నాను!

పడిపోతాను కాబోలు!

ఇంత బరువుగా ఉండేమిటి??!!

నాకన్నా భారంగా బలంగా ఉండే!

నాకన్నా పెద్దదికాబోలు.

అబ్బ! నాకు నీరసంగా ఉంది.

ఇంత చీకటిగా ఇరుగ్గా ఉండేమిటి ఇక్కడ!

ఉక్క ఉక్క! చెమట చెమట!

ఈ మనిషి సత్తువా, ఈ మనిషి మోటుతనం, ఈ మనిషి సాహసం
చూస్తే భయంగా ఉంది!

కిందని నిల్చాని చేతులు వదిలింది అవిడ;

హమ్మయ్యా!

వదిలిం దెలాగయితే నేం ?

ఇంకేం చేస్తుందో? నన్నేం చెయ్యమంటుందో ?

ఏం చెయ్యడానికి నాకు మొహం తిరుగుతోంది.

బలవంత పెడుతుంది కాబోలు

ఏందారి భగవంతుడా.

బైటకి పోవాలి! ఎలా పోవడం ?

ఉక్కపోనేస్తోంది! చెమట / వెళ్ళవ చెమట !

రుమాలు మచ్చిపోయేను.

రామచంద్ర! ఇప్పుడేం చెయ్యడం ?

పెళ్ళి వెళ్ళవలా ఇలా నిల్చుండిపోయే నే !

నవ్వుతుంది కాబోలు, నవ్వుతూంది కాబోలు.

అయ్యయ్యా! తలవంపులు! సిగ్గు సిగ్గు!

“ఏమండీ సుబ్బయ్యగారూ”

సుబ్బయ్య కొంతుకలో ఏదో అడ్డుపడింది.

“ఏమండీ? ఆలా నిల్చుండిపోయావేం? పిలిస్తే పలకరు! నామీద

కోపం వచ్చిందా?”

“అబ్బే! అబ్బే!”

“మరే మలా వున్నారు?”

“ఏమీ లేదు, మామోలుగానే ఉన్నా నే...కొంచం ఇక్కడ...”

ఆతని భుజంమీద చెయ్యి వేసింది మనోగమ.

“అయ్యయ్యా! ఎలా చెమటపట్టేసిందో? కొంచెం విసరనా?”

అందులోనూ అంతదూరం నుంచి నడిచే వచ్చేకో ఏమాటూడా! ఎంతగా అలకాకో యేమో! ఇంటికి వస్తే కాఫీ అన్నా ఇవ్వకండా నేను.....”

అంటూ లైటు వేసింది మనోగమ.

ఆతని నుదుటినుంచి స్వేదబిందువులు రాల్చున్నాయి.

మబ్బయ్యకి ఎందుకోగాని ఎంతో చిన్నితనం అనిపించింది.

ముఖం దించుకొని నిల్చుండిపోయాడు.

విసనకర్త తీసుకువచ్చింది మనోరమ,

“ముందు మీ గలా మంచంమీద కూర్చోండి”

కూర్చున్నాడు.

అతనికి విసురుతూనే వీవన అతని చేతికి అందిచ్చి “ఇదిలా తీసుకు విసురుకోండి”. ఈలోపున అయిదు నిమిషాల్లో కాఫీ చేసి తెస్తా” అన్నాది.

“ఒద్దోద్దు! కాఫీ అక్కర్లేదండీ”

“మీ రెప్పుడూ అలానే అంటారు” అన్నాది మనోరమ నవ్వి, అతని ముఖం మీదికి వంగి, అతని బుగ్గని తాకి.

స్టాప్ వెలిగించిన పదిహేన్నిమిషాల్లో కాఫీ తయారయింది.

సుబ్బయ్య తలలో ఆలోచనలు అర్థంలేకుండా పరిశ్రమితున్నాయి.

ఎందుకు వచ్చేను? ఏం చేస్తున్నాను? చేతకాని వాణమ్మలా కూర్చున్నాను...ఎవరోడ? నా భాగ్యదేవత! ఆవునా? అయితే “ఏల నింత భయము స్వామి” ఇక్కడ నే నిలా మంచం మీద కూర్చోడం అబద్ధమా నిజమా? పరువు మెత్తిగా ఉంది. మనోరమ బరువుగా ఉంది. ఆడమనిషి అంత బరువుగా ఉండకూడదు. తలుపులు వేసే ఉన్నాయి. కల్యాణి చూస్తోందా? కల్యాణి బరువెంత? తలుపులు వేసుకూర్చుంటే అంతా ఏమనుకుంటారో! వీమో! కొంపతీసి...నేనేం తప్పు పని చేద్దామనిరాలేచే (పచ్చి అబద్ధం) మాట్లాడదామని వచ్చేను...మనసిచ్చి మాట్లాడేది మనోరమ ఒక్కరే. అందుచే నా కష్టసుఖాలు చెప్పుకుందామని వచ్చేను. ఈరోజుతో గవరయ్య బాధ తీరిందని చెప్తామని వచ్చేను...

“మనోరమా”

“ఇదిగోనండీ కాఫీ”

“థాంక్స్! కాని, మనోరమా! గవరయ్యబాధ వదిలింది!!!”

“ఓహో! నిన్నరాత్రి చేప్పేను! ఆ గవరయ్యేనా?”

తనుకూడా మంచంమీద కూర్చుంటూ అడిగింది.

“అ; వాడే వాడితో డమ్మిడి ఇవ్వనని చెప్పేశాను.”

అబద్ధం! నవ్వు వాడితో చెప్పలేదు. పోతురాజుతో చెప్పేవు. అందుకేనా భయపడ్డావు పోతన్న లేకపోతే చెప్పే లేక పోయేవాడివి.

“మంచిపని చేశారండీ, భేషుగ్గా వుంది”

అతను కాఫీ తాగేడు.

ఆమె కాఫీ తాగింది.

రెండు గ్లాసులు మంచంకిందకి పోయాయి.

ఇద్దరు మనుష్యులు మంచంమీద కూర్చోనేవున్నారు.

వీవనతో అతనికి విసురుతోంది.

తనకి విసురుకొంటోంది.

అతని చెమట అరింది.

అతని గాభరా తగ్గింది.

“మనోరమా! నామీద నీకెందు కింత ఆభిమానం?”

“నాయందు మీకెందు కింత ఆభిమానమో ముందు మీరు చెప్పండి”

అని ఆడ నవ్వింది.

విద్యుద్దీపం వెలుగులో తెల్లగా మెరుస్తోంది. తెల్లగా నవ్వుతోంది.

జుగ్గ చిల్లులు మనసు చలింప జేస్తున్నాయి. కట్టుకున్న తెల్లచీర ఇంకా తెల్లగా ఉండి పచ్చ రవికదగ్గర సిగ్గుపడి పక్కకి తప్పుకుంది.

పచ్చగా ఎత్తుగా, పచ్చగా పచ్చగా కళ్ళకి పచ్చగా.....

“మనోరమా”

ఏమండీ

ఎంత హాయిగా ఎంత హాయిగా ఆడదానిమాట ఎంత హాయిగా, ఆడదానివళ్ళు ఎంత హాయిగా ఆడదాని వాసన ఎంత హాయిగా ఆడదాని చీర ఎంత హాయిగా పచ్చగా పచ్చగా చెంపలకి వెచ్చగా వెచ్చగా.

ఆవిణ్ణి దగ్గరకి తీసుకున్నాడు.

ఇంటికి వెళ్ళేటప్పుడు కొంతదూరం ఆమెకూడా వచ్చింది.

వెన్నెల వెన్నెల, పుచ్చ పువ్వులా వెన్నెల. చేతుల్లో చెయ్యి చెయ్యి

కలిపిన మనోరమ. మృదువుగా హాయిగా, వెన్నెల్లో చల్లడిగాలి హాయి
హాయి స్వర్గం స్వర్గం స్వర్గంలా ఉంది.

ఇంకేం కావాలి నాకు!

విడిపోయేముందు "రేపు సాయంకాలం తప్పకుండా ఒస్తారుగా"

అన్నది మనోరమ.

"రాకుండా ఉండగల నమకున్నావా?"

"ఎమో" అన్నదామె కొంటేగా.

చేతిలోఉన్న చేతిని గట్టిగా నొక్కేడు.

"హాస్యాని కేంగాని, రేపు సాయంకాలం రావడం మర్చి పోకండేం!"

మితో ఓ ముఖ్య విషయం మార్చాడాలి"

అన్నది మనోరమ కొంచెం స్తీరియస్ గా.

సుబ్బయ్యకి చలివేసినట్లయింది.

ఒక్కక్షణం ఆగేక అన్నాడు.

"మర్చిపోను, వస్తానే"

రాత్రి పదిగంటలయింది.

మనోరమ తెల్లచీగా పచ్చగవికా వెన్నెల్లో వెనక్కి వెనక్కిపోయేయి.

సుబ్బయ్య ముందు ముందుకి పోతున్నాడు.

ముఖ్యవిషయం! ముఖ్యవిషయం!

ఆనంద డోలికల్లో వూగిన అతనిమనసు "ముఖ్య విషయం" గురించి

అలోచించడంతో భారంగా కుంగిపోతోంది.

ముఖ్యవిషయం! ముఖ్యవిషయం!

పెళ్ళిచేసుకో మంటుందా???

కల్యాణి చూసింది. ఎంతోమంది చూసేరు.

ఇతనే! ఇతనే!

ఇతనేమా మనోరమని చీకటిగదులోకి తీసుకు పోయేడు!

రక్షించు భగవంతుడా!

మొన్న కాక మొన్న చూసేను. నిన్న కాక నిన్న చూట్టాడేను.

అప్పుడే ఇవాళ.....

నిన్న నే ఒప్పుకొనేది.....

ఎటువంటి కారెక్టరీమెది !!

ముఖ్యవిషయం! ముఖ్యవిషయం!

డబ్బు! డబ్బు! డబ్బుడుగుతుందేమో!

ఈడక్కి నాకూ వున్న ముఖ్య విషయాలేమిటి?

రేపు తప్పక డబ్బిమ్మని అడుగుతుంది.

ఇహ, రోజూ కనిపించినప్పడల్లా డబ్బుడుగుతుంది కాబోలు.

గవరయ్యక యివ్వక్కర్లేదని నేరకపోయి చెప్పేను.

వాడికి ఇవ్వనక్కర్లేదు కదా;

అందుచేత అయిదు వందలూ నాకే ఇవ్వండి అంటుందో ఏమిటో?

చచ్చేనన్నమాటే.

రేపు మరి వెళ్ళను.

రేపు సాయంకాలం మరి వెళ్ళను.

మనోరమకి మరి కనిపించను.

కనిపించేనంటే పీకేస్తుంది.

అయినదేదో అయింది!

చాల్చాలు !!!

కాని—

మనోరమకి నా యిల్లు ఎక్కడుందో తెలుసే !!

తిన్నగా ఇంటికి వచ్చేస్తే ఏం చేసేది ??

సావిత్రీ నన్ను కూడా ఇంట్లోంచి గంటేస్తుంది!

హరి భగవంతుడా! ఏం చేసేది?

ఇహ బుద్ధి తెచ్చుకుంటాను.

దొంగతనం రంకుతనం చెయ్యొద్దని ఊరికే అన్నారా?

గొప్ప పొరపాటయిపోయింది.

చేతులు కాలేక ఆకులు పట్టుకోడం.

నా సోదంతా చెప్పుకున్నాను.

ఆ మనిషి సంగతేమైనా అడిగేనా?

నేను బుద్ధిలేని వెధవని!

ఇప్పుడింక చేసే దేమీలేదు.

ఇంటికిపోయి పడుకోడమే!

రేపు మాత్రం ఆవైపు కయీ వెళ్ళను.

ముఖ్యవిషయాలుట ! ముఖ్యవిషయాలు!

వేగిరం ఇంటికి పోతాను !

చాలా ఆలస్యం అయినట్టుందే!

సాగితి ఏమంటుందో ఏమిటో?

ఏమనుకున్నా సైకిమాత్రం తేలదు !

ఈపాటికి పడుకున్నానుంటారు.

బాగా రాత్రయిందే!

వీధులన్నీ నిర్జీవంగా ఉన్నాయ్!

ఒకానొక నిష్టనారణ్యములో ఒక పాంథుడు పోవుచుండగా.....

నాకు భయంగా ఉంది.

పండ్లూడిపోయిన ముసలి టక్కరి పులి అతనిని చూచి.....

వెన్నెల మసకమసక వెన్నెలగా మారిందే ?

ఓరీ పాంథా ! ఈ పసిడి కంకణమును గొనిపోయి...

పక్కని రాళ్ళకుప్పలు. కోడ్డు బాగులేదే!

రా దగ్గరకు రా దీనిని గొనిపోమ్ము...

ఇలాట రాళ్ళకుప్పమీదే ఆరోజు పడ్డాను.

అమ్మా నాకు భయంగా ఉంది.

అంత నా దుష్టశార్దులముచే...

ముగ్గురు కొడుకున్నారు నాలుగో మనిషిని.

అమ్మా! అమ్మా!

నా పాంథుడు భక్షింపబడియె.

నాకు భయంగా ఉంది.

తలవంచుకొని ఇంటికి వస్తున్నాడు సుబ్బయ్య.

తన యింటికి కొంచెం ఎడంగా ఆగిన మోటారుకారు వైపు చూడలేదతను.

ఇంటి గుమ్మందగ్గర సిగరెట్టు కాలుస్తూన్న మనిషిని సరిగ్గా చూడలేదు.

“ఏమండోయ్! మీరేనా సుబ్బయ్య”

“ఎవరూ? ఎరరెవరూ? నేనే నేనే నేనే”

“ఆహా! మీరేనా?”

“అవును”

“అయితే చూడండి బాబూ! చిన్న పనుంది ఇలారండి”

“పనుందా?”

“అవును”

“ఏమిటో చెప్పండి”

“చెప్తా! ఇలా రండి, బాబూ!”

మనిషి బలంగా ఉన్నాడు. ఎత్తుగా, జుత్తు. ఎత్తుగా మనిషి. పొట్టిగా నిక్కరు.

నాకు భయంగా ఉంది.

ఒకరాత్రి జనసంచారములేని వీధిలో సోమయ్యనే వృద్ధుడు సుబ్బయ్య నే తాలకుని నడపించుకు పోవుచుండగా...

వీ దెవడో నాకు తెలియదే! మనిషి చూస్తే రొడీలా ఉన్నాడు!

అకస్మాత్తుగా అంధ కారమును చీల్చుకొని..

“ఎవరు మీరు? ఏంపని?”

రక్కసులవంటి ముగ్గురు మానుసులు...

“ఇలా రండి బాబూ”

అతను ముందుకి నడుస్తున్నాడు.

నేను రానురాను. నాకు రావడానికి భయంగా ఉంది.

కాని నా పాదాలు ముందుకి పోతున్నాయే! వాటిమీద నాకు స్వాధీ

నం తప్పినట్టుంది.

“ఏంకావాలో చెప్పవయ్యా వేగిరం?”

అని అడగనా?

“త్వరలో రండి”

రానురాను, రానేరాదు,

వస్తున్నా

“లోపల కూర్చోండి”

ఇదేమిటిది?

...వచ్చి నిర్దయతో వారిని చావమోదిరి.

మోటారు కారా?

ఎక్కడో చూసేసే!

“కూర్చోండి బాబూ” తలుపు తెరిచేడు అతను.

“కాన్గోపల ఎవరు కూర్చున్నారు?

ఎర్రరంగు సిగరెట్లు వెలుగుతున్నారో!

ఎర్రగావుందే ఈ కారు!!

“బాబోయ్! నేరాను! బాబోయ్! ”

“ఎక్కడక పోతావా?”

గిరియే, గిరియే, గిరియే

సుబ్బయ్య కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి.

154

11

నేను ఏక్కడ వున్నాను?

ఏక్కడ ఉన్నాను నేను !

సుబ్బయ్యకి జరిగినదేమిటో గుర్తుకు రావటంలేదు.

జరిగినదంతా అతనికి పూర్తిగా గుర్తుకు వస్తోంది.

నే నెక్కడున్నాను ?

పర్వతంమించి పడిపోతున్నాను.

సముద్రంలో మునిగిపోతున్నాను.

ఉన్న బలం అంతా ఉపయోగించి నా తలమీద సమ్మెటలతో ఇనప
సమ్మెటలతో ఎవరు కొడుతున్నారు?

దెబ్బలు!!

ఇందాట్లా ఎవరు ఎవర్ని కొట్టేరు?

అల్లప్పుడు నాన్నని ఎవరు కొట్టేరు?

ఇందాట్లా నన్ను కొట్టేరా?

లేదే! భయపించేరా? అంతేనా!

కాని నొప్పి! ఒళ్ళంతా నొప్పి!

నొప్పి నొప్పి తెగనొప్పి!

చస్తాను కాబోలు.

ఊహు! చావురాదు!

నాకు చావురాదు!

నారాత ఇలా వుండగా...

ఏమిటి చెప్పా రాయించేరు...

నాచేత నారాత రాయించేరు.

—రాయరా! రాస్కెల్!

—సంతకం చెయరా గాడిదా

—చేస్తావా చెయ్యవరా??

ముప్పై ఎరు పెక్కిన కళ్లు.

తాగుడువల్ల ఎరు పెక్కిన ముప్పయికళ్ళు

చూస్తూఉండగా

మరొక జత ఎరు పెక్కిన కళ్ళు గల తాగుబోతు చేతిలో సుబ్బయ్య

పొడుగాటి నల్లటిజిగురు.

అదే గవరయ్య కుడిచెయ్యి!!

—చెయ్యరా డక్టీ రాస్కెల్!

దండాలుబాబూ! నమస్కారా ల్నాయనా !

మికందరికీ నమస్కారాలు !

చంపెయికిండి బాబూ! పిల్లలుగలవాణ్ణి!

—ఎందరారీ?

—ఇద్దరే? ఇంతే? హాహాహా హాహాహాహా!

—ఎక్కడో వుండినీ పెళ్ళాం?

కంపు కంపు కంపు నోళ్ళు!

సా: త్రిని క్షీంచు దేవదేవా!

—రాసేవా?

రాసేనండీ రాసేనాసేన్!

సంతకం పెప్టేవేమిరా ఇడియాట్

—పెడతాను బాబూ పెడతాను

—ఏదీ నైకోసారి చదువు. అంతా వింటాం!

చదువుతా న్చదువుతా న్చదువుతా న్చదు...

...ఆగురా వెధవా ఏమిటా వెర్రిధోరణి.

చిత్తం చిత్తం.

—చదువ్వేగిరం!

చిత్తం. అక్షరములా వెయ్యిరూపాయాలు...

అడిగిన తక్షణం చెల్లించి.....సుబ్బయ్య వ్రాలు

సాములు...

—ఇప్పుడేమంటావురా?

— గాడిద కొడక!

— అయిదువంద లెగ్గొడదామని చూసేవేం?

— హాహాహా నవ్వొస్తుంది... కొడుకు ఇంక వెయ్యిచ్చుకోవాలి.

— నాకు నవ్వొస్తుందిరా.

పదహారుమంది తాలూకు కర్కశ కంఠాలు తిట్టే తిడుతున్నాయి.

బిగించిన పిడికెళ్ళు గుళ్ళే గుళ్ళే మని మీద పడుతున్నాయా?

నేను చచ్చిపోతాను.

నాన్న చచ్చిపోయాడు.

వీళ్లు నన్ను చంపేస్తారు

కమలా! కమలా!

క్రిష్ణుడేడి!

మనోరమా! మనోరమా!

కొండలకింద నలిగిపోతున్నాను.

మరిహా బతకను. లాభంలేదు.

అందర్నీ అడిగేనని చెప్పు.

రెయిలుపట్టాలు గొలుసు ఛెయిళ్లు.

ఇనప్పట్టాలమీద ఇనపగొలుసులు

వేసి కట్టేసి పడేశారు!

ఇనప చక్కాల మెయిలుబండీ

వస్తోంది! వస్తోంది!

తింతానికి దగ్గరగా దగ్గరగా!

రక్షించండి! కాపాడండి!

మీ కాల్యకే వెయ్యివేల నమస్కారాలు!

ఎలా గెలా గెలాగ?

దయలేదు. దాక్షిణ్యంలేదు. జాలిలేదు. హృదయంలేదు.

వీళ్ళు మనుష్యులు కారు కారు కారే!

పశువులు పశువులు అడివి జంతువులు!

శాడీలు గూండాలు రాక్షసులు

—ఫో! ఇంటికే ఫో!

వెళ్తాను. వెళ్తాను.

కాని నేను లేవలేను.

చస్తా న్చస్తాన్

...ఈ వెధవ. భయంతో గుండెలాగి చచ్చేట్టాన్నాడు!

— ఇంటికే తీసికెళ్ళి ఒదిలెయ్యండి.

...ముడిక్కిణ్ణించి ఈడ్చి పారెయ్యండి.

ఎక్కడ? ఎక్కడ?

నేనెక్కడ ఉన్నాను?

నా యింటి మెట్లమీద ఇక్కడే ఉన్నానా?

నన్నిక్కడే పడేశారు!

విసిరేశారు!

ఈడ్చి పారేసి

విసిరి పడేశారు.

“కమలా! తలుపుతీయ్యి కమలా”

అనలేక పోతున్నానే!

మూలుగు వస్తోందే

మాట రావడం లేదేం??

తలుపు తెరిచేరా ఎవరైనా?

తెరవకపోతే ఇంట్లోకి ఎలా వచ్చేను?

నాన్నా నాన్నా

అని ఏడుస్తున్న దెవరు?

అయ్యో అయ్యో

అని అంటున్న దెవరు?

కమల క్రిష్ణుడు సావిత్రి

బాధ బాధ

నొప్పి నొప్పి

“నాన్నా నాన్నా ఏమయింది నాన్నా”

“ఏమయిందండీ”

సాక్షాత్తికూడా ఏడుస్తోందా

లేదు ఏమిటండోలే.

కాని భయపడుతోంది.

అవును. నాకు తెలుసు.

అంతా భయపడుతున్నారు.

నాబాధచూచి భయపడుతున్నారు.

చచ్చిపోతా నేమోనని భయపడుతున్నారు.

చస్తాను! ఎలాగా చస్తాను!

“ఏమయింది? ఏమిటయింది? ఎందుచేత మాట్లాడరు”

ఏమయిందని ఎవరో అడుగుతున్నారు.

చెప్పలేను. చెప్పలేను. చెప్పలేను.

ఏమయిం దేమయిం దేమయిం దేమయిం దేమయిందే.....

హబ్బా! చెప్తాను చెప్తా నెప్తా నెప్తా నెప్తాను.

ఏమయిం దేమయిం దేమయిం.....

“పడిపోయానరా? పడిపోయేను”

అబద్ధం అబద్ధం! అబద్ధం చెప్పేను.

వీళ్ళు ఊరుకుంటారా?!

ఎక్కణ్ణిం చెక్కణ్ణిం చెక్కణ్ణిం చెక్కణ్ణిం చెక్కణ్ణిం చెక్క

“జట్కామించి”

పచ్చి అబద్ధం పచ్చిగా అబద్ధం పచ్చడవని అబద్ధం.

ఇంక దయించి నన్నేమి అడక్కండి

నన్నొదిలేయండి. నేను చస్తున్నాను.

నన్నేమి అడక్కండి.

ఛస్తున్నాను. బాధపడుతున్నాను.

చన్నా బాధపడుతూ

అబద్ధాలాడుతున్నాను.

చావబోతూ అబద్ధం చెప్పేను.

చెప్పేను అబద్ధం చావబోతూ

చావబోతూ బోతూ అబద్ధం చెప్తూ చెప్తూ చస్తాను.

చెప్పేది అబద్ధం,

చావబోయేది నిజం.

చావే కాదు ఈ బాధ కూడా నిజం.

నిజంకన్న నిజం చావుకన్న నిజం అబద్ధంకన్న నిజం ఈ బాధ!

మనిషి మాట అబద్ధం

మనిషి బాధ నిజం

మనిషి చావు నిజం.

అబద్ధపు బతుకు బతుకుతూ నిజం బాధలు పడుతూ అతినిజంగా చస్తాం.

వీళ్ళంతా భయపడుతున్నారు.

ఎందుకెందుకు?

నే చస్తానని!

వెళ్ళి వెధవలు!

అయినా వీళ్ళనని లాభం లేదు.

ఎలాగా భయపడతారు వీళ్ళు.

మనిషికి భయం ఎలానూ తప్పదు.

మనిషికి చావుకూడా ఎలానూ తప్పదు.

నే చస్తానని వీళ్ళు భయపడ్డం...

కమలా క్రిష్టా సావిత్రి,

కొంచెం మంచిసీరు!

గొంతుక ఎండిపోయింది.

“ఎడిగో మంచిసీరు”

బాబ్బబ్బ! హమ్మక్క! హయ్యయ్య!

హాయ్ హాయ్ గా ఉంది!

ఛాణ్ణం లేచి లేచి వస్తోంది.

కన్ను మూతమూత పడుతోంది.

ఎవరో వస్తున్నారే!

ఎవరెవరో వస్తున్నారే!

ఎవరది?

ఎవరెవరది?

ఎంత సేపయింది నేనిక్కడికి వచ్చి?

ఎన్నాళ్ళయింది నేనీలోకంలోకి వచ్చి?

ఎంతకాలం ఇలా బ్రతికివుంటాను?

మీరు చెప్పగలరా?

చెప్పలేరా!

అయితే మీ రెవరు?

ఎవరో హో మీరు?

ఇప్పుడా నను పలుకరింతురు?

మంచంమీద పడుక్కున్నానని

చస్తూ పడుక్కున్నాననీ తెలీదూ?

ఎవరు మీరు? మీ రెవరు?

“హల్లో! హల్లో!”

“What is all this?”

ఓహో ఓహో డాక్టర్ గారా!

గుండెలమీద టైలోస్కోపు (“డాక్టర్ డాక్టర్”)

కడుపుమీద చల్లటిచెయ్యి (“డాక్టర్ డాక్టర్”)

“మరేం ఫర్వాలేదు” (“డాక్టర్ డాక్టర్”)

అబ్బా నొప్పి నొప్పి, డాక్టర్ డాక్టర్

“అబ్బే! దెబ్బలూ గిబ్బలూ ఏమీ లేవండీ! He is Quite all Right!”

కొంచెం ‘షాక్’ అయేదు మనిషి. . . అ effects కన్పిస్తున్నా యంతే

నిద్రకి మందిస్తాను ! మరి నే వస్తా”

డాక్టర్ వెళ్తారా ?

కమలా ఏడవకే !

క్రిస్టా పడి కోరా !

మీరు కూడా పడుకోండి.

ఇదిగో ఇది తాగండి.

మరింక పడుకోండి.

బాధాలేదు గీదాలేదు, సిగ్గులేకపోతే సరి.

పడుకోండి.

పడుక్కునేగా ?

నిద్రరాదే

రాదే నిద్రరాదే

నిద్రరాదే నిద్రరాదే నిద్ర నిద్రరాదే రాదే...

♦ ♦ ♦

మర్నాడు. శనివాగం. ఉదయం.

సుబ్బయ్య తల భారంగా ఉన్నాది.

సుబ్బయ్య మనసు భారంగా ఉన్నాది.

సుబ్బయ్య ఒళ్లు నొప్పిగా లేదు.

గత రాత్రి అంతా కలిసి, గవరయ్యింట్లో అంతా కలిసి చంపేస్తా

తేజానని భయపడ్డాడు,

ఎవరూ కొట్టలేదే !

సిగ్గు సిగ్గు వెధవని సిగ్గు సిగ్గు

జుత్తు పట్టుకున్నాడు.

గవరయ్య సుబ్బయ్య జుత్తు పట్టుకున్నాడు.

వెధవ బ్రతుకు !

నరకిం ! యమయాతన !

కొటలేదు ! నిజమే ? కాని అంతకన్న ఇంకేం కావాలి ?

ఇంకేం చెయ్యాలి.

అందరినూ బలవంతంగా రాయించేడు.

ఎవరో వాళ్ళు ? ఏమో!

“కాని ఏం చేసేది రాయక”

ఆయన వచనలు ఇచ్చుకోసక్తలేదు.

వెయ్యి రూపాయాలు మాత్రం నిక్కచ్చిగా ఇచ్చుకోవాలి !!!

“ఎలా ఇచ్చుకోకది?”

సుబ్బయ్య తల భారంగా భారంగా ఉన్నది.

సుబ్బయ్య తల తీవ్రంగా తీవ్రంగా పని చేస్తోంది.

ఆతని తల మీద ఆలోచనలు జోరుగా జోరుగా పరుగులు వేస్తున్నాయి.

గోడమీద, సుబ్బయ్య గదిలో గోడమీద గడియారం మెల్లిగా మెల్లిగా నడుస్తోంది.

నెమ్మదిగా నెమ్మదిగా కదుల్తున్న ముళ్ళు తొమ్మిది తొమ్మిదే ఆవస్తోందని చెప్పగా,

గడియారం విధిలేక విధిలేక తొమ్మిది గంటలు కొట్టింది.

ఆతని తలమీద ఎవరో రంగ్ రంగ్ మని కొట్టినట్లయింది.

ఎవరు కొట్టినారు ?

ఎవరూ కొట్టలేదే!

అప్పుడు ఎక్కడా కొడితే తల ఇంత తేలిగ్గా ఉంటుందా ?

సుబ్బయ్య తల ఒక్కసారిగా తేలికయింది.

ఎంత తేలిగ్గా ఎంత హాయిగా ఉంది !

చా! చీ! చూ

సుబ్బయ్య ఒక్కసారిగా అటుంచి ఇటు తిరిగేడు.

ఎందుకింత భయం నాకు ?

భయం మనిషికి తప్పదు.

బాధ మనిషికి తప్పదు.

తప్పనప్పు డిహ భయమెందుకు?

అయిదు వందలు పది వంద లయింది

ఆవులే అవనీ !

పదివేలవనీ !

అయిందేదో ఆయింది.

భయమెట్టి నాచేత రాయించేను.

నేను రానేను.

భయపడి రానేను.

ఏదో ఒకటవుతుంది.

భయం ప్రతివాడికీ వుంటుంది.

ఆఫీసులో ఆడగదానికి గవరయ్య భయపడలేనూ !

ఇవాళ నాచేత రాయించగానే సరా ?

ఏదో ఒకటవుతుంది ?

అనుకొని అనుకొని బాధ పడి పశి.

మ రికా లాభం లేదు.

ఆరోజే తరువాత సుబ్బయ్య చెప్పేను. రాత్రి జరిగినదంతా సవిస్తరంగా చెప్పేను.

పోతన్న, వెంకట్రావు, అవధాని, మనోరమ నలుగురితోనూ చెప్పేను.

పోతన్న సుబ్బయ్య చెప్పినదంతా విన్నాడు.

అందును. అంచే, గవరయ్య చేసినదానికి ఆతను ఆశ్చర్యపడలేదు.

కోపం ప్రకటించలేదు.

పోతన్నతో చెప్పిన తరువాత భోగట్టా అంతా సుబ్బయ్య వెంకట్రావుతో చెప్పేను.

వెంకట్రావు కోపంతో మండిపడిపోయేడు.

ఆఫీసులో అవధానికి భోగట్టా తెలియజేసేడు.

అవధాని కోపంతో గవరయ్యని బూతులు తిట్టేను.

సాయంకాలం మనోరమతో చెప్పేను.

తనక్కలిగిన కొత్తబాధ ఆమెకి తెలియజేద్దామనే ఆశ్రయంగా ఆమె ముందు కలిగిన భయం గురించి మర్చిపోయేడు సుబ్బయ్య.

ఆమెకూడా ఆతను చెప్పినది వినడంలో తన విషయం మర్చిపెట్టుంది.

“అయ్యయ్యో! మీతో చెప్పడం మర్చి పోయేను, కాని నిన్న నే గాపక మొచ్చిందండీ! ఈ గవరయ్య మావూరువాడేనండీ! గంగమ్మ కొడుకు! చిన్నతనులో నాల్గవనాయన గంగం పోయాడు. తరువాత గంగమ్మ కొడుకుని తీసుకొని ఇటువైపు వచ్చేసింది. మావూళ్ళో ఉన్నప్పుడు మా యింటిపక్కనే ఉండేవారు. నేను చిన్నదాన్నయినా అప్పట్లో నన్నెరుగుదురువాళ్ళు”

సుబ్బయ్య ఆశ్చర్య పోయాడు.

ముందుగా భోగట్లా విన్న పోతన్న,

“నరేలెండి సుబ్బయ్యగారూ! భయపడకండి! నేనుండగా మీ కేభయ మూలేదు” అన్నాడు తాజాగా.

జరిగినది తెలుసుకున్న మొకట్రావు,

“గవరయ్యగార్ణి నరకీసారేసి నోటు తెస్తా” అన్నాడు.

విషయం విన్న అవధాని బూతులు తిట్టడం ఆయాక,

“నోటు ఇస్తేనేగాని బిల్లు పాసవ్వని రామారావుచేతనే చెప్పిస్తానే! మరేం ఫర్వాలేదు. ఆఫీసులో ఆమాత్రం యూనిటీ ఇంకావుందిలే, in spite of Ramaswami” అన్నాడు.

“గవరయ్య నన్ను బాగా ఎరిగివుండాలండీ. గంగమ్మ నన్ను చూస్తే ఎంతో ముచ్చటపడేది. రేపొద్దున్నే వెళ్ళి అంతా నెటిల్ చేసుకువస్తా నుండండి.” అన్నది మనోరమ.

“అయ్యయ్యో! ఆడమనిషివి, నీ కెందుకు నా గురించి అంత శ్రమ”

అని సుబ్బయ్య ఆమెతో అనలేదు.

ఆదివారం, సాయంకాలం.

ఆదివారం సాయంకాలం అయిదుగంటలకి పోతురాజుని పిల్చేడు

గవరయ్య.

“పోతురాజూ! ఆయితే ఆనోటు వాడి కిచ్చేద్దాం”

“అదే మంచిదండీ”

“పాపం! మావూరు పిల్లవచ్చి అడిగింది కుడాను”

“అవునండీ”

“వాడిమీద మనసుతో ఉన్నట్టుంది పాపం”

“అవునండీ”

“వాడు దొంగ వెధవని చెప్పినా విన్నాది కాదు”

“దానికి మనమేం చేస్తామండీ”

“ఆ వెధవ దీన్ని కూడా దోహం చెయ్యక మానడు”

“అవునండీ”

“పాపం అమాయకురాలు”

“చిత్తం. అలాగే కనిపిస్తోంది”

“మా అమ్మకి ఎంతో ఇష్టం గా ఉండేది”

“అలా గాండీ??”

“అవును... పాపం దాన్ని కష్ట పెట్టడం నా కిష్టంలేదు”

“చిత్తం”

“నోటవ్వనంటే నొచ్చుకొంటుంది. ఆయిదువందలూ కావలిస్తే తమ తీర్పుకుంటానంది”

“వాడంటే బాగా మోజుగా ఉన్నట్టుందండీ”

“అవునా! అప్పటికే సిప్పేను, వాడికి పెళ్ళాం పిల్లలూ ఉన్నారని చెప్పినా విన్నాది కాదు. అడగాని మనసుకి తలా తోకా లేదురా పోతు రాజూ”

“చిత్తం అలాగే నండీ”

“సరే! ఏదో ప్రాధేయపడ్డాది... సరే అనేకాను”

“చిత్తం”

“తరువాత చూసేవు కదూ.....”

“చిత్తం”

“ఆ దగుల్బాజీ వెధవ...”

“పోతన్నా (డీ?)”

“ఆ! ఆ వెధవ మనకెదురు తిరిగేడు”

“అవు న్నెండి! వాడిపని తరువాత చూడొచ్చు న్నెండి”

“సరే! కాని ఇప్పుడు?”

“నోటు ఇచ్చేద్దామండి”

అవధానిగా దొహడు పేచీ పెడుతున్నాడు.

“వాడు దేవాతత్త్వండా కొడుకండి”

“అయితే ఆనోటు వాడి మొహాన్న విసిరేవామా?”

“విసిరేయ్యండి! మొన్న రాత్రి జరిగిన అవమానం చాల్చండి వాడికి”

“వాడు దొంగ వెధవకదూ?”

“అవునండీ”

“అవమానం బాగా జరిగింది. ఏం?”

“అవునండి”

“అయితే అది పట్టుకువెళ్ళి వాడి మొహాన్న విసిరికొట్టు”

“చిత్తం!”

పోతురాజు వెళ్ళేడు.

వాలుకూర్చీలో చేర్లబడి పడుక్కున్న గవరయ్య “అబ్బా” అంటూ కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

అబ్బా! తలనొప్పిగా ఉంది!

బిల్లు! బిల్లు!

బిల్లుపాస్ కాకపోతే ఎలా?

అవధానిగాడు అడ్డవచ్చేడు.

నోటుకీ బిల్లుకీ లంక పెట్టేడు.

అందరి కాళ్ళూ పట్టుకున్నాడు.

ఆ వెధవ సుబ్బయ్య వెధవ!

ఎంత దోహి! ఎంత దోహి!

ఛీ! ఎవడికీ విశ్వాసం లేదే !

ఆపదలో యిచ్చేను అయిదువందలు.

కాణీ యివ్వలేదే అందులో తిరిగి.

అవధాని గాడు అనవసరంగా ఆ వెధవ పక్షాన్న పూనుకొని వచ్చేడు
గాని లేకపోతే వెధవని హత మార్చేద్దను.

వెంకట్రావుగాడు ఎంతమందితో ఏవని అరుచుకున్నా సరే! నాకు
లక్ష్యంలేదు. నిజంగా?

పోనీ! పోతేపోయింది!

అప్పటి సంగతులు ఇప్పు డెందుకు?

వెంకట్రావుగాడు చెప్పినా ఎవరికీ తెలీదు.

ఎవరిక్కావాలా వెధవ పాత ఊసు.

కాని ఇప్పుడు, ఇప్పుడు, ఇప్పుడాపోతన్న గాడి పని పట్టించాలి.

విశ్వాస ఘాతకుడు!

ఆ సుబ్బయ్యగాడికీ వీడికీ ఉన్న చుట్టరికం ఏమిటో?

వాడో విశ్వాస ఘాతకుడు! వీడో విశ్వాసఘాతకుడు.

ఈ వెధవకూడా బ్లాక్ మార్కెట్టని పేల్డమే!

నమ్మి నాగుట్టు ఇవ్వడం తప్పయింది.

నమ్మిక స్వామి దోహం చేసేవాణ్ణి

ఏంచేస్తే సాపముడి!?

అబ్బా! తలనొప్పి!

ఎన్నడూ రేన్ది ఇవార తలనొప్పి ఎలా వచ్చింది? పోతన్న, అవధాని,
బిల్లు, బ్లాక్ మార్కెట్ ఇవేనా నా తలనొప్పికి కారణాలు?

కావే!

ఆరోజు బీచిని కూర్చున్నప్పుడు ఇలాగే తలనొప్పి!

ఏరోజున?

అయ్యయ్యో! మర్చిపోయా ననుకున్నాను! జరిగిన దేదో జరిగిపోయింది.

గతం గతించింది.

జరిగివ దేదో జరిగిపోయి, గతం గతించి పోయింది.

అంతా జరిగినదంతా పూర్తిగా చచ్చిందను కున్నాను.

“గతం” చచ్చిందనుకున్నాను.

కాని ఒకటికేవుంది.

నన్ను చంపుకుతింటోంది.

అబ్బా! తలనొప్పి!

హబ్బా! రామ...చంద్రా! తలనొప్పి!

కారులో నా మోటారుకారులో నేను వెళ్తున్నప్పుడు ఆపినదెవరు ?

తొద్దుట నన్నాపిన దెవరు?

ఓహో! వెంటట్రావా?

ఎందు కాపేసు వీడు.

నన్ను నా కారునీ ?

ఈ వెళ్ళవకి ఎడంగా నిల్చున్న ఆడమనిషెవరు ?

మనిషి చాలా బావుందే!

“ఎవరో ఎరుగుదువా?”

అబ్బా! తల వేడిగా ఉంది!

అమ్మా! తల భారంగా ఉంది!

“ఎవరో ఎరుగుదువా?”

ఎరుగుదు నెరుగుదు నెరుగుదు నెరుగుదు నెరుగుదు.....

తెలుసు. తెలుసు. తెలుసు. నాకు తెలుసు.

హబ్బాబ్బా! శ్రీరామచంద్రా!

రామయ్యమ్మా! రామయ్యమ్మా!

నాపాలిట భాగ్యలక్ష్మీ!

నన్ను పట్టుకున్న పిశాచమా!

హబ్బాబ్బా నొప్పి! నొప్పి!

రామా రామా ఎంత బాధ ఎంతబాధ!

నన్ను చంపి చచ్చిపోయిన రామయ్యమ్మ!
 నన్ను రాక్షసుడిగా మార్చిన రామయ్యమ్మ!
 నన్ను స్వర్గంలోకి తీసుకుపోయిన రామయ్యమ్మ!
 నన్ను నరకంలోకి దిగదోరికిన రామయ్యమ్మ!
 ఎక్కెమీ? ఎరుగుదు వెరుగుదు :!!

ఎక్కడుంది? ఎక్కడుంది?

వాడు, ఆ నీచుడు, ఆ తామరాము. ఆ అడివి జంతువు,

ఆ నిర్భాగ్యుడు మెకట్రావు గాడిదగ్గగా !!

“...ఎవరికీ తెలియదు...నోటుఇచ్చేస్తే ఎవరికీ తెలియదు...”

మెకట్రావుగాడి పేలాపన! వెధవ్వెధవ జమిందార్ల వంశం! వెధ
 వ్వంశం!

చూస్తే ఇదీ బ్రతుకు!

నేనా ధయపడేవాణ్ణి!

అవధానే అడ్డురాకపోతే,

సుబ్బయ్యగాడికి, మెకట్రా వెధవగాడికి ఇలాంటి వెధవలందరికీ

చూపిస్తును నా తిడాఖా!

హబ్బా బాధ పోలేదే ఇంకా!

పాడుసుండ ఎలాపోతే నాకేం?

అలా అయితే నా కెందు కింతబాధ?

గుండెల్లో నొప్పి! గుండెల్లో మంట!

ఎందు కింతబాధ? ఎందు కీబాధ!

“ఫో ఫో! గెటచుట్! కారుపోనీరా డ్రైవర్!”

అనేకాను. అనేకాను.

కాని ఈ గవరయ్యకి ఇప్పు డెందు కింత బాధ?

పొద్దున్న ఏదో జరిగింది.

మెకట్రావుగాడు అప్పుడే పోయేడు.

వాడివెనక...

నా కెందు కీబాధ?

బీచిని

చీకట్లో

ఆరాత్రు

బాధ! బాధ!

నెత్తి మొత్తుకొంటూ పోయింది.

పాను ముండ! వెధవముండ!

చంపెయ్యవలసింది! తప్పుచేశాను!

ఎందు కీనొప్పి, ఈమంట ఈబాధ?

అయ్యో! అయ్యయ్యో!

రామయ్యమ్మ వెలిపోయిందే

వెలిపోయిందే నా జీవితంలోంచి!

నా బతుకంతా మాడ్చి మసిచేసి, ధ్వంసంచేసి నన్నుమార్చి, నన్ను
చంపి, నన్ను చాతివెట్టి ఆరాత్రే వెలిపోయిందే!

“అమ్మలు చక్కటి చుక్కరా గవరయ్య బాబూ!”

అమ్మలు అమ్మలూ అనేది రామయ్యమ్మని

ఎవరు? అమ్మ!!

చక్కటి చుక్కేనే అమ్మా! నిజమే!

కాని ఎంతపనిచేసిందే! అమ్మా!

అమ్మా ఎక్కడే ఉన్నావ?

నవ్వుంటే అమ్మలకూడా ఉండునే!

నన్నెందుకు విడిచి పెట్టేవమ్మా!

అమ్మా అమ్మలూ ఇద్దరూ రేరే!

నా జీవితంలోంచి ఇద్దరూ వెలిపోయేరే!

హయ్యో! ఎంత బాధగా ఉందయ్యా నాకు

రామయ్యమ్మా! రామయ్యమ్మా!

మళ్ళీ ఎందుకొచ్చేవు?
 సాతగవరయ్య ఆరోజే పోయేడు నీతో.
 మళ్ళీ ఎందుకు బ్రతికిస్తా వ్యాణ్ణి!
 రామయ్యమ్మా! వేగిరంగా ఫో!
 నాకు బాధగా ఉంది.
 నన్ను తిరిగి చంపకు.
 నన్ను పొడిచి చంపకు
 పొడిచి పొడిచి నన్ను తిరిగి చంపకు.
 ఫో ఫో వెలిఫో వెలిఫో!
 హబ్బా! శ్రీరామచంద్రా!
 ఏమి తల నొప్పిగా ఉందయ్యా!
 నా తలనొప్పి తీర్చేదాడు
 ఎవరున్నా రిక్కడ?
 ఎవరూ లేరా?
 అయ్యయ్యా! ఎంత దిక్కు మారిపోయేను!
 అమ్మా అమ్మా! ఎంత దిక్కుమారి పోయోనో చూడు!
 నొప్పి! నొప్పి! నాకు తలనొప్పి గాఉంది!
 నడుటమీద చెయ్యి పెట్టుకొని కళ్ళు మూసుకున్నాడు గవరయ్య.
 సాయంకాలం అయింది.
 చీకటి మూసుకు వచ్చింది.
 రాత్రి మళ్ళీ వచ్చింది.

ప్రోనోటు ఇచ్చేసి ఆ వెంటనే వెలిపోయాడు పోతురాజు. మడత పెట్టిన
తాయితాన్ని ముండుతూన్న చేతుల్తో పుచ్చుకున్న సుబ్బయ్య కంపించే
కాళ్ళతో వెళ్ళేడు వంటగదిలోకి.

వంట గదిలో ముండుతూన్న పొయ్యిలో ప్రోనోటు భగ్గుచుంది.

భగ్గుమని వంటనుండి, బూడిదగా మారింది.

అయిదు వందలు వెయ్యిగా మారి

వెయ్యి పొయ్యిలో పడి

కాలి కాలి

మసిగా మసిగా

మారిపోయేయి!!

నా కష్టాలన్నీ తీరిపోయేయి

నా బాధలన్నీ ఎగిరిపోయేయి

కమలా కమలా

క్రిష్టా క్రిష్టా!

సావిత్రి సావిత్రి

అందరికీ అందరికీ

చాచించి చెప్పాలి.

వెంకట్రా వేడి?

పోతన్న ఇంకా రాలేదే!

అవధాని రేపుకాని కనిపించడు.

మనోరమ ఇంటిదగ్గరే వుంటుంది!!

వెళ్ళాలి! అక్కడికి వెళ్ళాలి!

కానీ—

ఇదంతా ఎలా జరిగింది?

ఇంత అద్భుతంగా ఇదంతా ఎలా జరిగింది?

ఈ చిక్కంతా ఇంత విచిత్రంగా ఎలా విడిచింది?

ఎలా జరిగిందో ఎలా విడిచిందో నాకు తెలుసు.

వెంట్రావు, పోతన్న, "వధాని, మనోరమ

అంతా కలిసి నాకోసం

నాకోసం కష్టపడి

ఈ రీతిగ చేసేరు.

ఇదంతా సాధించేరు.

చిలకలా, ఆడగాన్డా సింగారించుకొని వీధిలోకి వచ్చేడు సుబ్బయ్య.

సాయంకాలం ఆరుగంటలయింది.

సుబ్బయ్య వీధిలోకి వచ్చేడు.

అదేసమయంలో సర్దిగా అదేసమయంలో

ఎదటింటి మాస్టరుగారు వీధిలోకి వచ్చేరు—

అంటే — ఆయన్ను వీధిలోకి తీసుకు వచ్చేరు.

అదినం మధ్యాహ్నం టైఫాయిడ్ జ్వరం తగ్గి వదిలింది.

జ్వరం వదలగానే 'మరింత' నే నిందు' కని ప్రాణంకూడా అతణ్ణి వదిలింది.

డాక్టరుగారు వచ్చివచ్చి

"ప్రిన్ క్రిస్" చేసిన మందులన్నీ మింగి మింగి బ్రతకాలని తటాలుబడ్డ

ఎదటింటి మాస్టరుగారు

అయిదు ప్రాణాలనీ అకస్మాత్తుగా : డిచ్చేరు.

మాస్టర్ గారి శవాన్ని వీధిలో పడేసేరు.

"శిశివా! మాస్టరుగారి సంగతే మరేమీ" అనుకున్నాడు సుబ్బయ్య

శవాన్ని తీసుకుపోతున్నారు.

నల్లటి కుండలో రాజుకుంటోన్న ఎర్రటి నెప్పుని పట్టుకొని

ఏడుపువల్ల ఎర్రగా ఎరు పెక్కిన కళ్ళతో

పదహారేళ్ళ కుర్రవాడు ముందు నడుస్తున్నాడు.

ముందుకి కాళ్ళు పెట్టిన మాస్టరుగారి శవం

పదహారేళ్ళ పిల్లవాడు దారి చూపించగా

అందరూ వెళ్ళవలసినవోటుకి వెళ్తోంది.

శివవవా! హఠహారా!

అనుకొంటూన్న నేను

చకచకా చకచకా

ఎక్కడకి వెళ్తున్నాను? ఎక్కడకి?

నా భార్యకాని పరాయి ఆడమనిషి దగ్గర కా?

వెళ్తే తప్పేముంది?

నాకు సహాయం, ఎవరూ చేయలేని సహాయం, ఎందుకూ పనికిరాని నాకోసం, ఎంతో దయతో చేసిందా!

ఆమెకి ఆజన్మాంతం కృతజ్ఞుణ్ణిగా ఉండాలే!

నా భార్యకాని ఆడమనిషి నే సాకుతో, నెపంతో, వెనక్కి వెళ్ళిపోనా?

ఈశ్వరా! సర్వేశ్వరా! విశ్వేశ్వరా! హఠహారా!

ఎంత దయా మయుడివయ్యా!

నా బాధలన్నీ హరించేవే!

మాస్టర్ గారి బాధలన్నీ హరించేవే!

మాస్టర్ గారి బాధలన్నీ ఇవాళతో తీరిపోతే ఇంట్లో అంతా ఎందుకోడేరు?

అయిదువందలబాధ తీరిందని నేనే సంతోషిస్తూ ఉండగా

అన్ని బాధలూ తీరిన మాస్టరుగారి ప్రాణం ఎంత సంతోషిస్తోందో!

వీళ్ళందరికీ ఏం తెలుసు?

జర్నీ జర్నీ! జోర్ జోర్! క్విక్ క్విక్!

మనోరమ నాకోసం ఎదురుచూస్తూ వుంటుంది.

మాస్టరుగారికోసం ఎవ రెదురు చూస్తూ ఉంటారు?

ఛహా! ఏమిటి ఇటువంటి చెడ్డ ఆలోచనలన్నీ నాకు!

మనోరమ దగ్గరకి వేగిం పోతే—

మనోరమక ఎందుకు ఇంత అభిమానం నామీద!

గవరయ్య దగ్గరకి నాకోసం వెళ్ళిందా?

వెళ్ళేవుంటుంది! లేకపోతే నోటు ఇంటి కెలా వస్తుంది?

వెళ్ళాలి వెళ్ళాలి వేగిరం వెళ్ళాలి

“మాస్టరుగారి శవం” డాక్టరుగారు భావలో చెప్పినట్లు

“has turned the Corner!”

మాస్టరుగారి శవం సందు మళ్ళింది:

ఈశ్వరా! పరమేశ్వరా! రక్షించు రక్షించు!

దేవా! జగన్నాథా రక్షించు రక్షించు!

అన్నట్టు నాది పూరీ ప్రయాణం ఉంది! వీలు చూసుకొని వేగిరం వెళ్ళాలి.

ఎడంవైపుకి తిరిగింది మాస్టరుగారి శవం.

కుడివైపుకి తిరిగిన సుబ్బయ్య కిల్లీ కొట్టువద్దర ఆగేడు.

ఏదయ్యా! కత్తె మామ్మ పెట్టె?”

“గిప్పెట్టెకూడా ఇయ్యి!”

పహెల్వాన్ సత్తెయ్య ఫోటోకి, నేషనల్ లీడర్ సహూ విత్రా
నికీ మధ్యవుండే గడియారంలా

ఆరుంపావయింది.

సిగరెట్టు కాలుస్తూ నడుస్తూన్న సుబ్బయ్య ఆలోచిస్తూ అటూ ఇటూ
చూస్తూ నడుస్తున్నాడు.

నాకేమీ అర్థం కావడంలేదు.

మబ్బు వేసింది.

మబ్బు కడింది.

ఎందుకు వేసింది?

ఎందుకు కడింది?

నాకేమీ అర్థం కావటంలేదు.

ఆలోచిస్తూ అన్నివైపులా చూస్తూనే ఆలోచిస్తూ నడుస్తున్నాడు
సుబ్బయ్య.

న్నాడెంటు గుంపులు గుంపులు నడుస్తున్నారు. న్నాడెంటు కాని
 వాళ్ళు గుంపులు గుంపులుగా నడుస్తున్నారు. షాపుల్లో దీపాలు వెలుగు
 తున్నాయి. షాపులపైట దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. ఫలానా సంబర ఓడీనే
 కాల్యమని కేకిలు వేస్తూ పద్దెనిమిదిమంది పిన్న పెద్దా ప్రాసెషన్ లో వెళ్తు
 న్నారు. నలుగురు అందమైన ఆడవాళ్ళని ఆరుగురు అందంలేని మొగవాళ్ళు
 వెంబడిస్తున్నారు. పొట్టిగాడ, డే పంతులుగారికి చెరోపక్కా వాడవుగా
 ఉండే ఇద్దరు బోడి ముండలు నడుస్తున్నారు. మళ్ళీ లోడున్న పోలీస్ ఇన్
 స్పెక్టరు షాపులోకి వెళ్ళబోతూ కాలజారి కాలలో పడ్డాడు. అది చూసిన
 వాళ్ళు చాలామంది నవ్వారు. పడ్డవాడు పోలీసువాడని తెలిసిన దుకాణ
 దారుడు నవ్వలేదు. నల్లకోటు వేసుకోని ముసిలిస్లీడరు నడవలేక నడుస్తున్నా
 డు. పడుచు స్లీడరు నడవగలిగి రిక్నాలో వెల్తున్నాడు నిక్కెన్లో బనియన్
 టక్ చేసుకొని— ఇంటిడగ్గర పడుచు పెళ్ళాంగల పడుచు డాక్టరు— టెన్నిస్
 బేటు చంకని పెట్టుకొని ఎవ్వరివైపు చూడకుండా మూతి బిగించి
 నడుస్తున్నాడు. ఆ డాక్టర్ని తను బాగా ఎరుగుదునని ఆపీథిలో
 ఎవడో ఒకడు అనేవుంటాడు కళ్ళల్లో కామం పెట్టుకున్నవాడు సాని
 పీథి ఎక్కడుందో ఎక్కడో ఎవర్నీ అడగలేక బాధ పడుతున్నాడు. “ధర్మా
 సుపత్రకి దారేదయ్యా” అని ఒకనాటు రకం ఒరియోవాణ్ణి ఒకనాటు రకం
 తెలుగు వాడ అడిగేడు. రోడ్డుమీద న్యూస్ పేపరు చదివేవాణ్ణి నూనె
 డబ్బా నెత్తిని పెట్టుకువస్తూన్న మయసు మళ్ళీన ఆడమనిషి గుడ్డెసి పడి
 పోయింది. సారా తాగిన ఇద్దరు పెద్ద మనుష్యులు సారా తాగని అనేక
 మంది పెద్ద మనుష్యుల్ని పచ్చిబూతులు తిడుతున్నారు. కొత్తగా రెండో
 పెళ్ళి చేసుకున్న ఆడమనిషిని ఆమె మొట్టమొదటి ప్రియుడు పలకరించేడు,
 పక్కనే రెండవ పెనిమిటి ఉన్నాడని ఎరక్క. కాబూలీవాణ్ణి తప్పించు
 కుందికి జేబులో సరిగ్గా రెండణాలతో కాఫీహోటేల్లోకి దూరేడు లిసెన్షన్ వర్క్
 వేసుకున్న రెయిల్వే ఆంప్లాయీ. “సింగ్లెన్ రీగాణ్ణి చూస్తే నా కనహ్యం” అని
 చెబుతులేని స్నేహితుడితో ఒకడు గట్టిగా చెప్పేడు. చెప్పినా ఆతని
 వైపు ఎవరూ చూడలేదు. మహాత్మా గాంధీగారి గురించి ఒకడు ఆలోచించు

అన్నాది నోట్లో నలభైపశుగల ఇరవయ్యేళ్ళ మనిషి.

ఈవిడే కాబోలు కల్యాణి!

ఈమెకి ఎదురుగా వంటరిగా ఈగదిలో కూర్చోగలనా?

చచ్చే నన్నమాటే! కూర్చోలేను!

అయితే ఏంచేసేవి?

“బీచ్ ని లైట్ హవుస్ దగ్గర కూర్చుంటాను. మనోరమని అక్కడకి రమ్మని చెప్పండి దయచేసి”

“ఓ అలాగే చెప్తా !..... అయితే గదిలో కూర్చోరానిరు”

“ఊహ?”

“సరే అయితే చెప్తాలెండి మనోరమతో.....కాని...గదిలో కూర్చోబెట్టమని మరీ మరీ చెప్పిందండి మనోరమ”

“ఫరవాలేదు లెండి బీచికి రమ్మనండి”

“సరే అయితే మీ ఇష్టం”

బీచికి మెల్లిగా వెళ్ళేసరికి ఏమగంటలు దాటింది.

వెన్నెల్లో సముద్రం మెరుస్తూంది.

వెన్నెల్లో సముద్రపు ఇసిక మెరుస్తోంది

దీపస్తంభంమీద దీపం మెరుస్తూ తిరుగుతోంది.

సుబ్బయ్య తెల్లగా, శుభ్రంగా పొడిగా, మెత్తగా ఉన్న ఇసుకలో కూర్చున్నాడు.

సముద్రతీరాన్న చాలా చల్లగా ఉంది.

సముద్రతీరాన్న ఎంతో హాయిగా ఉంది

దూరమాత్రంగా అసెకులు కూర్చున్నారు. మసక మసగ్గా, తెల

తెల్లగా అగుపిస్తున్నారు!

మనోరమ వస్తుందా, రాదా?

ఎక్కడకి చెప్పా వెళ్ళిందని చెప్పింది, కల్యాణి?

ఎక్కడకి?

అ! అ! మాష్టరు చచ్చిపోయేడు కదూ. వాళ్ళ వాళ్ళని చూడ్డానికి వెళ్ళింది.

ఇంతే ఈ మనోరమ! ఛీ!

మేష్టరింట్లో అంతా ఏడుస్తూ కూర్చుంటే వాళ్ళని ఇప్పుడు చూడడం అంత ముఖ్యమా?

రేపు వెళ్ళకూడదా, మరోనాడు కూడదా!

పొద్దున్న ఏం జరిగిందో యేమిటో?

గవరయ్య ఏమన్నాడో ఏమిటో?

ఇటువంటి అతి ముఖ్యవిషయాల గురించి మాట్లాడదామని నేవస్తే ఇంటిదగ్గర ఉండకుండా...

ఎన్ని ముఖ్య విషయాలున్నాయి? ఎన్నెన్ని ముఖ్యవిషయాలున్నాయి!
ముఖ్యం ముఖ్యం విషయం విషయం.

అన్నట్లు మ ర్చేపోయేను.

మొన్న నే కదూ మనోరమ అన్నాడి?!

“మితో ఓ ముఖ్యవిషయం మాట్లాడాలి?” అన్నాడి మొన్న.

ఏమిటో ఆ ముఖ్య విషయం?

నిన్న నాతో అదేమిటో ఎందుకు చెప్పలేదు?

నిన్నటి గొడవలో నేనా విషయం మర్చేను.

ఆమెకూడా ఆ గొడవలో నాలాగే మర్చిందా? మర్చిపోయివుండదు.

నిన్నటి గొడవలో చెప్పడం మంచిది కాదనుకొని వుంటుంది.

ఇవాళ చెప్తాం అనుకొని వుంటుంది.

ఇవాళ ఆ మేష్టరు చచ్చిపోడం బట్టి

ఇంతవరకూ కలుసుకోడం తప్పింది ఇద్దరం.

ఏమిటో కాని నాకు భయంగావుంది.

ఎన్నడూ ఎరగని నాలాటి వెధవకి ఒక్క రోజులో లొంగిపోయింది!

ఇలాగ ఎంతమందికో ?

కొంటూ వెళ్తున్నాడు. మహిళా మందిరానికి వెళ్తూ ఒకావిడ “అడమండకి దాని కెందుకో అంత గర్వం, దాని మొగుడుకే లేనప్పుడు” అని తనతో వస్తూన్న మహిళతో ఇంకొక మహిళాధమురాలి గురించి చెప్పింది. బట్టలు వేసుకోని పిచ్చివాడివైపు బనారసు చీక కట్టుకున్న తనభార్య చూసినందుకు ఒకడు ఎంతో బాధపడ్డాడు. ఆ సాయంకాలం ఎగ్జిజీర మనిషి ఏర్పాచీరే కట్టుకొని నైకిల్ రిక్షాలో వెళ్తోంది.

నాకేమీ అర్థం కావటం లేదు.

ఏదైనా బోధపర్చుకోవాలంటే దాని కారణం తెలుసుకో అన్నాడు చిన్నప్పటి వైనుని మాస్టరు.

ఈ జరిగిన దానికి కారణం ఏమింది ?

నేను గవరయ్యని అయిదువంద లడిగేను.

ఎందు కడిగేను?

వెంకట్రావు అడగమన్నాడు. సావిత్రి అడగ మనకుండా అడగమంది. అడక్కపోతే బావుండదేమో అని నా కనిపించింది. అడగను అనడానికి మొహమాటం పడ్డాను. అడిగితే ఏం పోయిందనుకున్నాను, ఇంకా చాలా చాలా కారణాలబట్టి అడిగేను.

వెంకట్రావు ఎందు కడగమన్నాడు? సావిత్రి అడగమనకుండా ఎందు కడగమంది? అడక్కపోతే బావుండదేమో నని నాకెందుకనిపించింది? మొహమాటం ఎందుకు పడ్డాను? అడిగితే ఏంపోయిందని ఎందు కనుకున్నాను?

వీటి కారణాలు! వాటి కారణాలు!

నే నిప్పుడు మనోరమ ఇంటికి ఎందుకు వెళ్తున్నాను?

కారణం చెప్పేసరికి తాతలు దిగివస్తారు.

మనోరమ ఇంటికి ఎలా వెళ్తున్నాను?

నడిచి వెళ్తున్నాను ?

నేను నడవడానికి నడవగలగడానికి కారణాలేమిటి?

నా పుట్టు పూర్వోత్తరాలన్నీ చెప్పకురావాలి!

నా పుట్టు పూర్వోత్తర మంతా నాకే తెలియదే!

తెలిసి నా చెప్పేదానికి బ్రతుకే చాలదే!

నేను ఇప్పుడు ఎలా నడవగలుగుతున్నాను అనే చిన్న ప్రశ్నకి కారణం నేను చెప్పలేనన్నమాటే!

నాకు పిచ్చి ఎత్తేటట్లుంది!

అలా ఉండడానికి కారణం?

కారణం ఏమిటి అని నే నడగడానికి కారణం?

నిజంగా నాకు పిచ్చెక్కుతుంది.

అంతా భగవంతుడి విలాసం.

అనేస్తే ఆతి సులభంగా అంతా తేలిపోయేదానికి

పిచ్చి తెచ్చిపెట్టుకోడ మెందుకు?

దేనికై నా కారణం చెప్పడం నీ తరమా నా తరమా?

ఎదటింటి మాస్టరు నడివయసులో ఎందుకు చావాలి?

వాడెవడో ఇందాట్లా కాలవలో ఎందుకు పడాలి?

వాళ్ళేరో సారా ఎందుకు నా గాలి? తాగి ఎందుకందర్నీ తిట్టాలి?

వాడురోడ్డుమీద న్యూస్ పేపరెందుకు చదవాలి?

వాళ్ళిద్దరూ బోడిమండ లెందుకవ్వాలి?

కారణం చెప్పడం నీతరమా నాతరమా!

“...తరంతం! ఇంటా బయటా జంట కవులవలె...”

వెళ్ళాలి! వేగిరం వెళ్ళాలి! నేనూ మనోరమా జంటగా బీచికి వెళ్ళాలి.

మనోరమ ఇంటిదగ్గరే ఉంటుందా?

ఉంటే ఉండడాని క్కారణమేమిటి? లేకపోతే లేకుండా ఉండడాని క్కారణమేమిటి?

అనుకొంటూ ఆతను వెళ్ళేసరికి మనోరమ ఇంటిదగ్గర లేదు.

గది తాళం వేసివుంది.

“ఎవరో మాస్టర్ గారు చచ్చిపోయారటండీ. భోగట్టా ఇప్పుడే తెలిసి బయల్దేరి వెళ్ళింది. మీరు వస్తే గదిలో కూర్చోమంది తాళం నాచేతికి ఇచ్చింది. ఇప్పుడే వచ్చేస్తుందట”

అయినా పాపం ఇవాళ గవరయ్య దగ్గరకి వెళ్ళి.....

నా కోసం అలా తంటాలు పడుతుందా నామీద నిజమైన అభిమానం శరకపోలే?

నన్నింకా గట్టిగా బంధించడానికి ఇదీ ఒక అవకాశమే.....

నీ కంఠ ఉపకారం చేసేను,

నీ కే అప్పగించేను నా శత్రుత్వా

ఇహ నామాట ఏం చెప్పావ్

ఇవాళవచ్చి ఏమట గుర్తుకొస్తోందో ఏమో?? వచ్చి పీకలమీద కూర్చుందంటే చస్తాను. అమాంతంగా చస్తాను.

పెళ్ళి చేసుకోమంటున్నా? ఇరగమే ఇమ్మంటుందో?!

మొన్న నేరకపోయి గదిలోకి వెళ్ళేను.

కల్యాణి చూసింది కూడా!

వెనక్కి వచ్చి కట్టుకోలేక పోయేను!!!

ఇప్పుడేప్పుడు గుర్తుకి వస్తోంది.

నెల తప్పిన మనిషిలా అవుపించిందా?

లేదు లేదు అమాట సర్వాబద్ధం. కాని—

కీడేంది మేలెంచ మన్నాడు.

ఎక్కడ లాసుకున్నా నామీద సులభంగా తోసెయ్యవచ్చు!

నేరకపోయి ఇరుక్కున్నాను ఈ లంపటంలో.

ఇహ వస్తుం దనుకుంటాను—!!

కల్యాణి చెప్తుంది కల్యాణి తప్పకుండా చెప్తుంది.

“మీ వారు లైట్ హవుస్ దగ్గర తీర్గొ కూర్చోన్నారమ్మా! వెళ్ళు!

వేగిరం వెళ్ళు!” మొహం తప్పకుండా చెప్తుంది.

ఇక్కడ కూర్చుంటానని దాన్తో నేరక చెప్పేను—!!

మనోరమ తొందరగా వచ్చేస్తుంది—!

ఏమంది? ఇట్టే వచ్చేస్తుంది

వచ్చి బాధిస్తుంది. నాగొంతుకమీద కూర్చుంటుంది నన్ను చంపు

చుంది. చంపుకుంటుంది

నాకు భయంగా ఉంది.

ఛీఛీ! పాడు బ్రతుకునాది!!

ఏదో బాధతో ఎప్పుడూ భయపడుతూనే ఉంటాను.

ఇంటికి పోదునా? ఇక్కడే ఉందునా?

మేష్టరు చావకపోతే ఈపాటికి నాపికలమీదవచ్చి కూర్చోనే ఉండేది. బతికిపోయేను. మరింక ఇంకా ఇలా కూర్చోడమెందుకు? అది రాకుండా ఇంటికిపోతే నయం ! ఏమో?

సముద్రపు కెరటాలు తెల్లగా విసుగుతున్నాయి.

తెల్లటి పొడి ఇసుక వరికూ రాబోయి రాలేక పోతున్నాయి. పిలక పట్టుకొని లాగినట్టు వాటి నెవరో వెనక్కి లాగుతున్నారు.

ఇంటికి వెళ్ళనా? ఇక్కడే ఉండనా?

నాలాగే అందరూ బాధపడతారా?

ఇంటికి వేళ్ళేదా? ఇక్కడే ఉండేదా?

ఉంటే ఒక బాధ ఉండకపోతే ఇంకొక బాధ.

బాధలు వస్తాయేమోననే బాధ.

హబ్బబ్బ! ఈ ఆలోచనలతో. నాతల పాడవుతోంది.

పాడు సందేహాలు, పాడు బాధలు, పాడు ఆలోచనలు, పాడుభయాలు

అన్నింటితో నా మనసు పాడవుతోంది.

నా మనసుకి విశ్రాంతి లేకుండా పోతోంది.

చల్లగా హాయిగా గాలిపీస్తోంటే మెత్తటి ఇసికలో కూర్చొని వెచ్చగా మనోరమ పక్కన కూర్చోగా హాయిగా హాయి హాయిగా ఉండక

నా మనసంతా భయాల్తో బాధ పెట్టుకుంటున్నాను.

నాకు శాంతిలేకుండా చేసుకుంటున్నాను.

నాకు శాంతిలేదు.

నాకు విశ్రాంతి లేదు.

విశ్రాంతి తీసుకొండికి ఎక్కడికి పోయేది?

ఎక్కడికి పోగలను?

భయం దుఃఖం, విచారం, సంతోషం.

మనసుకి ఇవేనీ లేకుండా ఎలా ఉండవం?

ఎక్కడికి పోతే అలా ఉంటుంది?

ఎక్కడికి పోయినాసరే నీ మనసుకి నామనసుకి ఎవడిమనసుకైనాసరే

శాంతి వుండాలి! శాంతి. వుండాలి! శాంతి.

శాంతి లేనీ మనసుకి విశ్రాంతి ఎక్కడిది?

లేదే! ఉండదే!

నా కిప్పుడు శాంతి లేదు. విశ్రాంతిలేదు.

ఏంచేస్తే శాంతి వస్తుంది?

ఏం చెయ్యకపోతే శాంతి కలుగుతుంది?

మనిషికి శాంతిలేదు. మనిషికి విశ్రాంతి లేదు.

పుట్టింది లగాయితు చచ్చేవరకూ

క్షణక్షణం క్షణక్షణం ప్రతిక్షణం

అలా కదుల్తూ కదుల్తూ తిరుగుతూ తిరుగుతూ కొట్టు కొంటూ కొట్టు
కొంటూ బాధపడతూ బాధపడతూ

ఉంటూ ఉంటూ ఉండవలసిందే!

చచ్చేక అప్పుడేమైనా ఉండాలి శాంతి!

అంతవరకూ ఉండదు మరి.

అయితే చావడమే మంచిదా?

చావే మంచిదయినప్పుడు పుట్టుక ఎందుకు పుట్టించేడు భగవంతుడు?

అందర్నీ చావమని!!

చస్తే శాంతి వస్తుంది!...వస్తుందా?

ఏమో ఎవడెరుగును?

శాంతి! శాంతి!

శాంతి అంటే ఏమిటి? చెప్పా?

బాగుంది. ఈ ప్రశ్న బాగుంది.

శాంతి అంటే ఏమిటి?

నాకు తెలియదే!!!

శాంతి అంటే ఏమిటో తెలియకుండా అది లేదని బాధపడుతున్నావే!!

సుబ్బయ్యకి “శాంతి” అంటే ఏమిటో తెలియలేదు.

వెన్నెల రాత్రిలో సముద్రతీరాన్న తెల్లటి మెత్తటి ఇసుకలో కళ్ళు మూసుకొని పడుకొన్న సుబ్బయ్య, “శాంతి” అనే పదానికి అర్థం తెలియని సుబ్బయ్య, “ఇక్కడ ఉండేదా లేక మనోరమ రాకుండా ఇంటికే పోయేదా” అని తర్కిస్తూ తర్కిస్తూ, ఏదేదో తలపోస్తూ తలపోస్తూ ఏమేమో ఊహిస్తూ ఊహిస్తూ తెల్లటి ఇసుకలో, సముద్రపు తీరాన్న, వెన్నెల రాత్రిలో కళ్ళు మూసుకొని పడుక్కునే వున్నాడు.

పది నిమిషాలయింది.

పది నిమిషాలయిందా?

అనుకొంటూ సుబ్బయ్య కదిలి, కదలించుకొని, లేచి, నిల్చున్నాడు.

సముద్రం కదలిపోతో నేఉంది. వెన్నెల కరిగిపోతో నేఉంది.

మనుష్యులు వచ్చి పోతో నే ఉన్నాను.

మనోరమ జాడ మాత్రం కనిపించలేదు.

రాదు కాబోలు మనోరమ

అని అనుకోడంతో సుబ్బయ్య మనసు చివుక్కుచుంది.

ఇసుకలో నెచ్చుదిగా నడుస్తున్నాను.

ఆ కల్యాణి చెప్పిందోలేదో?

చెప్తే, మనోరమ ఇంకా రాదే?

మేష్టరిగారింటి దగ్గర ఎంతసేపని కూర్చుంటుంది?

అక్కణ్ణించి ఇక్కడకి రాడానికి అట్టేసేపు పట్టదుకూడా నే!

నేనొచ్చి ఎంతసేపయింది?

గంటయిందా? ఆరగంటేయిందా?

ఇంతసేపూ ఏంచేస్తున్నాను?

“శుంఠ పుష్పాలు వేసుకొని వేసుకొని కాస్తేపు కళ్లు మూసుకొనిలేచి”

ఇసకలో నవసున్నాడు సుబ్బయ్య.

దగ్గరగానడస్తూ ఎవరో అడచుగా ఇద్దరు ఇసకలోకిదిగేరు.

వాడితో. వైవాడితో. మగూడితో దిగేది మనోరమకాదు కద!!

సుబ్బయ్య కన్ను చెదిరింది.

సద్దకొని చూడండి.

కాదు. ఇంకా పేర్లు మనోరమకాదు.

అలా మనోరమ. ఇంకా పేర్లు మనోరమే అయితే...?!

అయితే: పుష్పాలు దును ఆ కొడవంతానూ? అడ మనోరమకాదు

పిమ్మట!

అడ మనోరమ కాదు.

వాడు సుబ్బయ్యకాదు.

వాల్లిద్దరూ నవ్వరు - వాడు గలగలా, ఆమె కిలకిలా.

వికివికి నవ్వడం లేదుకద

అని భయంతో చూసేడు సుబ్బయ్య.

వాళ్లు నిర్భయంగా చకచకా పోతున్నారు.

వెన్నెల వాళ్లమీదే పడి తోంది.

గాలి వాళ్ళకే: సురుతోంది.

కొరిగాలు పలకెత్త గాళ్ళ నె చూసున్నాయి.

వాళ్ళు ఒడ్డుకుపోయి దగ్గరగా కూర్చున్నారు.

ఆమెదగ్గర చుల్లెవాసన తప్పక వేస్తుంది.

అతనామె ముక్తంగా ఉండేఉంటాడు.

వాళ్ళు చెప్పుకునేవి చిలక సుఖమలయి తీగాలి.

చివుక్కుమంది సుబ్బయ్యనునసు మగోసారి.

“ఈ నా మనోరమ కాదా ఈనాడ?”

మనోరమ ఎవరు?

ఎవరైనప్పటికీ ఆమె నీదెలాఅయింది?

అవిడ రాకుండానే, వచ్చినా ఆ మెకి కనిపించకుండానే ఉడాయించే ద్రామచతున్నవాడికి అవిడిగురించి మోచనెంచుకు?

అని అనుకొంటూ రోడ్డుగట్టు ఎక్కన సుబ్బయ్యని ఒక్కసారిగా నిల వేసింది ఆమాట.

ఉడాయించడం !!

వస్తూపోతూన్న జనం వస్తూపోతూనే ఉన్నారు. చాగా పల్చబడ్డారు. పక్కనే రోడ్డు జంక్షన్ మీద మెరిసే ఊదావేపం, కంగ ఊదాంగు మంచుముక్కలా ఉంది. దానికింద తల్లిటికాయ ఊదాంగు పూసుకొంది. కాళ్ళుబాచుకూర్చుంది; చల్లగాలి నేవిస్తోంది. 2. జీప్ కారు, గవర్న మెంటు వారిని, మనిషి లక్ష్యంలేనట్లుగా జరాజర జరజరా వెళ్ళిపోయింది. క్నీల్లో సోడాదుకాణంలో పెట్రోమాక్సు తైటు వెలుగులో, వేళ్లాడే అగటిపళ్ళి గెలా, స్కంతుకలు నొక్కేసిన సోడాబుడ్లూ, పేర్చిన సిగరెట్టు పెట్టెలూ కని పిస్తున్నాయి. సారాబుడ్లమాత్రం కనిపించడంలేదు. కనిపిస్తూన్న దుకాణదారు దుమారీచుక్క ఉన్నాడు. దుకాణం పక్కబల్లమీద భయంకరుడొకడు కూర్చోని మాట్లాడుతున్నాడు. అతగాడు సుబాహుడైఉండాలి.

గట్టుమీద నిలవేసుకుపోయిన సుబ్బయ్య పొసుకుపోయిన ప్రతిమలా కనిపిస్తున్నాడు.

ఉడాయించడం!!

ఎవరుడాయిస్తారు?

దొంగలు ఉడాయిస్తారు.

దగుల్బాజీలు ఉడాయిస్తారు.

గుండెదడగాళ్ళు ఉడాయిస్తారు

గుండెదడతో ముందుకి అడుగు వేసేడు సుబ్బయ్య ఎలాంటి తేనేం.

కాని, అడుగుదుకు అంత నెమ్మదిగా పడుతోంది?

సాదానికి తిమ్మిరెక్కిందా? కీళ్ళకి నొప్పులాచ్చేయా?

దుకాణం దగ్గరకి వెళ్లేసరికి గొంతు కందుకు ఆర్చుకుపోయింది?

సుబ్బయ్య దుకాణం దగ్గరకి వెళ్లగానే “బాబుకో సోడాకొట్టా”

కుర్చాడా!" అని హుళుం జూరీ చేసేడు దుకాణదారుడు.

సిగరెట్లు మాత్రం కొందామని వచ్చిన సుబ్బయ్య దుకాణదారుడి టైలర్ కోమన్ ప్రకారం సోడాకూడా తాగేశ, నీసా ఇచ్చేసి, సిగరెట్లు పుచ్చుకొని, డబ్బులిచ్చేసి, కూలబడ్డాడు బల్లమీద భయంకరుడి పక్కన.

దూరంగా ఎవరో ఇసకలోకి దిగేరు.

మనోరమా?

కాదు కాదు.

కిండువా వేసుకున్నారు జుట్టు పెంచుకున్నారు.

కవిగారవాలి. కాకపోతే కొత్త గావచ్చిన డాన్సుమాస్టరవాలి.

నీరసంగా లేకపోయినా నిస్సత్తువగా నిరుత్సాహంగా ఉండి, బల్లమీద కూర్చున్న సుబ్బయ్యకి.

అనతి దూరమంచి సముద్రం హోరెత్తి పాడుతోంది. పక్కనే కూర్చున్నవాడు కీమగొంతుకతో, దుకాణంవాడితో, నిషతో ఎక్కడో జరిగిన గాఢ గురించి వివరాలు చెప్తూ చెప్పలేక పోతున్నాడు. కాబో జాచాక్కూర్చున్న కామింద ఎవరో పొసపుకున్నాడు చెయ్యివేసి నియమితా ఎవరికోసమో కాసుక్కుర్చున్నాడు.

మరెవరో కొంతదగ్గరో ఇసకలోకి దిగుతున్నారు.

ఎవరామె ఎవరు?

చెడిరే ముంగురుల్ని సరిచేసుకోలేక పోతోంది ఆమె.

ఎగిరే బావుటాలాటి పైటని సర్దుకోలేక పోతోంది ఆమె.

తొందరగా తొందరగా నడవలేక పోతోంది ఆమె.

మనోరమా??

మనోరమే!!

ఏంచెయ్యాలో తోనడంలేదు సుబ్బయ్యకి.

లేచి నిల్చబోయేడు.

లేచి నిలవలేక పోయేడు!

గుండెకాదు కొట్టుకొనేది.

పత్తికాయ.

నెత్తురుకాదు ప్రవహిస్తున్నది.

ఉప్పునీరు.

మనిషికాదు కూర్చున్నది.

దెదురుగొడ్డ.

బదురుతూ, సందేహిస్తూ, తటపటాయిస్తూ కూర్చున్నాను సుబ్బయ్య.
మనోరమ నడకస్తోంది మెల్లిగా, భాంగా.

ఆమె లెల్లటి చీరమీద పడతోంది వెలుగు చల్లగా, దుదాగా.

వెన్నెల ఆమెమీద పడి చెదిరి పోతోంది చిందరగా వందరగా.

ఎగురుతోంది ఆమెసైటు మెరిసే బావుటాలా.

కనిపిస్తోందామె నడిచే వెలుగులా.

బల్లమించి లేద్దామనుకోలేదు సుబ్బయ్య. కాని మనిషిని కాళ్ళు నిలవే
సేయి. గట్టువారికి ఈడ్చుకువెళ్ళేయి.

మనోరమ ఆటుమాడలేదు. ఇటుమాడలేదు. అట్టేదూరం వెళ్ళలేదు.
ఒడ్డున కూర్చుండే. ఏదో ఆలోచిస్తోంది

వెళ్ళనా మాన్నా అనే అనుమానంతో గట్టుదగ్గర నిల్చుండిపోయిన
వాడి పేరు సుబ్బయ్య

సుబ్బయ్యనే పేరుగల ఆసామీ వస్తాడారాడా అని అనుమానిస్తూ
కూర్చున్నట్లుగాలేదు మనోరమ.

ఒస్తాడు. ఎందుకురాడు? రాకుండా ఎలాఉండగలడు? అన్నట్టుగా
విశ్చలంగా కూర్చుంది.

ఏదో విషయంగురించి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నట్టుగా మాత్రం కనిపి
స్తోంది.

తీవ్రాతి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు సుబ్బయ్యకూడా.

రకరకాలుగా కొట్టుకుంటున్నాయి ఆతనిగుండెలు.

పరిపరి విధాలుగా పోతోంది ఆతని మనసు.

రోడ్డువైపు మెరిసే ఊదారంగు మంచుముక్క, దుకాణంలో గుడ్డిగా వెలిగే వెట్రో హక్కులైతూ, సోదాదుకాణంపైటి సారాసీసాలు దాచిన మారీచుడూ కారుకి కాళ్ళునిమిరే విలాసపుగుఱుడు, ఎక్కడోఒకగిన గాడ్డీ వెనకనుంచి వినిపించే కీచుగొంతుకా, ఏవీ ఎవరూకుండా సుబ్బయ్యమట్టకి ఉన్నా లేనట్టే.

దేనినొకరించి ఆలోచిస్తోంది మనోమ?

అసే విషయంలోకి వచ్చింది సుబ్బయ్య ఆలోచన.

ముఖ్య విషయం!

ముఖ్య విషయం గురించి ఆలోచిస్తోంది.

ఎటువంటిగా ముఖ్య విషయం? ఏమిటా ముఖ్య విషయం?

ఏమిటో తెలీను.

కాని, మిక్కిలి కష్టమైన విషయం.

ఈ ఆడమనిషి కష్టమైన ఉండని తెలుసుకు ది ఆప్టేకర్తలందరూ.

ఆ వందిన వీపు చూస్తే తెలుస్తుంది.

ఆ వందిన తల చూస్తే తెలుస్తుంది.

తెలీదా?

అనుమానం తీరకపోతే వెళ్ళి కనుక్కోవచ్చు.

చేతనైతే సాయం...

చేయవచ్చు

వైచండిపడే వెన్నెల్లో వెనకనుంచివచ్చే సబ్బయ్య ఊదారంగు వెలుగులో మనోరమ చిత్రంగా, కలలో కనిపించినట్లుగా కనిపిస్తోంది.

ఆమె ముందున్నది కదిలే సముద్రం, అందులో జీచేవి ఎత్తయిన కరటాలు.

సుబ్బయ్య నిన్ను చూటుతుంది సముద్రంలో కరటాలు లేకడమే కనిపిస్తోంది, కాని, ఆ కరటాల నరుపులు కనిపించడంలేదు.

అందుచేత

తలవంచుకున్న మనోమ మహాసముద్రంలో తేల్చున్నట్టినిపించింది సుబ్బయ్యకి.

ఈ సమయంలో ఈ సముద్రంలో ఈ అడమనిషిని...

సుబ్బయ్య మనసు పరిగెడుతోంది. ఆగుతోంది. గిరగిర తిరుగుతోంది. పరిగెడుతోంది.

డబ్బడుగుతుందేమో. తంటా లెస్తుందేమో. పీకలమీద సవారీ అవుతుందేమో...

పరిగెడుతోంది.

...మన పీకలమీద కేదీ రాకూడదు.

ఆగింది.

ఒక్కసారిగా ఆగింది.

అదీ సంగతి.

ముప్పయ్యయిదేళ్లకీ మూలమాత్రం.

సేఫ్, సేఫర్, సేఫెస్ట్.

అందుకోసం—

అందరి దగ్గరా ఒదుగు.

నీడన్ని చూసి భయం.

అధికాగం అంటే హడల్.

అందుకే పిల్లినడకలు, కప్పగంతులు, కళ్లమూతలు.

వాడేమనుకుంటాడో? ఇదే మనుకుంటుందో? ఈమె కొక్కపం వస్తుందేమో? వాడు మండిపడతాడేమో? పీకలమీద కొస్తుందేమో? ఉద్యోగం ఊడుతుందేమో? లంపటం తగులుకొంటుందేమో? అయినా ఈ గొడవ మనకెందుకు? ఈతంటాలు మనకేల? నేలని పోయేది నెత్తికెందుకు? కడుపులోని చల్ల కదల్దం ఎందుకు!

ఇవీ పునాదులు!

అని స్పష్టంగా అనుకోలేదు సుబ్బయ్య.

కానీ,

తీసిన గోతులూ, అందులో తను తీసుకున్న గోతులూ, అందులో

తనూ —

అంతా అస్పష్టంగా చూడగలిగేదా వెన్నెల్లో సుబ్బయ్య.

ఎదుటకి చూస్తున్నాడు సుబ్బయ్య.

కాని ఎదుట చూడడం లేదు. సుబ్బయ్య.

వెనక్కి కళ్ళు పెట్టుకు చూస్తున్నాడు.

శైశవం, బాల్యం, యౌవనం.

అంతా ఒక్కలా ఉంది.

కనిపించేవన్నీ కలిగించినది ఒక్కటే అయింది.

సముద్ర పొడ్డాన “అమ్మా! రావణాసురుడి మీసాలు!” చీకటింట్లో
పులికొరల సవిత్రల్లి; చీకటి బాటలో తండ్రి వంటిమీద కర్రల పెళ పెళలు;
ఊరవతల పొడుగుడిలో దయ్యాల జాడలనుకున్న బూజుల నీడలు; బళ్ళో
తూళ్ళకర్ర మీసాల మాప్తల్లి చేతుల్లో పేంబెత్తాలు కావు; పాంబెత్తాలు; ఈ
నాడు ఇంట్లో నాయకురాలి దర్పం; ఆఫీసులో కుర్చీలు దిగని బధిరాంధక
శవాలు; రాజశ్యాలకులు చుట్టాలు; బద్మాషులు బంధువులు; “అప్పులాళ్ళు”
పావుకార్లు యములాళ్ళు; వీధిలో పరాయి ప్రభుత్వపు పోలీసుల “ధూమా
క్ష ధూమకేతు” ముఖాలు;

కనిపించే ఈ అన్నింటినీ, ఈ అందర్నీ చూసి నిమిష నిమిషానికి హడల్
హడల్.

అందరి దగ్గరా ఉనుక్షణం “దాసోహం, దాసోహం”

ఈక్షణంవరకూ అలా వెళ్ళింది జీవితం హీనంగా, నీచంగా, కుద్రంగా
దౌర్భాగ్యంగా, దైన్యంగా.

ఆ చీకటి వెనక్కి పేకుతోంది.

ఈ వెలుగు ముందుకి లాగుతోంది.

పావుగంటయింది.

పావుగంట దాటింది.

సుబాహుడు గారడీ వృత్తాంతాన్ని దుకాణాన్ని విడిచేసి ఎక్కడకో
పోయేడు. దుకాణదారుడు దుకాణానికి తాళాలు వేస్తూ గలగల శబ్దం చేస్తు
న్నాడు. ఊదా దీపపు వెలుగు తారోడ్డుమీద మంచులా పడుతోంది. నిశ్శ
బ్దంగా ఉన్న బీబిరోడ్డు నిశ్శబ్దంగా ఉండడంచేత మిక్కిలి వికాలంగా కనిపి

స్తోంది. మిక్కిలి నిశ్శబ్దంగా ఉండి. వైన చంద్రుడు చప్పుడు చెయ్యకుండా
నవ్వుతున్నాడు. పక్కన సముద్రం ఓరామం లేకుండా పొడుతోంది.

కొంతసేపయ్యాక ఒక్కసా కూర్చున్న మనోహర తలెత్త చూసి,
“వచ్చేదా! రండి కూర్చోండి” అంది.

తలెత్తినప్పుడు ఆమె ముఖమీద వెన్నెలపడి మెరిసింది.

వెన్నెల్లో ఆమె కళ్ళు మిలమిల్లాడాయి.

ఆ వెన్నెల్లో ఆమె కనకంబు కూడా మిలమిల్లాడాయి.

ఆమెకీ దగ్గరగా కూర్చున్న సుబ్బయ్య ఆమెచుట్టూ చెయ్యివేసి ఆమె
ముఖంలోకి చూసేసే.

ఆమె ఏదో అలాచిస్తూ నిశ్చలంగా చూస్తోంది ఎదుట కిల్లోలంలోకి.

అప్రయత్నంగా చూసేదా సుబ్బయ్యకూడా అదైవు.

వెన్నెల్లో సముద్రం ఓసారి మిలమిల్లాడుతోంది. మనోహర ప్రతీతి
చూతోంది.

భీకరంగా ఉంది సముద్రం.

మనోహరంగా ఉంది సముద్రం.

సముద్రంలో కెరటాలు లేస్తూ లేస్తూనే ఉన్నాయి.

సముద్రం కదులూ కదులూనే ఉంది.

ఈ సముద్రం కదలకుండా పోవుతుంది.

రానోవు ప్రచురణలు:

శ్రీ బలినాథ కాంతరావు,

“కావడి కుండలు” (కథలు)

“బూచీ” (చిన్న నవల)

శ్రీ కాశీపబ్బపు రామారావు,

“రాగమయి” (కథలు)

శ్రీ అంగర వెంకట కృష్ణారావు,

“తూఫాను” (కథలు)

శ్రీ ఇచ్ఛాపురపు జగన్నాథరావు, (కథలు)

శ్రీ పంచుల శ్రీరామశాస్త్రి, (కథలు)

సౌరసాహిత్య

తెలుగు వారికి కావలసినన్ని కావలసే వున్న కాలు
రాలేదు. అవి రావటానికి మేం నిరంతరం కృషిచేస్తాం.

అనునిత్యం అడుగుడుగునా నేటి మనుష్యులకు ఎక్కు
రయే జీవిత సమస్యల పరిష్కారానికి సంస్కారపు తెలుగు
లిస్తాయి మా సాహిత్య కరణాలు.

తెలుగు మనుషులు అర్థోగ్రుహ. వ్యాధియానికి
బలమూ అందిస్తాయి.

అక్షరం నేర్చిన అంబులూరికి : అనందమూ
అర్థోన్నత్యమూ కలిస్తాయి.

ఉత్తమ సాహిత్య వృద్ధిలో రచనాన్న నేటి కళకు
అదూ, వివిధ రచనా శక్తులకూ రసికులగు పాఠకులతో
సన్నిహిత సంబంధం మాచ్చే ఉద్దేశంతో యీ గ్రంథమాల
వ్యవహరిస్తుంది.

నెలకొర చూచి వున్న కం పాఠకుల చేతుల్లో
ఉంచుతుంది.

Check List

Book Number	AA1020248	Date	4-10-21
Front Cover	yes	Back Cover	yes
Blank Pages	CT,		
Missing Pages	NO		
Prepared	Sireegha	Scanned	K Dawood
BOOK SIZE	H 6.9 W 4.8	Pages	202

Cutting

Sireegha